Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті

НҰРСҰЛТАН НАЗАРБАЕВ

Қызмет хроникасы

2002

«Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев. Қызмет хроникасы» сериясы

Қазақстан Республикасының
Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев

ҚЫЗМЕТ ХРОНИКАСЫ 2002 жыл

МАЗМҰНЫ

Астана Деловой Мир
БАСПАСЫ ИЗДАТЕЛЬСТВО
АСТАНА 2012

Мазмұны

Кіріспе 3
ҚАҢТАР 15
АҚПАН 25
НАУРЫЗ 37
СӘУІР 49
МАМЫР 65
МАУСЫМ 85
ШІЛДЕ 95
ТАМЫЗ 103
ҚЫРКҮЙЕК 119
ҚАЗАН 133
ҚАРАША 151
ЖЕЛТОҚСАН 163
Қосымшалар 181
Қазақстанның облыс, қалалары және аудандары әкімдерімен кеңесінде сөйлеген сөзі 182
Орталық Азия мемлекеттері басшыларының саммитінде сөйлеген сөзі 192
ТМД бейресми саммитінде сөйлеген сөзі 194
Қазақстан журналистерінің I Конгресінде сөйлеген сөзі 196
II Еуразия экономикалық саммитінде сөйлеген сөзі 203
Елдің жетекші ғалымдарымен кездесуде сөйлеген сөзі 207
Каспий бойы мемлекеттерінің I саммитінде сөйлеген сөзі 211
I Еуразиялық медиа-форумда сөйлеген сөзі 214
«Ішкі және сыртқы саясаттың 2003 жылғы негізгі бағыттары туралы» атты Қазақстан халқына Жолдауы 218
АӨСШК-тің I саммитінде сөйлеген сөзі 227
ШЫҰ-ға мүше мемлекеттер басшылары кеңесінің отырысында сөйлеген сөзі ...231
Қазақстан Республикасының Конституциясы Күніне орай салтанатты жиналыста сөйлеген сөзі 235
Қазақстан Республикасы Парламенті екінші шақырылымы IV сессиясының ашылуында сөйлеген сөзі 246

БҰҰ Тұрақты даму жөніндегі дүниежүзілік саммитінде сөйлеген сөзі 250

Кенесары ханның 200 жылдығына арналған салтанатты жиналыста сөйлеген сөзі 252

Тараз қаласының 2000 жылдығына арналған салтанатты жиналыста сөйлеген сөзі 255

Қазақстан Республикасы Ұлттық кеңесінің I отырысында сөйлеген сөзі 261

Бүкіләлемдік қазақтардың II құрылтайында сөйлеген сөзі 264

«Отан» Республикалық саяси партиясының IV съезінде сөйлеген сөзі 274

Қазақстан жастарының II Конгресінде сөйлеген сөзі 281

«Қазақстан халықтары Ассамблеясының даму стратегиясы: ұлттық келісім, қауіпсіздік, азаматтық әлем» Қазақстан халықтары Ассамблеясының IX сессиясында сөйлеген сөзі 287

Еуроатлантикалық серіктестік кеңесіне (ЕАСК) мүше мемлекеттер басшылары мен үкіметтерінің саммитінде сөйлеген сөзі 297

Қазақстан дәрігерлері мен провизорларының II съезінде сөйлеген сөзі 299

Жаңажылдық құттықтауы 303

2002 жылы қабылданған Қазақстан Республикасы заңдарының тізбесі 304

2002 жылы қабылданған Қазақстан Республикасы Президенті жарлықтарының тізбесі 310

Қысқартылған сөздер тізбесі 322

Географиялық атаулар көрсеткіші 323

Есімдер көрсеткіші 329

Мекемелер мен ұйымдар көрсеткіші 334

Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі
Ақпарат және мұрағат комитеті
«Әдебиеттің әлеуметтік маңызды түрлерін басып шығару»
бағдарламасы бойынша шығарылды

Басып шығарушы: «Деловой Мир Астана» ЖШС

Редакциялық-баспагерлік топ:
М.Б. Қасымбеков (жетекші), саяси ғылымдардың докторы, профессор,
Б.Б. Темірболат (жауапты редактор), саяси ғылымдардың кандидаты,
Ж.К. Үсембаева, техника ғылымдарының докторы, профессор,
Е.А. Хасенов, филология ғылымдарының кандидаты,
Т.А. Темірханов, М.М. Бейсенова

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев.
Қызмет хроникасы. 2002 жыл. — Астана: Деловой Мир Астана, 2012. — 346 б.

© Қасымбеков М.Б., 2012
© «Деловой Мир Астана» ЖШС. 2012
© Барлық құқықтары қорғалған

2002 жыл Мемлекет басшысының стратегиялық басқару саласындағы, экономикалық даму тиімділігін арттыруға бағытталған институционалды жаңғыртулар мен экономика саласындағы болашағы бар жаңа бағыттарды іздеуге бағдарланған жаңа бастамаларға толы болды. Атап айтқанда, сол жылы Президенттің жарлығымен «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы құрылды. Мұнай-газ саласындағы бірыңғай мемлекеттік саясатты жүзеге асыру оның басым міндеттері болып белгіленді. Бірнеше компаниялардың бірігуі негізінде жаңа ірі компания құрудың маңызы ұлттық экономиканы дамытудың басты тірегі болып табылатын корпоративтік басқарудың тиімділігін арттыру мен республиканың мұнай-газ ресурстарының тиімді игерілуіне орталықтан бақылау жасау қажеттігімен айқындалды.

2002 жылы стратегиялық басқару саласы бойынша Президент әрбір жылды қандай да бір саланың немесе қызмет бағытының жылы деп атау тәжірибесінен бас тартуды және үш жылға арналған басымдылықтарды анықтап беруге көшуді ұсынды. Ол Үкіметтің жұмысына және оның әзірлейтін бағдарламаларына өз әсерін тигізді.

Бұл жыл И.Н. Тасмағамбетовтің төрағалық еткен Үкіметтің жаңа құрамының құрылуымен айшықталды, оған жаңа үшжылдық жоспарлау тәртібінде жұмыс істеу қажет болды. Мемлекет басшысы жаңа Үкімет құрамының алдына мемлекет үшін маңызды әлеуметтік-экономикалық блоктың бірқатар кешенді міндеттерін қойды. Ол міндеттерді Президент ақпан айында өткен жаңа Министрлер кабинетінің алғашқы ұйымдастыру отырысында, сондай-ақ Үкіметтің 2002–2004 жылдарға арналған бағдарламасы талқыланған кеңейтілген үкімет отырысында жариялаған болатын. Отырыс барысында Н.Ә. Назарбаев денсаулық сақтау саласының, аграрлық сектордың дамуы, әртүрлі мемлекеттік бағдарламалардың орындалуы, импорт алмастыру саясатын іске асыру, жаңа жұмыс орындарының ашылуы, шағын және орта бизнестің дамуы, кедейлікпен күрес және тағы басқа алға қойылған міндеттердің сапалы орындалуына баса назар аударды.

Сәуір айында Президент «Ішкі және сыртқы саясаттың 2003 жылғы негізгі бағыттары туралы» Қазақстан халқына Жолдауының басты міндеттерінен туындайтын мәселелер бойынша облыстардың, Алматы және Астана қалаларының әкімдерімен жұмыс кеңесін өткізді. Осы жылдың басты құжатында Мемлекет басшысы ауылды жаңғырту, болашағы бар аудандарды және барлық ауыл шаруашылығы саласын дамыту, басқару деңгейлері бойынша мемлекеттік функцияларды ажырату және ауылды жерлердегі билікті нығайту мәселелерін ерекше қадап айтты. Ауылдық өңірлердің экономикалық, демографиялық, көші-қон, әлеуметтік, экологиялық факторларды қозғайтын кешенді іс-шаралар, жалпы алғанда, мемлекеттің 40% халқының өмірін жақсартуға бағытталды. Алдағы 3 жыл ауыл қолдау жылдары болып жарияланды, осы жылдар ішінде ауыл шаруашылығы саласына бюджеттен қосымша 24 млрд. теңгеден астам қаражат бөлу жоспарланды. Бұл ретте, жоспар бойынша салынған қаражаттар өнімнің бес есе өсімін беруі керек болды.

Биылғы жылы Н.Ә. Назарбаев бірінші рет Қазақстан халқына Жолдауын бұрынғыдай республикалық бюджет құрылып болған соң емес, қалыптастырылу барысында жариялады, бұл депутаттық корпусқа Президенттің белгілеп берген міндеттеріне қажетті қаржы қаражатын бөлуді жедел түрде ескеру мүмкіндігін берді.

Мамыр айында Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық қорын басқару жөніндегі кеңесінің отырысында төрағалық етті. Кеңес отырысының шеңберінде жинақ портфелін басқару тиімділігін арттыру, Ұлттық қорды тұрақтандыру функцияларын нығайту, есеп саясаты мен қаржы қаражатын есептеу тетіктерін жетілдіру жөнінде тапсырмалар берді. Президент министрліктер мен ведомстволардың басшылары, архитектура және құрылыс компаниялары өкілдерінің қатысуымен Астана қаласын одан әрі дамыту мәселелері бойынша кеңес өткізді. Оның қатысуымен оңтүстік мегаполисті дамыту болашағына арналған әкімдіктің және Алматы қаласы қызметтері басшыларының кеңесі өтті. Тамыз айында Президент облыстардың, Алматы және Астана қалалары әкімдерінің қатысуымен болған Қазақстан Республикасы Үкіметінің кеңейтілген отырысына қатысып, сөз сөйледі. Онда мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық дамуының 2002 жылғы бірінші жартыжылдық қорытындылары жасалды.

Қазан айында Н.Ә. Назарбаев Премьер-министр И.Н. Тасмағамбетов пен оның орынбасарларын қабылдады және тоғыз айлық жұмыс есебінің қорытындысы бойынша олардың алдында салық жүйесін жетілдіру, кедейлік және жұмыссыздықпен күрес, индустриялық саясатты зерттеу және қор нарығын одан әрі дамыту бойынша нақты міндеттер қойды. Мемлекет басшысы қойған міндеттерге сәйкес Үкімет жоғары технологиялық және бәсекеге қабілетті өндірісті дамытуға, сондай-ақ тұтынушылық нарықты көтеруге бағытталған Индустриялық саясат тұжырымдамасын жан-жақты зерттеу жұмысын бастады.

Желтоқсан айында Президент тағы да Премьер-министр И.Н. Тасмағамбетов пен оның орынбасарларын қабылдады. Олар 2003 жылға арналған мемлекеттік бюджеттің қабылдануы және елдің басты қаржылық құжатының атқарылу шаралары туралы баяндап берді. Сондай-ақ Үкімет индустриялық саясат тұжырымдамасы бойынша жүргізіліп жатқан жұмыс және Жер кодексінің Парламентте талқылану барысы туралы есеп берді. Бұл құжаттың маңыздылығы, онда бірінші рет ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерге жеке меншіктің белгіленуімен айқындалды

және ол ауыл шаруашылығы саласындағы ғана емес, сондай-ақ ел тәуелсіздігі жылдарындағы бүтін экономика саласындағы ірі реформа болды.

Жалпы, жыл ішінде Президент орталық және өңірлік атқарушы органдардың жұмысын ерекше назарда ұстады және Үкіметтің отырыстары мен кеңестеріне белсенді түрде қатысты. Осы кезең ішінде Мемлекет басшысы бірнеше рет Премьер-министр мен оның орынбасарларын, Үкімет мүшелерін қабылдады, Ұлттық банк, Есеп комитеті, министрліктер мен ведомстволардың басшылары, әкімдердің есептерін жиі тыңдап отырды. Бұл экономиканы дамыту бойынша жоспарланған барлық міндеттерді сапалы және уақытылы орындау қажеттігімен байланысты, республиканың дамудың жаңа деңгейіне шығу келешегі сол уақыттағы қойылған міндеттердің іске асу дәрежесімен байланысты болған еді.

Мемлекет басшысы дәстүрлі түрде халықаралық экономикалық ынтымақтастық мәселесіне айрықша назар аударды. Шілде және желтоқсан айларында Президент Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетел инвесторлары кеңесінің отырысында төрағалық етті. Осы отырыстардың барысында Қазақстанның инвестициялық климатын одан әрі жақсартудың мүмкіндіктері, импортты алмастыру саясатын жүзеге асыру, жұмыспен қамту және кадрларды қайта даярлау, сондай-ақ ДСҰ-ға кіру болашағы мен мемлекетті жаңа салымдарға тартымды ете алатындай шараларды табу мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысының Еуропалық қайта құру және даму банкінің президенті Ж. Лемьермен, «Glencore International AG» швейцариялық компаниясының президенті В. Штротхоттемен, «Лукойл» АҚ ресейлік компаниясының президенті В.Ю. Алекперовпен, Дүниежүзілік банк президенті Дж. Вулфенсонмен, Дүниежүзілік экономикалық форум президенті К. Швабпен, «LNM Group» тобының төрағасы Л. Митталмен, «TotalFinaElf» франциялық мұнай тобының төрағасы Т. Демарэмен, Гонконгтың танымал бизнесмені, қоғам қайраткері және саясаткері Хо Стенли Хунмен, Басқарма төрағасының орынбасары Й. Цоларич бастаған «KRKA» (Словения) фармацевтикалық фирмасының делегациясымен, «Hurricane Hydrocarbons Ltd.» компаниясының Директорлар кеңесінің төрағасы Б. Исотьемен, «Харрикейн ҚұмкөлМұнай» ААҚ президенті Т. Марломен, «Газпром» ААҚ Басқармасының төрағасы А.Б. Миллермен, «Chevron-Texaco» корпорациясының Басқарма төрағасының орынбасары П. Робертсонмен, «British Gas» компаниясының атқарушы директоры Ф. Чапмэнмен және тағы басқаларымен кездесулері экономика саласындағы өзара халықаралық әрекеттерін одан әрі кеңейту мәселелеріне арналды.

Экономика саласында жеткен жетістіктер бірінші рет «даму мен әлеуметтік сенім бюджеті» деп атауға толық құқы бар бюджетті қабылдауға мүмкіндік берді. Бұл ретте, өткен жыл еңбекақы төлеу мен әлеуметтік сақтандыру саясаты мәселелерінде межелі жыл болды. Ең алдымен, бюджет саласының қызметкерлеріне әсер еткен еңбекақы төлеудің жаңа жүйесі енгізілді. Осы жылдан бастап ТМД елдерінде баламасы болмаған «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек туралы» Заң қолданысқа енгізілді. 2002 жылы Қазақстан ТМД елдері арасында балаларға, жұмыссыздарға, мүгедектерге, зейнеткерлерге, студенттер мен тұрмысы кедейлік шегінен төмен адамдарға әлеуметтік көмек көрсетуден көшбасшы атанғаны айқындалды. Әлеуметтік сақтандыру тармақтарына еңбекақы төлеу, зейнетақы төлеу мен кедейлікпен күрес мәселелері енді, сондай-ақ Қазақстан азаматтарының инфляция

кезінде жоғалтқан КСРО жинақ банкіндегі салымдарын өтеу жөніндегі теңдессіз акциясымен толықтырылды. Н.Ә. Назарбаев өз сөзінде 2002 жылдан бастап жүзеге аса бастаған және 2005 жылды қоса ала отырып жүргізу жоспарланып отырған болашақ өтемақы жоспарын жария етті.

Жаңа экономикалық мүмкіндіктердің арқасында мемлекеттік саясатта кез келген елдің әлеуетін құрайтын денсаулық сақтау, ғылым және білім салаларына айрықша назар аударылды. Денсаулық жылы болып жарияланған 2002 жыл, шынымен де, денсаулық сақтау саласының дамуында бетбұрысты жыл болды, атап айтқанда, ана мен бала өлім-жітімі төмендеді, туберкулез және басқа да жұқпалы аурулармен күрес күшейтілді. Жыл ішінде 88 жаңа денсаулық сақтау объектілері қолданысқа берілді, қалалар мен ауылдарда 500-ден астам денсаулық сақтау объектілері жөнделді, сондай-ақ сырқат адамдарға диагноз қою үшін көптеген жабдықтар сатып алынды. Президент ғылым және білім мәселелеріне ерекше назар аударды. 2002 жылы Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясында елдің жетекші ғалымдарымен кездесті. Ол қолданбалы ғылым Қазақстанның өндірістік күштерінің бірі болуы керек екенін атап айта отырып, нақты міндеттер шешілетін ғылым академиясы институттарын реформалау мәселесіне айрықша назар аударды.

Н.Ә. Назарбаев Үкіметке заң бойынша көзделген Ғылым қоры туралы ереже әзірлеуді және мақсатты түрде жұмсалатын қаржы қаражатын бөлуді тапсырды. Олар ең алдымен, жас талантты ғалымдарға, серпінді жобаларға, біздің мамандардың әлемдегі үздік ғылым орталықтарында сынамадан өтуге қолдау көрсетуге бағытталуы керек болды. Сондай-ақ, жастардың ғылым саласында тұрақтап қалуы және ресейлік ғалымдармен интеграцияны дамыту, біріккен ғылыми жобалар үшін орталықтар ашу мәселелері көтерілді. 2002 жыл қазан айында Алматы қаласында Қазақстан-Британия техникалық университетінің ашылуымен айшықталды. Университетті ашу идеясын Қазақстан Президенті Н.Ә. Назарбаев ұсынды, бұл елдің өнеркәсіп саласына жоғары білікті кадрларының сапалық санын арттыруға бағытталды.

Жыл бойы Мемлекет басшысы ел өңірлеріне жұмыс сапарларымен барды. Атап айтқанда, Ақтөбе және Атырау қалаларында болған облыстық активтердің кеңесінде Президент жаңадан тағайындалған облыс әкімдерімен таныстырды, сондай-ақ бірқатар өнеркәсіптік және ауылшаруашылық кәсіпорындарын аралап шықты. Шығыс Қазақстан облысында Президент құрылысы жүріп жатқан, Финляндияда сатып алынған жинау желісінің жөнделуі аяқталып қалған автокөлік жинау зауытында болды. Н.Ә. Назарбаев Қарағанды облысына жасаған сапары кезінде «Теміртау химия-металлургиялық зауыты» ЖШС-нде болып, марганец қорытпаларын өндіру бойынша бірегей цехты іске қосты. Қостанай облысында Президент қалалық балалар ауруханасына барып, медицина қызметкерлеріне 15 жабдықталған «Жедел медициналық жәрдем» автокөліктерін сыйға тартты.

Жалпы 2002 жылдың қорытындысы бойынша Қазақстан әлемдегі ең қарқынды дамып келе жатқан елдерінің қатарына енді: экономикалық даму қарқыны бойынша Қазақстан үшінші жыл қатарынан ТМД-ның, сондай-ақ Орталық және Оңтүстік Шығыс Еуропаның көптеген елдерінің ішінде көшбасшы атанып келді. Америка Құрама Штаттарының 2002 жылдың көктемінде Қазақстанға ресми түрде нарықтық экономикалы ел мәртебесін беруі соның жарқын дәлелі болды.

2002 жылы ішкі саясатта Президенттің ерекше назарында мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару жүйесін жетілдіру мәселелері тұрды. Мемлекет басшысы Үкіметтің алдына мемлекеттік қызмет туралы заңға айтарлықтай өзгерістерді әзірлеп, енгізу міндеттерін қойды. Олардың қатарында, атап айтқанда, мемлекеттік қызмет сатысындағы конкурстық жүйеден қызметтік өсу жүйесіне көшу, сондай-ақ заңда орын алған барлық қайшылықтарды жою мәселелері де бар. Мемлекеттік қызметтің кадрлық қамсыздандырылу мәселесіне де айрықша назар аударылды. Астана қаласында өткен Қазақстан жастарының II Конгресінде сөз сөйлей отырып, Президент жаңа басқару элитасының қалыптасу маңыздылығын және берекелі, намысшыл, дамыған экономикасы мен жоғары мәдениеті бар Қазақстанды тиімді құру үшін мемлекеттік құрылымдарға жаңа күш ағыны қажет екенін атап өтті.

Осы кезеңде Мемлекет басшысының тапсырмасы бойынша Үкімет Мемлекеттік басқару деңгейлерінің арасындағы өкілеттікті ажырату және бюджетаралық қатынастарды жетілдіру тұжырымдамасын әзірлеу жұмысын бастады. Осы жұмыстың қорытындысы бойынша мемлекеттік функциялар тізбесінің оңтайлы жобасы және олардың басқару деңгейлері бойынша аражігінің ажыратылуы даярлануы қажет болды. Осы Тұжырымдаманың әзірленуі өкілеттік пен жауапкершіліктің бір бөлігін орталықтан өңірлерге беру арқылы мемлекеттік қызметтің орталыққа тәуелділігін жою қажеттігіне, сондай-ақ тиімді басқару үдерісіне қол жеткізу мақсатында билік құрылымындағы сайланатын және тағайындалатын басқару позициясын анықтау мен белгілеу маңыздылығына негізделді.

2002 жылы Қазақстанда мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі демократияландыру үшін бірқатар нақты шаралар қабылданды. Атап айтқанда, Президент Азаматтық қоғамды одан әрі демократияландыру және дамыту жөніндегі тұрақты кеңес құру бастамасын ұсынды. Осы кеңес республикада азаматтық қоғам институттарын тарту арқылы маңызды басқарушылық шешімдерді қабылдау процесін келісудің жаңа пікір алмасу тетіктерін қалыптастырудың басы болды.

Сондай-ақ омбудсмен институты да құрылды, ол әлемдік деңгейде демократиялық тамырын тереңге тартқан Қазақстан үшін жаңа адам және азаматтың құқығы мен бостандығын қорғау жөніндегі мемлекеттік институт болып табылады. Осы институтты құру Қазақстанның адамдар құқығы мен бостандығын қорғау мәселесіне жауапкершілікпен қарайтынын көрсетті.

Этникааралық және конфессияаралық қатынастардың саласы да дамудың жаңа кезеңімен айшықталды. 2002 жылы елдегі ұлтаралық саясат тиімділігінің сапасын арттыруға бағытталған Қазақстан халықтары Ассамблеясының Стратегиясы, сондай-ақ аталған органның құқықтық мәртебесін бекіткен Қазақстан халықтары Ассамблеясының Ережесі қабылданды. Қараша айында Ассамблеяның IX сессиясы өтті, оның аясында кездесуге қатысушылар Мемлекет басшысының Ассамблея өкілдерін Парламент Мәжілісі мен мәслихаттар құрамдарына депутаттарды сайлау науқанына қатысу үшін дайындықты бастау қажет деген пікірін мақұлдады.

Сондай-ақ бұл жыл қоғам мен мемлекет өмірінде БАҚ рөлінің айтарлықтай артуымен де есте қалды. Наурызда Н.Ә. Назарбаев Қазақстан Журналистер одағы мен Қазақстанның Телерадиохабар тарату қауымдастығы ұйымдастырған Қазақстан журналистерінің I Конгресіне қатысты. Кездесуде билік пен

баспасөздің арақатынасы туралы өзекті мәселе сөз болды, Қазақстандағы БАҚ-ты дамыту жөніндегі маңызды мәселелер талқыланды және конгресс жұмысының қорытындысы бойынша қатысушылар қорытынды қарар қабылдады. Онда сөз және басылым еркіндігі «Қазақстанның демократиялық дамуының, оның азаматтық қоғамға қарай одан әрі қадам басуының өзгеріссіз шарты болуы керек» деп атап көрсетілді. Конгрестің маңызды қорытындыларының бірі Мемлекет басшысының 2002 жылғы 10 желтоқсандағы Жарлығымен өзінің жанында Бұқаралық ақпарат құралдары жөніндегі қоғамдық кеңес құрылды. Кеңеске Мемлекеттік ақпараттық саясатты қалыптастыруда Президентке қолғабыс ету, БАҚ саласындағы қоғамдық қатынастарды жетілдіру, БАҚ мүдделерін және заңды құқықтарын қорғау, БАҚ саласындағы ақпараттық даулар мен басқа да қақтығысты жағдайларды шешуге қатысу мәселелері жүктелді.

Жыл бойы Президент БАҚ-тармен дәстүрлі түрде жоғары деңгейде өзара әрекет етті, атап айтқанда, бірқатар отандық БАҚ-тарға («Егемен Қазақстан», «Казахстанская правда», «Хабар» агенттігі, «Экспресс К», «31 арна», «АсТВ» телекомпаниясы), сондай-ақ шетелдік басылымдарға — «The Washington Post» (АҚШ), «The Mainichi Shimbun» (Жапония), ресейлік «Известия» және РТР, британдық «Financial Times» және «The Daily Telegraph» және тағы басқаларына сұхбат берді.

Мемлекет басшысы мәдени даму мәселелеріне айрықша назар аударды. Жыл басында Н.Ә. Назарбаев Астана қаласында ТҮРКСОЙ түркі тілдес елдердің Мәдениет министрлерінің Тұрақты кеңесінің кезекті отырысына қатысушылармен кездесті, мамыр айында Ислам ғылым академиясының делегациясын қабылдады. Сәуір айында Алматы қаласында Қазақстанның ғылым және мәдениет өкілдерінің тобымен кездесу өткізді. Ғылымды мемлекеттік қолдау мәселесі Президенттің Ұлттық ғылым академиясында еліміздің жетекші ғалымдарымен кездесуінде сөйлеген сөзінің басты тақырыбына айналды.

Жылдың айшықты саяси және мәдени оқиғаларының бірі ретінде қазан айында Н.Ә. Назарбаевтың қатысуымен Түркістанда өткен Бүкіләлемдік қазақтардың II құрылтайын атауға болады. Құрылтайға әлемнің шамамен 40 елінен 400-ден астам делегаттары жиналды. Құрылтай, шынымен де еліміздің іргесі нығайып, тәуелсіз мемлекетке айналғанын дәлелдей түсті, себебі ол бүгінгі күнді ғана ойлап қоймай, әртүрлі себептермен шетелдерге кетуге мәжбүр болған қандастарының тағдырына да алаңдайтынын көрсетті. Форумда «Шетелдегі отандастарға қолдау көрсету туралы» 2003–2007 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламаның жобасы талқыланды.

Мәдениет саласындағы тағы бір жарқын оқиға ЮНЕСКО тарапынан қыркүйек айында өткізілген көне Тараз қаласының 2000 жылдық мерейтойы болды.

Күзде сондай-ақ қазақтың соңғы ханы, тарихта Қазақстанның тәуелсіз мемлекеттігі үшін күрескен қаһарман ретінде аты қалған Кенесары Қасымовтың 200 жылдығы тойланды.

Жыл ішінде Президент бірқатар мәдениет қайраткерлерін қабылдады, атап айтқанда, еліміздің халық әртісі, танымал әнші-сазгері Е. Хасанғалиевті, Қазақстан Жазушылар одағының Басқарма төрағасы Н.М. Оразалинді, халық жазушысы Ә.К. Нұрпейісовті, Абай атындағы Опера және балет академиялық театрының солисі М. Мұхамедқызын, Қазақстанның халық жазушысы Т. Әбдірахмановаңы және тағы басқаларын қабылдады.

Сыртқы саясат аспектісіндегі 2002 жылғы қорытындыларды бағалай келе, Қазақстанның 2002 жылғы сыртқы саясатының бағдары екі негізгі бағытқа түйіскенін атап өткен жөн. Бірінші бағыты шетел мемлекеттерімен өзара пайдалы негізде достық байланыстарды қолдау мен нығайтуға және көпжақты ынтымақтастықты дамытуға бағытталды. Екінші бағыттың маңыздылығы халықаралық жағдайдың күрделенуімен, халықаралық лаңкестік пен экстремизм белсенділігінің күшеюімен байланысты болды. Жаңа қатерлерге және осы заманғы қыр көрсетулерге қарсы әрекет ету өңірлік қауіпсіздікті қамтамасыз ету және бұдан бұрын жасалған шарттар мен келісімдерді нақты мазмұнмен толықтыру бойынша тиісті шаралар қабылдауды талап етті. Осы үрдістердің үйлесімділігі, олардың өзара тәуелділігі дәстүрлі достық және бейбіт сипаттағы біздің мемлекеттің әлемдік қоғамдастықпен қарым-қатынасын белгілеп берді.

Барлық уақытта кез келген мемлекет үшін көршілерімен жақсы қарым-қатынасты сақтау мәселесі басты міндет болғаны белгілі, ол өзара қолдау көрсету мен ынтымақтастықтың алғышарттары болып табылады. Бұл ретте, жылдың сыртқы саясатындағы басты нәтижесі деп бүгінгі таңда Қазақстанның шекара бойымен сенімді «тұрақтылық белдеуі» барын айтуға болады. Өзбекстанмен мемлекеттік шекараны делимитациялау туралы келісімге қол қою, Ресей Федерациясымен шамамен 80% шекара сызығы бойымен делимитациялау жұмыстарының аяқталуы үлкен маңызға ие.

2002 жыл бірқатар халықаралық сәтті бастамаларға толы болды және олар Қазақстанның әлемдік аренадағы өсіп келе жатқан беделін айқындай түсті. Осы жылы Қазақстан белсенді сыртқы саяси қызметінің арқасында халықаралық сенім білдірудің жаңа деңгейіне шықты және беделді халықаралық форумдардың және жоғары деңгейдегі көпжақты кездесулердің орталығы ретінде бекіді.

Алматы қаласында өткен әлем елдерінің қолдауын тапқан Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары кеңесінің (АӨСШК) I саммиті қазақстандық дипломатияның маңызды серпілісі болды. Форум жұмысына АӨСШК-ке қатысушы 16 елдің өкілді делегациялары, БҰҰ, ЕҚЫҰ, Араб мемлекеттерінің лигасы, бақылаушы-елдер секілді халықаралық ұйымдар да қатысты. Мемлекет басшысы Азия елдері көшбасшыларының басын қосқан саммитті «Қазақстанның дипломатиялық доктринасының квинтэссенциясы», біздің мемлекеттің халықаралық ашық ынтымақтастыққа ұмтылысының бейнесі деп атады. Кездесудің қорытындысы бойынша маңызды құжаттар — Алматы актісі мен терроризмді жою және Азия құрлығындағы халықаралық қатынастар дамуындағы жаңа кезеңді айшықтаған және кеңеске қатысушылардың барлық салалар бойынша келісіп әрекет етуге іс жүзінде даярлығын көрсеткен өркениеттер арасындағы пікір алмасуға жәрдемдесу жөніндегі АӨСШК Декларациясы қабылданды.

Қазақстанның қол жеткізген тағы бір көрнекті жетістігі Алматы қаласында Давос форумы аясында өткізілген II Еуразиялық экономикалық саммиті болды, саммит барысында әлемнің 40 мемлекетінен саясаткерлер мен бизнесмендер таяу жылдарға арналған Орталық Азия өңірінің стратегиясын белгілеуге тырысты. Форум Қазақстанның инвестициялық тартымдылығын жақсартуға, шетелдік іскер адамдардың қауымымен өзара пайдалы серіктестік байланыстарды дамытуға бағытталды, ал форум қорытындылары бойынша оған қатысушылар инвестиция жағынан өңірдің ең тартымды елдерінің бірі Қазақстан екенін атап айтты.

Қазақстанның сәтті өткізген тағы бір халықаралық бастамасы Алматы қаласында ірі халықаралық ұйымдардың қолдауымен өткізілген I Еуразиялық медиа-форум болды. Медиа-форум өткізу Қазақстанның өркениетаралық үнқатысуға, Еуразия халықтары арасында бейбітшілік пен ынтымақтастықты сақтауға белсенді түрде жәрдемдесуінің жарқын дәлелі болды, сондай-ақ жыл сайын Алматы қаласында дәстүрлі түрде медиа-форум өткізіп тұруға негіз қалады.

Өткен жыл өз кезінде Н.Ә. Назарбаевтың ұсынған көптеген бастамаларының тиімді өміршеңдігін байқатты. Солардың бірі ЕурАзЭҚ болды, оның кезекті отырысы Астана қаласында 20 қыркүйекте болып өтті. Интеграцияның дамуын көздеген нақты мемлекетаралық экономикалық бағдарламалар кездесудің негізгі бағытына айналды. Күн тәртібіне жалпы алғанда 22 мәселе енді, олардың негізгілерінің қатарында жалпы кедендік тарифтің қалыптастырылуы, өзара сауда-саттықтағы антидемпингтік және өтеу шараларын қолданбау жағдайларында ішкі нарықты қорғау тетіктері, ДСҰ-ға кіру бойынша жұмсалатын күшті үйлестіру мәселелері бар.

2002 жылы Президент сондай-ақ бірқатар ірі халықаралық форумдардың жұмысына қатысты, олардың қатарында ОАЫ-ға мүше мемлекеттер басшыларының (Алматы қ.), ТМД мемлекеттерінің (Кишинев қ.) және Каспий бойы мемлекеттерінің (Ашғабад қ.) саммиттеріне, жаһандық «Таулы саммитке» (Бішкек қ.), ТМД мемлекеттері басшыларының бейресми кездесуіне (Алматы қ.), Орталық Азия мен Ресей Федерациясы мемлекеттері басшыларының бейресми кездесуіне (Ақтау қ.), ҰҚШҰ Ұжымдық қауіпсіздік кеңесінің сессиясына және ЕурАзЭҚ-тың Мемлекетаралық кеңесінің отырысына (Мәскеу қ.), ШЫҰ-ға мүше мемлекеттер басшыларының кеңесі отырысына (Санкт-Петербург қ.), БҰҰ Тұрақты даму жөніндегі дүниежүзілік саммитіне (Йоханнесбург қ.), ЕурАзЭҚ-тың кезекті отырысына (Астана қ.), Еуроатлантикалық серіктестік кеңесінің отырысына (Прага қ.) қатысты.

2002 жылы Мемлекет басшысы бірқатар шетел мемлекеттеріне ресми және жұмыс сапарларын жасады. Президент Ресеймен ынтымақтастық мәселелеріне айрықша назар аударды және осы жыл екіжақты ынтымақтастық бағытындағы жаңа жетістіктермен есте қалды. Жыл бойы Мемлекет басшысы Ресей Президенті В.В. Путинмен көпжақты және екіжақты кездесулер аясында бірнеше рет кездесу өткізді. Мамыр айында Қазақстан мен Ресей президенттері Жер қойнауын пайдалануға арналған егемендік құқықтарды жүзеге асыру мақсатында Каспий теңізі солтүстік бөлігі түбінің ара-жігін ажырату туралы келісімнің хаттамасына қол қойды. Желтоқсан айында Мәскеудегі кездесу барысында Қазақстан және Ресей көшбасшылары 2003 жылды Ресейдегі Қазақстан жылы деп жариялау туралы бірлескен шешім қабылдады. Қазақстан мен Ресейдің басшылары көптеген кездесулер барысында Қазақстан-Ресей қарым-қатынасы мәселелерін талқылады, халықаралық және өңірлік қауіпсіздік мәселелерінің өзекті проблемаларын қарады, өзара сауда-экономикалық әрекет етудің келешегі және ЕурАзЭҚ, ШЫҰ, ҰҚШҰ, АӨСШК шеңберіндегі ынтымақтастықты дамыту жөнінде пікір алмасты.

Желтоқсан айында Мемлекет басшысы Қытайға екіжақты ынтымақтастықтың келешегіне жаңа мүмкіндіктер ашқан мемлекеттік сапарын жасады. Сапар барысында Н.Ә. Назарбаев ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминмен, ҚКП ОК Бас хатшысы Ху Цзиньтаомен, ҚХР Мемкеңесінің премьері Чжу Жунцзимен және Бүкілқытайлық халық өкілдері жиналысының Тұрақты комитетінің төрағасы Ли Пэнмен кездесті.

Келіссөздер қорытындысы бойынша Қазақстан мен ҚХР арасындағы жақсы көршілестік қатынас, достық және ынтымақтастық туралы Шартқа, сондай-ақ терроризм, сепаратизм және экстремизммен күрестегі ынтымақтастық туралы; қауіпті әскери қызметті тоқтату туралы; екі елдің ауыл шаруашылығы министрліктерінің шегірткеге және басқа да ауылшаруашылық зиянкестері мен ауруларына қарсы күресте өзара ынтымақтастығы туралы келісімдерге қол қойды. Сапар барысында Мемлекет басшысы ақпараттық және консалтингілік қызметтерін көрсету есебінен екі елдің сауда-экономикалық байланыстарын нығайтуға жәрдемдесетін Қазақстан-қытайлық ақпараттық-консалтингілік орталықтың ашылу салтанатына қатысты. Содан соң Н.Ә. Назарбаев екі елден 150-ге тарта қатысушылар жиналған Қазақстан-қытайлық іскерлік форумының жұмысына қатысты.

Ақпан айында Президент ресми сапармен Үндістанға барды. Үндістанның Премьер-министрі А.Б. Ваджпаимен кездесу барысында терроризмге және өңірлік қауіпсіздікке қарсы тұру мәселелері талқыланды. Үнді Премьері қазақстандық АӨСШК бастамасын жоғары бағалады. Қазақстан мен Үндістан арасындағы сауда-экономикалық ынтымақтастықты одан әрі дамыту мәселелері келіссөздердің маңызды құрамдас бөлігіне айналды, атап айтқанда, Үндістан жағы Қазақстаннан Үндістанға мұнай құбырының құрылысын бастауға мүдделестік танытты.

Сондай-ақ жыл ішінде Мемлекет басшысы бірқатар еуропалық мемлекеттерге де сапар шекті. Қараша айында Н.Ә. Назарбаев Нидерланды Корольдігіне алғашқы ресми сапарын жасады. Сапар қорытындысы бойынша бірнеше құжаттарға, олардың қатарында инвестицияларды көтермелеу және өзара қорғау туралы, екі ел Үкіметтерінің арасындағы кеден істеріндегі ынтымақтастық және өзара көмек туралы және тұрақты әуе қатынасы туралы келісімдерге қол қойылды. Сондай-ақ қарашаның аяғында Н.Ә. Назарбаев Бельгияда болды, оның астанасы Брюссель қаласында орналасқан Еуроодақтың штаб-пәтерінде ЕО Кеңесінің Бас хатшысы, бірлескен сыртқы және қорғаныс саясаты мәселелері бойынша Жоғары өкілі Х. Соланамен және Еурокомиссияның Президенті Р. Продимен кездесті. Кездесу барысында тараптар халықаралық және өңірлік қауіпсіздіктің өзекті мәселелерін талқылады, Қазақстан мен Еуропалық Одақтың ынтымақтастығын кеңейтудің келешегін қарады.

Шығысеуропалық бағытта Президент Словения мен Польшаға ат басын тіреді. Мамыр айының аяғында Мемлекет басшысы Словенияға жасаған ресми сапарының барысында сол елдің Президенті М. Кучанмен кездесті. Кездесу барысында президенттер сауда-экономикалық, фармакологиялық салаларда және құрылыс өнеркәсібіндегі байланыстарды кеңейтуге ерекше назар аударды. Сондай-ақ халықаралық саясат мәселелері, Орталық Азия және Балқан өңірлеріндегі жағдай да тілге тиек етілді. Содан соң Мемлекет басшысы Польшаға ресми сапарын жасады және ел Президенті А. Квасьневскиймен кездесті. Келіссөздердің қорытындысы бойынша 3 келісімге: ұйымдасқан қылмысқа қарсы күрес саласындағы өзара қатынас туралы; Варшава мен Астана қалалары арасындағы кеден істеріндегі ынтымақтастық және өзара көмек туралы келісімдерге қол қойылды. Сапарлар барысында Президент Н.Ә. Назарбаевқа Словения Жоғары мемлекеттік наградасы — «Бостандық» алтын ордені мен Польшаның — «Ақ бүркіт» орденін тапсырды, өз кезегінде Мемлекет басшысы екі елдің көшбасшыларына I дәрежелі «Достық» орденін табыстады.

Жыл ішінде Н.Ә. Назарбаев Қазақстанға сапармен келген мемлекет басшылары — Хорватия, Иран, Грекия, Словения, Өзбекстан президенттері С. Месичпен, С.М. Хатамимен, К. Стефанопулоспен, М. Кучанмен, И.А. Каримовпен кездесті. Келіссөздер барысында тараптар транзитті-көлік саласындағы, мұнай-газ кешеніндегі, телекоммуникация, туризм, азық-түлік және жеңіл өнеркәсіп салаларындағы қатынастардың келешегін, сондай-ақ өңірлік ынтымақтастық пен екіжақты қарым-қатынасты бұдан әрі белсендіру мәселелерін талқылады. Кездесу қорытындысы бойынша әртүрлі құжаттарға қол қойылды. Олар Қазақстанның аталған елдермен бұдан әрі көпжоспарлы, өзара табысты ынтымақтастығына жаңа серпін берді.

БҰҰ Бас хатшысы К. Аннанның Қазақстанға қазан айында жасаған ресми сапарын ерекше атап өту қажет. Бұл БҰҰ бас хатшысының тарихында Орталық Азия еліне жасаған алғашқы сапары болды. Әңгімелесудің негізгі тақырыбы әлемдегі және Орталық Азия өңіріндегі тұрақтылықты қамтамасыз ету мәселесі болды. Бұл ретте, Ауғанстандағы жағдай және оның халқына елді қалпына келтіру бойынша барынша көмек көрсету туралы пікір алмасты. Н.Ә. Назарбаев БҰҰ-ға Ауғанстанда бейбіт өмір орнату үшін қазақстандық мамандарды және гуманитарлық көмекті қоятын қоймалар мен базаларды орналастыру үшін Қазақстан аумағын ұсынды. Сапар қорытындылары бойынша К. Аннан атап айтқандай, Қазақстан «әміршілдік экономикадан нарықтық экономикаға көшу бағытында үлкен жетістіктерге қол жеткізді, ел ішінде тұрақтылықты сақтап қала білді, өңірлік қақтығысулар барысында көшбасшы ретінде өзін қалай ұстау қажет екенін көрсетті, ядролық қарусыздану мәселесінде нық ұстанымын байқатты».

Жыл ішінде Мемлекет басшысы Қазақстанға келген Ресей Премьер-министрі М.М. Касьяновты, Премьер-министрдің орынбасары — Түркияның Мемлекеттік министрі Д. Бахчелиді, Үндістанның Премьер-министрі А. Ваджпаиді, ЕҚЫҰ-ның қазіргі төрағасы — Португалия Сыртқы істер министрі А. да Крушты, ЕурАзЭҚ-тың Бас хатшысы Г.А. Рапотаны, Ресей Президенті Әкімшілігінің Басшысы А.С. Волошинді, Франция Сыртқы істерінің Мемлекеттік хатшысы Р. Мюзельені, АҚШ Конгресі өкілдері палатасының мүшесі Р. Векслерді; лорд Уэйверлидің жетекшілігімен Ұлыбритания парламентарийлерінің делегациясын, Абу-Даби әмірлігінің мұрагер ханзадасы, БАӘ Қарулы Күштерінің Жоғары Бас қолбасшысының орынбасары шейх Халиф бен Заид әл-Нахаянды, АҚШ Орталық басшылығының Бас қолбасшысы генерал Т. Фрэнксті, Әзірбайжанның Мәдениет министрі — ТҮРКСОЙ Үйлестіру комитетінің төрағасы П. Бюль-Бюль Оғлыны және тағы басқаларын қабылдады.

Президент Қазақстан Республикасындағы Сауд Арабиясының Төтенше және Өкілетті Елшісі Әли бен Мұхаммед әл-Хамданнан, Румынияның Төтенше және Өкілетті Елшісі В. Соареден, Үндістанның Төтенше және Өкілетті Елшісі В. Вермадан, Ватикан нунциінің Төтенше және Өкілетті Елшісі апостолдық архиепископы Ю. Весоловскиден, Жапонияның Төтенше және Өкілетті Елшісі Тошио Цунодзакиден, Корея Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі Тэ Сок-Воннан, Италияның Төтенше және Өкілетті Елшісі Д.Л. Лонгодан, Израильдің Төтенше және Өкілетті Елшісі М. Кахмиден, Нидерландының Төтенше және Өкілетті Елшісі П.В. Леувеннен, Ұлыбританияның Төтенше және Өкілетті Елшісі Д.Л. Шарптан, Ауғанстанның Төтенше және Өкілетті Елшісі Саид Захир Шаха Акбаридан сенім грамоталарын қабылдады.

Жыл бойы халықаралық қауіпсіздік және өңірлік тұрақтылық мәселелері Президенттің ерекше назарында болды. Бұл орайда өткен жылы Каспийдің құқықтық мәртебесін реттеу мәселесі Қазақстанның сыртқы саяси қызметінің маңызды басымдығы болып қала берді. Сәуір айында Ашғабад қаласында Каспий өңірі — Әзірбайжан, Иран, Қазақстан, Ресей және Түрікменстан мемлекеттері басшыларының саммиті өтті. Бұл оқиға, ең алдымен, әр тараптың Каспий өңірінде бейбітшілік, тұрақтылық және жақсы көршілестік қатынастарды сақтағысы келетінін паш етті. Одан басқа Ашғабад саммиті Каспий теңізінің құқықтық мәртебесі мен оны ұлттық секторлар бойынша бөлу мәселесі бойынша Ресей, Қазақстан және Әзірбайжан мемлекеттері ұстанымдарының жақындығын анықтады. Бұл осы елдер арасында екіжақты негізде келісімдерге қол қоюдың негізін қалады.

Сол кездері Орталық Азия өңірінде орын алған күрделі процестердің салдарынан 2002 жылы Н.Ә. Назарбаев ұлттық қауіпсіздік және қорғаныс, терроризммен, діни экстремизммен және есірткі бизнесімен күрес мәселелеріне айрықша назар аударды. Мамыр айында Н.Ә. Назарбаев Мәскеу қаласында өткен ҰҚШҰ Ұжымдық қауіпсіздік кеңесінің сессиясына қатысты. Сессияда қатысушы мемлекеттердің көшбасшылары Шартты халықаралық өңірлік ұйым ретінде қайта құру туралы ортақ пікірге келді және хатшылыққа осы мәселені пысықтау тапсырылды. ШЫҰға мүше мемлекеттер басшыларының Санкт-Петербург қаласында маусым айында өткен саммиті де жемісті болды. Кездесу қорытындысы бойынша тараптар үш құжатты — ШЫҰ Хартиясы, Өңірлік терроризмге қарсы құрылым туралы келісімді және аталмыш Ұйымға қатысушы мемлекеттер басшыларының декларациясын өз қолтаңбаларымен бекітті. Қазақстан НАТО-мен ынтымақтастық қатынастарын жалғастырды. Қарашада Президент Еуроатлантикалық серіктестік кеңесінің (ЕАСК) мүше мемлекеттері мен үкіметтері басшыларының саммитіне қатысты. Әскери құралдарды жаңғырту, жаңа мүшелерді қабылдау және құрамына Қазақстан да енген серіктестермен қарым-қатынасты дамыту туралы шешімін қабылдау саммиттің негізгі қорытындысы болды. Н.Ә. Назарбаевтың ЕАСК отырысында сөйлеген сөзінің негізгі тақырыбы жаһандық «қауіпсіздік өзегін» құру мүмкіндігіне қатысты болды және ол өз сөзінде Қазақстанның халықаралық лаңкестікке қарсы күрес жүргізуге адалдығын дәлелдей түсті.

Жыл ішінде Президенттің төрағалығымен Қауіпсіздік кеңесінің екі отырысы өтті. Отырыстар барысында Үкіметтің 2001 жылға арналған Ұлттық қауіпсіздік стратегиясын, 2003–2005 жылдарға арналған мемлекеттік агроазық-түлік бағдарламасын іске асыру, ұлттық қауіпсіздік саласындағы басымдықтар туралы және басқа да мәселелер қаралды. Наурыз айының соңында да Президенттің төрағалығымен республиканың құқық қорғау органдары басшыларының кеңейтілген кеңесі өтті. Кеңес отырысы барысында елде орын алған криминогендік жағдай сарапқа салынды, құқықтық реформаны одан әрі тереңдете түсу, заңдылық пен құқықтық тәртіпті қамтамасыз ету бойынша күш құрылымдары, қадағалау және сот органдары жұмысының тиімділігін арттыру міндеттері талқыланды. Мемлекет басшысы тиісті комитеттің кезекті отырысына қатысу үшін сәуір айында Алматы қаласына келген ҰҚШҰ-ға қатысушы мемлекеттердің қауіпсіздік кеңестері хатшыларын, сондай-ақ АҚШ Қорғаныс министрі Д. Рамсфельдті, Түркия Қарулы Күштері Бас штабының бастығы Х. Кыврыкоглуды, ҚХР Халықтық-азат ету әскерінің Бас

штабы бастығының орынбасары Сюн Гуанкайды қабылдады. Президент Астана қаласындағы Республикалық ұлан батальонында, «Отан қалқаны-2002» стратегиялық оқуларында, «Сарышаған» полигонында болды. Н.Ә. Назарбаев елдің Қарулы Күштеріне 10 жыл толуына арналған салтанатты жиналысқа, Алматы қаласының әскери оқу орындарының түлектерін шығаруға арналған мерекелік шараларына қатысты.

Жалпы, 2002 жылды Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы үшін табысты жыл деп айтуға болады. Оған реформалау процесінің кезең-кезеңімен жүргізілуі мен нақты жоспарлануының арқасында қол жеткізілді. Бұл ретте, экономиканың тұрақты өсуін сақтау қажеттігі мемлекеттік басқару жүйесінің тиімділігін арттыру және орталыққа тәуелділігін жою жөніндегі шараларды іздеуге себеп болды. Осы кезеңде елде сондай-ақ азаматтық қоғаммен іскерлік тетіктерді ұйымдастыру және одан әрі демократияландыру жөніндегі нақты қадамдар жасалды.

Жалпы осы кезең ішінде Мемлекет басшысы 1 300-ден астам құжаттарды қарап, қол қойды, олардың қатарында 92 заң, 259 жарлық, 91 өкім, 15 кеңес хаттамалары, 2 мыңға жуық қызметтік құжаттар, азаматтардың 158 арыз-шағымдары бар.

Мемлекет басшыларымен, сондай-ақ ел өңірлерінің министрлері және басшыларымен жедел байланыс жиі жасалып тұрды, азаматтарды жеке қабылдаулар жүргізілді.

ҚАҢТАР

Дс		7	14	21	28
Сс	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Бс	3	10	17	24	31
Жм	4	11	18	25	
Сн	5	12	19	26	
Жк	6	13	20	27	

4 қаңтар

Мемлекет басшысы Алматы қаласының әкімі В.В. Храпуновты қабылдады. Ол Алматы қаласының 2001 жылғы әлеуметтік-экономикалық дамуының қорытындылары туралы баяндап берді.

Кездесу барысында Алматы қаласының экономикасын дамытудың келешегі, қала құрылысының жоспарлары, қала тұрғындары тұрмысының деңгейін арттыру шаралары туралы мәселелер сөз болды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» №278-II Заңына қол қойды.

15 қаңтар

Мемлекет басшысы «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексін) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» №279-II, «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №280-II, «Қазақстан Республикасы мен Молдова Республикасы арасындағы Табыс пен мүлікке салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау және салық төлеуден жалтаруға жол бермеу туралы конвенцияны бекіту туралы» №281-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Өзбекстан Республикасының Үкіметі арасындағы Азаматтардың өзара сапарларының шарттары туралы келісімді бекіту туралы» №282-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Түрікменстан Республикасының Үкіметі арасындағы Азаматтардың өзара сапарлары туралы келісімді бекіту туралы» №283-II заңдарына қол қойды.

17 қаңтар

Мемлекет басшысы «Сауда мақсатында теңізде жүзу туралы» №284-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сауда мақсатында теңізде жүзу мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» №285-II заңдарына қол қойды.

21 қаңтар

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің төрағасы Ж.А. Тұяқбайды қабылдады. Ол «Заңсыз көші-қон мәселелері туралы», «Терроризмге қарсы күресті күшейту туралы», «Діни сенім бостандығы туралы», «Жекелеген қару түрлерінің айналымына мемлекеттік бақылау жасау туралы» заң жобаларын қарау барысы туралы хабарлады.

Сондай-ақ Мәжілістің Ресей Федерациясы Мемлекеттік думасымен ынтымақтастық мәселесі, атап айтқанда, парламентаралық комиссия регламентін бекіту туралы мәселе талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрі А.С. Есімовті қабылдады. Ол министрліктің 2001 жылғы жұмысының негізгі қорытындылары және алда келе жатқан егістік науқанына дайындық барысы туралы хабарлады.

Мемлекет басшысы «М.С. Өтебаев туралы» №752, «Қазақстан Республикасы мен Қырғыз Республикасы арасындағы экономикалық ынтымақтастық туралы 2001-2005 жылдарға арналған шартты бекіту туралы» №753 жарлықтарына қол қойды.

22 қаңтар

Мемлекет басшысы ЕурАзЭҚ-тың бас хатшысы Г.А. Рапотаны қабылдады.

Кездесу барысында ЕурАзЭҚ қызметіне қатысты бірқатар стратегиялық мәселелер талқыланды, олардың қатарында, қоғамдастықтың ұйымдастырушылық-құқықтық қалыптасуы, экономика саласындағы ықпалдастық үдерістерін дамыту мәселелері де бар.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының төрағасы Ө. Байгелдіні қабылдады. Ол «Жергілікті өзін-өзі басқару туралы» заң жобасы бойынша жұмыстың барысы туралы хабардар етті.

23 қаңтар

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрі М.Қ. Алтынбаевты қабылдады. Ол әскери тәртіпті күшейту жөніндегі шаралар, Қазақстан

Республикасы Қарулы Күштерінің әскери даярлығы туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Жоғарғы сотының төрағасы Қ.Ә. Мәмиді қабылдады. Ол азаматтық істерді қарау жағдайы туралы және аудандық соттарды іріктеу бойынша ашық конкурстың қорытындылары туралы хабардар етті.

Мемлекет басшысы Шығыс Қазақстан облысының әкімі В.Л. Меттені қабылдады, ол өңірдің экономикалық дамуының қорытындылары туралы және «Өскемен-Шар» теміржол желісінің құрылысы туралы баяндап берді.

24 қаңтар

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің төрағасы Г.А. Марченконы қабылдады. Ол банктің 2001 жылғы жұмысының қорытындылары туралы баяндап берді.

Кездесу барысында Г.А. Марченко Президентке Қазақстан тәуелсіздігінің 10 жылдық мерейтойына арналып шығарылған өзінің қолтаңбасы қойылған 5 мың теңгелік сыйкәделік купюрасын және күміс монеталарды табыс етті.

Кездесу қорытындылары бойынша Н.Ә. Назарбаев алдағы келе жатқан жылы халықпен жұмыс, ипотекалық несиелеу жүйесін дамыту, шағын несиелеу жүйесі, банктік қадағалауды нығайту жұмыстары Ұлттық банк пен екінші деңгей банктерінің басым міндеттері болуы керек екендігін атап көрсетті.

25 қаңтар

Мемлекет басшысы елдің 2001 жылғы әлеуметтік-саяси дамуы және атқарушы биліктің 2002 жылға арналған міндеттері жөніндегі мәселелер бойынша барлық деңгейдегі әкімдермен кеңес өткізді.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев осы жылы шешімін күтіп тұрған маңызды мәселелерді белгілеп беріп қана қоймай, ішкі саяси жағдайға түбегейлі сараптама жасады.

«Мен соңғы кездері қызу талқыға салынып жүрген бірқатар ішкі саясат мәселелеріне тоқталып өткім келеді. Сөз қазақстандық қоғамдағы саяси жаңғыртулардың сипаты мен түрлері туралы болып отыр.

Біріншіден, Қазақстан қоғамдық құрылымды демократияландырудың жалпы әлемдік үдерістерінен тыс қалмайтын болады. Біз осы жылдар ішінде жұмыс істеуге қабілетті Парламентті қалыптастырудан еркін баспасөздің және саяси өмірге толыққанды араласатын партиялардың пайда болуына дейін бірқатар терең саяси реформаларды іске асырдық. Қоғамда демократия мәселелері бойынша ашық саяси пікірталастың болу айғағының өзі — «Қазақстанда демократия бар ма, жоқ па?» деген сауалға ең сенімді жауап болып табылады.

Екіншіден, біздің барынша ашық, либералды қоғам жағына қарай беталысымыз да күмән тудырмайды. Бұл орталыққа тәуелділікті жою, кезең-кезеңімен сайлау өткізу, заңнамаларды жетілдіру болып табылады.

Үшіншіден, біздің қоғамның әр түрлі саяси күштері халыққа, басқаша айтқанда, бидайды үйбидайықтан айыра білуге ұсыныс жасайтынын айқындап алу керек», — деп мәлімдеді Президент (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы «Т.А. Мансұров туралы» №754, «А. Сәрсенбайұлын Қазақстан Республикасының Ресей Федерациясындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №755 жарлықтарына қол қойды.

28 қаңтар

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті палаталарының бірлескен отырысына қатысты, онда Қазақстан Республикасының Премьер-министрі қызметіне тағайындау үшін И.Н. Тасмағамбетовтің кандидатурасын ұсынды.

Депутаттар Президенттің ұсынысына қолдау көрсетіп, Үкіметтің жаңа басшысының кандидатурасына келісім берді.

Мемлекет басшысы «Кешірім жасау туралы» №756–757, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №758, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №759–760, «Кешірім жасау туралы» №761, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №762–764, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №765, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін

қанағаттандырудан бас тарту туралы» №766, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №767, «Қазақстан Республикасының Премьер-министрі Қ.К. Тоқаевтың орнынан түсуі туралы» №768, «И.Н. Тасмағамбетовті Қазақстан Республикасының Премьер-министрі қызметіне тағайындау туралы» №769 жарлықтарына қол қойды.

29 қаңтар

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Үкіметінің жаңа құрамының мүшелерін қабылдады, олардың қатарында Мемлекеттік хатшы — Сыртқы істер министрі Қ.К. Тоқаевты, Премьер-министрдің орынбасарлары К.Қ. Мәсімовті, Б.А. Мұхамеджановты, Премьер-министрдің орынбасары — Қаржы министрі А.С. Павловты, Мемлекеттік кіріс министрі З.Х. Кәкімжановты, Денсаулық сақтау министрі Ж.А. Досқалиевті, Қорғаныс министрі М.Қ. Алтынбаевты, Ауыл шаруашылығы министрі А.С. Есімовті, Көлік және коммуникациялар министрі А.И. Мырзахметовті, Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Г.Ж. Қарақұсованы, Энергетика және минералды ресурстар министрі В.С. Школьникті, Әділет министрі Г.В. Кимді, сондай-ақ Президент Әкімшілігінің Басшысы Н.Ә. Әбіқаевты қабылдады.

Мемлекет басшысы «Республикалық және жергілікті бюджеттердің атқарылуын бақылау туралы» №286-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне Қарулы Күштерді реформалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №287-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Ә.Ә. Мұсаев туралы» №770, «А.С. Шабдарбаевты Қазақстан Республикасы Президентінің Күзет қызметінің бастығы қызметіне тағайындау туралы» №771, «С.С. Қалмырзаев туралы» №772, «Н.Ә. Әбіқаевты Қазақстан Республикасының Президенті Әкімшілігінің Басшысы қызметіне тағайындау туралы» №773, «Ә. Кекілбаев туралы» №774, «Қ.К. Тоқаевты Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы — Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрі қызметіне тағайындау туралы» №775, «К.Қ. Мәсімовті Қазақстан Республикасының Премъер-министрінің орынбасары қызметіне тағайындау туралы» №776, «Б.Ә. Мұхаметжановты

Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары қызметіне тағайындау туралы» №777, «А.С. Павловты Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары — Қазақстан Республикасының Қаржы министрі қызметіне тағайындау туралы» №778, «М.Қ. Алтынбаевты Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрі қызметіне тағайындау туралы» №779, «Ж.А. Досқалиевті Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрі қызметіне тағайындау туралы» №780, «А.С. Есімовті Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрі қызметіне тағайындау туралы» №781, «З.Х. Кәкімжановты Қазақстан Республикасының Мемлекеттік кіріс министрі қызметіне тағайындау туралы» №782, «Г.Ж. Қарақұсованы Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі қызметіне тағайындау туралы» №783, «Г.В. Кимді Қазақстан Республикасының Әділет министрі қызметіне тағайындау туралы» №784, «А.И. Мырзахметовті Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрі қызметіне тағайындау туралы» №785, «В.С. Школьникті Қазақстан Республикасының Энергетика және минералдық ресурстар министрі қызметіне тағайындау туралы» №786 жарлықтарына қол қойды.

30 қаңтар

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен ТҮРКСОЙ мемлекеттері Мәдениет министрлерінің тұрақты кеңесінің XVII отырысына қатысушыларды қабылдады.

Әңгіме барысында Президент ұйым алдында тұрған міндеттерді айқындап берді, Қазақстанның экономикалық дамуы, оның әлеуеті, жаңа астананың құрылысы туралы айтты. Мемлекет басшысы экономикалық және мәдени жаһандану аясында біздің мемлекеттер өз мәдениетінің ұлттық ерекшеліктерін, көне тарихын сақтауы қажет, бүгінгісі және өткенімен өз халықтарын ғана емес, бүтін әлем елдерін де таныстыруы қажет деп атап көрсетті.

Түркия Республикасының Мәдениет министрі И.М. Талай Президентке италия түркітанушысының түркі мемлекеттерінің тарихы туралы баяндайтын кітабын сыйға тартты.

Әзірбайжан Республикасының Мәдениет министрі — ТҮРКСОЙ Үйлестіру кеңесінің төрағасы

П. Бюль-Бюль Оғлы осы ұйымның халықаралық деңгейде қалыптасуында Н.Ә. Назарбаевтың тұрақты қолдауы мен белсенді рөлін атап көрсетті.

1993 жылғы 12 шілдеде Алматы қаласында 6 құрылтайшы ел және ұйымның тұрақты мүшелері: Әзірбайжан, Қазақстан, Қырғызстан, Түрікменстан, Түркия және Өзбекстан ТҮРКСОЙ Ұйымын құру және оның қызмет принциптері туралы Шартына қол қойды. Кейіннен Шартқа бақылаушы елдер ретінде Татарстан, Башқұртстан, Солтүстік Кипр, Тува, Хакасия, Молдова және Түркия құрамындағы Гагауыз Жері қосылды.

Сол күні Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 10 жылдығына және «GSM Kazakhstan»-ның 3 жылдығына арналған В.Т. Спиваков жетекшілік еткен Ресей ұлттық оркестрінің концертіне барды.

Мемлекет басшысы «Ж.Ә. Құлекеевті Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» №788, «А.А. Тілеубердинді Қазақстан Республикасы Премьер-министрі Кеңсесінің Басшысы қызметіне тағайындау туралы» №789, «Қ.Ш. Сүлейменовті Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрі қызметіне тағайындау туралы» №790, «М.А. Құл-Мұхаммедті Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрі қызметіне тағайындау туралы» №791, «Ш.К. Беркімбаеваны Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрі қызметіне тағайындау туралы» №792, «А.М. Шоқпытовты Қазақстан Республикасының Табиғи ресурстар және қоршаған ортаны қорғау министрі қызметіне тағайындау туралы» №793, «М.Т. Есенбаевты Қазақстан Республикасының Экономика және сауда министрі қызметіне тағайындау туралы» №794, «А.Б. Самақованы Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаны қорғау министрі қызметіне тағайындау туралы» №795 жарлықтарына қол қойды.

31 қаңтар

Мемлекет басшысы Премьер-министр И.Н. Тасмағамбетовтің басшылығымен Қазақстан Республикасы Үкіметінің жаңа құрамы мүшелерінің антын қабылдады.

Президент жаңа Министрлер кабинетінің жұмысы атқарушы билік тәртібін нығайту турасында белсенді әрі ұйымшыл болатынына үміт артты. Н.Ә. Назарбаев мемлекеттік билік органдарының барлық қайталанып келетін функцияларын жою және министрліктер пен ведомстволарға өздігінен жұмыс істеуге мүмкіндік беру қажеттігін мәлімдеді.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгімелесу барысында екіжақты қарым-қатынас, Ресей мен ТМД-ның басқа да елдерінің энергетикалық ықпалдастығы мәселелері, сондай-ақ Алматыда өтетін ТМД мемлекеттері басшыларының бейресми кездесуі талқыланды.

Сондай-ақ Каспий бойы мемлекеттері басшыларының Алматыдағы кездесуінде қаралатын Каспий теңізінің мәртебесі туралы мәселесінің шешімін жеделдету жөніндегі тараптардың пікірі бір жерден шықты.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы мен Еуропалық қайта құру және даму банкі арасындағы Автомобиль жолдары саласын дамыту жобасы жөніндегі заем туралы келісімді бекіту туралы» №288-II, «Қазақстан Республикасы мен Азиялық даму банкі арасындағы Заем туралы келісімді (Қарапайым операциялар) (Аймақтық маңызы бар Алматы-Бішкек жолын қайта жаңарту жобасы) (Қазақстандық құрауыш) бекіту туралы» №289-II, «Халықаралық құрамдастырылған тасымалдардың аса маңызды желілері және тиісті объектілері туралы еуропалық келісімге (ҚТЖК) Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» №290-II, «Өнеркәсіптік үлгілердің халықаралық жіктемесін белгілеу туралы Локарно келісіміне Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» №291-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Б.Б. Жаңасаев туралы» №796, «Б.Ғ. Ысқақовты Республикалық ұланның қолбасшысы қызметіне тағайындау туралы» №797 жарлықтарына қол қойды.

АҚПАН

Дс		4	11	18	25
Сс		5	12	19	26
Ср		6	13	20	27
Бс		7	14	21	28
Жм	1	8	15	22	
Сн	2	9	16	23	
Жк	3	10	17	24	

4 ақпан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Мемлекеттік кіріс министрі З.Х. Кәкімжановты қабылдады, ол мемлекеттік бюджеттің толықтырылу мәселелері туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрі А.И. Мырзахметовті қабылдады, ол азаматтық авиация саласындағы дағдарыс және оны дағдарыстан шығару жолдары туралы баяндап берді.

Президент көліктік-коммуникациялық кешенге инвестициялар тарту және транзитті дәліздерді дамыту бойынша міндеттер қойды.

Мемлекет басшысы «KEGOC» электр желілерін басқару жөніндегі қазақстандық компания» ААҚ президенті Қ.А. Бозымбаевты қабылдады, ол ұлттық энергетикалық жүйені жаңғырту жобасы туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы «Тауар таңбалары жөніндегі заңдар туралы шартқа Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» №292-II Заңға қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» №798, «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» №799 жарлықтарына қол қойды.

5 ақпан

Мемлекет басшысы бірқатар отандық БАҚ («Егемен Қазақстан», «Казахстанская правда», «Хабар» агенттігі, «Экспресс К», «31 арна», «АсТВ» телекомпаниясы) жетекшілерін қабылдады және оларға Қазақстан Республикасы ішкі және сыртқы саясатының негізгі мәселелері бойынша сұхбат берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Жоғарғы сотының Сот әкімшілігі комитетінің төрағасы С.К. Байбатыровты қабылдады. Ол сот жүйесін одан

әрі реформалау және 2002 жылы Комитеттің алдында тұрған міндеттер туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Сауд Арабиясы Корольдігінің Төтенше және Өкілетті Елшісі Әли бен Мұхаммед әл-Хамданнан және Румынияның Төтенше және Өкілетті Елшісі В. Соареден сенім грамоталарын қабылдады.

6 ақпан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты Н.И. Щербининді, С.Ә. Әбдірахмановты және В.И. Макалкинді қабылдады, олар өз сайлаушыларының бірқатар әлеуметтік мәселелерін шешуді сұрап жүгінді.

Әскери қызметшілер мен ауыл еңбеккерлерін әлеуметтік қорғау, республика азаматтарының банктік салымдарына мемлекеттік кепілдік беру мәселелері талқыланды.

Депутат С.Ә. Әбдірахманов биліктің орталыққа тәуелділігін жою тақырыбын, жергілікті өзін-өзі басқару туралы заңын қабылдаудың ерте екені туралы және әкімдердің сайланбалылығын кезең-кезеңмен енгізу қажеттігі туралы мәселелерді қозғады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 25 желтоқсандағы №530 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №800 Жарлығына қол қойды.

7 ақпан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Үкіметінің бірінші ұйымдастырушылық отырысына қатысты.

Президент Үкімет мүшелерінің ұйымдастырушылық мәселелерге назар аударуын сұрады, өйткені оның сөзі бойынша жұмыстың табысты болуы, ең алдымен, соларға байланысты және «реформаторлардың кезегіне тұрмай, өздерін адал басқарушылар ретінде танытуға» кеңес берді.

Жұмысқа теріс әсерін беретін факторлардың қатарында Н.Ә. Назарбаев сөзбұйдалыққа салыну, тым ұлғайып кеткен құжат айналымы және субординацияны бұзуды атап айтты.

Мемлекет басшысы «Республикалық бюджет комиссиясы туралы ережені бекіту туралы» №801, «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 20 наурыздағы №88 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №802 жарлықтарына қол қойды.

9 ақпан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының әр облыстарынан келген кәсіпкерлерді қабылдады. Кездесуде Қазақстандағы шағын және орта бизнесті дамыту туралы сөз болды.

Мемлекет басшысы Қазақстанның «Ақ жол» демократиялық партиясының тең төрағалары Ә.М. Бәйменов пен О.А. Жандосовты қабылдады.

Кездесу барысында партияның заңнамалық актілерді әзірлеу және экономикалық, саяси реформалау бағдарламаларын іске асыру турасында жаңа Үкіметпен әрекет ету мәселелері талқыланды. Президент өз жағынан саяси күштер мен Үкімет арасындағы сындарлы ынтымақтастықты мақұлдады.

Қазақстанның «Ақ жол» демократиялық партиясы 2002 жылғы 16 наурызда құрылды және 2002 жылғы 3 сәуірде тіркелді.
2004 жылғы парламенттік сайлау қорытындылары бойынша Парламент Мәжілісінде партиялық тізім бойынша бір орынға ие болды.

Мемлекет басшысы «Мамандандырылған ауданаралық экономикалық және әкімшілік соттарды құру туралы» №803, «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 24 қазандағы №713 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №804 жарлықтарына қол қойды.

11 ақпан

Мемлекет басшысы ресми сапармен Үндістанға аттанды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің Әкімшілігі туралы ережені бекіту туралы» №805, «Қазақстан Республикасы Президенті Әкімшілігінің штат саны мен құрылымы туралы» №806 жарлықтарына қол қойды.

12 ақпан

Мемлекет басшысы Үндістан Республикасында ресми сапармен болып, осы елдің астанасы Дели қаласында М. Ганди мемориалына барды және ұлы Үнді гуманистін кремациялау орнына гүл шоқтарын қойып, оны екі минуттық үнсіздікпен еске алды.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев Дели қаласында Абай атындағы көшенің ашылу салтанатына қатысты.

Сол күні Мемлекет басшысы Үндістан Республикасының Премьер-министрі А.Б. Ваджпаимен кездесті.

Әңгімелесу барысында сауда-экономикалық ынтымақтастықты дамыту мәселесіне айтарлықтай назар аударылды. А.Б. Ваджпаи Қазақстаннан Үндістанға мұнай құбырын тарту құрылысына мүдделестік танытты. Сондай-ақ Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстанның мұнай кен орындарын игеруге қатысуға шақыруы да оның қызығушылығын тудырды. Бұдан басқа, ақпараттық технологиялар, қорғаныс өнеркәсібі салаларында бірігіп жұмыс істеу келешегі атап өтілді.

Кездесу қорытындысы бойынша Қазақстан-Үнді бірікken декларациясы қабылданды. Онда екі елдің халықтары арасында, әсіресе экономика және мәдениет салаларында, ежелден бері келе жатқан достық қатынастар бары атап көрсетілген. Құжатта сондай-ақ өңірлік және халықаралық мәселелер бойынша ынтымақтастықты одан әрі дамыту ниеті айтылған. Атап айтқанда, оның Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары кеңесіне қатысы бар.

Мемлекет басшысы Үндістанның жетекші телекомпанияларының бірі «World Report» телекомпаниясына эксклюзивті сұхбат берді.

Президент Қазақстанның өзекті өңірлік және әлемдік мәселелеріне қатысты ұстанымын айғақтайтын бірқатар сұрақтарға жауап берді.

13 ақпан

Мемлекет басшысы Үндістан Республикасына ресми сапары барысында компьютердің бағдарламалық қамсыздандырылуын шығаратын барлық жергілікті және халықаралық компаниялар шоғырланған «ортағасырлық қорық» — Раджастхан штатының астанасы Джайпур қаласына және «силикон алқабы» — Карнатака штатының астанасы Бангалор қаласына барды.

Президенттің Раджастхан штатының губернаторымен кездесуі барысында штаттың Қазақстан өңірлерімен тікелей экономикалық байланыс жасау мүмкіндігі туралы сөз қозғалды. Үндістан жағы қазақстандық студенттерді туристік бизнеске оқытуға даярлығын білдірді.

14 ақпан

Мемлекет басшысы Үндістан Республикасына ресми сапары барысында вице-президент, Үндістан Штаттарының Парламенті кеңесінің төрағасы К. Кантпен және Үнді ұлттық конгресі оппозициялық партиясы мен оның парламенттік фракциясының көшбасшысы С. Гандимен кездесті.

Осы саясаткерлермен әңгімелесудің тақырыбы Қазақстан мен Үндістан қарым-қатынасының келешегіне, екі ел парламенттерінің арасындағы ынтымақтастықты дамытуға, қауіпсіздікке төнген қатерлерді жою жолдарына қатысты болды.

18 ақпан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясының төрайымы З.Я. Балиеваны қабылдады. Ол «Сайлау туралы» Заңға енгізілетін түзетулер бойынша жұмыстың барысы туралы хабардар етті.

Мемлекет басшысы өзінің ішкі саясат мәселелері бойынша кеңесшісі Ә.К. Кекілбаевты қабылдады.

Кездесу барысында қоғамның мәдени дамуы туралы ағымдағы мәселелер бойынша пікір алмастырылды.

Мемлекет басшысы «Өсімдіктер карантині туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №293-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау мен қызметтен босату туралы» №807 Жарлығына қол қойды.

19 ақпан

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясы Президенті Әкімшілігінің Басшысы А.С. Волошинді қабылдады.

Кездесу барысында ЕурАзЭҚ шеңберінде екі ел арасындағы саяси және экономикалық

ынтымақтастықтың келешегі, сондай-ақ ТМД елдерінің бейресми саммитіне дайындық барысы талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасы Н.Н. Дүтбаевты қабылдады. Ол ведомство істерінің жағдайы және ел қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі ҰҚК жұмысы туралы хабардар етті.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің он жылдығына байланысты рақымшылық жасау туралы» №294-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне терроризмге қарсы күрес мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №295-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 18 маусымдағы №3039 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №808 Жарлығына қол қойды.

20 ақпан

Мемлекет басшысы Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримовпен телефон арқылы сөйлесті.

Біздің мемлекеттер арасындағы шекараның қалған бөлігін делимитациялау жөніндегі келісімді даярлауды жеделдету қажеттігі талқыланды. Оған алда болатын екі елдің Премьер-министрлерінің кездесуінде қол қойылады.

Мемлекет басшысы Түрікменстанның Президенті С.А. Ниязовпен телефон арқылы сөйлесті.

Жақын арадағы айлар ішінде Ашғабад қаласында Каспий бойы мемлекеттері басшыларының кездесуін өткізу және Халықаралық Аралды сақтау қорына қатысушыларының алдағы отырысы туралы сөз болды.

Сондай-ақ Н.Ә. Назарбаев екіжақты қатынастар мәселелерін және ақпанның аяғы наурыздың басына Алматы қаласында өткізу жоспарланып отырған ОАЫ саммитін және ТМД елдері көшбасшыларының бейресми кездесуін талқылады.

Сол күні Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің кезекті отырысына төрағалық етті.

Отырыста елдің өмірін қамтамасыз ететін объектілердің қауіпсіздігі саласындағы бірыңғай мемлекеттік саясатты іске асыру шаралары жасалды, атап айтқанда, олардың ең маңыздыларын мемлекеттік қорғауға беру, күзет құрылымдарының қызметін қадағалауды қаталдату көзделді.

Экономика және сауда министрі М.Т. Есенбаев Үкіметтің Ұлттық қауіпсіздік стратегиясын 2001 жылы іске асыру барысы туралы баяндама жасады. Ұлттық қауіпсіздік саласындағы басым міндеттер туралы Президенттің Ұлттық қауіпсіздік мәселелері жөніндегі көмекшісі — Қауіпсіздік кеңесінің хатшысы М.М. Тәжин баяндады. Ішкі істер министрі Қ.Ш. Сүлейменов ел өмірін қамтамасыз ету объектілерінің қауіпсіздік мәселелері туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы «Ж.Д. Бұсырманов туралы» №809, «С.Ф. Бычкова туралы» №810, «Ел экономикасының мұнай-газ секторындағы мемлекеттің мүдделерін одан әрі қамтамасыз ету жөніндегі шаралар туралы» №811, «Л.К. Қиынов туралы» №812, «Б.Ә. Палымбетовті Маңғыстау облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» №813 жарлықтарына қол қойды.

21 ақпан

Мемлекет басшысы дипломатиялық миссиясының аяқталуына байланысты Қазақстан Республикасындағы Апостол нунциі Жоғары мәртебелі архиепископ М. Олесьті қабылдады.

Н.Ә. Назарбаев нунцидің сенімді нығайту мен өзара ынтымақтастық саласындағы қызметін жоғары бағалады. Рим Папасы Иоанн Павел II Астанаға келіп, Қазақстан мен Ватикан арасындағы өзара ынтымақтастық туралы шартқа қол қоюы екіжақты қатынастардың шарықтау шегі болды.

Мемлекет басшысы дипломатиялық миссиясының аяқталуына байланысты Қазақстан Республикасындағы Үндістан Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі С.Р. Хашимді қабылдады.

Мемлекет басшысы Қазақстанның шығармашыл зиялы қауымының өкілдерін қабылдады.

Қазақстан Республикасының Халық әртісі, атақты әнші-сазгер Е.Ө. Хасанғалиев оралмандардың балаларын

музыкаға үйрету үшін Астана қаласында мәдени орталық ашу турасында өзінің жоспарларымен бөлісті.

Қазақстан Жазушылар одағы басқармасының төрағасы Н.М. Оразалинмен әңгімелесу барысында қазақтандық әдебиеттің жағдайы туралы, жаңа есімдер мен жақын және алыс шетел жазушыларымен шығармашылық қарым-қатынас туралы пікір алмасты.

22 ақпан

Мемлекет басшысы Астана қаласының орталық мешітінде болып, Қазақстан мұсылмандарын Құрбан айт мерекесімен құттықтады және барша қазақстандықтарға денсаулық, амандық, тыныштық және елдің гүлденуін тіледі.

Мемлекет басшысы «The Mainichi Shimbun» жетекші жапондық газетіне сұхбат берді.

Н.Ә. Назарбаев елдің тәуелсіз 10 жыл ішінде жеткен жетістіктері, экономикалық және саяси реформалардың мәні, елдің даму келешегі туралы әңгімелеп берді. Президент посткеңестік мемлекеттер тәуелсіздігінің қалыптасу жолындағы ТМД рөлін жоғары бағалады. Сұхбаттың соңында Н.Ә. Назарбаев Жапониямен ынтымақтастықтан, Қазақстандағы жапондық компаниялардың инвестициялық белсенділігінен үлкен үміт күтетінін жеткізді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне заңсыз көші-қон мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №296-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне жекелеген қару түрлерінің айналымына мемлекеттік бақылау жасау және күзет қызметі мәселелері бойынша өзгерістер енгізу туралы» №297-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Ә.К. Кекілбаевты Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаты қызметіне тағайындау туралы» №814 Жарлығына қол қойды.

25 ақпан

Мемлекет басшысы Абай атындағы Опера және балет академиялық театрының солисті, Қазақстан Республикасының Еңбек сіңірген әртісі, әнші М. Мұхамедқызын қабылдады.

Мемлекет басшысы жазушы Д. Досжанды қабылдады. Ол тәуелсіз Қазақстанның қалыптасу жылдарына арналған жаңа кітабы туралы әңгімелеп берді.

Мемлекет басшысы «Қазфосфат» ЖШС төрағасы М.Ф. Үркімбаевты қабылдады. Ол елдің ішкі нарығын минералды тыңайтқыштармен қамтамасыз ету және өнімді экспорттау келешегі туралы хабардар етті.

26 ақпан

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қожа Ахмет Яссауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті өкілді кеңесінің төрағасы Н.К. Зейбекті және ЖОО ректоры, профессор О. Сабденді қабылдады. Олар Н.Ә. Назарбаевқа Қожа Ахмет Яссауи атындағы Халықаралық сыйлық лауреатының Алтын медалін табыс етті.

Президент ғалымдарға өзінің еңбегіне жоғары баға бергені үшін алғысын білдірді және университеттің болашақта табысты дамуына сенімділік танытты.

Қожа Ахмет Яссауи атындағы Халықаралық сыйлық қайнар бастауында Н.Ә. Назарбаев тұрған Қожа Ахмет Яссауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті өкілді кеңесімен 2001 жылғы қыркүйек айында Түркістан қаласында тағайындалды.

Сыйлық халықтар достығын нығайтудағы ерен еңбегі үшін танымал қоғам және мемлекет қайраткерлеріне, ғылым және техника, әдебиет пен өнер салаларының қызметкерлеріне беріледі.

Мемлекет басшысы «Ұлттық банктің 2002–2004 жылдарға арналған даму тұжырымдамасын» қарауға арналған Алматы қаласындағы Қазақстан Республикасы Ұлттық банкі директорлар кеңесінің отырысына қатысты.

Содан соң Президент 8 мыңнан астам сирек кездесетін жәдігерлер жинақталған Ұлттық банк мұражайында болды.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында «Қазақойл» Ұлттық мұнай-газ компаниясы» ЖАҚ-тың бұрынғы президенті Н.Ө. Балғымбаевты қабылдады. Ол ірі мұнай компаниясын құру ниетін білдірді.

27 ақпан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Әскери академиясы» мемлекеттік мекемесін қайта ұйымдастыру туралы» №815 Жарлығына қол қойды.

28 ақпан

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен Орталық Азия мемлекеттері басшыларының саммитіне қатысты.

Саммит барысында Ауғанстандағы жағдай аясында өңірлік қауіпсіздік, заңсыз көші-қон, сондай-ақ экономикалық ынтымақтастық, атап айтқанда, экономиканың маңызды секторларында жеделдетіп еркін сауда аймақтарын құру, көлік инфрақұрылымын жетілдіру, трансшекаралық өзендер мен су қоймаларының су ресурстарын тиімді пайдалану мәселелері талқыланды.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев атап айтқандай: «Менің ойымша, Орталық Азия мемлекеттерінің ресурстық, адами және табиғи әлеуетін біріктіру әлемнің геоэкономикалық картасында өңірлік экономикалық саясатқа әсерін тигізе алатындай сұсты экономикалық одақ құрылды деп айтуға мүмкіндік берер еді» (Қосымшаны қараңыз).

Кездесу қорытындысы бойынша Қазақстан, Қырғызстан, Тәжікстан және Өзбекстан басшылары «Орталық Азия ынтымақтастығы» ұйымын құру туралы шартқа қол қойды.

Саммитте ОАЫ төрағасы болып Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримов сайланды.

«Орталық Азия ынтымақтастығы» ұйымы (ОАЫ) — халықаралық өңірлік ұйым.

2002 жылғы 28 ақпанда Алматы қаласында ОАЫ құру туралы шартқа қол қойылды. Жаңа құрылым 1994 жылы құрылып, қазірде таратылған «Орталық Азия экономикалық қоғамдастығы» (ОАЭҚ) ұйымының құқығын қабылдаушысы болды. ОАЫ құрамына Қазақстан, Қырғызстан, Өзбекстан және Тәжікстан енді.

2004 жылғы 18 қазанда ОАЫ-ға Ресей қосылды.

Мемлекет басшылары мен премьер-министрлерінің кеңесі, Сыртқы істер министрлерінің кеңесі, Ұлттық үйлестірушілер комитеті және қауіпсіздік қызметі мен күш құрылымдары басшыларының тұрақты кеңесі ОАЫ органдары болып табылады.

2005 жылғы 6 қазанда Санкт-Петербург қаласында өткен ОАЫ саммитінде ОАЫ-ны ЕурАзЭҚ-қа қосу туралы шешім қабылданды.

НАУРЫЗ

Дс		4	11	18	25
Сс		5	12	19	26
Ср		6	13	20	27
Бс		7	14	21	28
Жм	1	8	15	22	29
Сн	2	9	16	23	30
Жк	3	10	17	24	31

1 наурыз

Мемлекет басшысы Алматы қаласындағы «Шымбұлақ» биік таулы шаңғы курортында өткен ТМД елдерінің бейресми саммитіне қатысты.

ТМД-ны реформалау қажеттігі мәселесі саммитте талқыланған басты тақырып болды.

Осы мәселе бойынша сөз сөйлеген Н.Ә. Назарбаев: «Әлем жылдам қарқынмен өзгеруде, геосаяси және геоэкономикалық баланста алға ілгерілеу байқалады, ғылыми-техникалық революция қарқын алуда. Барлығымызға бірге және жеке-жеке әрқайсымызға таңдау жасайтын кез келді. Негізі бізде бірнеше балама-лы таңдау бар.

Біріншісі — ТМД өз міндеттерін орындап шықты, енді оның келешегі жоқ екенін мойындау. Бұл блогтық құрылымнан бас тартып, екіжақты немесе микроөңірлік құрылымдарға көшу дегенді білдіреді.

Екіншісі — барлығын бәз қалпында қалдырып, қарым-қатынасты баяу, бюрократиялық негізде жалғастыра беру.

Үшіншісі — жағдайды түбегейлі өзгерту үшін саяси ерік-жігер, дұрыс стратегия тауып, Еуропалық Одақ секілді құрылым құру. Қазақстан, үнемі айтылып жүргендей, соңғы шешімді құптайды. Біздің көзқарасымызды мен Кишиневта өткен саммитте айтқан болатынмын» (Қосымшаны қараңыз).

Бұдан басқа, Достастықтың халықаралық коалицияға қатысу мәселелері де қозғалды. ТМД елдерінің көшбасшылары қазір соғыс кезеңі аяқталып, Ауғанстанда қалыпты өмір құруға жәрдемдесетін жағдайлар жасау міндеті тұрғанын атап айтты.

ТМД бейресми саммитінің жұмысы барысында Мемлекет басшысы Грузия Президенті Э.А. Шеварднадземен екіжақты кездесу өткізіп, онымен ынтымақтастық пен көпжақты қарым-қатынастың өзекті мәселелері бойынша пікір алмасты.

2 наурыз

Мемлекет басшысы ТМД бейресми саммиті аясында Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен екіжақты кездесу өткізді.

Кездесу барысында ТМД-ны реформалау жолдары, сондай-ақ Каспий теңізіндегі модификациялық орталық сызығын анықтауға қатысты мәселелер талқыланды.

5 наурыз

Мемлекет басшысы «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №817, «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» №818 жарлықтарына қол қойды.

6 наурыз

Мемлекет басшысы 8 наурыз Халықаралық әйелдер күніне орай «Салтанат сарайы» Қабылдау сарайында өткен салтанатты жиналысқа қатысты.

Мемлекет басшысы біздің еліміздің қоғамдық өмірінде әйелдердің рөлі үнемі өсіп келе жатқанын атап көрсетті. Үкіметтің әрекет ету бағдарламасында әйелдерді, әсіресе көп балалы және жалғызбасты аналарды әлеуметтік қорғау мен қолдаудың пәрменді шаралары бекітілген.

Мемлекет басшысы «ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы» АҚ президенті Л.К. Қиыновты қабылдады, ол жаңа ұлттық компанияның құрылымы туралы баяндап берді.

«ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы» АҚ «Қазақойл» Ұлттық мұнай компаниясы» ЖАҚ және «Мұнай және газ тасымалдау» ЖАҚ-тың бірігуі арқылы Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 20 ақпандағы Жарлығымен құрылды.
«ҚазМұнайГаз» мұнайды және табиғи газды өндіру, тасымалдау және өңдеумен айналысады.

Мемлекет басшысы «Нормативтік құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №298-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №819, «Қазақстан Республикасында тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №820, «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 13 қыркүйектегі №3108 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №821 жарлықтарына қол қойды.

7 наурыз

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының дипломатиялық қызметі туралы» №299-II, «Халықаралық электр байланысы одағының Жарғысы мен Конвенциясына Түзету құжаттарын бекіту туралы» №300-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы Шу және Талас өзендеріндегі мемлекетаралық пайдаланудағы су шаруашылығы құрылыстарын пайдалану туралы келісімді бекіту туралы» №301-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Республикалық ұланның бір топ әскери қызметкерлерін «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» №822, «Г.-Д. Геншерді II дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №823 жарлықтарына қол қойды.

11 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Туризм және спорт агенттігінің төрағасы Д.Б. Тұрлыхановты қабылдады. Ол ұлттық құраманың Солт-Лейк-Сити (АҚШ) қаласында өткен XIX қысқы олимпиада ойындарына қатысу қорытындылары бойынша есебін ұсынды.

Сондай-ақ Д.Б. Тұрлыханов туристік қызмет туралы заңның орындалу барысы туралы, дене шынықтыру және спортты дамытудың бесжылдық бағдарламасының іске асырылуы туралы, сондай-ақ 2002 жылғы 3–8 маусымда жоспарланып отырған Бокстан әлем кубогына дайындық барысы туралы мәлімдеді.

XIX қысқы олимпиада ойындары 2002 жылғы 8–22 ақпан аралығында Солт-Лейк-Сити (АҚШ) қаласында өтті. Ойындарға 77 елден 2399 спортшы қатысты.

Мемлекет басшысы «Атмосфералық ауаны қорғау туралы» №302-II Заңына қол қойды.

12 наурыз

Мемлекет басшысы Каспий энергетикалық саясаты мәселесі бойынша Америка Құрама Штаттары Мемлекеттік хатшысының аға кеңесшісі елші С. Манны қабылдады.

Әңгіме барысында энергетикалық мәселелер кең ауқымда талқыланды. Атап айтқанда, Президент «Баку-Тбилиси-Джейхан» жобасын қолдайтынын тағы да мәлімдеді, келешекте бұл

жобаға отандық мұнайшылардың қатысу мүмкіндігін айтты, қазақстандық экономикаға американ инвестицияларының өсуін құптады, сондай-ақ біздің республикадағы шетелдік инвесторлармен байланыстар «тұрақты» болып қалатынын баса айтты.

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан журналистерінің I Конгресіне қатысты.

Конгресс жұмысына отандық БАҚ-тардың 300-ден астам өкілі, сондай-ақ Парламент депутаттары, Үкімет мүшелері, халықаралық қоғамдастықтардың өкілдері қатысты.

Н.Ә. Назарбаев өз сөзінде форумды өткізу бастамасын қанағаттанарлық сезіммен қабылдағанын атап айтты, сондай-ақ бұл бастама өте маңызды және уақытылы іске асып отыр және ол тек БАҚ мәселелері турасында ғана емес, жалпы біздің елдегі демократиялық үдерістердің бұдан әрі дамуы үшін де өте маңызды (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты А. Айталыны қабылдады.

Кездесуде республикадағы жоғары білім мәселесі талқыланды.

А. Айталы сондай-ақ елдің, әсіресе шекаралық аймақтардың ақпараттық қауіпсіздік мәселесін шешу қажеттігін көтерді.

Мемлекет басшысы «Бал ара шаруашылығы туралы» №303-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы — Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрінің мәртебесі мен өкілеттігі туралы» №824 Жарлығына қол қойды.

15 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Республикалық ұланының 10 жылдығына орай оның жеке құрамымен кездесті.

Президент ұландықтарды осы айтулы датамен құттықтап, таңдаулы бөлімше болып табылатын ұлан мемлекетіміздің жаңа астанасына алғашқылардың қатарында орналасқандарына назар аударды.

Кездесу соңына қарай Н.Ә. Назарбаев батальонның материалдық-техникалық қамсыздандыру кешенімен танысты, Президенттік оркестр студиясында болды.

Мемлекет басшысы Қазақстанға «Өнеркәсіп құрылыс индустрия — Астана-2002» көрмесі аясында өңірдің тұсаукесерін жасау үшін келген Ресей Федерациясы Свердловск облысының губернаторы Э.Э. Россельді қабылдады.

Кездесу барысында бірлескен жобалар, саудасаттық көлемін арттыру қажеттігі сөз болды. Н.Ә. Назарбаев Орал экономикалық қауымдастығы мүшелерімен сындарлы әңгіме жүргізу үшін кездесуге даярлығын жеткізді және Қазақстанның Екатеринбург қаласында өтетін әскери көрме жұмысына қатысу ниетін білдірді. Сондай-ақ Свердлов облысында Қазақстанның Бас елшілігін ашу мүмкіндігі талқыланды.

Мемлекет басшысы Түркия Республикасы Қарулы Күштері Бас штабының бастығы Х. Кыврыкоглуды қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстан мен Түркия арасындағы әскери-техникалық ынтымақтастықты одан әрі дамытудың келешегі талқыланды. Бұдан бұрынғы шарттар шеңберінде Қазақстан жастары Түркияның әскери оқу орындарында оқып жатқаны, Қазақстан жағына ақысыз әскери техника берілетіні, халықаралық терроризмге қарсы күрес жүргізуге бағытталған шаралар белсенділігі атап өтілді.

18 наурыз

Мемлекет басшысы Қытай Халық Республикасының Халықтық-азат ету әскері Бас штабы бастығының орынбасары генерал-полковник Сюн Гуанкайды қабылдады.

Әңгіме барысында Ауғанстандағы оқиғалармен және халықаралық терроризмге қарсы күреспен байланысты мәселелер, екі елдің әскерлері арасындағы ынтымақтастықты одан әрі кеңейтудің жоспарлары, олардың арасындағы қарым-қатынастың кейбір экономикалық аспектілері талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрі М.Қ. Алтынбаевты қабылдады.

Кездесуде Қарулы Күштердің кадрлық мәселелері, оңтүстік шекарадағы жағдай, «Қазбатты» құру, сондай-ақ «Сарышаған» полигонындағы әскери оқуларға дайындық мәселелері қаралды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрі Қ.Ш. Сүлейменовті қабылдады.

Кездесуде министрліктегі құрылымдық жаңғыртулар туралы сөз болды. Алматы және Семей қалаларында ұйымдасқан қылмысқа қарсы күрес басқармалары қалпына келтірілді. Одан басқа ІІМ заңсыз көші-қонға қарсы күресті күшейтуде және арнайы жұмылдыру топтарын құруда. Осының арқасында Қазақстанның солтүстік шекарасында заңсыз көші-қон мәселесі шешілді және Ресей тарапынан Қазақстанның құқық қорғау органдарына қояр шағымы жоқ.

Сондай-ақ Қ.Ш. Сүлейменов ұйымдасқан қылмысқа қарсы күрес және сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жағдайы туралы 3 жылдық бағдарламаның дайындығы туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы «Әділет органдары туралы» №304-II, «Дүниежүзілік пошта одағының Жарғысына Бесінші қосымша хаттаманы бекіту туралы» №305-II, «Дүниежүзілік пошта одағының Жарғысына Алтыншы қосымша хаттаманы бекіту туралы» №306-II заңдарына қол қойды.

19 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Түркия Республикасы Премьер-министрінің орынбасары — Мемлекеттік министрі Д. Бахчелиді қабылдады.

Кездесу барысында Н.Ә. Назарбаев ең алдымен экономикадағы екіжақты ынтымақтастықтың оң сипатын атап көрсетті. Бұл секторға түрік фирмаларының айтарлықтай мөлшері тартылған, оларға бұдан кейін де жан-жақты қолдау көрсетіледі. Атап айтқанда, Астана қаласының құрылысына 25-ке жуық түрік компаниялары қатысуда. Президент мейманға отандық экономиканың оң үрдістері туралы әңгімелеп берді. Бұл ретте, шағын және орта бизнес саласында жұмыс істейтін қазақстандық және түрік кәсіпкерлерінің өзара әрекет етуі үшін жақсы жағдайлар жасау қажеттігін баса айтты.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары К.Қ. Мәсімовті және Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің төрағасы Ж.Ә. Құлекеевті қабылдады.

Президент К.Қ. Мәсімовпен Қазақстанның Каспий өңірі мәселелері бойынша келіссөздерінің тактикасын, Қазақстан мен Ресей арасында Каспий теңізі түбінің ара-жігін ажырату мүмкіндіктерін талқылады. Сондай-ақ әңгіме барысында отын-энергетикалық кешенге, көлік және коммуникация жүйесіне және қорғаныс өнеркәсібіне қатысты сөз қозғалды.

Ж.Ә. Құлекеев Президентке есеп комитетінің республикалық бюджеттің атқарылуына бақылау жасау туралы есебін ұсынды. Сондай-ақ бұдан да тиімді бақылау жасау мақсатында Есеп комитеті құрылымын өзгерту туралы мәселе сөз етілді.

20 наурыз

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы мен Халықаралық қайта құру және даму банкі арасындағы Заем туралы келісімді («Сырдария өзенінің арнасын реттеу және Арал теңізінің солтүстік бөлігін сақтау (1 фаза)» жобасы) бекіту туралы» №307-II Заңына қол қойды.

21 наурыз

Мемлекет басшысы Астана қаласының әкімі Ә.Р. Жақсыбековті қабылдады, ол қала өмірін қамтамасыз етудің ағымдағы жағдайы туралы, инфрақұрылымның 2002 жылға арналған даму жоспары туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне мүгедектерді әлеуметтік қамсыздандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» №308-II, «Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік органдары туралы» 1995 жылғы 21 желтоқсандағы №2710 заң күші бар Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №309-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне мемлекеттік баж мәселелері бойынша өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» №310-II, «Қазақстан Республикасындағы кеден ісі туралы» Қазақстан

Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» №311-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне «Астана — жаңа қала» арнайы экономикалық аймағы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №312-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу және Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 18 маусымдағы №3038 Жарлығының күші жойылды деп тану туралы» №825, «Қазақстан Республикасының Жоғары сот кеңесінің құрамындағы өзгерістер туралы» №826 жарлықтарына қол қойды.

22 наурыз

Мемлекет басшысы Астана қаласында Наурыз мейрамына орай өткізілген мерекелік шараларға қатысты.

Мемлекет басшысы Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетіне барды.

ЖОО ғимаратында Президентті жастар парламентінің мүшелері, үздік студенттер қарсы алды. Олар Н.Ә. Назарбаевқа көңілді және жарқын мерекелік бағдарламаны ұсынды.

Президент студенттер — ел болашағы екенін атап өтті. Мемлекет ғылым мен білімнің дамуына барлық жағдайларды жасауда, ендігі кезектегі жастардың міндеті — адал оқу.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Алматы қаласына аттанды. Онда ол Наурыз мейрамына орай мерекелік шараларға қатысып, Республика алаңында қала тұрғындарын мерекемен құттықтады.

26 наурыз

Мемлекет басшысы жазушы-публицист К.С. Смайыловты қабылдады.

Кездесу барысында электронды БАҚ-тарда мемлекеттік тілде хабар таратуды кеңейту мәселесі бойынша пікір алмасты.

Мемлекет басшысы «Glencore International AG» швейцариялық компанияның президенті В. Штротхоттені қабылдады.

Кездесуде экологиялық жағдайды жақсарту және металлургия өнеркәсібіне жаңа технологиялар енгізу мәселелері талқыланды.

Президент В. Штротхоттеге «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерейтойлық медалін табыс етті.

«Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерейтойлық медалі Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 27 тамыздағы №675 Жарлығымен тағайындалды.
Мерейтойлық медальмен мемлекеттіліктің қалыптасуына, егемендікті нығайту және Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық дамуына зор үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады.

27 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Премьер-министрі И.Н. Тасмағамбетовтің, Астана қаласының әкімі Ә.Р. Жақсыбековтің министрліктер мен ведомстволар басшыларының, архитектура және құрылыс компаниялары өкілдерінің қатысуымен Астана қаласын одан әрі дамыту мәселелері бойынша кеңес өткізді.

Президент құрылыс жүргізу бойынша тендерлердің өткізілуіне, қала жанындағы кенттердің жағдайына және жолаушылар көліктерінің жұмысына, автотұрақтар мен тұрақтарды ұйымдастыруға, көшелерді безендіру мен көгалдандыруға, қызмет көрсету мәдениетіне назар аударды.

Кеңес отырысының соңына қарай Президент Астананың құрылысы жүргізіліп жатқан бірқатар объектілерін қарап шықты.

Мемлекет басшысы американдықтар тарапынан ұсынылған бастама бойынша Америка Құрама Штаттарының Сауда министрі Д. Эванспен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгімелесу барысында Д. Эванс Қазақстанға нарықтық экономикалы ел мәртебесі ұсынылғанын хабарлады және американ жағы бұл шешімді аса қанағаттанарлық сезіммен қабылдағанын жеткізді, өйткені ол АҚШ пен Қазақстан арасындағы серіктестік қатынастың дамуына септігін тигізетін болады.

Мемлекет басшысы «Халықтың көші-қоны туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен

толықтырулар енгізу туралы» №313-II Заңына қол қойды.

28 наурыз

Мемлекет басшысы Үкіметтің 2002–2004 жылдарға арналған бағдарламасын талқылау жөніндегі Қазақстан Республикасы Үкіметінің кеңейтілген отырысына қатысты.

Сол күні Мемлекет басшысы облыстардың, Астана және Алматы қалаларының әкімдерімен кеңес өткізді.

Президент жаңа өндірістерді құру, кәсіпорындардың қаржылық жағдайын жақсарту, өңірлерде денсаулық сақтау жүйесін жетілдіру, атаулы әлеуметтік көмек көрсету және кедейлікпен күрес жөніндегі міндеттерді қойды.

Мемлекет басшысы «Қазақстанның 2030 жылға дейінгі Даму стратегиясын іске асыру жөніндегі одан арғы шаралар туралы» №827 Жарлығына қол қойды.

29 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы құқық қорғау құрылымдары басшыларының кеңейтілген кеңесіне төрағалық етті.

Кеңес барысында ел ішінде орын алған криминогендік жағдай сарапқа салынды, құқықтық реформаны бұдан әрі тереңдету, заңдылық пен құқықтық тәртіпті қамтамасыз ету бойынша күш құрылымдарының, қадағалау және сот органдары жұмысының тиімділігін арттыру міндеттері талқыланды.

Мемлекет басшысы «Мемлекеттік билік органдары жүйесіндегі кадр саясатының кейбір мәселелері туралы» №828, «Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Мемлекеттік наградалар жөніндегі комиссияның құрамы туралы» №829, «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» №830 жарлықтарына қол қойды.

САУІР

Дс	1	8	15	22	29
Сс	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	
Бс	4	11	18	25	
Жм	5	12	19	26	
Сн	6	13	20	27	
Жк	7	14	21	28	

1 сәуір

Мемлекет басшысы «Лукойл» ААҚ президентін қабылдады және онымен Құмкөл, Теңіз және Қарашығанақ кен орындарындағы компанияның жобаларын іске асыру мәселелерін талқылады.

«Лукойл» компаниясы Қазақстандағы ең ірі ресейлік инвестор болып табылады.
2003 жылға қарай «Лукойл» 7 мұнай-газ жобаларын жүзеге асыруға, атап айтқанда, Каспий құбыр арнасы консорциумы; Теңіз, Қарашығанақ, Құмкөл кен орындарын игеру; «Хвалынское», «Орталық», «Қазақстан» және «Түп-Қараған» Каспий теңізі қайраңының учаскелерін геологиялық барлауға қатысты.

2 сәуір

Мемлекет басшысы осыған дейін Санкт-Петербург Әскери-ғарыштық кадет корпусын басқарып келген Байқоңыр қаласы әкімшілігінің басшысы А.Ф. Мезенцевті қабылдады.

Байқоңыр қаласы әкімшілігінің басшысы Ресей жағының ұсынысы бойынша Ресей және Қазақстан президенттерімен тағайындалады. Оның процедурасы Қазақстан және Ресей арасындағы қала мәртебесі туралы келісімде көрсетілген.

Мемлекет басшысы «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №831–835, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №836–837, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №838, «Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес және мемлекеттік қызметкерлердің қызмет этикасын сақтау мәселелері жөніндегі комиссия құру туралы» №839 жарлықтарына қол қойды.

3 сәуір

Мемлекет басшысы Ақтөбе облысына жұмыс сапарымен барды, онда ол облыс активіне жаңа әкімі Е.Ж. Имантаевты таныстырды.

Содан соң Президент Ақтөбе облысы Хромтау ауданының «Дөң тау-кен байыту комбинаты » ААҚ-да болды.

Қызыл өңдегіш кірпіш өндіру зауытында Н.Ә. Назарбаев жергілікті шикізаттан — хромтау сары балшығынан жасалған өнімді қарап шықты.

Содан соң Президент жаңа мәдени-сауықтыру кешенімен танысты. Онда жаттығу және қылыштасу залдары, күрес, бокс және ауыр атлетикаға арналған әмбебап зал, бассейн бар.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Ақтөбе қаласында «АқтөбеМұнайГаз» жылыжайын, «Көктас-Ақтөбе» ЖАҚ-ын, «Тағам» кәсіпорнын аралап өтті.

Мемлекет басшысы «Қауіпті өндірістік объектілердегі өнеркәсіптік қауіпсіздік туралы» №314-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «С.Ж. Дәукеев туралы» №840, «А.Е. Мусинді Атырау облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» №841, «Е.Ж. Имантаевты Ақтөбе облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» №842, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №843 жарлықтарына қол қойды.

4 сәуір

Мемлекет басшысы жұмыс сапарымен Атырау облысына барды және облыс активіне жаңа әкім А.Е. Мусинді таныстырды.

Содан соң Президент облыстық ауруханаының жаңа кешенін, заманауи «Дана» қонақүй кешенін, жаңа 10 қабатты «Премьер-Атырау» бизнес-орталығын, «Мұнайшы» дене шынықтыру-сауықтыру кешенін аралап көрді.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Махамбет ауданының Махамбет ауылына барып, «Таза ауыз су» облыстық бағдарламасы аясында іске асып жатқан су тазалайтын станса құрылысының барысымен танысты, сондай-ақ орталық аудандық ауруханасын қарап шықты.

7 сәуір

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанға 2002 жылғы 8–9 сәуірде болатын II Еуразиялық экономикалық саммитке қатысу үшін келген Дүниежүзілік банк Президенті Дж. Вулфенсонды қабылдады.

Баспасөз конференциясында Н.Ә. Назарбаев банктің акционері болып табылатын Қазақстанға

өткен жылдары 3,7 млрд. доллар қаражат бөлінгенін атап айтты. Аталған қаражат елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына, реформалар жүргізуге, қолайлы инвестициялық ортаның қалыптасуына және республика беделінің артуына септігін тигізді.

Қазақстан және Дүниежүзілік банк Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуына бағытталған жаңа бірлескен жоба әзірлеуде. Бағдарлама үш жылға есептелген, оның жалпы құны 700 млн. доллар мөлшерінде бағаланып отыр.

Дүниежүзілік банк қаражатының жұмсалатын негізгі салалары ретінде шағын және орта бизнес, білім, денсаулық сақтау, ауыл шаруашылығындағы кәсіпорындарды оңалту салалары аталып отыр. Алайда Дүниежүзілік банк пен республика арасындағы ынтымақтастықтың қазіргі кездегі басты міндеті ауылдық және қалалық жерлердегі кедейлікпен күрес болып отыр.

Н.Ә. Назарбаев атап өткендей, Дүниежүзілік банктің Қазақстандағы қызметі белсенді және жемісті болып табылады, ол өз кезегінде инвесторлардың сенімін арттырып, елдің кредиттік рейтингін өсіреді.

Қазақстан 1992 жылдың шілде айынан бастап Дүниежүзілік банктің мүшесі болды. Республика экономикасын дамытуға кредиттер бөлу жөніндегі бірінші келісіміне 1994 жылы қол қойылды және 1996 жылға дейін 1 млрд. доллар алды. Екінші 700 млн. доллар сомасын алу үшін келісімге 1998 жылы қол қойылды. Дүниежүзілік банк қаражаты Қазақстан экономикасын реформалауға, әлеуметтік-экономикалық дамуға, зейнетақы реформасына және республика бюджетіне қолдау көрсетуге жұмсалды.

8 сәуір

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен II Еуразиялық саммитке қатысты.

Тұрақсыздық кезеңінде тұрақты өсуді қамтамасыз ету мәселелеріне арналған саммитке Орталық Азия, Закавказье, Ресей мемлекеттерінің басшылары мен үкімет төрағалары, халықаралық қаржы институттарының басшылары, олардың қатарында Дүниежүзілік банк, Еуропалық қайта құру және даму банкі, Ислам даму банкі, Батыс Еуропа және АҚШ-тың ірі халықаралық компанияларының өкілдері қатысты (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы өзінің Алматыдағы резиденциясында II Еуразиялық экономикалық саммитке

қатысушылармен бірқатар екіжақты кездесулер өткізді.

Президент Бүкілқытайлық халықтық саяси консультативтік кеңесі төрағасының орынбасары Ван Вэньюаньды қабылдап, онымен екіжақты қатынастардың даму мәселелерін талқылады.

Украинаның Премьер-министрі А. Кинахпен кездесу барысында екі ел арасындағы экономикалық, сауда және мәдени ынтымақтастықты тереңдету, ядролық энергетика, шикізат ресурстарын өңдеу, көліктік қатынас және машина жасау саласындағы байланыстарды нығайту мәселелері талқыланды.

Иран Ислам Республикасының бірінші вице-президенті М.Р. Арефпен және Ислам даму банкінің президенті М. Алимен әңгімелесу барысында араб мемлекеттерінің Қазақстан экономикасына инвестиция салу мәселесі бойынша пікір алмасты.

Бүкіләлемдік экономикалық форум Президенті К. Швабпен әңгіменің тақырыбы форум ауқымын кеңейту және оған қатысуға жаңа елдерді, атап айтқанда, Таяу Шығыс елдерін тарту болды. Кездесудің соңында Н.Ә. Назарбаев К. Швабқа I дәрежелі «Достық» орденін табыс етті.

1

2

3

«Достық» (Дружба) ордені 1995 жылы шығарылған. Екі дәрежесі бар. Онымен қоғамда өзара келісімді сақтау бойынша жемісті еңбек еткен, халықтар арасындағы бейбітшілік, достық және ынтымақтастықты нығайтуға айрықша үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады.

I-ші дәрежелі «Достық» ордені жұлдыздан (1-сурет) және аспалы лентаға тағылған орден белгісінен (2-сурет), II-ші дәрежелі «Достық» ордені — тақташасындағы белгіден (3-сурет) тұрады.

Мемлекет басшысы Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаевпен және Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмоновпен кездесті.

Мемлекет басшысы «Белгіленген әскери қызмет мерзімін өткерген мерзімді әскери қызметтегі әскери қызметшілерді запасқа шығару және Қазақстан Республикасының азаматтарын 2002 жылдың сәуір-маусымында және қазан-желтоқсанында кезекті мерзімді әскери қызметке шақыру туралы» №844, «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық және

оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен алқа төрағасын қызметке тағайындау туралы» №845 жарлықтарына қол қойды.

9 сәуір

Мемлекет басшысы өзінің Алматы резиденциясында II Еуразиялық экономикалық саммитке қатысушылармен бірқатар екіжақты кездесулер өткізді.

Н.Ә. Назарбаев Ресей Федерациясы Үкіметі төрағасының орынбасары В.Б. Христенконы қабылдады және онымен Каспий теңізі бойынша келіссөздер процесі, қазақстандық мұнайды Ресей аумағында тасымалдау және оны тасымалдаудың жаңа бағыттарын ашу, екі ел арасындағы тауар айналымын кеңейту, ҰҚШ кезекті сессиясына дайындық мәселелерін талқылады. ЭЫҰ Бас хатшысы А. Гавахи ұйымның 2001 жылғы қызметі туралы хабарлады, маңызды жобалар қатарында «Алматы-Тегеран-Ыстамбұл» теміржол бағытының ашылуын атап өтті. Өз кезегінде Н.Ә. Назарбаев ЭЫҰ қызметінің тиімділігін арттыру бойынша бірқатар идеялар мен ұсыныстарын айтты.

Еуропалық қайта құру және даму банкінің Президенті Ж. Лемьермен Мемлекет басшысы өңірлік ынтымақтастық, энергетикалық және көлік салаларындағы реформалардың ілгерілеуі, су ресурстарын пайдалану мәселелері бойынша пікір алмасты.

Мемлекет басшысы «Chevron-Texaco» компаниясының бұрынғы вице-төрағасы Р. Мацкені және «LNM Group» тобының төрағасы Л. Митталды қабылдады.

10 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Гимні авторларының бірі ақын Ж. Дәрібаевамен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгіме барысында Н.Ә. Назарбаев бүгінгі таңдағы әдебиет пен өнердегі жағдайдың барысын сұрап білді. Мәдениет саласын дамыту, рухани құндылықтар мен салт-дәстүрді сақтау жөніндегі түрлі мәселелер бойынша пікір алмасты.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің төрағасы Г.А. Марченконы қабылдап, банктің

2001 жылғы қызметінің қорытындысы туралы есебін тыңдады.

Президент Ұлттық банк басшылығының назарын несиелерді доллармен беру қажеттігіне аударды, Ұлттық банкке Үкіметпен біріге отырып жағдайды шешу, ұлттық валютаны нығайту бойынша шаралар қолдану, халықаралық нарықты жан-жақты ескере отырып, валюта режимін либералдау, қор нарығын дамыту, міндетті сақтандыру түрлерін айқындап алу, жеке тұлғаларға теңгемен несие берудің мөлшерлемесін төмендету, ипотекалық несие беру, кең бәсекелестік ортаны қалыптастыру бойынша жұмыстарды одан әрі жалғастыру міндеттерін шешу тапсырмаларын жүктеді.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында 2001 жылдың сәуір айында Халықаралық ғарыш стансасына барған бірінші экспедицияның құрамында ұшқан әлемдегі ең бірінші ғарыш туристі — американдық миллионер Д. Титоны қабылдады.

Кездесуде сондай-ақ ХҒС-қа барған бірінші экспедицияның командирі Т.А. Мұсабаев та болды.

Кездесу барысында Қазақстан мен АҚШ қарым-қатынасының мәселелері, Д. Титоның жұмысы және оның қайырымдылық қызметі, сондай-ақ ғылымның елдің экономикалық дамуында қолданылу аспектілері талқыланды.

11 сәуір

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында ҰҚШ-ға қатысушы мемлекеттердің Қауіпсіздік кеңестері хатшыларының IV отырысына қатысу үшін келген ТМД Ұжымдық қауіпсіздік шарт кеңесінің Бас хатшысы В.Д. Николаенконы және Армения Республикасы, Беларусь Республикасы, Қазақстан Республикасы, Қырғыз Республикасы, Ресей Федерациясы және Тәжікстан Республикасы Қауіпсіздік кеңестерінің хатшыларын қабылдады.

Кездесу барысында отырыс жұмысының негізгі қорытындылары, атап айтқанда, жаңа әскери-саяси факторлар мен терроризмге қарсы операцияларды ескере отырып, Ауғанстандағы жағдайға қатысты мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанның жетекші экономистерімен кездесу өткізді.

Кездесуде жуық арада болған мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық дамуының негізгі бағыттары талқыланды. Стратегиялық, экономикалық және бюджеттік жоспарлауды қалайша ықпалдастыруға болатыны туралы, бұл үдерісті қалайша жұмысты көп қажет етпейтіндей және тиімдірек болатындай ету, өңірлер мен салалар тиімдірек дамуы үшін қалайша құжат айналымын төмендетуге және жоспарларды әзірлеуді қамтамасыз етуге болатыны туралы сөз қозғалды.

Мемлекет басшысы «Financial Times» британдық газетінің тілшілері Э. Робинсон және Д. Стернге сұхбат берді.

Осы беделді басылым журналистерінің сауалдары Қазақстанның экономикалық және саяси дамуына қатысты, қазақстандық экономиканың мұнай-газ және басқа да салаларына, сондай-ақ Қазақстанның сыртқы саясаты мен Орталық Азияда қауіпсіздікті сақтау мәселелеріне байланысты болды.

12 сәуір

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанның ғылым және мәдениет салаларының өкілдерін қабылдады.

Кездесу барысында ел өмірінің әртүрлі мәселелері бойынша пікір алмасу болды. Н.Ә. Назарбаев мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық, саяси және рухани дамуы мәселелері және оларды шешу жолдары бойынша өз көзқарастарын білдірген кездесуге қатысушы барлық жетекші және жас экономистерді, құқықтанушылар мен саясаткерлерді, басқа салалар ғалымдары мен өнер қайраткерлерін тыңдады.

Президент көтерілген мәселелерге, Қазақстанның одан әрі даму келешегіне қатысты өз пікірімен бөлісті, ғалымдарды өзекті мәселелерді белсенді зерттеуге, іске асып жатқан қоғамдық жаңғыртуларға, жоспарланған стратегиялық мақсаттарды іске асыру бойынша нақты ұсыныстарды әзірлеуге шақырды.

15 сәуір

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті. Әңгіме барысында тараптар энергетика саласындағы ынтымақтастықты күшейту мәселелерін жеделдетіп шешу, атап айтқанда, қазақстандық кәсіпорындардың

«Ресей БЭЖ» РАҚ-пен әрекет ету бойынша пікірлерін білдірді, сондай-ақ Каспий теңізі Солтүстік бөлігі түбінің ресурстарын игеру мәселелері бойынша ортақ ұстанымдарын дәлелдей түсті.

Сол күні Мемлекет басшысы Алматы қаласындағы Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясына барды, онда елдің жетекші ғалымдарымен кездесті.

Президент қазақстандық ғалымдардың алдына бірқатар маңызды міндеттер қойды.

Бүкіл әлем танитындай мемлекетті құру айтарлықтай қиын іс деп атап өтті Мемлекет басшысы. Алайда экономиканы одан әрі дамыту, оны ең биік деңгейде ұстап тұру одан да қиын. Осы жерде өз халқының қамын ойлайтын зиялы қауым — ғалымдарға үлкен үміт артылады.

Н.Ә. Назарбаев атап көрсеткендей, қазір мемлекеттің тәуелсіздігін, халықтың бірлігін және халықтың әл-ауқатын көтере отырып, экономиканы нығайту өте маңызды (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы «С. Месичті I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №846, «А.И. Мырзахметов туралы» №847, «Н.Ә. Айтхожина туралы» №848, «С.Ж. Дәукеевті Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының президенті қызметіне тағайындау туралы» №849 жарлықтарына қол қойды.

17 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жоғары Бас қолбасшысы ретінде «Сарышағаң» полигонында өткен «Отан қалқаны-2002» стратегиялық оқуларында болды.

Оқулардың мақсаты бөлімшелер мен әртүрлі бөлімшелер командованиесі, Қарулы Күштердің әскер түрлері арасындағы іс-әрекетті ұйымдастыру мен нығайту болды. Оқуларға әуе күштері, артиллерия, әскерлердің барлық түрлері қатысты.

Мемлекет басшысы әскери позицияларда болып, С-300 кешеніне, «Дауыл» дүркіндетіп ату жүйесіне және басқа да бөлімшелерге қызмет көрсететін офицерлермен, солдаттармен кездесті.

18 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрі Ж.А. Досқалиевті қабылдады, ол 2001 жылғы министрліктің жұмысы, Денсаулық жылы аясында іске асырылған міндеттер мен денсаулық сақтау жүйесіндегі өзекті проблемалар туралы баяндап берді.

Президент аурулардың алдын алу, халыққа медициналық қызмет көрсетудің сапасын жақсарту, атап айтқанда, ауылды өңірлердің тұрғындарына алғашқы медико-санитарлық көмек көрсету жұмыстарын күшейте түсу қажеттігін атап көрсетті.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты А.А. Қабанбаевты қабылдады.

Әңгіме барысында Шығыс Қазақстан облысының шекарасындағы аудандардан халықтың көшіп-қонуына қатысты мәселелер, медициналық қызмет көрсету жағдайын жақсарту, орта мектеп білімі мәселелері қозғалды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы әуе қозғалысын ұйымдастыру мен басқару үшін жауапкершілікті беру туралы келісімді бекіту туралы» №315-II, «Терроризмге, сепаратизмге және экстремизмге қарсы күрес туралы Шанхай конвенциясын бекіту туралы» №316-II заңдарына қол қойды.

19 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Хорватия Республикасының Президенті С. Месичпен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында тараптар көлік-тасымалдау саласындағы, мұнай-газ кешеніндегі, сондай-ақ туризм, азық-түлік және жеңіл өнеркәсіп салаларындағы ынтымақтастықтың келешегін талқылады.

Келіссөздер барысында Қазақстанның мұнайдың қосымша мөлшерін (жылына 15 млн. тоннаға дейін) Қазақстан мен Ресейден еуропалық нарыққа тасымалдау мақсатында «Достық» және «Адрия» мұнай құбырларын ықпалдастыру жобасына қатысу мүмкіндігіне баса назар аударды.

Келіссөздер қорытындысы бойынша сауда-экономикалық ынтымақтастық туралы үкіметаралық келісімге қол қойылды.

Мемлекет басшысы Қазақстанда ресми сапармен жүрген Хорватия Республикасының Президенті С. Месичпен Астанада өткен Қазақстан-Хорват бизнес-форумына қатысты.

Н.Ә. Назарбаев біздің республикаға келгені үшін Хорват бизнесмендеріне алғыс білдіріп, олардың елдерінің тәуелсіздік алу және әлемдік экономикаға ықпалдастыру бағытындағы қиын-қыстау кезеңін еңсеру жөніндегі тәжірибесі өнеге боларлықтай екенін атап айтты. Хорватия Балқан түбегінің көрнекті мемлекеті болып табылады және Қазақстан өзара табысты ескере отырып, кез келген бағыттағы ынтымақтастыққа дайын.

Бизнес-форум аясында екі елдің Сауда-өнеркәсіп палаталарының ынтымақтастығы туралы келісімге қол қойылды.

22 сәуір

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2001 жылғы есебін бекіту туралы» №851, «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2001 жылғы таза кірісінің жұмсалуы туралы» №852 жарлықтарына қол қойды.

23 сәуір

Мемлекет басшысы Түрікменстанның астанасы Ашғабад қаласында өткен Каспий бойы мемлекеттері басшыларының саммитіне қатысты.

Саммитке сондай-ақ Әзірбайжан Республикасының, Иран Ислам Республикасының, Ресей Федерациясы және Түрікменстан Республикасының президенттері де қатысты.

Жоғары деңгейде өткен келіссөздер барысында тараптар сондай-ақ балық аулау кәсібі, кеме қатынасы, экологияны қоса алғанда, Каспий теңізінің мәртебесі туралы мәселелерді талқылады.

«Каспийдің болашағы ортақ құндылықтарға және Каспий бойы мемлекеттерінің келісілген ұстанымдарына негізделуі керек, тек қана бір-бірінің мүдделерін құрметтей отырып, Каспийдің баға жетпес байлығын пайдалы қолдануға болады. Мен барлық

мүдделі тараптар осыны түсінетініне сенімдімін. Каспий бүкіл әлем мүдделерін ескере отырып, тиімді ықпалдастыру және экономикалық ынтымақтастық өңіріне айналуы керек», — деп атап көрсетті Президент саммитте сөйлеген сөзінде (Қосымшаны қараңыз).

Каспий бойы мемлекеттерінің I саммиті жұмысының барысында Мемлекет басшысы Әзірбайжан Республикасының Президенті Г.А. Алиевпен және Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен екіжақты кездесулер өткізді.

24 сәуір

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанға ресми сапармен келген Иран Ислам Республикасының Президенті М. Хатамимен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында Н.Ә. Назарбаев Алматыдағы осы жолғы кездесу Иранмен дипломатиялық қатынастардың орнатылуына 10 жыл толу кезінде өтіп отырғанын атап өтті және осы уақыт аралығында көп іс атқарылды. Қазақстандық мұнай, астық және металл есебінен тауар айналымы айтарлықтай өсті. Иран порттарымен тығыз байланысты Ақтау порты дамуда, таяу арада Иран арқылы Еуропаға жүк тасымалдау составтары жүретін темір жол магистралі қатарға қосылды. Алайда ынтымақтастық мүмкіндіктері осымен аяқталған жоқ.

Өз кезегінде М. Хатами Қазақстанның Иран елімен жақындасу талпынысын қолдады. Ол сондай-ақ Каспий бойы мемлекеттері көшбасшыларының әңгімесі жалғасын табатынына үміт артты, бұл оның пікірі бойынша өңірдің барлық мемлекеттері үшін өзекті мәселелерді шешуге мүмкіндік береді.

Екі ел арасындағы Достық қатынастар туралы декларацияға қол қойылу кездесудің қорытындысы болды.

25 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстанда ресми сапармен жүрген Иран Ислам Республикасының Президенті М. Хатамимен бірге әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік ұлттық университетіне барып, профессорлық оқытушылық құраммен және ЖОО студенттерімен кездесті.

Сол күні Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен I Еуразиялық медиа-форумға қатысты.

«Менің ойымша, Шығыс пен Батыстың мәңгілік «түйіспеуінің» негізінде дүниетанымын, мәдениетін, өмір сүру салтын, даму модельдерін жетілдіру бойынша екеуара мәңгілік бәсеке жатыр. Алайда ендігі кезекте біз жалғыз ұлы жетістік — ол екеуінің үндесіп үйлесуінде, бірігіп дамуында екенін түсінуіміз керек. Біз Батыс пен Шығыстың бір-біріне қол созуы, осы уақытта және осы құрлықта біздің ортақ және жалғыз үйіміз — Жер ғаламшарының болашағын айқындайтын өркениеттің ашықтық пен ынтымақтастықтың жаңа пәлсапасы негізін қалауы үшін қолдан келгеннің барлығын да жасауымыз керек», — деді Н.Ә. Назарбаев форумның күн тәртібін жариялай келе (Қосымшаны қараңыз).

Еуразиялық медиа-форум — Қазақстанда 2001 жылы құрылған тәуелсіз қоғамдық ұйым. Оның қызметінің негізгі мақсаты әлемдік БАҚ, халықаралық саясаткерлер мен бизнес-қоғамдастықтар, ғалымдар мен сарапшылардың қатысуымен сындарлы пікір алмасу арқылы Шығыс пен Батыстың өзара түсінісуін, сенімін және ынтымақтастығын нығайту болып табылады.

26 сәуір

Мемлекет басшысы Грузия Президенті Э.А. Шеварднадзеге адамдар өліміне әкелген Тбилиси қаласы ауданында болған зілзалаға байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

«Табиғаттың дүлей күшінің салдарынан қаза болған құрбандар үшін Сізге және Грузияның барлық бауырлас халқына қайғыға ортақтасып көңіл айтамыз» — делінген жеделхатта.

Мемлекет басшысы «Ақтау теңіз порты» арнайы экономикалық аймағын құру туралы» №853, «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарының күші жойылды деп тану туралы» №854, «Ауғанстанда Қазақстан Республикасының Дипломатиялық миссиясын ашу туралы» №855, «Қазақстан халықтары Ассамблеясының стратегиясы мен Қазақстан халықтары Ассамблеясының ережесі туралы» №856 жарлықтарына қол қойды.

28 сәуір

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттарының Қорғаныс министрі Д. Рамсфельдті қабылдады.

Әңгімелесу барысында халықаралық терроризмге қарсы күрес, қазақстандық офицерлердің коалициялық күштер штабы жұмысына қатысуы, апатты жағдайларға тап болған терроризмге қарсы коалиция ұшақтарының қонуына Қазақстан әуежайларын пайдалану, екі елдің қорғаныс министрліктерінің арасындағы әскери-техникалық ынтымақтастық мәселелері көтерілді.

29 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті палаталарының бірлескен отырысында «Ішкі және сыртқы саясаттың 2003 жылғы негізгі бағыттары туралы» Қазақстан халқына жолдауын жариялады.

Президент Жолдауда экономикалық гүлденуге, сәйкесінше барлық қазақстандықтардың өмірін жақсартуға әкелетін саясатты жүргізу қажеттігін атап көрсетті (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы облыстардың, Алматы және Астана қалаларының әкімдерімен жұмыс кеңесін өткізді.

Президент жергілікті атқарушы биліктің алдына Қазақстан халқына Жолдауының негізгі бағыттарынан туындайтын тәжірибе жүзіндегі міндеттерді қойды, әсіресе, тиімді әлеуметтік саясатты іске асыруға бетбұрыстың қажеттігін айрықша атап айтты.

Мемлекет басшысы Польша Республикасының Сыртқы істер министрі В. Чимошевичті қабылдады.

Әңгіме барысында Н.Ә. Назарбаевтың Польшаға жасайтын сапары талқыланды, Польша фирмаларының әртүрлі инвестициялық жобаларға қатысуы арқылы сауда-экономикалық ынтымақтастықты одан әрі дамыту мәселелері сөз болды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Ұлттық кеңесі туралы» №857 Жарлығына қол қойды.

30 сәуір

Мемлекет басшысы Академия басшылығы кеңесінің төрағасы Абдель Салям әл-Маджалидың жетекшілігімен Ислам ғылым академиясының делегациясын қабылдады.

Кездесу барысында Президент тәуелсіздіктің 10 жылы ішінде біз көптеген мұсылман мемлекеттерімен достық қатынас орнатқанымызды, ИКҰ-ның мүшесі болғанымызды атап айтты.

Н.Ә. Назарбаев Ислам ғылым академиясы делегациясының келуі біздің елдерді жақындастырып, ғылымды дамытуға жаңа серпін беретініне үміт артты.

Делегация басшысы Президентке Ислам ғылым академиясының Құрметті мүшесі дипломын табыс етті және жылы қабылдағаны үшін алғыс білдірді.

Ислам ғылым академиясы — штаб-пәтері Амман қаласында (Иордания) орналасқан халықаралық үкіметтік емес ұйым.

Ислам конференциясы ұйымы аясында құрылған және мемлекеттің және экономиканың қандай да бір саласының дамуына айрықша үлес қосқан ислам саяси қайраткерлері мен ғылым саласы зиялыларының өкілдерін біріктіреді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №858, «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №859 жарлықтарына қол қойды.

МАМЫР

Дс		6	13	20	27
Сс		7	14	21	28
Ср	1	8	15	22	29
Бс	2	9	16	23	30
Жм	3	10	17	24	31
Сн	4	11	18	25	
Жк	5	12	19	26	

2 мамыр

Мемлекет басшысы Қарағанды облысының әкімі К.Е. Мұхамеджановқа Қарағанды облысының Рудник кентінде болған апаттың салдарынан қаза болғандардың туған-туысқандарына көңіл айтып, жеделхат жолдады.

3 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Швейцария Конфедерациясының вице-президенті, экономика жөніндегі федералдық кеңесшісі П. Кушпенді қабылдады.

Кездесу барысында мәдениеті әртүрлі, сонымен қатар бір-біріне сондай жақын екі ел халықтарын жақындастыру мәселесі сөз болды. Н.Ә. Назарбаев Қазақстан инвестицияларды алуға мүдделі екенін атап көрсетті және біздің елде швейцарлық капиталды ең алдымен шағын және орта бизнес саласында ұлғайту тілегін білдірді.

Сондай-ақ Қазақстанның ДСҰ-ға кіруі және терроризмге қарсы күрес мәселелері қозғалды.

Мемлекет басшысы «Бір топ әскери қызметшілер мен құқық қорғау органдарының қызметкерлерін Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен наградтау туралы» №860, «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» №861, «Қазақстан Республикасы Республикалық ұланының бір топ әскери қызметшілерін «Астана» естелік медалімен наградтау туралы» №862, «Жамбыл облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №863 жарлықтарына қол қойды.

6 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Табиғи ресурстар және қоршаған ортаны қорғау министрі А.М. Шоқпытовты қабылдады. Ол Мемлекет басшысы тапсырмаларының орындалу барысы, елдегі экологиялық жағдайды жақсарту жөніндегі министрлік жұмысының негізгі бағыттары туралы мәлімдеді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрі М.А. Құл-Мұхамедті қабылдады.

Кездесу барысында мәдениет және өнерді дамытудың ұлттық тұжырымдамасының жобасын әзірлеу барысы, сондай-ақ 2002 жылғы 14–28 мамыр аралығында Мәскеу және Санкт-Петербург қалаларында өткізілетін Ресейдегі Қазақстан мәдениеті күндеріне дайындық мәселелері қаралды.

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан Республикасы Ұлттық қорын басқару жөніндегі Кеңестің отырысына төрағалық етті.

Отырыста Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары — Қаржы министрі А.С. Павловтың 2001 жылы Ұлттық қор қаражатын құру және пайдалану туралы және Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің төрағасы Г.А. Марченконың оның сенімгерлік басқармасы бойынша жүргізілген жұмысы туралы баяндамалары тыңдалды.

Мемлекет басшысы жинақ портфелін басқару тиімділігін арттыру, Ұлттық Қордың тұрақтандыру функциясын нығайту, есеп жүргізу саясаты мен қаржы қаражатын есепке алу тетіктерін жетілдіру жөнінде тапсырмалар берді.

Мемлекет басшысы «Жеке секторды дамыту жөніндегі Ислам корпорациясын құру туралы келісімді бекіту туралы» №317-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы Алматы-Бішкек бағыты бойынша шекаралық өту туралы келісімді және Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы Алматы-Бішкек бағыты бойынша шекаралық өту туралы келісімге толықтыру енгізу туралы хаттаманы бекіту туралы» №318-II, «1972 жылғы контейнерлерге қатысты кеден конвенциясына Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» №319-II, «Шекараларда жүктерге бақылау жүргізудің шарттарын келісу туралы халықаралық конвенцияға Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» №320-II заңдарына қол қойды.

7 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің 10 жылдығына орай салтанатты жиналыс пен мерекелік концертке қатысты.

Мемлекет басшысы өзінің астанадағы резиденциясында Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, арнаулы қызметтің, құқық қорғау органдарының, прокуратура органдарының бір топ өкілдеріне мемлекеттік наградалар мен әскери ерекшелік белгілерін табыс етті.

Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрі М.Қ. Алтынбаевқа армия генералы; Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрі Қ.Ш. Сүлейменовке генерал-полковник; Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасы Н.Н. Дүтбаевқа генерал-лейтенант; В.И. Накисбаевқа, Ш.Ш. Отарбаевқа, Б.Қ. Сембиновке, Ә. Халықовқа генерал-майор; В.Н. Васильевке авиация генерал-майоры; С.Т. Күнғожиновқа, Қ. Мырзабаевқа және А.Ж. Шпекбаевқа полиция генерал-майоры әскери атақтары берілді.

II сыныпты мемлекеттік әділет кеңесшісі сыныптық шені Қазақстан Республикасы Бас прокуроры Р.Т. Түсіпбековке және III сыныпты мемлекеттік әділет кеңесшісі сыныптық шені Қазақстан Республикасы Бас прокурорының орынбасарлары А.Қ. Дауылбаевқа және Қ.Д. Төлегеновке берілді.

II дәрежелі «Айбын» ордендерімен №68602 әскери бөлімшесінің командирі Т. Акопян, №44286 әскери бөлімшесінің командирі И. Ампилогов, №64207 әскери бөлімшесінің авиациялық эскадрилья командирі О. Клевс, Әуе қорғаныс күштері қолбасшылығы басқармасының ұшу қауіпсіздігі қызметінің бастығы Н. Рубанов, Әуе қорғаныс күштері қолбасшылығы басқармасының байланыс және радиотехникалық қамсыздандыру әскерлері Бас штабының бастығы С. Солодилов, №58012 әскери бөлімшесі командирінің орынбасары С. Танекеев және №10952 әскери бөлімшесі командирінің орынбасары — жедел кезекші С. Уханов марапатталды.

III дәрежелі «Айбын» орденімен — 7 адам, «Құрмет» орденімен — 3, «Ерлігі үшін» медалімен — 23, «Жауынгерлік ерлігі үшін» медалімен — 23, «Ерен еңбегі үшін» медалімен — 1, Қазақстан Республикасы Құрмет грамотасымен 3 адам марапатталды.

«Айбын» ордені 1995 жылы белгіленді. Үш дәрежелері болады. Орденмен Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлер мен әскери құрамаларының әскери қызметшілері, сондай-ақ прокуратура, ұлттық қауіпсіздік, ішкі істер органдарының және басқаларының қызметкерлері жауынгерлік даярлықта,

1

2

3

4

5

6

7

әскерлердің жоғары жауынгерлік дайындық деңгейін ұстауда, заңдылық пен қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуде қол жеткізген табыстары үшін; әскери және қызмет бабындағы парызын өтеудегі көрсеткен батылдығы мен жанқиярлығы, сондай-ақ мемлекет мүддесін қорғауда жасаған ерлігі үшін марапатталады.
I (1-сурет) және II (2-сурет) дәрежелі «Айбын» ордендерімен кіші және аға офицерлік құрамдағы адамдар марапатталады. III (3-сурет) дәрежелі «Айбын» орденімен солдаттар, матростар, сержанттар, старшиналар, прапорщиктер мен мичмандар марапатталады.

«Құрмет» ордені (4-сурет) 1993 жылы белгіленді. Орденмен азаматтар экономиканы, әлеуметтік саланы, ғылым мен мәдениетті, білімді дамытуға сіңірген еңбектері үшін, мемлекеттік органдардағы үлгілі қызметі және белсенді қоғамдық қызметі үшін марапатталады.

«Ерлігі үшін» (5-сурет) медалі 1993 жылы белгіленді. Медальмен азаматтар төтенше жағдайларда (суда, өрт, табиғат апаты кездерінде) адам өмірін құтқаруға байланысты көрсеткен, қылмысқа қарсы күресте көрсеткен батылдығы мен жанқиярлығы үшін марапатталады.

«Жауынгерлік ерлігі үшін» (6-сурет) медалі 1995 жылы белгіленді. Медальмен Қарулы Күштердің, Қазақстан Республикасының басқа да әскерлері мен әскери құрамалары, сондай-ақ прокуратура, ұлттық қауіпсіздік, Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің ішкі істер қылмыстық атқару жүйесі органдарының қызметкерлері әскери бөлімнің, бөлімшенің әскери міндеттерді ойдағыдай орындауына жәрдемдесетін ұрыс кезіндегі, сондай-ақ қылмысқа қарсы күрестегі білгір, алғыр әрі батыл қимылы үшін; мемлекеттік шекараны қорғау кезінде көрсеткен ерлігі үшін; қызметін өтеу барысында сіңірген еңбегі үшін марапатталады.

«Ерен еңбегі үшін» (7-сурет) 1993 жылы белгіленді. Медальмен азаматтар экономикадағы, әлеуметтік саладағы, ғылымдағы, мәдениеттегі және мемлекеттік қызметтегі жеткен табыстары үшін марапатталады.

Мемлекет басшысы «Жоғары әскери және арнаулы атақтар, сыныптық шендер беру туралы» №864, «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің медальдары туралы» №865, «Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 21 қаңтардағы №328 Жарлығына толықтырулар мен өзгерістер енгізу туралы» №866, «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру және пайдалану туралы 2001 жылғы есепті бекіту туралы» №867 жарлықтарына қол қойды.

8 мамыр

Мемлекет басшысы «Отан» Республикалық саяси партиясы төрағасының міндетін атқарушы С.А. Терещенконы қабылдады, ол 2002 жылғы сәуір айында Боаос Азиялық экономикалық форумына қатысуының қорытындылары туралы мәлімдеді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан даму банкі» ЖАҚ президенті С.М. Мыңбаевты қабылдады, ол банктегі істердің жағдайы және оның даму келешегі туралы баяндап берді.

Президент банктің инвестициялық саясатын одан әрі жақсарту қажеттігіне назар аударды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 11 ақпандағы №806 Жарлығына толықтыру енгізу туралы» №868 Жарлығына қол қойды.

9 мамыр

Мемлекет басшысы Астанада Жеңіс күніне орай өткен мерекелік шараларға қатысты және отанды қорғаушылар монументіне гүл шоқтарын қойды, майдан шебінде қаза болғандарды бір минут үнсіздікпен еске алды және қазақстандықтарды Жеңіс күнімен құттықтады.

Содан соң Президент монументтің маңына ағаш отырғызып, II дүниежүзілік соғыс кезіндегі әскери техника мұражайына барды.

12 мамыр

Мемлекет басшысы физика саласы бойынша Нобель сыйлығының лауреаттары К. фон Клитцингті және Ж. Хуфтты, сондай-ақ Қазақстанға «Үшінші мыңжылдық ғылымы» тақырыбында өткен халықаралық конференцияға қатысу үшін келген М.В. Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университетінің ректоры В.А. Садовничийді қабылдады.

Кездесудің соңына қарай Н.Ә. Назарбаев ғалымдарға «Астана» естелік медальдарын табыс етті.

«Астана» естелік медалі Қазақстан Республикасы Президентінің 1998 жылғы 2 маусымдағы Жарлығымен белгіленді.

Медальмен Қазақстан астанасының құрылысына, орналасуына және әлеуметтік-экономикалық дамуына айрықша үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинге адамдарды қазаға ұшыратқан Дағыстандағы қайғылы оқиғаға байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

«Қазақстандықтар барлығымыз үшін қасиетті күн — Жеңіс күні болған қорлық актісіне қатты күйзелді. Кінәсіз адамдар, балалар қаза болып, жарақат алды. Әлемде бейбітшілікті сақтап қалған Отан қорғаушылар қасірет шекті. Бұл терроризмнің айуандық келбетінде ешқандай қасиет болмайтынының, қарияларға да, балаларға да аяушылық танытпайтынының тағы бір айғағы. Өз атымнан, барша қазақстандықтардың атынан қаза болғандар мен жапа шеккендердің отбасыларына қайғыларына ортақтасып көңіл айтамын», — делінген жеделхатта.

Сол күні Мемлекет басшысы мемлекет басшылары деңгейінде өткен ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің II отырысына және ҰҚШҰ Ұжымдық қауіпсіздік кеңесінің кезекті сессиясына қатысу үшін Мәскеу қаласына аттанды.

13 мамыр

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының астанасы Мәскеу қаласында мемлекет басшылары деңгейінде өткен ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің II отырысына қатысты.

Отырыста ДСҰ-ға кіру жөніндегі келіссөздерде қоғамдастық елдерінің өзара іс-әрекеті, өзара сауда-саттық жүргізуде арнайы қорғау, антидемпингтік және өтеу шараларын қолданбау жағдайында ішкі нарықты сақтау тетіктері, транспорттық тарифтерді келісу және Транспорттық кеңес құру, сондай-ақ сыртқы қатерлер, терроризм және есірткі трафигі қаупі жағдайында бірыңғай шекара саясатын әзірлеу мәселелері қаралды.

Отырыс қорытындысы бойынша Н.Ә. Назарбаев келесі мерзімге ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің төрағасы болып сайланды.

Еуразиялық экономикалық қоғамдастық (ЕурАзЭҚ) — құрамына енетін мүше мемлекеттердің ортақ рыногын құру мақсатын көздейтін халықаралық экономикалық ұйым. ЕурАзЭҚ-ты құру туралы Шартқа Беларусь, Қазақстан, Қырғызстан, Ресей және Тәжікстан президенттері 2000 жылдың 10 қазанында Астанада қол қойды. 2006 жылдың қаңтарынан бастап ЕурАзЭҚ-қа Өзбекстан да қосылды.

2002 жылдан бастап бақылаушылар мәртебесін Украина мен Молдова, 2003 жылдан бастап Армения иеленді. 2003 жылдың желтоқсанында ЕурАзЭҚ БҰҰ-ның Бас Ассамблеясының жанында бақылаушы мәртебесін алды. Мемлекетаралық кеңес, Интеграциялық комитет, Хатшылық, Парламентаралық ассамблея мен Сот ЕурАзЭҚ-тың органдары болып табылады.

Сол күні Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен кездесті.

Екі мемлекеттің басшылары Ресей мен Қазақстан арасындағы 1998 жылғы 6 шілдедегі жер қойнауларын пайдаланудағы дербес құқықтарын жүзеге асыру мақсатында Каспий теңізінің солтүстік бөлігі табанының ара-жігін ажырату туралы Келісім хаттамасына қол қойды.

Н.Ә. Назарбаев екі елдің жетекшілері бұл оқиғаны Каспиймен байланысты барлық мәселелер кешені шешімінің жобасы ретінде қарастыратынын атап айтты. Қазақстан мен Ресей бірінші болып осы теңіз түбін игеру мәселесі бойынша өзара түсіністікке қол жеткізіп, келісім жасаулары біздің елдердің стратегиялық серіктестікті дамытуға ұмтылысын айғақтайтынын тағы да дәлелдей түседі.

Президент құжатқа қол қою орын алған мәселені шешу жолының өзін-өзі ақтайтынын, өміршеңдігін дәлелдейтінін деп атап көрсетті және қалған Каспий бойы елдерінің де жүріп өтер жолы болып табылатынын айтты. Модификациялық орталық сызығына келетін көмірсутегін өндірудің үш кен орны паритеттік негізде игерілетіні көрнекті шешім болды. Және бұл екі мемлекеттің өзара қатынасын жаңа деңгейге көтереді. Кездесуде сондай-ақ екіжақты қатынастардың одан әрі даму келешегі тілге тиек етілді.

14 мамыр

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының астанасы Мәскеу қаласында өткен ҰҚШ Ұжымдық қауіпсіздік кеңесінің кезекті сессиясына қатысты.

Сондай-ақ оның жұмысына Армения Республикасының Президенті Р.С. Кочарян, Беларусь Республикасының Президенті А.Г. Лукашенко, Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаев, Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путин, Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмонов қатысты.

Сессияда әскери мақсаттағы өнімдерді әзірлеу, өндіру және жаңғырту саласындағы әскери-техникалық ынтымақтастықты кеңейту, әскери кадрларды даярлау мәселелері талқыланды.

Қатысушы мемлекеттердің басшылары Жедел өрістетілетін ұжымдық күштер қызметін сарапқа салды. Маусым айында Қырғызстан мен Қазақстанда кезекті бірлескен оқу-жаттығулар өткізу туралы шешім қабылданды.

Отырыс қорытындысы бойынша ҰҚШ-ны толыққанды халықаралық ұйым — Ұжымдық қауіпсіздік шарты ұйымы (ҰҚШҰ) етіп қайта құрудың тиімділігі туралы шешім қабылданды.

Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымы (ҰҚШҰ) — 1992 жылғы 15 мамырдағы Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт негізінде құрылған халықаралық әскери-саяси одақ. ҰҚШҰ құру туралы шартқа Армения, Беларусь, Қазақстан, Қырғызстан, Ресей, Тәжікстан президенттері Кишинев қаласында (Молдова) 2002 жылғы 7 қазанда қол қойды. 2006 жылғы тамыз айында ҰҚШҰ-ға Өзбекстан қосылды.

ҰҚШҰ органдарына Ұжымдық қауіпсіздік кеңесі (мемлекет басшыларының деңгейінде), Сыртқы істер министрлерінің кеңесі, Қорғаныс министрлерінің кеңесі, Қауіпсіздік кеңес хатшыларының комитеті, Хатшылық, ҰҚШҰ-ның бірікken штабы кіреді.

2004 жылдың желтоқсан айында БҰҰ Бас Ассамблеясының жанында бақылаушы мәртебесін алды.

15 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты Н.Т. Рүстемовті қабылдады. Ол елдегі демографиялық жағдай туралы мәлімдеді және оны жақсартудың бірқатар шараларын ұсынды. Атап айтқанда, депутат көпбалалы отбасыларды қолдау және бойдақтарға салық салу қажеттігі туралы пікірін білдірді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Д.В. Сокольский атындағы Органикалық катализ және электрохимия институтының директоры М.Ж. Жұрыновты қабылдады. Ол Н.Ә. Назарбаевтың Ұлттық ғылым академиясы ғалымдарымен кездесуде айтылған ұсыныстарын жүзеге асыру мақсатында институт ұсынған шығармашылық зерттемелер туралы айтып берді. Ол сондай-ақ ғылым

және білім саласындағы халықаралық байланыстарды орнату жолдары туралы мәселені де қозғады.

16 мамыр

Мемлекет басшысы «Мемлекеттік сатып алу туралы» №321-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Байқоңыр қаласының әкімшілік басшысын тағайындау туралы» №869 Жарлығына қол қойды.

17 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникациялар министрі Қ.Ы. Нағмановты қабылдады.

Кездесу барысында көлік және коммуникацияның қазіргі заманғы жағдайы және даму келешегі талқыланды. Президент темір жол және автомобиль жолдары, авиация желілерін одан әрі дамыту бойынша нақты тапсырмалар берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан-ресейлік университет ректоры З.М. Молдахметовті қабылдады.

Кездесу барысында Астана қаласындағы Есіл өзенінің сол жағалауындағы университеттің оқу кешені құрылысының барысы, Қазақстанда қашықтықтан оқытуды кіргізу мен дамыту мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы Қазақстан менеджмент, экономика және болжамдау институтының президенті Чан Йан Бэнгті қабылдады, ол ЖОО-ның 10 жылдық дамуы ішіндегі қол жеткізген жетістіктері туралы баяндап берді.

Күн соңында Мемлекет басшысы РТР телеарнасының «Апта жаңалықтары» апталық қорытынды бағдарламасының жүргізушісі Е. Ревенкоға сұхбат берді.

Сұхбат барысында Президент 2002 жылғы 14 мамырда Мәскеу қаласында өткен Ұжымдық қауіпсіздік кеңесінің мерейтойлық сессиясының қорытындылары бойынша, ұйым келешегі, Қазақстан мен Ресей арасында жасалған Каспий теңізі солтүстік бөлігі түбінің ара-жігін ажырату келісімі туралы сұрақтарға жауап берді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының азаматтығы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №322-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қ.Ы. Нағмановты Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрі қызметіне тағайындау туралы» №870, «А.В. Смирновты Солтүстік Қазақстан облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» №871, «Қазақстан Республикасының қаржы рыногын мемлекеттік реттеудің бірыңғай жүйесін ұйымдастыру мәселелері туралы» №872, «Қазақстан Республикасы Үкіметінің заң жобалары жұмыстарының жоспарларын Қазақстан Республикасы Президентімен және Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіне Үкімет енгізетін заң жобаларын Қазақстан Республикасы Президентінің Әкімшілігімен келісу ережелерін бекіту туралы» №873 жарлықтарына қол қойды.

20 мамыр

Мемлекет басшысы Польша Республикасына ресми сапарының алдында «Газета Выборча» поляк басылымы үшін Варшава шығыс зерттеулері орталығының директоры профессор М. Карпке сұхбат берді.

Президент Қазақстандағы әлеуметтік трансформация мен реформалардың үдерісі туралы, Қазақстанның сыртқы саясатының әртүрлі аспектілері, Каспий бойы және Орталық Азия өңіріндегі жағдайдың дамуы, сондай-ақ әлеуметтік-экономикалық реформалардың барысы, даму келешегі туралы сауалдарға жауап берді, өңірдегі геосаяси жағдайға деген көзқарасымен бөлісті.

Сұхбатта сондай-ақ Қазақстан мен Польша екіжақты қатынастарын дамыту мәселесі қозғалды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрі Ш.К. Беркімбаеваны қабылдады. Ол министрліктің 2002 жылғы жұмысының негізгі бағыттары туралы, мамыр айының аяғында Алматы қаласында өтетін ТМД білім министрлері кеңесіне дайындық барысы туралы мәлімдеді.

Кездесуде сондай-ақ педагог кадрларды даярлау және студенттерді оқыту сапасын арттыру мәселелері де талқыланды.

Президент ауыл мектебін дамыту бағдарламасын аяқтауды, сондай-ақ мұғалім мәртебесін көтеру жөніндегі қажетті шараларды қабылдауды тапсырды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Г.Ж. Қарақұсованы қабылдады.

Кездесу барысында әлеуметтік сала мен еңбек қатынастарын дамыту мәселелері талқыланды.

Президент жалақыны, зейнетақыны одан әрі өсіру және «Атаулы әлеуметтік көмек туралы» Заңды іске асыру жөніндегі Үкімет жоспарлары туралы сұрады.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты Е.А. Әбілқасымовты қабылдады. Ол Денсаулық жылы бойынша Мемлекеттік комиссияның мүшесі ретінде өз жұмысы туралы айтып берді, сондай-ақ білім саласының мәселелеріне арналған алдағы болатын парламенттік тыңдаулар туралы хабардар етті.

Президент халық денсаулығын жақсартудың, бірінші кезекте балалар денсаулығы мен пәрменді медициналық көмек көрсетудің маңыздылығын баса айтты.

Мемлекет басшысы «TotalFinaElf» Франция мұнай компаниясының президенті Т. Демарэні қабылдады.

Мұнай өңдеу нарығында 75 жыл жұмыс істейтін француздық компания кен өндіру мен айналым жасау жөніндегі әлемдегі төртінші компания болып табылады. Қазақстанда оның аты «AGIP KCO» консорциумымен байланысты, «TotalFinaElf» оның құрамына енеді. 2001 жылы компания Қазақстан экономикасына 225 млн. долларға жуық инвестиция салды.

Мемлекет басшысы астананың гольф-клубында жаңа гольф-хаустың және жаңа маусымның ашылу салтанатына қатысты.

21 мамыр

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Үндістан Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі В. Вермадан сенім грамотасын қабылдады.

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Ватикан Мемлекетінің Апостолдық Нунциі (елшісі) архиепископ Ю. Веселовскиден сенім грамотасын қабылдады.

Сол күні Мемлекет басшысы Словения Республикасына ресми сапармен аттанды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне мемлекеттік мүлік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №323-II, «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» №324-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Кешірім жасау туралы» №874, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №875, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №876, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №877–878, «Т.С. Сүлейменов туралы» №879, «М. Кучанды I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №880, «А. Квасьневскийді I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №881 жарлықтарына қол қойды.

22 мамыр

Мемлекет басшысы Словения Республикасында ресми сапармен болып, осы елдің астанасы Любляны қаласында Президент М. Кучанмен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында жан-жақты ынтымақтастықтың кең ауқымды мәселелері талқыланды. Мемлекет басшылары сауда-экономикалық саладағы байланыстарды кеңейтуге ерекше назар аударды. Қазақстандық нарықта словениялық фармакологиялық, құрылыс өнеркәсібінің болу мүмкіндіктері туралы нақты әңгіме болды. Саясат пен мәдениет саласындағы байланыстарды кеңейту мәселесі ерекше атап көрсетілді.

Халықаралық саясат, Орталық Азия және Балқан өңірлеріндегі жағдай сөз болды.

Словения Президенті екі ел арасындағы достық қатынасты нығайтудағы жетістіктері үшін Н.Ә. Назарбаевқа Словения Республикасының жоғары мемлекеттік наградасы — «Бостандық» алтын орденін табыс етті.

Өз кезегінде Н.Ә. Назарбаев М. Кучанға I дәрежелі «Достық» орденін табыстады.

1

2

3

4

«Достық» ордені 1995 жылы бекітілген. Екі дәрежесі бар. Онымен қоғамда өзара келісімді сақтау бойынша жемісті еңбек еткен, халықтар арасындағы бейбітшілік, достық және ынтымақтастықты нығайтуға айрықша үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады. I-ші дәрежелі «Достық» ордені жұлдыздан (1-сурет) және аспалы лентаға тағылған орден белгісінен (2-сурет), II-ші дәрежелі «Достық» ордені — тақташасындағы белгіден (3-сурет) тұрады.

«Бостандық» алтын ордені (4 сурет) Словения Республикасының жоғары мемлекеттік наградасы болып табылады. Словения алдында достық қатынастарды дамыту ісіне айрықша үлес қосқан Словения мен шетел мемлекеттерінің азаматтарына табыс етіледі.

Сол күні Мемлекет басшысы Словения Республикасының Премьер-министрі Я. Дрновшекпен, сондай-ақ Любляны қаласының мэрі В. Поточникпен кездесті.

Н.Ә. Назарбаев мэрияға аңыз бойынша өз халқының тәуелсіздігі үшін Дарий патшаға қарсы шайқаста қаза болған Алтын жауынгердің шағын көшірмесін сыйға тартты.

Содан соң Президент Любляны қаласының көне орталығын жаяу аралап шықты.

23 мамыр

Мемлекет басшысы Словения Республикасына ресми сапары барысында өнімі Еуропа елдерінде кеңінен танымал «KRKA» фармацевтикалық компаниясының фабрикасына барып, фабриканың Бас директоры М. Ковачичпен кездесті және Алматы қаласында фармацевтикалық зауыт құрылысының мүмкіндігін талқылады. Бұл фабрика ең көп қолданатын 50 дәрі-дәрмектің 35-ін өндіріп шығарады және оның өнімі қазақстандық нарықта да кеңінен танымал.

Мемлекет басшысы Словения Республикасының Мемлекеттік жиналыс төрағасы Б. Пахормен кездесті.

Сол күні Мемлекет басшысы Польша Республикасына ресми сапармен аттанды.

24 мамыр

Мемлекет басшысы Польша Республикасына ресми сапары барысында осы елдің астанасы Варшава қаласында Президент А. Квасьневскиймен кездесті.

Ресми қарсы алу рәсімінен кейін А. Квасьневский Польша мен Қазақстан арасындағы қатынастарды нығайту ісіндегі ерекше еңбегін мойындай отырып, Н.Ә. Назарбаевқа елдің жоғары мемлекеттік наградасы — «Ақ бүркіт» орденін тапсырды. Ал Н.Ә. Назарбаев өзінің әріптесін I дәрежелі «Достық» орденімен марапаттады.

Шағын және кеңейтілген құрамдардағы келіссөздердің қорытындысы бойынша ұйымдасқан қылмысқа қарсы күрес саласындағы өзара іс-қимыл туралы, кедендік мәселелер бойынша өзара көмек көрсету және Варшава мен Астана қалалары арасындағы ынтымақтастық туралы үш келісімге қол қойылды.

1

2

3

4

«Достық» ордені 1995 жылы бекітілген. Екі дәрежесі бар. Онымен қоғамда өзара келісімді сақтау бойынша жемісті еңбек еткен, халықтар арасындағы бейбітшілік, достық және ынтымақтастықты нығайтуға айрықша үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады.

I-ші дәрежелі «Достық» ордені жұлдыздан (1-сурет) және аспалы лентаға тағылған орден белгісінен (2-сурет), II-ші дәрежелі «Достық» ордені — тақташасындағы белгіден (3-сурет) тұрады.

«Ақ бүркіт» орденін (4 сурет) 1705 жылғы 1 қарашада Польша королі Август II бекіткен. 1992 жылғы 16 қазандағы «Ордендер мен наградалар туралы» Польша Республикасының Заңына сәйкес орден Польшаның жоғары мемлекеттік наградасы болып белгіленді.

Орденмен айрықша қызметі үшін монархтар, шетел мемлекеттерінің және үкіметтерінің басшылары, сондай-ақ саясат, ғылым, мәдениет және өнер салаларында мемлекет алдындағы айрықша қызметі мен жеткен жетістіктері үшін Польша азаматтары марапатталады.

Сол күні Мемлекет басшысы Пилсудский алаңында Белгісіз солдат қабіріне гүл шоқтарын қойды, Польша Республикасы Парламентінің палаталары — Сейм маршалдары М. Боровский және Сенаттікі — Л. Пастусякпен кездесті, елдің жоғары заң шығарушы органы депутаттарының алдында сөз сөйледі.

Өз сөзінде Президент Қазақстанның ішкі және сыртқы саясатының негізгі даму бағыттарына тоқталды.

Парламент қабырғасының ішінде Қазақстанның сыртқы саясатының негізгі бағыттары туралы баяндайтын Польшада шығарылған «Нұрсұлтан Назарбаев: бейбітшілік — барлығын да айқындайтын сөз» альбомының тұсаукесері өтті.

Күн соңында Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Польшадағы елшілігін ашу салтанатына қатысты.

25 мамыр

Мемлекет басшысы Польша Республикасына ресми сапары барысында Еуропа бойынша ең ірі теңіз порты орналасқан Гданьск қаласына барып, мұнай өңдеу зауыты мен кеме жасау орнының жұмысымен танысты.

27 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрі А.С. Есімовті қабылдады. Ол Президенттің тапсырмасына сәйкес таяу үш жылға арналып әзірленген мемлекеттік агроазық-түлік бағдарламасының жобасы туралы мәлімдеді.

Сондай-ақ кездесуде ауыл шаруашылығын дамытудың ағымдағы мәселелері, мал шаруашылығының жағдайы және көктемгі егістік жұмыстарының барысы талқыланды.

Мемлекет басшысы «Нашақорлықпен ауыратын адамдарды медициналық-әлеуметтік оңалту туралы» №325-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы ұлттық қауіпсіздік органдарының нышандары мен ведомстволық наградаларының кейбір мәселелері туралы» №882 Жарлығына қол қойды.

28 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының академигі Э.Ф. Госсенді қабылдады.

Кездесу барысында агроөнеркәсіптік кешен, Астана қаласын және оның айналасын көгалдандыру, төрт ірі ландшафтты-сауықтыру аймақтарын құру, сол жақ жағалауда күн батареяларын пайдалану арқылы ірі массив құрылысын салу, Амангелді газ-кен орнын әзірлеу, Амангелді-Қаратау газ-желді дәлізін және Іле-Балқаш гидроэнергетика бассейні мәселелері талқыланды.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің кезекті отырысына төрағалық етті.

Отырыста әскери құрылыс, 2003–2005 жылдарға арналған мемлекеттік агроазық-түлік бағдарламасын іске асыру, сондай-ақ елдің интеграциялық бірлестіктерге қатысу келешегі туралы мәселелер талқыланды.

Мемлекет басшысы Үкіметке елдің мүдделерін барлық интеграциялық бірлестіктерде қорғай алу үшін барлық жұмыс жоспарларын нақтылауды тапсырды, оның ішінде трансшекаралық өзендер, Аралды сақтап қалу, елдің ДСҰ-ға кіру мәселелері де бар.

Мемлекет басшысы «Батыс Қазақстан облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №883, «А.С. Есімовті Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары — Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрі қызметіне тағайындау туралы» №884 жарлықтарына қол қойды.

29 мамыр

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттары Конгресі Өкілдері палатасының мүшесі Р. Векслерді қабылдады.

Әңгіме барысында екі халық және парламент арасындағы қарым-қатынасты нығайту, АҚШ Конгресінің мүшелері мен Қазақстан Республикасы Парламенті арасындағы қарым-қатынасты жүйелеуге мүмкіндік беретін жұмыс тобын құру мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қаржы полициясы агенттігінің төрағасы Б.А. Бұлғақбаевты қабылдады. Ол елдің экономикалық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша жұмыс нәтижелері туралы хабардар етті, Н.Ә. Назарбаевтың кәсіпкерлік қызметке заңсыз араласуды болдырмау, фискальды және құқық қорғау функцияларының аражігін ажырату, ведомство қызметінде заңдылықты сақтауға қатысты бірқатар тапсырмаларының орындалу барысы туралы баяндады.

Президент агенттік ұжымының алдына елдің экономикалық қауіпсіздігіне төнетін қатерлер деңгейін төмендету, сыбайлас жемқорлықпен күрес бойынша жаңа міндеттерді қойды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының облыстық және оларға теңестірілген соттарының алқа төрағалары мен судьяларын, сонымен қатар кейбір аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» №885, «Қазақстан Республикасы мен Нидерланды Корольдігі арасындағы Инвестицияларды көтермелеу және өзара қорғау туралы келісімге қол қою туралы» №886 жарлықтарына қол қойды.

30 мамыр

Мемлекет басшысы Алматы қаласында жұмыс сапарымен болып, онда қалалық әкімдік пен коммуналдық қызметтердің оңтүстік мегаполисті дамыту келешегіне арналған кеңесіне қатысты.

Қала әкімі В.В. Храпунов соңғы жылдардағы реформалардың дамуы мен қаланы көркейту туралы айтып берді.

Кеңес барысында Президент әкімдіктің алдына қала шегінде ғимараттар мен кешендер құрылысын салуды реттеу, оларды ормандар мен алма бақшаларын кесіп, табиғи ландшафтты бұза отырып, сел қаупі бар аймақтарда тұрғызуға тыйым салу, қаланы дамыту мен елдің ғылым, білім, мәдениет, қаржы және өндіріс қызметінің маңызды орталығы ретінде көркейту жөніндегі өзекті міндеттерді қойды.

31 мамыр

Мемлекет басшысы Алматы облысында жұмыс сапарымен болып, онда Талғар ауданының Жаңалық ауылында 1930 жылдардағы саяси қуғын-сүргін құрбандарына арналған ескерткіштің ашылу рәсіміне қатысты.

Саяси қуғын-сүргін құрбандарына арналған ескерткішті аша отырып, Президент: «Біз кінәсіз қаза болғандардың алдында басымызды иеміз. Оларды әрқашан есте сақтаймыз. Тарихымыздан кек алу үшін емес, қайырымды болу үшін, біздің халқымыздың басында ендігәрі осындай қайғы-қасірет қайталанбас үшін есімізде сақтаймыз…», — деді.

Ескерткіштің ашылу рәсімі аяқталған соң, Н.Ә. Назарбаев Талғар ауданындағы асыл тұқымды сиырларды өсірумен және дәнді-дақылдардың элиталы тұқымдарын өндірумен айналысатын «Айршир» ЖАҚ болды.

Содан соң Президент Іле ауданына барып, темекі өнімдері үшін қораптар шығаратын «Лосан Мардон Қазақстан» ЖШС жұмысымен танысты.

Жаңалық обасы — елдегі ең үлкен обалардың бірі. Бұл жерде 3 мыңнан астам адамдардың мүрдесі жатыр. Сталиндік қуғын-сүргін жылдары Қазақстанда 120 мыңға жуық адам қуғын-сүргін нәубетіне ұшырады.

Сол күні Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанға бокстан Әлем кубогына қатысу үшін келген Халықаралық әуесқой бокс қауымдастығының (AIBA) Президенті А. Чаудриді қабылдады.

Әңгіме барысында қазақстандық бокстың әлемдік аренадағы дәрежесі талқыланды.

Спорт саласындағы көпжылғы еңбегі, Қазақстандағы бокстың дамуына қосқан жеке үлесі мен қызметі үшін Президент А. Чаудриді I дәрежелі «Достық» орденімен марапаттады. Өз кезегінде А. Чаудри Н.Ә. Назарбаевқа Қазақстандағы жастар және олимпиадалық спортына қолдау көрсету жөніндегі қызметін мойындай отырып, AIBA-ның «Еңбегі үшін» алтын орденін табыс етті.

1

2

3

«Достық» ордені 1995 жылы бекітілген. Екі дәрежесі бар. Онымен қоғамда өзара келісімді сақтау бойынша жемісті еңбек еткен, халықтар арасындағы бейбітшілік, достық және ынтымақтастықты нығайтуға айрықша үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады.

I-ші дәрежелі «Достық» ордені жұлдыздан (1-сурет) және аспалы лентаға тағылған орден белгісінен (2-сурет), II-ші дәрежелі «Достық» ордені — тақташасындағы белгіден (3-сурет) тұрады.

Мемлекет басшысы «Жерасты және ашық кен жұмыстарында, еңбек жағдайлары ерекше зиянды және ерекше ауыр жұмыстарда істеген адамдарға берілетін мемлекеттік арнайы жәрдемақы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» №326-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорлар айналымына бақылау жасау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №327-II заңдарына қол қойды.

МАУСЫМ

Дс		3	10	17	24
Сс		4	11	18	25
Ср		5	12	19	26
Бс		6	13	20	27
Жм		7	14	21	28
Сн	1	8	15	22	29
Жк	2	9	16	23	30

3 маусым

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанға 2002 жылғы 4-5 маусым аралығында өтетін АӨСШК саммитіне қатысу үшін келген Египет Араб Республикасының министрі М.Х. Закзукты қабылдады.

М.Х. Закзук Қазақстан Президентіне Египет Президентінің екі ел арасындағы ынтымақтастықтың маңыздылығы тағы бір мәрте дәлелденген жолдауын жеткізді.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанға 2002 жылғы 4–5 маусым аралығында өтетін АӨСШК саммитіне қатысу үшін келген Израиль Мемлекетінің вице-премьері Н. Щаранскийді қабылдады.

Кездесу барысында түрлі салаларда табысты дамып келе жатқан екіжақты ынтымақтастықтың кең ауқымды мәселелері талқыланды. Алайда израильдік мейманның пікірінше, оның әлеуеті барынша пайдаланылып келе жатқан жоқ, мәселен, жоғары технологиялар, геология салаларында өзара пайдалы ынтымақтастықтың резервтері бар.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанға 2002 жылғы 4–5 маусым аралығында өтетін АӨСШК саммитіне қатысу үшін келген Пәкстан Ислам Республикасының Президенті П. Мушаррафпен кездесті.

Кездесу барысында екіжақты ынтымақтастықтың, өңірлік қатынастардың мәселелері талқыланды. Атап айтқанда, өңірдегі қауырт жағдай туралы сөз қозғалды.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанға ресми сапармен келген Үндістан Республикасының Премьер-министрі А.Б. Ваджпаиды қабылдады.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты қатынастарды одан әрі нығайту мен екі ел арасындағы экономикалық қатынастар, алда болатын АӨСШК саммиті, сондай-ақ Пәкстанмен қақтығыстарды реттеу жолдары мәселелері талқыланды.

Келіссөздер қорытындылары бойынша әскери-техникалық ынтымақтастық, сондай-ақ туризм және халықаралық терроризммен күрес бойынша бірікен

жұмыс тобын құру туралы меморандумдарға қол қойылды.

Түстен кейін Н.Ә. Назарбаев және А.Б. Ваджпаи атақты гуманист М. Ганди атындағы көшенің ашылу рәсіміне қатысты.

Мемлекет басшысы «1993 жылғы 13 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы мен Америка Құрама Штаттарының арасындағы континентаралық баллистикалық ракеталардың шахталық ұшыру қондырғыларын, апатты жағдайлардың салдарын жоюға және ядролық қарудың таралуына жол бермеуге қатысты келісімді ұзарту мәселесі жөнінде Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігі мен Америка Құрама Штаттарының Қазақстан Республикасындағы Елшілігі арасындағы ноталар алмасу нысанындағы келісімді бекіту туралы» №328-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «А. Чаудриді I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №887, «Астана» естелік медалімен наградтау туралы» №888 жарлықтарына қол қойды.

4 маусым

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен АӨСШК I саммитінің ашылуына қатысты.

Саммит барысында АӨСШК қатысушы мемлекеттер делегацияларының басшылары сөз сөйледі.

Содан соң салтанатты түрде АӨСШК қатысушы мемлекеттер делегациялары басшыларының Алматы актісіне қол қоюы болды.

«Алматы актісі және терроризмді жою мен өркениеттер үнқатысуын дамыту туралы АӨСШК декларациясы Азия субконтинентіндегі халықаралық қатынастар дамуының жаңа кезеңін айшықтайды.

Бүгін біз Азиядағы тұрақсыздық пен қауіпсіздікті нығайтуға бағытталған үдерістердің басталуына негіз қаладық және осылайша біздің халықтардың бізге артып отырған жоғары міндеттерін орындадық.

Бүгінгі күн тарихта өз ізін қалдыратынына сөз жоқ», — деп атап көрсетті Н.Ә. Назарбаев (Қосымшаны қараңыз).

Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шаралары жөніндегі кеңесті (АӨСШК) шақыру бастамасын Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаев 1992 жылғы қазанда БҰҰ-ның Бас Ассамблеясы 47 сессиясының мінберінде ұсынған болатын.

Форумның басты мақсаты — көкейкесті өңірлік мәселелерді бірлесіп шешу және Азия құрлығындағы ынтымақтастықты нығайту үшін пікір алмасу тетігін құру болып табылады.

Мемлекет басшысы АӨСШК I саммитінің қатысушылары және меймандарымен бірқатар екіжақты кездесулер өткізді.

Н.Ә. Назарбаев Түрік Республикасының Президенті А.Н. Сезермен кездесіп, Қазақстан мен Түркия арасындағы әскери, саяси, сауда және мәдени салалардағы екіжақты қатынастардың барысын талқылады.

Содан соң Президент Өтпелі Ауғанстан Ислам Мемлекетінің уақытша әкімшілігінің басшысы Х. Карзайды қабылдады және онымен Ауғанстанды одан әрі қайта өркендету туралы пікір алмасты.

Сондай-ақ Н.Ә. Назарбаевтың Иран Ислам Республикасының Президенті М.Р. Арефпен және ЕҚЫҰ бас хатшысы Я. Кубишпен кездесулері өтті.

Сол күні Мемлекет басшысы өз үйіне Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путин мен Қытай Халық Республикасының төрағасы Цзян Цзэминді шақырды.

Н.Ә. Назарбаев пен оның меймандары бейресми жағдайда өткен саммиттің қорытындылары мен АӨСШК келешегін, сондай-ақ 2002 жылғы 6–7 шілдеде Ресей Федерациясының Санкт-Петербург қаласында өтетін ШЫҰ-ға мүше мемлекеттер басшылары Кеңесінің отырысын талқылады.

5 маусым

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында АӨСШК I саммитінің қатысушылары және меймандарымен бірқатар екіжақты кездесулер өткізді.

Атап айтқанда, Н.Ә. Назарбаев Қытай Халық Республикасының Төрағасы Цзян Цзэминмен кездесті және онымен екіжақты қарым-қатынастардың келешегі және АӨСШК саммитінің негізгі қорытындылары туралы пікір алмасты.

Моңғолия Республикасының Президенті Н. Багабандимен кездесуде Қазақстанның шығыс аудандарынан Моңғолия бағытында салынатын жол құрылысы туралы уағдаластыққа қол жеткізілді.

Қазақстан Президенті сондай-ақ Араб мемлекеттері лигасының бас хатшысы А. Адельді қабылдады және оның ұйымы Қазақстанмен бұдан да белсенді

ынтымақтастық жасауға және Араб мемлекеттерінің бұдан да ауқымды өкілеттік етуге мүдделі екенін мәлімдеді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының 2003–2005 жылдарға арналған Мемлекеттік аграрлық азық-түлік бағдарламасы туралы» №889 Жарлығына қол қойды.

6 маусым

Мемлекет басшысы ШЫҰ-ға мүше мемлекеттер басшылары Кеңесінің отырысына қатысу үшін Ресей Федерациясына кетті.

7 маусым

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Санкт-Петербург қаласында өткен ШЫҰ-ға мүше мемлекеттер басшылары кеңесінің отырысына қатысты.

ШЫҰ мемлекеттері арасындағы ынтымақтастықтың келешегі туралы айта келе, Мемлекет басшысы экономикалық саладағы қарым-қатынасқа, сауда-экономикалық ынтымақтастықтың тиісті бағдарламасын әзірлеу қажеттігіне ерекше назар аударды. Қатысушы елдердің көбі құрлықтың орта кезіне қарай орналасқан және теңізге шығар жолы жоқ. Сондықтан да күш біріктіре отырып, көпбейінді көлік дәліздерін дамыту өте маңызды (Қосымшаны қараңыз).

Саммит қорытындысы бойынша үш құжатқа — ШЫҰ Хартиясына, Өңірлік терроризмге қарсы құрылым туралы Келісім және осы ұйымға мүше мемлекеттер басшыларының декларациясына қол қойылды.

Шанхай ынтымақтастық ұйымы (ШЫҰ) — өңірлік халықаралық ұйым. ШЫҰ 2001 жылғы 15 маусым күні Шанхай қаласында құрылды. Оның негізін ертеректе Қытай, Ресей, Қазақстан, Қырғызстан және Тәжікстанның Әскери сала бойынша біріккен шекара аумағында сенімділік шараларын нығайту жөніндегі келісімге (1996) және Шекара аумағында қарулы күштерді өзара кеміту туралы келісімге (1997) қол қоюы нәтижесінде құрылған «Шанхай бестігі» мүше мемлекеттері құрады. Бестікке Өзбекстанның қосылуынан бастап ұйым Шанхай ынтымақтастық ұйымы болып қайта аталды. Мүше мемлекеттер аумағында тұрақтылық пен қауіпсіздікті қамтамасыз ету; терроризм, сепаратизм, экстремизм, ұйымдасқан қылмыс пен есірткі трафигіне қарсы бірігіп күрес жүргізу; экономикалық және энергетикалық ынтымақтастық; ғылыми және мәдени-гуманитарлық қарым-қатынас ШЫҰ қызметінің басымдылықтары болып табылады.

ШЫҰ ұйымдастырушылық кезеңінің аяқталуын 2003 жылғы 28–29 мамыр аралығында өткен Мәскеу саммиті

айқындап берді. 2004 жылғы 1 қаңтардан бастап ол жеке жұмыс тетіктері, персоналы мен бюджеті бар толыққанды халықаралық ұйым ретінде жұмыс істей бастады. 2004 жылғы желтоқсан айында ұйым БҰҰ-ның Бас Ассамблеясы жанындағы бақылаушы мәртебесін алды.
Мемлекеттер басшыларының Кеңесі, Үкіметтер басшыларының кеңесі, Сыртқы істер министрлерінің кеңесі, Министрліктер мен ведомстволар басшыларының кеңесі, Хатшылық, Өңірлік терроризмге қарсы құрылым ШЫҰ органдары болып табылады.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен және Қытай Халық Республикасының Президенті Цзян Цзэминмен екіжақты кездесулер өткізді.

8 маусым

Мемлекет басшысы 2002 жылғы мамыр айының басында Астана қаласында ашылған аумағы 2 мың шаршы метрге жуық Қазақстандағы ең ірі спорттық-сауда орталығы — «Мегаспорт» дүкеніне барды.

Содан соң Президент Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігіне барып, оның 14 қабатты ғимаратын аралап көріп шықты және полицейлер қалаға бейнебақылау жасап, патрульды топтарына жетекшілік ететін жедел басқару орталығын көрді.

Кешке қарай Президент «Қазақстан» спорт кешенінде өтіп жатқан Бокстан әлем кубогының ақтық жекпе-жектерін тамашалады.

10 маусым

Мемлекет басшысы Астана күніне орай мерекелік шаралар шеңберінде Астана қаласының бірқатар нысандарын аралап көрді.

Атап айтқанда, Н.Ә. Назарбаев «Air Astana» авиакомпаниясының тұсаукесеріне, жаңартылған қалалық саябаққа, Есіл өзенінің жағалауындағы спорттық орталыққа, «Индустриялық технологиялар» ғылыми-өндірістік кәсіпорны» ЖАҚ-қа және ең жаңа жабдықтармен жарақталған астаналық «АсТВ» арнасының жаңа ғимаратына барды.

Мемлекет басшысы Астана күніне орай Конгресс-холлда өткен салтанатты жиналысқа қатысты.

Президент елорда тұрғындарына Астананың құрылысы мен дамуына қосқан үлестері үшін

ерекше алғысын білдірді. Сондай-ақ олардың Мәскеудегі Мәдениет күндерінде өз қаласын абыроймен көрсетіп, Астана үлкен құрылыс алаңы болуымен қатар, жоғары мәдениеті бар ірі орталық екенін дәлелдей алғанын атап өтті.

11–25 маусым

Мемлекет басшысы қысқа мерзімді демалыста болды.

Мемлекет басшысы «Солтүстік Қазақстан облысының Целинный ауданын кайта атау туралы» №890 Жарлығына қол қойды.

14 маусым

Мемлекет басшысы «Б.Қ. Әміреевті Қазақстан Республикасының Египет Араб Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №891, «Е.Ә. Ыдырысовты Қазақстан Республикасының Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №892 жарлықтарына қол қойды.

17 маусым

Мемлекет басшысы Х. Карзайға оның Өтпелі Ауғанстан Ислам Мемлекетінің Президенті болып сайлануына орай құттықтау жеделхатын жолдады.

21 маусым

Мемлекет басшысы «С.Т. Тұрсыновты Қазақстан Республикасының Венгрия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №893, «Р.М. Әлиевті Қазақстан Республикасының Австрия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №894, «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №895 жарлықтарына қол қойды.

23 маусым

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жоғарғы Бас қолбасшысы ретінде Алматыдағы Республика алаңында Тәуелсіздік монументінің жанында елдің әскери жоғарғы оқу орындарын түлектердің бітіруіне орай өткізілген салтанатты рәсімге қатысты.

24 маусым

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинге Ресейдің оңтүстік өңірлеріндегі су тасқыны мен селдің салдарынан адамдардың қаза болуына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің «Бухгалтерлік есепке алу туралы» заң күші бар Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №329-II, «Кешенді кәсіпкерлік лицензия (франчайзинг) туралы» №330-II заңдарына қол қойды.

25 маусым

Мемлекет басшысы «Ақтөбе облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №896, «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің компьютерлік ақпарат саласындағы қылмысқа қарсы күрестегі ынтымақтастығы туралы келісімді бекіту туралы» №897 жарлықтарына қол қойды.

26 маусым

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Грекия Республикасының Президенті К. Стефанопулоспен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында тараптар мұнай-газ, телекоммуникация, жеңіл өнеркәсіп, ауыл шаруашылығы, ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеу салаларындағы екіжақты байланыстардың жағдайын талқылады.

Келіссөздер қорытындысы бойынша инвестицияларды көтермелеу және өзара қорғау, халықаралық автомобильді жүк тасымалдау, білім және мәдениет салаларындағы ынтымақтастық туралы үкіметаралық келісімдерге қол қойылды. Сондай-ақ Қазақстан Республикасы Туризм және спорт агенттігі мен Грекия Республикасының Туризм жөніндегі ұйымы арасында туризм саласы бойынша ынтымақтастық ниеті туралы Хаттамаға қол қойылды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №898, «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №899 жарлықтарына қол қойды.

27 маусым

Мемлекет басшысы Шығыс Қазақстан облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент облыстық диагностикалық орталыққа, дене шынықтыру-сауықтыру кешеніне барып шықты. Кешенде теннис корты, спорттың барлық ойын түрлеріне арналған зал, жүзу және оқу бассейндері, айына 18 мың адам бара алатын жаттығу залдары орналасқан.

Н.Ә. Назарбаев құрылысы жүріп жатқан «Азия Авто» автокөлік жинау зауытында болды.

«Азия Авто» АҚ автокөлік жинау зауыты 2003 жылы пайдалануға берілді. Зауыт конвейерінен 2003 жылғы наурыз айында бірінші болып «Нива» автокөліктері шықты. 2005 жылдың ортасынан бастап зауыттың модельдік қатары «Шкода Октавия» автокөліктерімен толықты. 2007 жылғы маусым айынан бастап кәсіпорын «Шевроле» маркалы автокөліктердің үш моделін жинауға кірісті.

28 маусым

Мемлекет басшысы Шығыс Қазақстан облысына жұмыс сапары барысында Лениногорск қаласына барып, «Еуразия шеңбері» бірінші халықаралық ақпараттық форумының жабылу рәсіміне қатысты.

Н.Ә. Назарбаев форумға қатысушыларды Журналистика күнімен құттықтады және Қазақстанның 8 жетекші журналистеріне сыйақылар мен гранттар табыс етті, олардың қатарында «Казахстанская правда» газеті» ААҚ вице-президенті А.Ю. Тараков та бар.

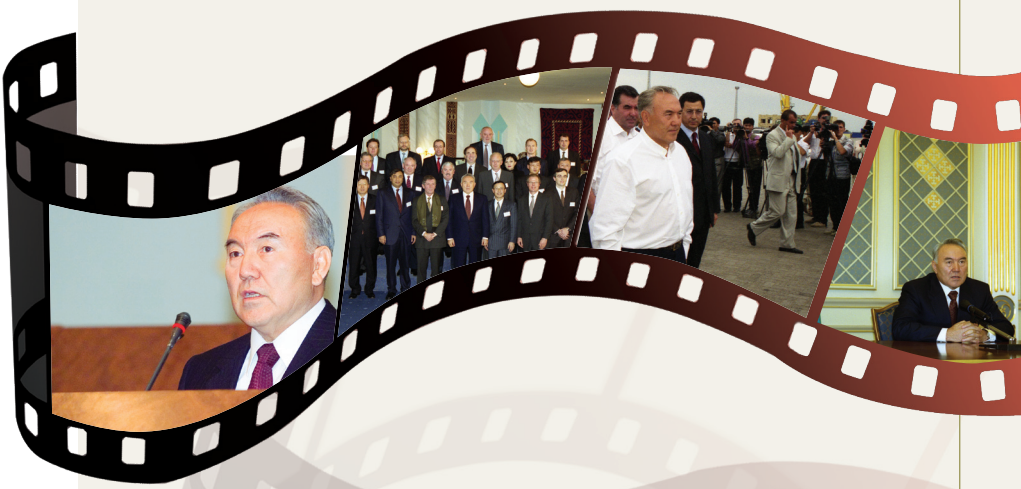
Мемлекет басшысы Лениногорск қаласының активімен кездесіп, Лениногорск қаласын Риддер қаласы деп қайта атау туралы жарлығын жария етті.

Кеңес барысында қаланы одан әрі дамыту, оның ішінде қаланың әлеуметтік-экономикалық және экологиялық жағдайының жақсаруына бағытталған алтын өндірісінің бос жыныстар үйінділерінен өнім шығару мен қалдықтарын өңдеу мақсатты бағдарламаларын іске асыру келешегі туралы мәселелер талқыланды.

Бұл ретте Президент «Лениногорск — Таулы Алтай» жолының құрылысын жылдамырақ аяқтаудың маңызын атап көрсетті, ол жабық қаладан транзитті қалаға айналуына және экономикасын одан да табысты дамытуға мүмкіндік береді.

Мемлекет басшысы «Шығыс Қазақстан облысының Лениногорск қаласын кайта атау туралы» №900 Жарлығына қол қойды.

ШІЛДЕ

Дс	1	8	15	22	29
Сс	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	31
Бс	4	11	18	25	
Жм	5	12	19	26	
Сн	6	13	20	27	
Жк	7	14	21	28	

1 шілде

Мемлекет басшысы «И. Адырбековті Қазақстан Республикасының Малайзия Федерациясындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №901 Жарлығына қол қойды.

3 шілде

Мемлекет басшысы Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримовпен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгіме барысында Ақтау қаласында өтетін Орталық Азия елдері мен Ресей көшбасшыларының бейресми кездесуінің мәселелері, Ақтау портына бірігіп жүк тасымалдау үшін Қазақстан мен Өзбекстан автожолдарын байланыстыру қажеттігі, сондай-ақ ортаазиялық ынтымақтастық және екіжақты қатынастарды одан әрі нығайту мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинге және Башқұртстан Республикасының Президенті М.Г. Рахимовқа «Башқұрт авиажелілері» авиалайнерінің апатқа ұшырауына байланысты көңіл айту жеделхаттарын жолдады.

Мемлекет басшысы «Өсімдіктерді қорғау туралы» №331-II, «Геодезия және картография туралы» №332-II, «Инновациялық қызмет туралы» №333-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Р.Т. Ыбыраевты Қазақстан Республикасының Литва Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №902, «Қазақстан Республикасының облыстық және оларға теңестірілген соттарының кейбір алқа төрағалары мен судьяларын, сонымен қатар аудандық және оларға теңестірілген соттарының кейбір судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» №903 жарлықтарына қол қойды.

4 шілде

Мемлекет басшысы Еуропалық қайта құру және даму банкінің президенті Ж. Лемьерді қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстан мен ЕҚДБ арасындағы ынтымақтастық мәселелері, оның ішінде инфрақұрылым саласындағы (автомобиль жолдары мен әуежайлар), сондай-ақ энергетикалық сектордағы бірікken жобалар талқыланды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Бомбалық терроризмге қарсы күрес туралы халықаралық конвенцияға қосылуы туралы» №334-II, «Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстан Республикасы Президентінің Күзет қызметі туралы» заң күші бар Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №335-II, «Қазақстан Республикасының қаржы полициясы органдары туралы» №336-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Түрік Республикасының Үкіметі арасындағы дипломатиялық өкілдіктер ғимараттарының құрылысын салу үшін жер учаскелерін өзара беру туралы келісімді бекіту туралы» №337-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Кешірім жасау туралы» №904, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №905–907 жарлықтарына қол қойды.

5 шілде

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетел инвесторлары кеңесінің VII жалпы отырысына төрағалық етті.

Отырыс барысында Қазақстанның инвестициялық климатын одан әрі жақсарту мүмкіндіктері, импорт алмастыру саясатын іске асыру, кадрларды жұмыспен қамту және қайта даярлау, сондай-ақ Қазақстанның ДСҰ-ға кіру келешегі талқыланды.

Жақын келешектегі міндеттер туралы айта отыра, Н.Ә. Назарбаев инфрақұрылымды жетілдіру, жолдар мен коммуникациялар құрылысы, ауыл шаруашылығын көтеру мен экономиканың өңдеу саласын жандандыру бойынша Еуропалық қайта құру және даму банкімен бірлесіп іске асырған бірқатар жобаларды атап көрсетті.

Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетел инвесторлары кеңесі Қазақстанда жұмыс жасайтын шетел инвесторлары арасында тікелей байланысты қамтамасыз ету, сондай-ақ инвестициялық қызметтерге байланысты проблемалы сұрақтарды шұғыл түрде шешуді қамтамасыз ету мақсатында Мемлекет басшысының 1998 жылғы 30 маусымдағы Жарлығымен құрылған.

Кеңес кеңесші-консультативтік орган болып табылады. Кеңесті оның қызметіне басшылық жасап, күн тәртібін бекітетін және отырыстарына қатысуды жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының Президенті басқарады.

Кеңес шеңберінде салық салу, заңнамалық мәселелер, шетел инвесторларының ағымдағы қызметтері, Қазақстанның

инвестициялық имиджін арттыру және мұнай-газ секторы мәселелері бойынша 5 бірікken жұмыс тобы қызмет атқарады. Кеңестің отырысы жылына 1–2 рет өткізіледі.

6–7 шілде

Мемлекет басшысы Маңғыстау облысының Ақтау қаласында өткен Орталық Азия мен Ресей Федерациясы мемлекеттері басшыларының бейресми кездесуіне қатысты.

Саммитке қатысушылар энергетика, сауда және көмірсутегі шикізатын «Солтүстік-Оңтүстік» транзиттік дәлізі арқылы тасымалдау салалары бойынша өңірлік ынтымақтастықты нығайту келешегі туралы пікір алмасты.

Саммит барысында оған қатысушылар Ақтау теңіз портына барып, оның инфрақұрылымымен танысты, сондай-ақ Ақтау қаласының халқымен кездесті.

Сол күні Мемлекет басшысына ТМД-ның жалпы ақпараттық кеңістігін құру ісіне қосқан үлесі үшін ТМД Парламентаралық ассамблеясының кеңесі мен «Мир» Мемлекетаралық телерадиокомпаниясы белгілеген «Өмір ағашы» алтын медалі табыс етілді.

8 шілде

Мемлекет басшысы НАТО бас хатшысы Дж. Робертсонмен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгіме барысында Ауғанстандағы жағдайды реттеу, сондай-ақ Қазақстан мен НАТО арасындағы ынтымақтастықтың келешегі, оның ішінде төтенше жағдайларға әрекет ету саласында, НАТО-ның терроризммен, ұйымдасқан қылмыс және наркобизнеспен күрес жөніндегі арнайы комитетімен ақпарат алмасу, Қазақстанның «Серіктестік бейбітшілік үшін» бағдарламасына қатысуын одан әрі кеңейту мәселелері бойынша пікір алмасты.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы ұлттық қауіпсіздік органдарының бір топ ардагерлерін «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» №908, «Қостанай облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №909 жарлықтарына қол қойды.

9 шілде

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты Қ. Тұрысовты қабылдады.

Әңгімелесу барысында депутаттың жаңа заң жобаларын — Қазақстанның Жер, Бюджет, Кеден кодекстерін қабылдау қажеттігі туралы ұсынысы бойынша пікір алмасты.

Мемлекет басшысы «ТұранӘлем Банкі» ААҚ Басқарма төрағасы Е.Н. Тәтішевті қабылдады, ол банктің 5 жылдық қызметінің қорытындылары туралы мәлімдеді.

Кездесу барысында банктің даму келешегі және оның ұлттық экономиканың нақты секторына қатысуы мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Жапонияның Төтенше және Өкілетті Елшісі Т. Цунодзакиден сенім грамотасын қабылдады.

10 шілде

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасындағы Америка Құрама Штаттарының Төтенше және Өкілетті Елшісі Л. Нэпперді қабылдады.

Кездесу барысында екіжақты экономикалық ынтымақтастықтың мәселелері, шағын және орта бизнесті қолдау бастамасы, Қазақстанда демократия мен азаматтық қоғамды одан әрі дамытудың келешегі талқыланды.

Елші АҚШ Президентінің атынан Қазақстан жағына халықаралық терроризмге қарсы күресте қолдау көрсеткені үшін, оның ішінде АҚШ Әскери-әуе күштерінің ұшақтарына жанар-жағар май құйып, шұғыл қонулары үшін Алматы халықаралық әуежайын ұсынуға келісім бергені үшін алғыс білдірді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты С.А. Әбдірахмановты қабылдады.

Әңгімелесу барысында депутат саяси партиялар туралы қабылданған заң жобасы турасында өз пікірін білдірді, сондай-ақ жергілікті өзін-өзі басқару туралы заңды

қабылдау және бюджетаралық қатынастардың ара-жігін ажырату қажеттігі туралы мәлімдеді. Одан басқа, кездесуде ауылдың әлеуметтік мәселелері қарастырылды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің 10 жылдығы қарсаңында комитетке барды.

Н.Ә. Назарбаев ҰҚК жеке құрамын айтулы датамен құттықтап, егеменді мемлекеттің тұрақты қызмет етуінде ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жүйесінің өзекті рөлін атап көрсете отырып, жанкешті еңбегі үшін ризашылығын білдірді және ведомство алдында тұрған маңызды міндеттер шеңберін белгілеп берді.

ҰҚК құрылымдық бөлімшелерінің басшылары Президентті мемлекет және оның халқының қауіпсіздігін қорғау үшін қолданылатын ең жаңа техникамен таныстырды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №338-II, «Ветеринария туралы» №339-II, «Темекі шегуіліктің алдын алу және оны шектеу туралы» №340-II, «Шағын кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №341-II, «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» №342-II заңдарына қол қойды.

11 шілде

Мемлекет басшысы «The Washington Post» газетінің ассоциативті редакторы Р. Кайзерге сұхбат берді.

Президент республиканың экономикалық жетістіктеріне, мұнай-газ секторын дамыту мен энергоресурстар экспортына қатысты тілшінің қойған сұрақтарына толық жауап берді.

Ішкі саяси жағдайға қатысты сұрақтарға жауап бере отырып, Н.Ә. Назарбаев Қазақстанның демократиялық сайлау мен саяси саладағы реформаларды одан әрі жақтайтынын атап көрсетті.

Президент ортаазиялық өңірдегі қазіргі жағдайға, Ауғанстандағы жағдайды реттеу мәселелеріне, өңірлік экономикалық ынтымақтастықтың келешегіне өз көзқарасын білдірді.

Мемлекет басшысы «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» №343-II Заңына қол қойды.

12 шілде

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Ішкі істер министрі Б.В. Грызловты және Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрі Қ.Ш. Сүлейменовті қабылдады.

Кездесу барысында заңсыз көші-қонмен күрес, үшінші әлем елдерінен Қазақстан мен Ресей аумақтары арқылы еуропа елдеріне заңсыз мигранттарды жөнелту жолдарын жою, сондай-ақ заңсыз есірткі айналымы, халықаралық терроризм және заңсыз қару-жарақ сатуға қарсы әрекет ету мәселелері бойынша Өскемен қаласында өтетін Қазақстан мен Ресей шекара бойы аймақтарының құқық қорғау органдары басшыларының кеңесі жөнінде пікір алмасты.

15–31 шілде

Мемлекет басшысы қысқа мерзімді демалыста болды.

Мемлекет басшысы «Саяси партиялар туралы» №344-II Заңына қол қойды.

19 шілде

Мемлекет басшысы «А.А. Мусиновті Қазақстан Республикасының Сауд Арабиясы Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №910 Жарлығына қол қойды.

25 шілде

Мемлекет басшысы «Аудандық соттарға теңестірілген кейбір соттарды қайта ұйымдастыру туралы» №912, «Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы 3 наурыздағы №3375 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №913 жарлықтарына қол қойды.

29 шілде

Мемлекет басшысы Украина Президенті Л.Д. Кучмаға Львов қаласында болған әуе апатында адамдардың қайғылы қазаға душар болуына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

ТАМЫЗ

Дс		5	12	19	26
Сс		6	13	20	27
Ср		7	14	21	28
Бс	1	8	15	22	29
Жм	2	9	16	23	30
Сн	3	10	17	24	31
Жк	4	11	18	25	

1 тамыз

Мемлекет басшысы Алматы облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент Жамбыл ауданына барып, «Р-Құрты» ЖШС-ның егістік алқаптарын қарап шықты, шаруашылықтың механизаторлары және мамандарымен техниканы кредиттеу мен лизингке беру, ауылды жанар-жағар май және тыңайтқыштармен қамтамасыз ету, бидайды сатып алудың мемлекеттік бағасы, суару жүйесін дамыту, тағы да басқа мәселелер бойынша әңгімелесті.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев ауданның әкімшілік орталығы — Ұзынағаш ауылына барып, Қарасай батыр ескерткішінің басына гүл шоқтарын қойды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Ресей Федерациясындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі А.С. Сәрсенбайұлын Қазақстан Республикасының Финляндия Республикасындағы, Армения Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №914 Жарлығына қол қойды.

2 тамыз

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында танымал бизнесмен, Гонконгтан шыққан қоғам қайраткері әрі саясаткер Хо Стенли Хуньды қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстан мен Гонконг арасындағы өзара табысты сауда-экономикалық қатынастарды дамыту мәселелері қаралды.

3 тамыз

Мемлекет басшысы Алматы облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент Қарасай ауданының Қаскелең қаласына барып, жергілікті тарихи-өлкетану мұражайының экспозициясымен танысты, экспонаттар ретінде өзінің жеке заттарын, кітаптары мен кәдесыйларын табыс етті, содан соң Шамалған ауылына барып, жаңа мешітпен және бірқатар әлеуметтік маңызды нысандармен танысты.

5 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Премьер-министрі И.Н. Тасмағамбетовті және вице-премьері А.С. Павловты қабылдады.

Әңгімелесу барысында келер жылға мемлекеттік бюджетті құру мәселесі, экономика саласының бірқатар ағымдық проблемалары, сондай-ақ алдағы уақытта болатын елдің 2002 жылғы бірінші жартыжылдығындағы әлеуметтік-экономикалық даму қорытындыларына арналған Үкіметтің кеңейтілген отырысына дайындық мәселелері қаралды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 29 қыркүйектегі №692 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №915, «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 22 қаңтардағы №29 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №916, «Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті туралы ережені бекіту туралы» №917 жарлықтарына қол қойды.

6 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Стратегиялық жоспарлау агенттігінде болды.

Агенттік төрағасы Е.Қ. Бейсембетов агенттік мамандарының әзірлеген «Электронды Мемжоспар» шешімдер қабылдауды қолдау жүйесін ұсынды.

Н.Ә. Назарбаев агенттік басқармасымен «Қазақстан-2030» Даму стратегиясын іске асырудың негізгі бағыттарын, орталық және жергілікті атқарушы органдардың перспективті жоспарларын, елдің әлеуметтік-экономикалық дамуының кейбір аспектілерін, сондай-ақ шағын және орта бизнесті дамыту үшін әкімшілік кедергілерді жою мүмкіндіктерін талқылады.

Агенттік қызметкерлерімен кездесу барысында Президент мемлекеттік инвестициялық қор құру туралы ұсынысын айтты.

7 тамыз

Мемлекет басшысы облыстар, Астана және Алматы қалалары әкімдерінің қатысуымен өткен Қазақстан Республикасы Үкіметінің кеңейтілген отырысына қатысты.

Отырыста республиканың 2002 жылғы бірінші жартыжылдығындағы әлеуметтік-экономикалық дамуының қорытындылары жасалды. Осы мәселе бойынша Премьер-министр И.Н. Тасмағамбетов, Ұлттық банк төрағасы Г.А. Марченко, Премьер-министрдің орынбасары — Қаржы министрі А.С. Павлов баяндама жасады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаттарын сайлауды 2002 жылғы 8 қазанға тағайындау туралы» №918, «И. Мей Амиді Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» №919, «А. Спейкенбринкті Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» №920, «Б.С. Әйтімованы Қазақстан Республикасының Италия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №921 жарлықтарына қол қойды.

8 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының төрағасы С.Ж. Дәукеевті қабылдады.

Әңгімелесу барысында академия қызметінің тиімділігі мен нәтижелілігін арттыру, қоғамды дамытудағы ғылымның рөлін күшейту, сондай-ақ қаржыландыру, ғалымдардың еңбекақысының деңгейі жөніндегі мәселелер қаралды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясының төрайымы З.Я. Балиеваны қабылдап, онымен алда болатын Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатына сайлау мәселелерін талқылады.

Мемлекет басшысы дипломатиялық миссиясының аяқталуына байланысты Қазақстан Республикасындағы Израиль Мемлекетінің Төтенше және Өкілетті Елшісі И. Мей Амиді қабылдады.

Президент дипломатты оның Қазақстандағы миссиясының табысты аяқталуымен құттықтап, достық қатынастарды нығайту және Қазақстан мен Израиль арасындағы екіжақты ынтымақтастықты дамытуға қосқан сүбелі үлесі үшін Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен марапаттады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» №345-II Заңына қол қойды.

9 тамыз

Мемлекет басшысы Астана қаласының сол жақ жағалауында орналасқан «Астана — жаңа қала»

арнайы экономикалық аймағындағы салынып жатқан бірқатар нысандарды аралап көріп шықты.

Атап айтқанда, Н.Ә. Назарбаев Қазақстан Республикасы Президентінің жаңа резиденциясының, «ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы» ЖАҚ әкімшілік ғимаратының салыну барысымен танысты және елорданың жаңа жағалауын қарап шықты.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне прокурорлық қадағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №346-II Заңына қол қойды.

12 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Экономика және сауда министрі М.Т. Есенбаевты қабылдады.

Кездесу барысында 2002 жылғы бірінші жартыжылдықтағы елдің экономикалық даму қорытындылары туралы тыңғылықты әңгіме болды. Сондай-ақ экономика дамуының негізгі бағыттары және бірінші кезекте өндірісті диверсификациялау, кәсіпорындарды жаңғырту, заңнамалық базаны жетілдіру мәселелері қозғалды. Акционерлік қоғамдар туралы заңды қабылдауға баса назар аударылды, бұл оларға қор нарығында жұмыс жүргізуге, бұдан да ауқымды жобаларды іске асыруға, сыртқы жабдықтаушылармен тауарлар өндірісі бойынша бәсекелестікке түсуге мүмкіндік береді.

Мемлекет басшысы Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмоновқа Рошткалы ауданында сел жылжуының салдарынан адамдардың қаза болуына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

13 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Италия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Б.С. Әйтімованы қабылдады.

Президент Италиямен экономикалық және сауда қатынастарын одан әрі дамыту, осы елдің іскер топтарын Қазақстанмен қарқынды ынтымақтастық жасауға тарту жөніндегі жауапты міндеттерін қойды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты У. Қалижанұлын

қабылдады, ол өзінің сайлау өңірі — Балқаш және Талғар аудандарындағы, Алматы облысының Қапшағай қаласындағы жағдай туралы хабардар етті және елдің басшылығы мен Қазақстанның жоғарғы заңнамалық органына ауылдар мен шағын қалалар тұрғындарының сұрау-тілектерін жеткізді.

14 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстанның Аграрлық партиясы кеңсесіне және «Агробаспа» баспасына барып, партия активімен кездесті.

Кездесу барысында аграрлық секторды одан әрі реформалау, отандық ауыл шаруашылығы өнімдерін экспорттаушыларды және ауыл шаруашылығы техникаларын өндірушілерді қолдау бойынша заң шығарушылық жұмысы, сондай-ақ ауылды дамытудың 2003–2005 жылдарға арналған бағдарламасын іске асыру барысы туралы мәселелер талқыланды.

Қазақстанның аграрлық партиясы (ҚАП) 1999 жылдың 6 қаңтарында құрылып, 1999 жылдың 16 наурызында тіркелді. Партия төрағасы — Р.Р. Мадинов.
1999 жылғы парламенттік сайлау қорытындылары бойынша сайлаушылардың 12,63% даусын жинап, партиялар арасында үшінші орын алып, 2 орынды партиялық тізім бойынша және 4 орынды бір мандатты округтар бойынша алып, Парламент Мәжілісінде жалпы 6 орынды иеленді. 1999 жылдың желтоқсан айында парламенттік фракциясын құрды.
2004 жылдың парламенттік сайлауына ҚАП Қазақстанның Азаматтық партиясымен бірге (Аграрлық және индустриалдық еңбекшілердің одағы) АИСТ сайлау блогы құрамында қатысты және Парламент Мәжілісінде 1-уі партиялық тізім бойынша және 3-уі бір мандатты округтар бойынша — жалпы 4 орын алды.
2006 жылы ҚАП-тың 2006 жылғы 22 қарашадағы VII съезінде қабылданған шешімі негізінде «Отан» республикалық саяси партиясының құрамына кірді.

Мемлекет басшысы «Р.М. Әлиевке I сыныпты Төтенше және Өкілетті Уәкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» №922, «А.С. Сәрсенбайұлына I сыныпты Төтенше және Өкілетті Уәкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» №923 жарлықтарына қол қойды.

15 тамыз

Мемлекет басшысы халық жазушысы Ә.К. Нұрпейісовті қабылдады және онымен шығармашылық үдерістің дамуы, Қазақстан әдебиетшілерінің басқа елдердің жазушыларымен достық қатынастарын дамыту мәселелерін талқылады.

Мемлекет басшысы Павлодар облысының әкімі Д.К. Ахметовті қабылдады. Ол облыстың 2002 жылғы бірінші жартыжылдығындағы әлеуметтік-экономикалық дамуының қорытындылары, өнеркәсіптің бірінші кезекте өңдеу саласының келешегі туралы баяндап берді. Әңгіме барысында аз қамтамасыз етілгендер мен зейнеткерлерге атаулы әлеуметтік көмек көрсету мәселесіне ерекше назар аударылды.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласы әлеуметтік инфрақұрылымының бірқатар нысандарын қарап шықты.

Президент «Ай Мақ» сауда үйіне барды, Сарыарқа көшесін және Есіл өзені арқылы өтетін жаяу жүргіншілер көпірін қалпына келтіру барысымен танысты, «Атамекен» этно-мемориалдық кешені мен Астана, Анкара және Мәскеу бауырлас қалалардың достығын әспеттейтін ескерткіш орналасқан жаңа демалыс саябағында болды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 11 тамыздағы №188 Жарлығына толықтырулар мен өзгерістер енгізу туралы» №924 Жарлығына қол қойды.

16 тамыз

Мемлекет басшысы «Қазақтелеком» ААҚ президенті Ә.А. Бектасовты қабылдады. Ол Қазақстандағы телекоммуникацияның даму келешегі және елдің аумақтық басымдықтарын Оңтүстік-шығыс Азия мен Еуропаға ақпараттық ағындарды тасымалдау үшін пайдалану, Мәскеу қаласында өкілдік ашу, сондай-ақ ауылды жерлердегі байланыстың жағдайы туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы «Қазкоммерцбанк» ААҚ басқармасының төрағасы Н.С. Сұбханбердинді қабылдады. Ол банктің ағымдағы қызметі туралы баяндап берді.

Президент Үкіметтің басым бағдарламаларын қаржыландыру бойынша банк қызметін белсендіруді тапсырды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық Олимпиада комитетінің төрағасы

Т.К. Досымбетовті қабылдады. Ол Қазақстан олимпиадашыларын Афиныдағы Олимпиада ойындарына дайындау барысы туралы баяндады.

19 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрі Қ.Ы. Нағмановты қабылдады.

Әңгіме барысында тасымалдау саясатына қатысты, Қазақстанның географиялық орналасу жағдайын шетелдерден жүк тасымалдау, көлік коммуникацияларын, әуе транспортын одан әрі дамыту үшін бұдан да тиімдірек пайдалану қажеттігі туралы мәселелер қозғалды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» ЖАҚ президенті Е.Д. Атамқұловты қабылдады.

Кездесу барысында теміржол көлігінің жағдайы, оны дамытудың келешегі мен бірінші кезектегі міндеттері туралы, атап айтқанда, теміржолды қайта құрылымдау туралы әңгіме болды.

Президент саланы реформалау, сондай-ақ «Алтынсарин-Хромтау» жаңа теміржол желісінің құрылысы бойынша бірқатар нақты тапсырмалар берді.

Ұзындығы 402 шақырым «Алтынсарин-Хромтау» теміржол желісі Қазақстанның солтүстік (астықты) және орталық (өнеркәсіпті) өңірлерін ең қысқа бағытта арақашықтықты 2 мың шақырымға жуық қысқарта отырып, ресейлік теміржолдарға шығуды қажет етпей-ақ, елдің батысымен байланыстыруға арналған.

Мемлекет басшысы «Че Сынг Хоны Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» №925, «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №926 жарлықтарына қол қойды.

20 тамыз

Мемлекет басшысы «Эксперт» ресейлік журналы бас редакторының орынбасары И. Хисамовқа сұхбат беріп, егеменді Қазақстанның экономикалық, әлеуметтік және саяси салаларындағы жетістіктері туралы мәлімдеді, қазақстандық қоғам реформаларын іске асырудың бастауын және тиімділік пен нәтижелілік тің құрамдас бөліктерін түсіндіріп берді.

21 тамыз

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттары Орталық басшылығының Бас қолбасшысы генерал Т. Фрэнксті қабылдады.

Кездесу барысында тараптар Қазақстан және АҚШ әскерлері арасындағы байланыстарды кеңейту, сондай-ақ әскери-техникалық саладағы ынтымақтастықты дамыту келешегін талқылады.

Т. Фрэнкс АҚШ Үкіметі атынан терроризмге қарсы күресте қолдау көрсеткені үшін Қазақстан Республикасына алғыс білдірді.

Мемлекет басшысы Республикалық бюджеттің атқарылуына бақылау жүргізу жөніндегі есеп комитетінің төрағасы Ж.Ә. Құлекеевті қабылдады, ол ведомствоның 2002 жылдың бірінші жартыжылдығындағы жұмысы туралы баяндап берді.

Президент қадағалау шараларын белсендірек жүргізуді және республикалық бюджеттің атқарылуын қамтамасыз ету үшін барлық қажетті шараларды қолдануды тапсырды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясының төрайымы З.Я. Балиеваны қабылдап, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатына сайлау науқанының барысы туралы ақпаратын тыңдады.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинге көптеген адам шығындарына әкелген МИ-26 тікұшағының апатына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

22 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің төрағасы З.Қ. Тұрысбековті қабылдады. Ол Президентке Агенттіктің Дүниежүзілік банкпен және БҰҰДБ құрылымдарымен өзара әрекет етуін, Қазақстанның мемлекеттік органдары мен қызметшілерінің қызметін жақсарту үшін ТАСИС бағдарламаларын іске асыру туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан кәсіподақтары Федерациясының төрағасы С.Ө. Мұқашевты қабылдады.

Әңгімелесу барысында ел дамуындағы кәсіби одақтардың рөлі мен орны туралы, еңбекақы төлеу жүйесін «Еңбек туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес реформалау туралы тыңғылықты пікір алмасу болды.

Одан басқа, кәсіподақтардың отандық және шетелдік кәсіпорындар қызметіне қатысуы, жұмыс берушілердің зейнеткерлер алдындағы борышы туралы мәселелері көтерілді.

Кәсіподақтардың ауылды дамыту бойынша жұмысына үлкен назар аударылды.

Мемлекет басшысы Дүниежүзі қазақтары қауымдастығының Басқармасы төрағасының орынбасары К.Н. Найманбаевты қабылдады және шетел қазақтары этникалық топтарының жағдайы туралы ақпаратты тыңдады.

Мемлекет басшысы «Алматы-Бішкек» тасжолындағы автокөлік апатының салдарынан қаза болған қазақстандық туристердің туған-туысқандарына көңіл айтты.

Президент Үкімет пен тиісті мемлекеттік органдарға апаттан зардап шеккендердің отбасыларына қолдау көрсетуді тапсырды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын, қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» №927, «Ф.Пиаджезиді Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» №928 жарлықтарына қол қойды.

23 тамыз

Мемлекет басшысы Қарағанды облысында жұмыс сапарымен болды.

Н.Ә. Назарбаев барған бірінші нысан «Теміртау химия-металлургиялық зауыты» ЖШС болды, онда 2000 жылы өнімділік қуаты жылына 31 мың тонна ферромарганец және 15 мың тонна ферросиликомарганец алынатын марганец қорытпаларын өндіру бойынша бірегей цех іске қосылды, бұл Қазақстанның металлургия өнеркәсібі саласын осы өнімге деген сұранысын толық қанағаттандырады.

Зауыт қызметкерлері алдында сөз сөйлей келе, Президент осы секілді кәсіпорындардың құрылуы елдіміздің импорт алмастыру бағдарламасына қосқан қомақты үлесі болып табылатынын атап өтті.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев сүт консервілерін шығаруға маманданған «Магнитка» ЖШС-на барып, Самарқан су қоймасының жағалауына орналасқан «Күнгей мүйіс» жағажай кешенімен танысты.

Мемлекет басшысы Қарағанды қаласындағы 4 жабық және 7 ашық аспан астында орналасқан корттары бар «Шахтер» теннис орталығының ашылу рәсіміне қатысты.

Содан соң Президент қала шахтерлері және еңбек ардагерлерімен кездесіп, көмір өндіру саласының барлық еңбеккерлерін келе жатқан кәсіби мерекелерімен құттықтады. Өз кезегінде Н.Ә. Назарбаевқа «Қарағанды қаласының Құрметті азаматы» атағы беріліп, тиісті диплом табыс етілді.

Кешке қарай Президент «Валют-Транзит» қаржы-өнеркәсіптік қауымдастығының жаңа зергерлік зауытында болды, содан соң 2002 жылы салынған «Абзал» сауда орталығын аралап шықты.

24 тамыз

Мемлекет басшысы Қарағанды облысына жұмыс сапары барысында Орталық әскери округтің ашылу рәсіміне қатысты.

Н.Ә. Назарбаев штаб ғимаратын: шұғыл кезекші кабинетін, байланыс торабын, әскер түрлері бастықтарының кабинеттерін, солдаттар мен офицерлердің асханасын көріп шықты.

Содан соң Президент округ қолбасшысы В. Шацковқа салтанатты түрде әскери туды табыс етті. Мемлекет басшысы солдаттар мен командирлерді осы айтулы күнмен құттықтап, еліміздің Қарулы Күштерінің алдында тұрған міндеттер туралы айтты.

Салтанатты рәсімді Орталық әскери округтің әскерлер шеруі аяқтады.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласына кетіп, онда ол өзінің астаналық резиденциясында Қазақстан Республикасының мемлекет және қоғам қайраткері Б.Ә. Әшімовті қабылдады.

Президент мерейтой иесін 85 жасқа толуымен құттықтап, ақсақалға сыйлық тарту етті және ұзақ ғұмыр тіледі.

Әшімов Бәйкен Әшімұлы 1917 жылы 10 тамызда туған, Ұлы Отан соғысының қатысушысы, 1970–1984 жылдар аралығында Қазақ КСР Министрлер кеңесіне басшылық етті. 1984–1985 жылдары — Қазақ КСР Жоғарғы Кеңесі Президиумының төрағасы. 1985 жылдан бастап зейнеткерлік демалыста. Социалистік Еңбек Ері (1977), В.И. Ленин атындағы 4 орденнің иегері, сондай-ақ басқа да көптеген ордендермен және медальдармен марапатталған.

27 тамыз

Мемлекет басшысы Мәскеу экономика, статистика және информатика мемлекеттік университетінің Өскемен филиалының директоры О.И. Видованы және «Қызыл жұлдыз» Бейжің халықаралық сауда компаниясының менеджері Хань Сяны, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты А.И. Черкашинаны қабылдады.

1998 жылы «Нұрсұлтан Назарбаев. Адам және саясаткер портреті» атты кітабын жазған О.И. Видова осы жылы Бейжің қаласында қытай тілінде шыққан «Билік шыңында. Нұрсұлтан Назарбаев» атты шығармасын Президентке сыйға тартты. Кітапты аударған — Хань Ся.

Әңгіме барысында қазіргі заманның өзекті мәселелері, оның ішінде экология проблемалары қозғалды.

28 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті палаталарының төрағалары О.А. Әбдікәрімов пен Ж.А. Тұяқбайды қабылдады.

Әңгімелесу барысында Парламенттің кезекті сессиясына дайындық барысы, сондай-ақ мемлекеттік құрылыс мәселелері және бірінші кезектегі заңдарды әзірлеу мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Премьер-министрі И.Н. Тасмағамбетовпен, вице-премьерлермен және экономикалық министрліктері мен ведомстволары басшыларымен жұмыс кездесуін өткізді.

Кездесу барысында Үкімет жұмысына, егін жинау науқанына, қысқы мезгілге дайындық, сондай-ақ Президенттің «Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру шаралары туралы» Жарлығына қол қоюға байланысты елдің министрліктері мен ведомстволары құрылымын

қайта ұйымдастыруға қатысты ағымдағы мәселелер қаралды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты З.Ж. Қадырованы қабылдады. Ол өзінің сайлау округіне сапарының қорытындылары туралы мәлімдеді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Конституциясын әзірлеушілерді, сараптау кеңесінің мүшелері — Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары Б.А. Мұхамеджановты, Президенті Әкімшілігі Басшысының орынбасары И.И. Роговты, Конституциялық кеңесінің мүшесі А.К. Котовты және басқаларын қабылдады.

Мемлекет басшысы журналистерге қатысты құқық бұзушылық фактілері бойынша қазақстандық БАҚ-тардың арыздарына байланысты Қазақстан Республикасы құқық қорғау органдары басшыларын қабылдады.

Президент Ішкі істер министрі Қ.Ш. Сүлейменовтің, Бас прокурордың бірінші орынбасары О.И. Жұмабековтің, Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрі М.А. Құл-Мұхаммедтің есептерін тыңдады.

Кездесуде Президент Конституция мен қазақстандық заңдар Қазақстан азаматтарына барлық құқықтар мен бостандықтарын береді, оның ішінде сөз еркіндігі, цензураның болмауы да бар. Ендігі мәселе мемлекеттік биліктің заңнаманы қатаң сақтау бойынша барлық шараларды қолдануында болып отыр деп мәлімдеді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №929, «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №930, «Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру шаралары туралы» №931, «А.С. Павловты Қазақстан Республикасы Премъер-министрінің бірінші орынбасары қызметіне тағайындау туралы» №932, «З.Х. Кәкімжановты Қазақстан Республикасының Қаржы министрі қызметіне тағайындау туралы» №933,

«Қ.Н. Келімбетовті Қазақстан Республикасының Экономика және бюджеттік жоспарлау министрі қызметіне тағайындау туралы» №934, «М.Т. Есенбаевты Қазақстан Республикасының Индустрия және сауда министрі қызметіне тағайындау туралы» №935 жарлықтарына қол қойды.

29 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Конституциясы күніне арналған салтанатты жиналысқа қатысты.

1995 жылы халықаралық референдумда қабылданған Конституцияның Қазақстан үшін маңыздылығы туралы айта келе, Н.Ә. Назарбаев: «Жаңа Негізгі заң нарықтық экономикасы бар әлеуметтік бағдарланған мемлекет құру үшін және дәйекті түрде демократиялық жаңғыртуларды жүргізу үшін құқықтық негіз қалады. Ол өзінің бойына демократияға негізделген қоғамдық-саяси құрылымның қалыптасуы мен дамуының ұзақ тарихы бар елдердің ең құнды тәжірибесін жинақтады.

Соңғы 7 жыл ішінде Конституция негізінде елде мазмұны жағынан терең әлеуметтік-экономикалық және саяси реформалар іске асырылды.

Біз қазақстандық мемлекеттілікті нығайттық, билік тармақтарын бөлу жүйесін құрдық, республиканың жаңа заңнамасын қалыптастыра бастадық.

Конституциялық заңдармен қатар идеологиясы жағынан экономикалық және әлеуметтік реформалар, қаржылық, банктік және басқа шаруашылық қызмет мәселелеріне арналған нарықтық заңдардың үлкен блогы қабылданды. Халық сеніміне ие ТМД-дағы үздік екі деңгейлі банктік жүйе құрылды.

Елге ірі шетелдік капиталды тарту үшін жағдайлар жасалды. Біздің еліміз жер қойнауының байлықтарын пайдалану саласындағы ең ірі халықаралық жобаларды іске асыру үшін тартымды елге айналды.

Адамдардың психологиясы түбегейлі өзгерді. КСРО-ның күйреуіне дейінгі және кейінгі уақытта қоғамда орын алған асырандылық пен патерналисттік көңіл-күй уақыт өте келе жойылды. Халықта өзіне және өз күшіне деген сенім пайда болды, өз болашағы мен балаларының болашағын өз қолымен құруға болатынын және құру қажеттігін түйсінді. Қолданыстағы Конституцияда мемлекеттің нақты кепілдік берген: еңбек және кәсіпкерлік қызмет еркіндігіне; заңмен белгіленген ақысыз медициналық көмек көлемін алуға; ақысыз орта білім алуға құқықтары айқындалды.

Конкурстық негізде ақысыз жоғары білім алу; жасына қарай, сондай-ақ ауру, мүгедектік, асыраушысынан айырылу немесе басқа да заңды негізде әлеуметтік көмек көрсетуге кепілдік берілді. Бүгінгі күнде ол конституциялық құқықтар нақты заң нормаларында бекітілген және халықтың күнделікті өміріне мықтап бекіді», — деп атап көрсетті (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы Астана қаласындағы «Астана-Бәйтерек» монументінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Ашылу рәсімінде сөз сөйлей отырып, Н.Ә. Назарбаев Бәйтеректің мықты тамыры, кең құлашты діңі, миуалы жемісті жас өскіні бар екенін атап айтты. Бұл ағаш рухани байлықты, өмірлік қуаттың қайнар көзін, әлемнің мәңгілік негізін бейнелейді. Бәйтерек халқымыздың жаңғыруының, елдің гүлденуінің, оның жаңа астанасының өсуінің айғағы іспеттес.

Мемлекет басшысы Есіл өзенінің сол жағалауындағы жаңа мектеп-гимназиясына барды, сондай-ақ Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті Студенттер үйінің ашылуына қатысты.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы 6 наурыздағы №3398 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №936, «А.М. Шоқпытов туралы» №937, «А.Б. Самақованы Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаны қорғау министрі қызметіне тағайындау туралы» №938, «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер енгізу туралы» №939, «М.М. Тәжин туралы» №940, «Дипломаттық дәрежелерді беру тәртібі туралы ережені бекіту туралы» №941 жарлықтарына қол қойды.

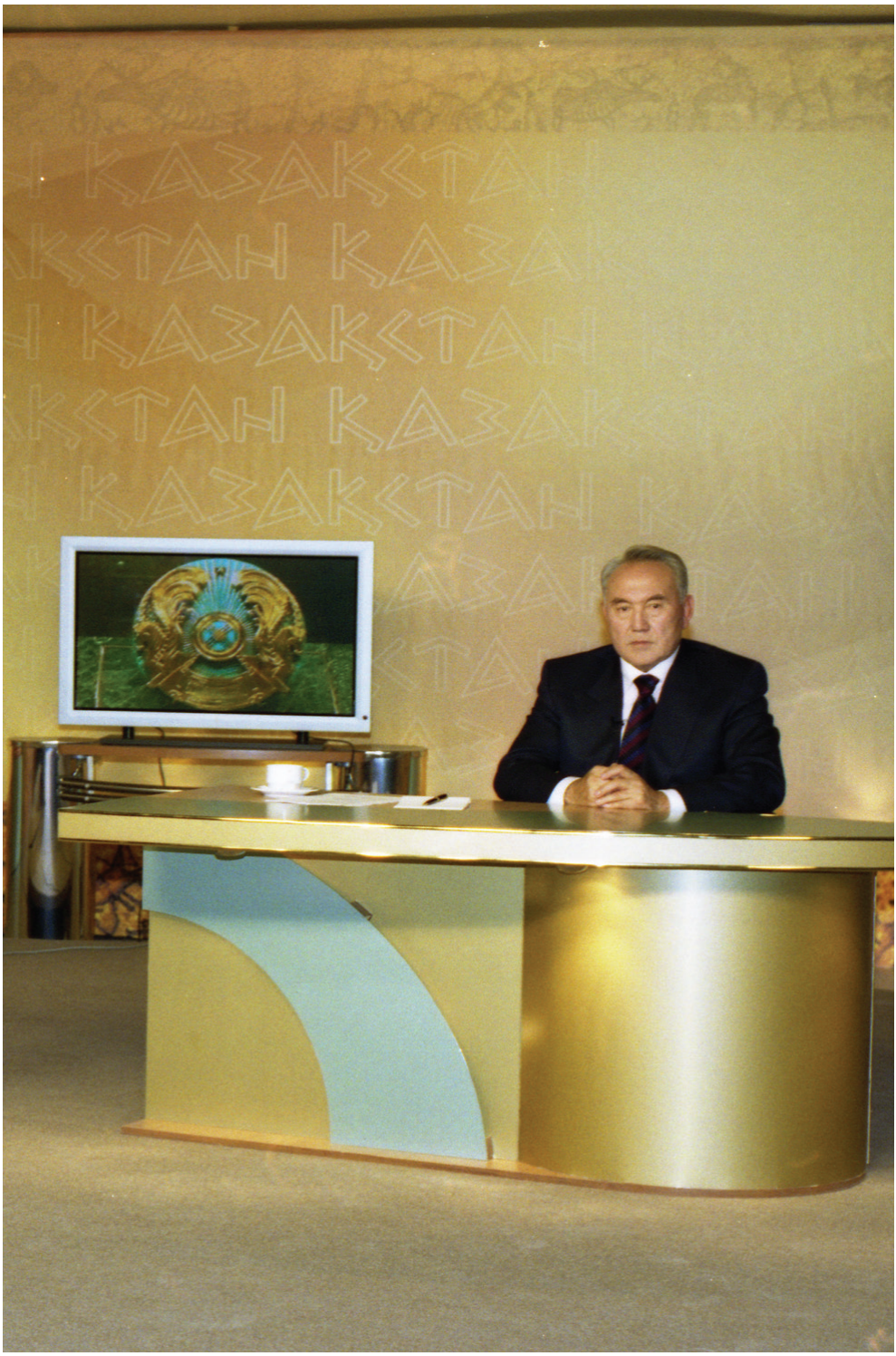
30 тамыз

Мемлекет басшысы «Б.М. Сапарбаев туралы» №942, «Б.Ә. Жылқышиевті Оңтүстік Қазақстан облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» №943 жарлықтарына қол қойды.

ҚЫРКҮЙЕК

Дс		2	9	16	23	30
Сс		3	10	17	24	
Ср		4	11	18	25	
Бс		5	12	19	26	
Жм		6	13	20	27	
Сн		7	14	21	28	
Жк	1	8	15	22	29	

ҚАЗАҚСТАН

2 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті палаталарының біріккен отырысына қатысып, Парламенттің екінші шақырылымының IV сессиясын ашты.

Президент елдің депутаттық корпусының назарын Қазақстанның осы заманғы даму кезеңінің өзекті міндеттерін жылдам шешу үшін қажетті шұғыл және бірінші кезектегі заң жобаларын қабылдау қажеттігіне аударды. Олардың қатарында: «Бюджеттік жүйе туралы», «Микрокредиттік ұйымдар туралы», «Кредиттік серіктестіктер туралы», «Бағалы қағаздар нарығы туралы», «Бюджетке төленетін салықтар мен басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы», «Мемлекеттік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобалары бар. Н.Ә. Назарбаев сондай-ақ депутаттарды жаңа Жер және Су кодекстерін қабылдауға шақырды (Қосымшаны қараңыз).

Сол күні Мемлекет басшысы «Жер планетасы» саммитінің 10 жылдығына орай БҰҰ Тұрақты даму жөніндегі дүниежүзілік саммитіне қатысу үшін Оңтүстік Африка Республикасына (ОАР) аттанды.

3 қыркүйек

Мемлекет басшысы Оңтүстік Африка Республикасының Йоханнесбург қаласында өткен БҰҰ Тұрақты даму жөніндегі дүниежүзілік саммитінің жалпы отырысына қатысты.

Өз сөзінде Қазақстан Президенті кедейлік, теңсіздік, экологияның нашарлауы, ядролық қаруды тарату секілді адамзаттың көкейкесті проблемаларын шешуге бағытталған бірқатар жаһандық бастамаларын алға тартты. Атап айтқанда, Н.Ә. Назарбаев әлемдік қоғамдастыққа барлық мемлекеттердің әскери шығындарын 1% кемітуді және оларды ең кедей елдердің дамуына бағыттауды, Орталық Азиядағы есірткі бизнесіне жүйелі қарсы әрекет ету мақсатында БҰҰ бағдарламасын әзірлеуді, көкейкесті экологиялық проблемаларды шешу үшін ауқымды инвестицияларды тарту бойынша нақты ұсыныстары келтірілген тізілімін жасауды ұсынды.

«Қазақстан барша әлемдік қоғамдастық оның алдында тұрған проблемалар мен қыр көрсетулерге түсіністікпен қарауы қажет деп есептейді. Тұрақты даму — бұл жай ғана сөздер жиынтығы емес, адамзаттың тірі қалу формуласы» деп қорытындылады өз сөзін Н.Ә. Назарбаев (Қосымшаны қараңыз).

Сол күні Мемлекет басшысы БҰҰ Азық-түлік және ауыл шаруашылығы ұйымының бас директоры Ж. Диуфпен, Премьер-министрдің орынбасары — Израиль Мемлекетінің Сыртқы істер министрі Ш. Переспен, Болгария Республикасының Президенті Г. Пырвановпен, Македония Республикасының Президенті Б. Трайковскимен және Румыния Президенті И. Илиескумен кездесті.

Келіссөздер барысында сауда-экономикалық және гуманитарлық салалардағы ынтымақтастықты кеңейту мәселелері талқыланды.

4 қыркүйек

Мемлекет басшысы Оңтүстік Африка Республикасының Йоханнесбург қаласында өткен БҰҰ Тұрақты даму жөніндегі дүниежүзілік саммитінің аясында Америка Құрама Штаттарының Мемлекеттік хатшысы К. Пауэллмен кездесті.

Кездесу барысында Қазақстандағы кәсіпкерлікті қолдау қорын құруды, сондай-ақ терроризмге қарсы күресте одан әрі ынтымақтастықты жалғастыруды көздейтін Хьюстон келісімін іске асыру мәселелері талқыланды.

9 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримовпен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында экономикалық ынтымақтастықты белсендірудің алдыңғы қатарлы бағыттарына, өңірдің су-энергетикалық ресурстарын бірігіп пайдалануға, көлік коммуникациялары, сауда және банк салаларындағы ынтымақтастықты дамытуға қатысты кең ауқымды мәселелер талқыланды.

Сондай-ақ тараптар мәдени-гуманитарлық және әскери-техникалық салалардағы ынтымақтастық, Возрождение аралын бірігіп қалпына келтіру мәселелері бойынша пікір алмасты.

Келіссөздердің қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасы мен Өзбекстан Республикасы арасындағы Қазақстан-Өзбекстан мемлекеттік шекарасының жекелеген учаскелері туралы шартқа және 1998 жылғы 31 қазандағы екі ел арасындағы мәңгілік достық туралы Шарттың орындалу барысы туралы декларациясына қол қойылды.

Қорытынды баспасөз мәслихатында екі мемлекеттің көшбасшылары қол қойылған құжаттардың маңызын жоғары бағалады және екі ел халқының болашақ ұрпақтарына аумақтық мәселелерді шешудің қажеттігі болмайтынын қанағаттанарлық сезіммен мәлімдеді.

11 қыркүйек

Мемлекет басшысы Батыс Қазақстан облысында жұмыс сапарымен болды.

Президенттің барған бірінші нысаны Орал өзені арқылы өтетін көпір өткелі болды. Осы жерде Н.Ә. Назарбаев ұлттық-мәдени орталықтардың өкілдерімен, аудан әкімдерімен және облыстың ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілерімен кездесті.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев Зачаганск кентіне барып, ең заманауи талаптарға сәйкес жабдықталған №30 орта мектепті көріп шықты және мектеп оқушылары мен ұстаздар ұжымына Қазақстан туралы кітаптар жинағын сыйға тартты.

Жұмыс сапарының соңында Президент Орал қаласына барды, онда ол шағын және орта бизнес өкілдерімен кездесті, Қазақ драма театрының ашылуына қатысты, жаңа «Ренко» қонақ үйін аралап көрді, облыстық филармония мен Қазақстан Республикасы Президентінің Кубогына волейболдан халықаралық турнирінде болды.

Сол күні Мемлекет басшысы Қостанай облысына жұмыс сапарымен аттанды.

12 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қостанай облысында жұмыс сапарымен болды.

Қостанай қаласында Н.Ә. Назарбаев қалалық балалар ауруханасына барып, аурухана бөлмелерін, заманауи жабдықтармен жабдықталған арнайы бөлмелерді қарап шықты, пациенттер мен ауруханының

медициналық персоналымен әңгімелесті. Президент медицина қызметкерлеріне жабдықталған 15 «Жедел медициналық жәрдем» автокөліктерін сыйға тартты.

Жаңа облыстық Спорт сарайына барған Н.Ә. Назарбаев спорттық шаралармен қатар мәдени-бұқаралық шараларды ұйымдастыруға мүмкіндік беретін құрылыс жұмыстарының жоғары сапасы мен сәулет стилін атап көрсетті.

Сол күні Мемлекет басшысы Рудный қаласына барып, «Соколов-Сарыбай тау-кен байыту өндірістік бірлестігі» АҚ қалпына келтірген қалалық ЖЭО-ны, сондай-ақ «Огнеупор» ЖШС-ның отқа төзімді өнімдерін шығаратын ТМД-дағы бірегей зауытты аралап көрді.

Содан соң Президент Береговое ауылына барды, онда аграрлық сектор қызметкерлерімен кездесу өткізіп, фермерлердің жерге жеке меншікті енгізу туралы көптеген сауалдарына жауап берді.

Облыс бойынша жұмыс сапары барысында Н.Ә. Назарбаев «Алтынсарин-Хромтау» темір жол желісінің құрылысы бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстың жағдайымен танысты және Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрі Қ.Ы. Нағмановтың және «Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» ЖАҚ Президенті Е.Д. Атамқұловтың есептерін тыңдады.

13 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Премьер-министрі И.Н. Тасмағамбетовті қабылдады. Ол Қазақстан Республикасы Парламентінің қарауына енгізілген 2003 жылға арналған республикалық бюджет жобасының негізгі параметрлері туралы баяндап берді.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласындағы «Каспиан индастриз ЛТД» компаниясының «Вита» асханалық ауыз су құю зауытының ашылу рәсіміне қатысты.

16 қыркүйек

Мемлекет басшысы «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» ЖАҚ президенті М.Е. Жәкішевті

қабылдады. Ол компанияның даму стратегиясын іске асырудың барысы туралы, атап айтқанда, уранды өндіру және өңдеуді жетілдіру, танталл және бериллий өнімдерін шығару туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаты Қ.С. Сұлтановты қабылдады. Ол Президенттің Қазақстан халқына Жолдауында көрсетілген халықтың тұрмыс деңгейін арттыру, әлеуметтік қорғауды жетілдіру жөніндегі міндеттерді шешуге мүмкіндік беретін заңдар бойынша жұмыстың барысы туралы айтты. Бұдан басқа, әңгіме барысында депутат қазақстандық қоғам дамуының келешегі, демография проблемалары туралы пікірімен бөлісті.

Мемлекет басшысы «Оралмандардың 2002 жылға арналған көшіп келу квотасы туралы» №945 Жарлығына қол қойды.

17 қыркүйек

Мемлекет басшысы «KRKA» словениялық фармацевтикалық фирмасының Басқарма төрағасының орынбасары Й. Цоларич бастаған делегациясын қабылдады.

Кездесу барысында 2003 жылы Алматы қаласында антибиотиктер, сондай-ақ жүрек-қан тамыр жүйесін емдеуге арналған дәрі-дәрмектер шығарылатын дәрі-дәрмек өндіретін зауытының құрылысы туралы уағдаластыққа қол жеткізілді.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласы халықаралық әуежайының болашақ жаңа жолаушылар терминалының ғимараты құрылысының іргетасын қалау салтанатты рәсіміне қатысты.

Мемлекет басшысы «Р. Луингтонды Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» №946 Жарлығына қол қойды.

18 қыркүйек

Мемлекет басшысы облыстардың, Алматы және Астана қалалары әкімдерімен жұмыс кеңесін өткізді.

Кеңес барысында егін ору, қыс мезгіліне дайындық, шағын және орта бизнесті дамыту, экономиканы диверсификациялау мәселелері талқыланды.

Президент әкімдердің назарын өнеркәсіп пен көлік инфрақұрылымын дамытуға, жоғары сапалы және бәсекеге қабілетті ауыл шаруашылығы өнімін өндіруге, дәстүрлі емес экологиялық таза энергия көздерін іздеуге байланысты міндеттерді түбегейлі шешу қажеттігіне аударды. Бұдан басқа, кедейлік деңгейін төмендету және атаулы әлеуметтік көмек көрсету бойынша нақты міндеттер қойылды.

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан кәсіпкерлерінің X форумына қатысты.

Өзінің сөйлеген сөзінде Н.Ә. Назарбаев кәсіпкерлермен біріге отырып Үкіметке шешуге тиісті негізгі міндеттерді белгілеп берді.

Сол күні Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының жаңа ғимаратының ашылу салтанатты рәсіміне қатысты.

Президент заманауи әлемдік стандарттарға жауап беретін ғимарат құрылысының архитектуралық және техникалық құндылығын жоғары бағалады. Бас прокуратураның ғимараты Астана қаласының басым құрылыс объектілерінің тізілімінде бірнеше жылдан бері тұрған болатын.

19 қыркүйек

Мемлекет басшысы «KEGOC» электр желілерін басқару жөніндегі қазақстандық компания» ЖАҚ президенті Қ.А. Бозымбаевты қабылдады. Ол 2002 жылдың 8 айы ішіндегі компания қызметінің қорытындылары және қазақстандық энергетиканы дамытудың басым жоспарлары туралы баяндады.

Мемлекет басшысы В.Р. Вильямс атындағы Егіншілік қазақ ғылыми-зерттеу институтының директоры, академик Р.А. Оразалиевты және Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің Селекциялық-генетикалық орталығының жетекшісі Қ.У. Медеубековті қабылдады.

Әңгімелесу барысында Қазақстанның жануарлар мен өсімдіктері дүниесінің ұлттық геноқорын жасаудың, селекциялық жұмысты жақсартудың және ғылым мен ауыл шаруашылығы салалары ықпалдастығының келешегі туралы пікір алмасу болды.

Мемлекет басшысы «Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметін белгілеу туралы» №947 Жарлығына қол қойды.

20 қыркүйек

Мемлекет басшысы «Қазақстанның теледидары мен радиосы» республикалық корпорациясы телеарнасының тікелей эфирінде сөз сөйледі.

Н.Ә. Назарбаевтың атына 3024 сұрақ қойылды. Ең көп сауалдар Астана және Алматы қалаларының тұрғындарынан, Оңтүстік Қазақстан, Шығыс Қазақстан және Қарағанды облыстарынан түсті.

Мемлекет басшысы Астана қаласына Мемлекетаралық кеңестің III отырысына қатысу үшін келген ЕурАзЭҚ-қа мүше мемлекеттер үкіметтерінің басшыларын қабылдады және олармен қоғамдастық алдында тұрған өзекті міндеттерді талқылады.

Солардың бірі — мемлекеттердің бизнесмендері арасындағы іскерлік серіктестікті дамыту. Президент ЕурАзЭҚ-қа мүше мемлекеттер кәсіпкерлерінің ірі форумын өткізуді ұсынды. Одан басқа өзара инвестиция алмасу мүмкіндіктері талқыланды.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Премьер-министрі М.М. Касьяновты қабылдады.

Кездесу барысында екі ел арасындағы экономика, сауда және гуманитарлық салалардағы ынтымақтастықты дамыту мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы «Б.Қ. Байқадамовты Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметіне тағайындау туралы» №948, «Қазақстан Республикасының Құқықтық саясат тұжырымдасы туралы» №949 жарлықтарына қол қойды.

21 қыркүйек

Мемлекет басшысы Ақмола облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент Кенесары ханның 200 жылдығына арналған салтанатты жиналысқа қатысты. «Кенесарыға лайықты баға бере отырып, оның саяси мұрасынан, көрегендігі мен жеңілістерінен сабақ ала отырып, аруақтар алдында жауапкершілік сезіммен және ұрпақтарымыздың жадында сақтау үшін оның атын ешбір күмәнсіз «ұлттық даңқ қабырғасына» жазу қажет. Біз демократия мен құқықтық қоғамды дамыту жолына нық қадам басып, біздің санамызға тоталитарлық жүйенің күштеп сіңіргісі келген осынау адамгершіліксіз идеологияны, тарихи әділетсіздікті батыл түрде жоққа шығарамыз», — деп атап көрсетті Н.Ә. Назарбаев (Қосымшаны қараңыз).

Одан кейін Мемлекет басшысы облыстық орыс драма театрына, сондай-ақ Ұлы Отан соғысы жылдарында қаза болған жауынгерлерге арналған Даңқ монументіне барып, соғыс және еңбек ардагерлерінің бір тобымен, Көкшетау қаласының Құрметті азаматтарымен, мектеп директорлары және кәсіпорын басшыларымен әңгімелесті.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев Ақмола облыстық ауруханасына барып, өзінің техникалық жабдықталуы жағынан республиканың ең үздіктерінің бірінен саналатын офтальмологиялық орталықты көріп шықты.

Сол күні Мемлекет басшысы Щучинск қаласындағы Әскери академияның ашылу рәсіміне қатысты.

23 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Словения Республикасының Президенті М. Кучанмен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында тараптар машина жасау, фармацевтика өнеркәсібі, құрылыс, туризм, ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеу салаларындағы екіжақты қатынастардың келешегін талқылады.

Кездесу барысында Н.Ә. Назарбаев пен М. Кучан әртүрлі халықаралық мәселелерді, оның ішінде Ирактағы жағдайды талқылады.

Келіссөздердің қорытындысы бойынша Қазақстан мен Словения арасындағы сауда-экономикалық

ынтымақтастық туралы мемлекетаралық келісімге қол қойды.

Мемлекет басшысы «Chevron-Texaco» корпорациясы директорлар кеңесінің өкілдерін қабылдады.

Кездесу барысында Теңіз мұнай кені орнының инфрақұрылымын дамыту үшін жаңа инвестициялар тарту және мұнай өндіруді арттыру жөніндегі компанияның келешек жоспарлары туралы пікір алмасты.

«Ядролық қауіптің алдын алу бастамасы» халықаралық бағдарламасының тең төрағасы және Бас атқарушы директоры С. Нанн Н.Ә. Назарбаевқа оның ядролық, химиялық және биологиялық қаруларының қатерлерін төмендетудегі қызметін мойындай отырып, кеңес және американ зымырандарының демонтаждалған металынан жасалған естелік медалін табыс етті.

24 қыркүйек

Мемлекет басшысы Германия Федеративтік Республикасының Федералды канцлері Г. Шредермен телефон арқылы сөйлесіп, Бундестагтағы сайлауда басқарушы коалициясының жеңісімен құттықтады.

Әңгімелесу барысында Н.Ә. Назарбаев біздің елдеріміз арасындағы өзара түсіністік және ынтымақтастық қатынастар одан әрі дамитынына сенім білдірді.

Президент Г. Шредерді Қазақстанға ресми сапармен келуге шақырды. Шақыру алғыспен қабылданды.

Мемлекет басшысы ірі британдық «The Daily Telegraph» іскерлік газетіне сұхбат берді.

Тілшілердің сұрақтарына жауап бере отырып, Президент республикада іске асырылып жатқан ауқымды өзгерістердің нәтижелері, одан әрі экономикалық дамудың келешегі туралы айтып берді.

Сұхбатта сондай-ақ Қазақстанға шетелдік инвестицияларды одан әрі тарту, атап айтқанда, британдық компаниялардың осы мәселеге қатысуы мәселелері қозғалды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің кезекті отырысына төрағалық

етті, онда нашақорлықпен және есірткі бизнесімен күрес мәселелері қаралды.

Отырыс барысында Президент Қазақстанда есірткі бизнесімен күрес жөніндегі арнайы стратегия мен бағдарлама әзірленгенін атап көрсетті, ендігі кезекте нақты шаралар қолдану қажет.

Отырыс соңында Н.Ә. Назарбаев ОАЫ шеңберінде есірткі бизнесімен күрес жөніндегі мемлекетаралық үйлестіру орталығын құру туралы ұсыныстары бар құжаттар пакетін әзірлеуді тапсырды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты В.Я. Дворецкийді қабылдады. Ол инвестициялар туралы заң жобасы бойынша жұмыстың барысы туралы хабардар етті.

Мемлекет басшысы Социалистік Еңбек Ері, «Екібастұзкөмір» Өндірістік бірлестігінің бұрынғы бас директоры С. Куржейді қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстанның көмір өндіру саласын дамытудың өзекті мәселелері, сондай-ақ жаңа технологияларды енгізу және қазақстандық көмірді шетелдерге жеткізуді арттыру мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы «Оңтүстік Қазақстан облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №950, «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №951 жарлықтарына қол қойды.

25 қыркүйек

Мемлекет басшысы астаналық «Салтанат сарайында» халықаралық зияткерлік, музыкалық және спорттық жарыстарда өздерін сәтті көрсеткен дарынды балалармен кездесті.

Кездесуге 100-ден астам адамдар, Қазақстанның түпкір-түпкірінен оқушылар мен олардың ұстаздары қатысты.

Н.Ә. Назарбаев кездесуден естелікке балаларға қолтаңбасы қойылған сағат, «Тарих толқынында» кітабын және оқу құралдары салынған портфельдерді табыс етті.

26 қыркүйек

Мемлекет басшысы Жамбыл облысында жұмыс сапарымен болды. Онда ол Тараз қаласының 2000 жылдығына арналған мерекелік шараларға қатысты.

Н.Ә. Назарбаев өзінің сөзінде көне қала тарихының негізгі кезеңдерін еске салды, онда биікке самғау мен құлдырау кезеңдері де болды, алайда әр кез ол көшпенді тайпаларға баспана беріп, Феникс құсы секілді қайта түлеп отырды. «Мерейтойдың ЮНЕСКО-ның аясында аталуы — біз үшін үлкен ғанибет. Тараздың басты тағлымы да, міне, осында жатыр. Тараз төңірегіндегі және онымен тағдырлас қалаларда, ғажайып қуатты рухани орта болғаны баршаға аян. XXI ғасырдың бізге жүктеп отырған міндеттері де үлкен! Ең алдымен, біз бар күш-жігерімізді тәуелсіз мемлекетімізді барынша нығайтуға, жаңа ғасырдың талаптарына лайық демократиялық, азаматтық қоғам құруға, қауіпсіздігімізді нығайтуға, экономикамызды өркендетуге жұмылдыруымыз керек», — деп атап көрсетті Н.Ә. Назарбаев (Қосымшаны қараңыз).

Содан соң Президент облыстық тарихи-өлкетану мұражайына барып, мұражайға суретші С. Әзизовтің Тараз қаласын қорғау кезіндегі шайқас бейнелеген суретін сыйға тартты; қалпына келтірілген Қарахан кесенесіне; Тараз мемлекеттік университетінің жаңа жастар сарайына; жөнделген темір жол сапаржайы мен «Дельфин» жүзу бассейніне барып, еркін жүзу шеберлерінің көрсетілімдерін және Қазақстан мен Ресей командалары арасында өткен су добынан матчты тамашалады.

Кешке жақын Тараз қаласының орталық стадионында Н.Ә. Назарбаев қала тұрғындары мен қазақстандықтарды қала негізінің қаланғанына 2000 жыл толуымен құттықтады. Сөз сөйлеген соң, театрланған көрініс көрсетіліп, мерекелік отшашу мен Қазақстан өнер шеберлерінің гала-концертімен аяқталды.

Қарахан кесенесі — ортағасырлық сәулет өнерінің ескерткіші (XI ғ.).

Ескерткіш ежелгі Тараз қаласының батыс бөлігінде орналасқан. Осы күнгі кесене 1906 жылы ескі кесененің іргетасына тұрғызылды. Ішкі жағында сатылы құлпытас сақталған. Төрт бұрышты нысанды бетше босаға күмбезді құрылыс орталық залдан және үш кішкентай бұрыштама бөлмелерден құралған. Құрылыстың сыртқы қабырғалары

осы заманғы еуропалық кірпіштен көтерілді, ішкі жағынан күмбез бен қақпаларын салуға ескі кесененің қабырғалары салынған кірпіштер пайдаланылды.

27 қыркүйек

Мемлекет басшысы Жамбыл облысына жұмыс сапары барысында Талас ауданына барып, ауыл халқымен кездесті.

Президент аграрлық сектор қызметкерлерінің еңбек және тұрмыс жағдайларын сұрап білді. Ең бірінші, осы өңірдегі ауыл шаруашылығы саласын дамыту, ауылды жерлерде заманауи технологияларды енгізу, ауыл шаруашылығы өнімдерінің сапасына, әлеуметтік мәселелерге бақылауды күшейту туралы сөз болды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Литва Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Р.Т. Ыбыраевты Қазақстан Республикасының Латвия Республикасындағы, Эстония Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №952 Жарлығына қол қойды.

ҚАЗАН

Дс		7	14	21	28
Сс	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Бс	3	10	17	24	31
Жм	4	11	18	25	
Сн	5	12	19	26	
Жк	6	13	20	27	

1 қазан

Мемлекет басшысы Алматы қаласында жұмыс сапарымен болды.

Президент өзінің алматылық резиденциясында Перуандық бостандық және демократия институтының директоры Э. де Сотоны қабылдады.

Әңгімелесу барысында шағын және орта бизнесті дамыту, экономиканың заңды секторына шыққан кезде жеке кәсіпкерлердің қызметін әкімшілеу мәселелері туралы пікір алмасу өтті.

Перуандық бостандық және демократия институты шағын бизнесті заңдастыру мәселесімен айналысады. Әр ел үкіметтерінің тапсырысы бойынша мамандар экономиканың көлеңкелі секторында қанша шағын кәсіпорындар мен әртүрлі меншіктер бар екенін анықтау мақсатында экономиканы терең зерттеуден өткізеді.

Мемлекет басшысы Алматы қаласындағы Т. Рысқұлов атындағы Қазақстан экономикалық университеті жанындағы Қазақстан-жапондық адами ресурстарды дамыту орталығына барды.

Орталықтың қызметімен таныса отырып, Н.Ә. Назарбаев оның басшысы Х. Ононы Қазақстан мен Жапония арасындағы екіжақты қатынастарды дамытуға қосқан үлесі үшін алғыс білдірді және жан-жақты көмек көрсетуге уәде беріп, Астана қаласындағы орталық филиалының қызметін нығайтуды ұсынды.

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өз жұмысын қалпына келтірілген ғимаратта жандандырған Мемлекеттік ұйғыр музыкалық комедия театрының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Президент бұл ұйғыр халқының әлемдегі жалғыз мамандандырылған театры екенін атап айтты. Қазіргі таңда мемлекет мәдениет саласына қолдау көрсетуге дайын. Алайда өнер де жаңа мазмұнмен толығып, нарықтық экономика жағдайында өмір сүруге үйренуі керек.

Барлық театрларға үн қата отырып, Н.Ә. Назарбаев мемлекеттің дамуын, оның көпұлттылығын, халықтың көңіл-күйін жиі сахналандыруға шақырды.

Мемлекет басшысы Мемлекеттік республикалық Корея музыкалық комедия театрына барды.

Мемлекеттік Республикалық Корея музыкалық комедия театры ТМД аумағындағы жалғыз театр болып табылады.
Театр 1932 жылғы қыркүйек айында Владивосток қаласында құрылды. 1937 жылы корейліктерді Қазақстанға жер аударған соң, театр Қызылорда қаласына ауыстырылды, ал 1968 жылы ол Алматы қаласына көшті.
Корея театры спектакльдерін оның 70 жылдық тарихында 5 млн. астам көрермендер тамашалады. Оның сахнасында 300-ден астам спектакль қойылымдары мен концерттік бағдарламалары қойылды. Театр репертуарында шетел классиктерінің (Ж.-Б Мольер, Ф.Г. Лорка, К. Гольдони, У. Шекспир), орыс драматургтерінің (А.И. Гельман, А.Н. Островский, Н.В. Гоголь), қазақ авторларының (М.О. Әуезов, Ғ.М. Мүсірепов), сондай-ақ корей ұлттық классиктері Хан Дин, Ен Сен Нен, Тхай Дян Чунның спектакльдері бар.

2 қазан

Мемлекет басшысы Алматы қаласына жұмыс сапары барысында өзінің алматылық резиденциясында «Hurricane Hydrocarbons Ltd.» компаниясы Директорлар кеңесінің төрағасы Б. Исотьені және «Харрикейн ҚұмкөлМұнай» ААҚ президенті Т. Марлоны қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстанда мұнай мен газ өндіруді дамыту, сондай-ақ компания қызметінде өңір экономикасының инфрақұрылымын жетілдірудің келешегі туралы мәселелер талқыланды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Терроризмді қаржыландыруға қарсы күрес туралы халықаралық конвенцияға қосылуы туралы» №347-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Кешірім жасау туралы» №953, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №954, «Кешірім жасау туралы» №955, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №956, «Кешірім жасау туралы» №957, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №958 жарлықтарына қол қойды.

3 қазан

Мемлекет басшысы Алматы қаласына жұмыс сапары барысында М.Ю. Лермонтов атындағы Мемлекеттік академиялық орыс драма театрына барып, театрдың көркемдік жетекшісі Р.С. Андриасянның қойылымында Г. Фигейредоның «Эзоп» комедиясын тамашалады.

Н.Ә. Назарбаевтың театрға баруы 70-ші мерейтойлық маусымының ашылуымен тұспа-тұс келді. Оның үстіне, театр Балтық және ТМД елдері орыс театрларының халықаралық фестивалінің дипломанты атанды.

4 қазан

Мемлекет басшысы Алматы қаласына жұмыс сапары барысында Қазақстан-Британия техникалық университетінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Президент өзінің бастамасы бойынша құрылған университеттің студенттерімен және оқытушы-профессор құрамымен кездесу өткізді.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев республикадағы жас мамандарды даярлау деңгейі әлемдік талаптарға жауап бере алмайтынын және Қазақстан-Британия техникалық университеті дәл осы мәселені шешу үшін құрылғанын атап көрсетті.

Қазақстан-Британия техникалық университетін құру — Н.Ә. Назарбаевтың идеясы. 2000 жылы бұл идеяны Ұлыбритания Премьер-министрі Т. Блэр қолдады.

Университет құрамына энергетика және мұнай-газ индустриясы факультеті, ақпараттық технологиялар факультеті және қаржы-экономикалық университеті кіреді. Ол студенттерді 13 мамандық бойынша дайындайтын болады. Бүгінгі таңда Қазақстан-Британия техникалық университеті серіктестерінің қатарында 4 ірі британдық университеттер бар. Университеттің демеушілері Қазақстанда жұмыс істейтін ең ірі дүниежүзілік компаниялар болып табылады. Олардың қатарында «British Petroleum», «British Gas», «Mitsubishi Corporation», «Chevron-Texaco», «Royal Dutch Shell», қазақстандықтардан — «ҚазМұнайГаз», «Қазақмыс» және басқалары бар.

Сол күні Мемлекет басшысы Алматы қаласында орналасқан 50 мың тонна катодты мыс шығарған «Кастинг» ЖШС-да болды.

Н.Ә. Назарбаевқа өндірілетін үлгілердің толық спектрі — мыс сымы, мыс пен қалайы негізіндегі ерітінділер, латунды және қола шыбықтар мен тазартылған мыс көрсетілді.

Мемлекет басшысы «Э.Ш. Рахмоновты I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №959 Жарлығына қол қойды.

5 қазан

Мемлекет басшысы Тәжікстан Республикасының астанасы Душанбе қаласында өткен ОАЫ-ға мүше мемлекеттер басшылары кеңесінің отырысына қатысты.

Саммитте Н.Ә. Назарбаев су-энергетикалық ресурстар бойынша халықаралық консорциум құру бастамасын ұсынды.

Келіссөздер барысында мемлекет басшылары су-энергетикалық ресурстар бойынша халықаралық консорциум құру туралы келісімге қол қойды.

«Орталық Азия ынтымақтастығы» ұйымы (ОАЫ) — халықаралық өңірлік ұйым.

2002 жылғы 28 ақпанда Алматы қаласында ОАЫ құру туралы шартқа қол қойылды. Жаңа құрылым 1994 жылы құрылып, таратылған «Орталық Азия экономикалық қоғамдастығы» (ОАЭҚ) ұйымының құқығын қабылдаушысы болды. ОАЫ құрамына Қазақстан, Қырғызстан, Өзбекстан және Тәжікстан енді.

2004 жылғы 18 қазанда ОАЫ-ға Ресей қосылды.

Мемлекет басшылары мен премьер-министрлерінің кеңесі, Сыртқы істер министрлерінің кеңесі, Ұлттық үйлестірушілер комитеті және қауіпсіздік қызметі мен күш құрылымдары басшыларының тұрақты кеңесі ОАЫ органдары болып табылады.

2005 жылғы 6 қазанда Санкт-Петербург қаласында өткен ОАЫ саммитінде ОАЫ-ны ЕурАзЭҚ-қа қосу туралы шешім қабылданды.

Сол күні Мемлекет басшысы Тәжікстандағы Қазақстан елшілігін ашу рәсіміне қатысты.

6 қазан

Мемлекет басшысы Тәжікстан Республикасының астанасы Душанбе қаласында өткен Халықаралық Аралды құтқару қорының отырысына қатысты.

Тараптар Арал теңізі мәселелерін жан-жақты талқылап, әлеуметтік-экономикалық, экологиялық және бірігіп Арал дағдарысын құрайтын басқа да мәселелерді шешуге бағытталған шаралар кешенін белгілейтін Душанбе декларациясын қабылдады.

Мемлекеттер басшылары қордың атқарушы комитетіне қысқа мерзім ішінде 2010 жылға дейін есептелген әрекет ету бағдарламасын әзірлеуді тапсырды.

Н.Ә. Назарбаев журналистердің сұрақтарына жауап бере отырып, қазір Қазақстанда жағалау өңірі тұрғындарын сумен қамсыздандыруға, қайтадан

балық өсіруге болатын Аралдың Солтүстік бөлігін сақтап қалуға бағытталған құны 70 млн. доллар тұратын бағдарлама іске асып жатқанын атап көрсетті. Қазақстан БҰҰ аясында ортаазиялық өңірге жасалуы көзделіп отырған БҰҰ Бас хатшысы К. Аннанның сапары барысында көтерілетін мәселелерді зерделеу жөніндегі комиссия құруды ұсынды.

Сол күні Мемлекет басшысы ТМД Мемлекеттері кеңесінің отырысына қатысу үшін Молдова Республикасының астанасы Кишинев қаласына аттанды.

7 қазан

Мемлекет басшысы Молдова Республикасының астанасы Кишинев қаласында өткен ТМД Мемлекеттері кеңесінің отырысына қатысты.

Саммит барысында мемлекеттер басшылары ТМД органдары қызметінің тиімділігін арттыру және белсендіру, ТМД-ның экономикалық қызметі, Достастық елдері қауіпсіздігін қамтамасыз ету, ықпалдастықты кеңейту, сауда, отын-энергетикалық кешенді дамыту мәселелері бойынша пікір алмасты.

Отырыс қорытындысы бойынша қылмысқа қарсы күрес жөніндегі мемлекетаралық бағдарламасын және есірткі, психотроптық заттар, прекурсорлар және олардың заңсыз айналымына қарсы іс-қимыл жөніндегі ынтымақтастық тұжырымдамасын әзірлеуді іске асыру туралы келісімдерге қол қойылды.

Бұдан басқа, Қазақстан, армения, Беларусь, Қырғызстан, Ресей және Тәжікстан президенттері жаңа халықаралық әскери-саяси ұйым — Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымының (ҰҚШҰ) құқықтық мәртебесі туралы Жарғы мен Келісімге қол қойды.

Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымы (ҰҚШҰ) — 1992 жылғы 15 мамырдағы Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарты негізінде құрылған әскери-саяси ұйым.
ҰҚШҰ құру туралы шартқа Кишинев қаласында (Молдова) 2002 жылғы 7 қазан күні Армения, Беларусь, Қазақстан, Қырғызстан, Ресей және Тәжікстан президенттері қол қойды.
2006 жылғы тамыз айында ҰҚШҰ-ға Өзбекстан қосылды.
ҰҚШҰ органдарына Ұжымдық қауіпсіздік кеңесі (мемлекет басшыларының деңгейінде), Сыртқы істер министрлерінің кеңесі, Қорғаныс министрлерінің кеңесі, Қауіпсіздік кеңес хатшыларының комитеті, Хатшылық, ҰҚШҰ-ның біріккен штабы жатады.
2004 жылдың желтоқсан айында ҰҚШҰ БҰҰ-ның Бас Ассамблеясының жанында бақылаушы мәртебесін алды.

8 қазан

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген әмірліктердің мұрагер ханзадасы Абу-Дабиді, Біріккен Араб Әмірліктерінің Қарулы Күштері Жоғары бас қолбасшысының орынбасары шейх Халиф бен Заид әл-Нахаянды қабылдады.

Шағын және кеңейтілген құрамдарда өткен келіссөздер барысында Қазақстан экономикасының мұнай және газ салаларын дамыту үшін инвестицияларды ұлғайту келешегі, сондай-ақ сауда, экономикалық және агроөнеркәсіптік салаларындағы ынтымақтастықты кеңейту мәселелері талқыланды.

9 қазан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының облыстық және оларға теңестірілген соттарының алқа төрағасы мен судьяларын қызметке тағайындау, сондай-ақ Алматы қалалық сотының судьясы мен аудандық және оларға теңестірілген соттарының судьяларын қызметтен босату туралы» № 960 Жарлығына қол қойды.

10 қазан

Мемлекет басшысы «А.М. Шоқпытовты Қазақстан Республикасының Әзірбайжан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» № 961 Жарлығына қол қойды.

11 қазан

Мемлекет басшысы «Қазақстан — 2030: барлық қазақстандықтардың өсіп-өркендеуі, қауіпсіздігі және әл-ауқатының артуы» ұзақмерзімді Стратегиясын әзірлеуге қатысқан отандық және шетелдік сарапшылармен кездесті.

Кездесуде сөз сөйлей отырып, Н.Ә. Назарбаев Стратегия жұмысының нәтижесінде мемлекет халқының өмірі жақсара бастағанын атап көрсетті. Қазақстан нарықтық экономикалы ел ретінде танылды, шағын бизнес дамуда, зейнеткерлік және банктік реформалар жүргізілді. «Қазақстан-2030» Стратегиясының өзі халық өміріне, азаматтар санасына енді. 3 жылдық бюджеттік жоспар, 5 жылдық даму жоспары, 10 жылдық индикативті жоспар үлкен «Қазақстан-2030» Стратегиясының бөліктері болып табылады.

Президенттің Стратегияны әзірлеушілермен кездесуі бағдарламаны ендірудің алғашқы нәтижелеріне ғана арналған жоқ. Әңгіме қазір назар аударуды қажет ететін мәселелер турасында болды. Халықаралық сарапшылардың ұсынысы бойынша ол денсаулық сақтау, өңірлерді дамыту, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес мәселелері болуы керек.

Мемлекет басшысы «BAE Systems» компаниясы Басқармасының төрағасы Р. Эвансты қабылдады.

Әңгімелесу барысында Қазақстан Республикасы мен «BAE Systems» арасында жасасқан өзара түсіністік туралы меморандумының іске асу барысы талқыланды. Атап айтқанда, құжатта әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету орталығын ашу көзделген.

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Корея Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі Тэ Сок-Воннан, Италия Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі Д. Лонгодан және Израиль Мемлекетінің Төтенше және Өкілетті Елшісі М. Кахмиден сенім грамоталарын қабылдады.

16 қазан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Премьер-министрі И.Н. Тасмағамбетов пен оның орынбасарларын қабылдады.

Президент 2002 жылдың 9 айы ішіндегі мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық даму қорытындылары, республикалық бюджеттің атқарылуы, астық жинау мен қысқа дайындық барысы туралы ақпаратты тыңдады.

Н.Ә. Назарбаев салық жүйесін жетілдіру, кедейлік және жұмыссыздықпен күрес, Үкіметтің индустриалдық саясатты әзірлеуі мен қор нарығын одан әрі дамытуы жөнінде нақты міндеттер қойды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің төрағасы Г.А. Марченконы қабылдады.

Кездесу барысында 2007 жылдан бастап Еуропалық Одақ стандарттарына көшуді көздейтін мемлекеттің қаржылық секторын дамыту тұжырымдамасының жобасы, сондай-ақ банкнота шығаратын фабрика мен

монета сарайын одан әрі дамыту, бұл салада басқа мемлекеттермен ынтымақтастық және өнімді шетелдерге экспорттау мүмкіндіктері талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстандағы миссиясының аяқталуына байланысты Астана және Алматы Архиепископы Алексийді қабылдады.

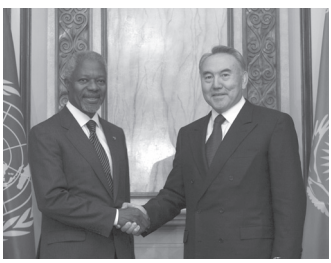
Президент архиепископқа ұлтаралық және конфессияаралық келісімді нығайтуға қосқан сүбелі үлесі үшін «Парасат» орденін табыс етті.

«Парасат» ордені 1993 жылы белгіленді. «Парасат» орденімен ғылым мен мәдениет, әдебиет пен өнер қайраткерлері, мемлекет және қоғам қайраткерлері, сондай-ақ Республиканың рухани және интеллектуалдық әлеуетін дамыту мен молайтуға зор жеке үлес қосқан немесе адам құқықтарын және оның әлеуметтік мүдделерін қорғау жөніндегі белсенді қызметі үшін азаматтар наградталады.

Мемлекет басшысы «Алексийді (А.Н. Кутеповті) «Парасат» орденімен наградтау туралы» №962, «К. Аннанды I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №963, «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 16 қыркүйектегі №945 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №964 жарлықтарына қол қойды.

17 қазан

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген БҰҰ бас хатшысы К. Аннанды қабылдады.

Әңгімелесудің негізгі тақырыбы әлемдегі және Орталық Азия өңіріндегі тұрақтылықты қамтамасыз ету мәселесі болды. Бұл ретте, Ауғанстандағы жағдай және оның халқына елді қалпына келтіру бойынша барынша көмек көрсету туралы пікір алмасты. Н.Ә. Назарбаев БҰҰ-ға Ауғанстанда бейбіт өмір орнату үшін қазақстандық мамандарды және гуманитарлық көмекті қоятын қоймалар мен базаларды орналастыру үшін Қазақстан аумағын ұсынды.

Тараптар есірткі бизнесі, есірткі трафигі және кедейлікпен күрес, қоршаған ортаны қорғау, халық денсаулығын жақсарту және демократияны тереңдету мәселелерін талқылады. Қазақстан Президенті Халықаралық Аралды сақтау қорына БҰҰ институты мәртебесін беру туралы ұсыныс енгізді.

Президент БҰҰ бас хатшысы К. Аннанға I дәрежелі «Достық» орденін табыс етті. Н.Ә. Назарбаев

Қазақстанның жоғарғы мемлекеттік наградасы БҰҰ бас хатшысы тұлғасына және оның басқарып отырған ғаламшардағы ең ірі және беделді халықаралық ұйымға деген жеке өзінің және бүкіл қазақстандықтардың шынайы құрмет көрсету белгісі болып табылатынын атап көрсетті.

К. Аннан өз сөзінде Президентке жылы қабылдағаны және өзі мен оның басқарып отырған ұйымына білдірген жақсы сөздері үшін алғыс білдіре келе: «...Мен «достық» сөзі «дружба» деп аударылатынын білемін. Және оның мағыналық жағы өте маңызды. Дүниежүзілік қоғамдастық үшін одан артық тақырып таба алмай тұрмын» деп атап айтты.

1

2

3

«Достық» ордені 1995 жылы шығарылған. Екі дәрежесі бар. Онымен қоғамда өзара келісімді сақтау бойынша жемісті еңбек еткен, халықтар арасындағы бейбітшілік, достық және ынтымақтастықты нығайтуға айрықша үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады.

I-ші дәрежелі «Достық» ордені жұлдыздан (1-сурет) және аспалы лентаға тағылған орден белгісінен (2-сурет), II-ші дәрежелі «Достық» ордені — тақташасындағы белгіден (3-сурет) тұрады.

Мемлекет басшысы ЕурАзЭҚ бас хатшысы Г.А. Рапотаны қабылдады.

Кездесу барысында ортақ кедендік тарифтерді құру, еңбек көші-қоны, БЭЖ құру, ресурстарды бірігіп игеру, электр энергиясы саласындағы ынтымақтастық мәселелері талқыланды.

18 қазан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің төрағасы Ж.А. Тұяқбайды қабылдады.

Әңгімелесу барысында Мәжілістің ағымдағы заң жобаларын қарау мәселелері және 2003 жылға арналған республикалық бюджеттің жобасын қарау барысы талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрі М.Қ. Алтынбаевты және Қарулы Күштері Бас штабының бастығы М.М. Сапаровты қабылдады. Олар елдің Қарулы Күштерін қолданудың стратегиялық жоспарын ұсынды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №965, «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №966, «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 29 қыркүйектегі №692 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №967 жарлықтарына қол қойды.

21 қазан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Әділет министрі Г.В. Кимді қабылдады. Ол заңшығарушылық қызмет, мемлекеттің қылмыстық-атқарушылық жүйесін Ішкі істер министрлігінің қарауынан Әділет министрлігінің қарауына ауыстыру, жазалауды ізгілендіру туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Көші-қон және демография агенттігінің төрайымы А.Қ. Жағанованы қабылдады. Ол Агенттіктің көші-қон және демографиялық саясатының жағдайы туралы мәлімдеді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының бұрынғы Премьер-министрі Н.Ә. Балғымбаевты қабылдады.

Мемлекет басшысы «Е.Қ. Бейсембетов туралы» №968 Жарлығына қол қойды.

22 қазан

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан Республикасы Ұлттық кеңесінің I отырысына төрағалық етті.

Сөзінің басында Президент Кеңес қоғамның бір бөлігін көрсете отырып, халық пікірін барынша толық әрі кең түрде ескеруге, елдің жоғарғы билігі жұмысында ашықтық пен жариялылықты қамтамасыз етуге, оның барлық тармақтарының толығырақ әрекет етуі мен келісіп қызмет етуіне жәрдемдесуге мүмкіндік беретінін атап айтты (Қосымшаны қараңыз).

Кеңестің алғашқы отырысында алдағы уақытта қабылданатын жаңа Жер кодексі және ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерге жеке меншік енгізу мәселелері қаралды.

Кеңес мүшелері Жер кодексінің жобасын тыңғылықты және жан-жақты талқылаған соң, отырыста айтылған ұсыныстар мен ескертулерді ескере отырып, жобаны мақұлдау туралы шешім қабылдады.

Қазақстан Республикасының Ұлттық кеңесі мемлекеттік ішкі және сыртқы саясаттың негізгі бағыттары бойынша ұсыныстар мен ұсынымдарды азаматтық қоғам өкілдерімен кеңінен талқылау негізінде шығару мақсатында Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 29 сәуірдегі №857 Жарлығымен құрылды.
Ұлттық кеңес құрамы мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдардың тең қатысуы негізінде қалыптастырылды.
Кеңес мүшелерінің жартысы орталық мемлекеттік органдардың басшыларынан, Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттарынан, облыстардың (республикалық маңызы бар қалалардың, астананың), аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) әкімдері мен мәслихаттардың хатшыларынан және селолық округтердің әкімдерінен тағайындалды.
Кеңестің екінші жартысы азаматтық қоғам институттары өкілдерінен (саяси партиялар, ҮЕҰ, БАҚ), сондай-ақ халықтың негізгі әлеуметтік топтарынан (кәсіпкерлер, фермерлер, мәдениет, білім және денсаулық сақтау салаларының қызметкерлері, ғылыми, шығармашылық зиялы қауым және басқалары) тағайындалды.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгімелесу барысында екі жақ 2003 жыл Ресейдегі Қазақстан жылы болып жарияланатыны туралы уағдаластыққа қол жеткізді.

Н.Ә. Назарбаев пен В.В. Путин ЕурАзЭҚ елдері арасындағы сауда-саттықты ұлғайту, кедендік және көліктік тарифтерді бірегейлендіру қажеттігі мәселелерін талқылады. Өңірлік саясат, оның ішінде терроризмге қарсы күрес мәселелері қозғалды. Бұл салада келісіп әрекет ету үшін Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт құрылымдарын іске қосу қажет.

Президенттер екіжақты саяси және экономикалық қатынастардың басқа да мәселелері бойынша пікір алмасты.

Мемлекет басшысы Еуроазиялық раввиндер кеңесінің мүшелерін қабылдады.

Кездесу барысында 28 елдің беделді раввиндері енген кеңес мүшелері Президенттен әлемдік иудамұсылмандық үнқатысуды басқаруды, ал Қазақстанды осы диалогтың орталығына айналдыруды сұрады.

Н.Ә. Назарбаев осы ұсынысты қолдап, Қазақстанда табысты мұсылман-иудалық диалог құруға орталық ашу үшін жәрдемдесуге келісімін берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Туризм және спорт агенттігінің төрағасы Д.Б. Тұрлыхановты қабылдады. Ол Дене шынықтыру және спорт бойынша 2005 жылға дейінгі мемлекеттік бағдарламасының іске асу барысы және 2003 жылғы Жапонияда өтетін қысқы Олимпиадалық ойындарына дайындық барысы туралы баяндап берді.

23 қазан

Мемлекет басшысы Оңтүстік Қазақстан облысында жұмыс сапарымен болып, онда Түркістанда өткен Бүкіләлемдік қазақтардың II құрылтайына қатысты.

Н.Ә. Назарбаев түркілердің алтын бесігі Ясы қаласындағы ислам әлемінің қасиетті орны — Қожа Ахмет Яссауи кесенесіне барды.

Құрылтайды аша отырып, Президент: «...Соңғы 10 жылда 10 ғасырға татитын оқиға болды десек артық айтқандық болмас. Жаңа мыңжылдыққа Қазақстан тәуелсіз дербес мемлекет болып қадам басты... Шын мәнінде толыққанды тәуелсіздік пен толыққанды мемлекеттілік орнату абыройы біздің ұрпаққа ғана тура келгенін мақтанышпен айта аламыз...» деп ерекше атап көрсетті (Қосымшаны қараңыз).

Құрылтай қорытындылары бойынша мәдениет, тіл және қазақ әдебиетін дамыту мәселелерін шешу үшін ынтымақ пен бірлікке шақыратын бүкіл әлем қазақтарына Үндеу қабылданды.

Мемлекет басшысы Қожа Ахмет Яссауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің жаңа корпусын аралап көрді. Содан соң Сарыағаш ауданына барып, «Әсем-Ай» ЖШС-да болды және «Алтын-Бұлақ-Р» ЖШС санаторий-профилакториінің ашылуына қатысты.

24 қазан

Мемлекет басшысы Оңтүстік Қазақстан облысына жұмыс сапары барысында «Сарыағаш» және «Арман» санаторийлеріне барды.

Содан соң Президент Шардара ауданына барып, «НИМЭКС» корпорациясының мақта тазарту зауытының ашылуына қатысты, жақын аудандардың мақта шаруашылығы басшыларымен кездесу өткізді, «НИМЭКС» корпорациясының жаңа тұрғын үйін қарап шықты және ауданның жас отбасыларына жаңа пәтерлердің кілттерін салтанатты түрде тапсырды, зауыттың емдеу-сауықтыру кешенін аралап көрді.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинге Мәскеу қаласының орталығында шешендік террористердің адамдарды тұтқынға алуына байланысты жеделхат жолдады.

Н.Ә. Назарбаев ресейліктерге құрбандық пен қантөгістен аман қалатынына нық сенім білдірді.

25 қазан

Мемлекет басшысы Алматы қаласында Республика күніне орай өткізілген мерекелік шараларға қатысты.

Сол күні Мемлекет басшысы бірнеше ай бұрын ашылған Алматы қалалық ардагерлер үйіне барып, қариялардың тұрмыс жағдайымен танысты.

Алматылық ардагерлер үйі 350 адамға есептелген. Ондағы барлық адамдар ақысыз тұрады, қалалық әлеуметтік қамсыздандыру бөлімі қоғамның барлық топтарынан жаңа тұрғындарды іріктеп алады. Кең әрі жарық пәтерлері, кинозал, кітапханасы, қысқы бақ, заманауи медициналық жабдықтармен жабдықталған емханалық бөлімшесі бар осы заманғы ғимаратта қазір 220 жалғызілікті қарт адамдар тұрады. Оларға 205 жеке персонал қызмет көрсетеді.

26 қазан

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинге Мәскеу қаласында террористердің адамдарды тұтқынға алуы нәтижесінде адам шығындары болуына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

Қазақстанның терроризм мен экстремизмнің кез келген түрін батыл түрде сөгіп, қабылдамайтын ұстанымын дәлелдей түсіп, Президент біздің еліміз жаһандық қауіпсіздікке қатер төндіретін терроризмге қарсы күреске өзінің үлесін қосуды жалғастыратынын атап көрсетті.

28 қазан

Мемлекет басшысы Алматы облысында жұмыс сапарымен болды.

Талдықорған қаласында Президент «Темір-бетон» ЖШС-на, қызмет көрсетілмейтін аккумуляторлар зауытына («BM ENERGY Co» ЖАҚ), кабельді-өткізгіш өнімдерді өндіру жөніндегі «Азия-Электрик» ЖАҚ цехы, «Өркен» спорт кешеніне барды, бейнелеу өнері галереясының ашылуына қатысты.

Қалпына келтіру жұмыстарынан кейін жаңадан ашылған І. Жансүгіров атындағы Мәдениет үйінің алдында Н.Ә. Назарбаев қала тұрғындарымен кездесіп, олармен әңгімелесті және көптеген сауалдарына жауап берді.

29 қазан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің кезекті отырысына төрағалық етті.

Отырыста мемлекеттің күш құрылымдары мен құқық қорғау органдары басшыларының Ресейдегі террористік топтар әрекетінің белсендірілуіне байланысты қолданылып жатқан шаралар туралы ақпараты тыңдалды.

Президент Қауіпсіздік кеңесі мүшелерінің алдында мемлекет пен оның азаматтарының қауіпсіздігін нығайту, ішкі саяси тұрақтылық пен ұлтаралық келісімді қамтамасыз ету бойынша нақты міндеттерді қойды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне мемлекеттік тіркеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №348-II Заңына қол қойды.

30 қазан

Мемлекет басшысы ЕҚЫҰ-ның іс басындағы төрағасы — Португалия Республикасының Сыртқы істер министрі А.М. де Крушты қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстан мен ЕҚЫҰ-ның дүниежүзі және ортаазиялық өңірде демократияны дамыту мен тереңдете түсу ісінде әрекет ету туралы пікір алмасу болды. Н.Ә. Назарбаев пен А.М. де Круш өзекті халықаралық мәселелерді және өңірлік қауіпсіздік мәселелерін, Қазақстан тұрақтылық пен

келісім үлгісі болып табылатын Орталық Азиядағы этносаралық және конфессияаралық мәселелерді шешу ерекшеліктерін талқылады.

А.М. де Круш Президентті экономикалық, саяси және демократиялық реформаларды табысты іске асыруымен, сондай-ақ Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шараларын нығайту бойынша Н.Ә. Назарбаевтың сыртқы саяси бағытындағы жетістіктерін дүниежүзілік қоғамдастықтың тануымен құттықтады.

Мемлекет басшысы әйгілі ақын, Қазақстан Республикасының халық жазушысы, ақын Т. Әбдірахманованы қабылдады және оны 80 жылдық мерейтойымен шын жүректен құттықтады.

Кездесу барысында әдебиетті дамыту, оның қоғамның рухани өміріндегі рөлі, әдеби мұражай ашу, қазақстандық жазушылардың шығармаларын шетел тілдеріне аудару және басқа да мәселелер талқыланды.

Мемлекет басшысы мемлекеттік органдардың кәсіпкерлік қызмет субъектілерін тексеру кезінде заңдылықты сақтау туралы кеңес өткізді, онда Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының мемлекеттік органдардың кәсіпкерлік субъектілерінің шаруашылық қызметіне негізсіз араласу тәжірибесі туралы ақпаратын тыңдады.

Н.Ә. Назарбаев шаруашылық субъектілерінің құқықтарын бұзған мемлекеттік органдар басшыларына қатысты шаралар қолдану туралы тиісті лауазымды тұлғаларға нақты тапсырмалар берді. Үкіметке, облыстар, Астана және Алматы қалаларының әкімдеріне, министрліктер мен ведомстволардың басшыларына құқық қорғау және кәсіпкерлік құқықтарын қорғау жөніндегі қадағалау органдарының қызметін үйлестіру және өзара әрекет ету тетіктерін әзірлеп, бекіту тапсырылды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексін күшіне енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» №349-II, «Бас бостандығынан айыру орындарынан босатылған адамдарды әкімшілік қадағалау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» №350-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Алматы облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №969 Жарлығына қол қойды.

31 қазан

Мемлекет басшысы 70 жасқа толуы қарсаңында «Халық қаһарманы» атағының иегері Ә.М. Мәмбетовті қабылдады.

Кездесу барысында қазақстандық театр өнерінің даму жағдайы мен келешегі, әртістер мен режиссерлерді сапалы дайындау мүмкіндігі туралы тыңғылықты пікір алмасу өтті.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты С.Б. Әлібаевты қабылдады. Ол Парламентте «Акционерлік қоғамдар туралы» заң жобасының талқылану барысы туралы мәлімдеді, саяси партиялардың қызметі, парламенттік фракциялардың жұмысы туралы пікірімен бөлісті.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаты Б.С. Досмамбетовті қабылдап, онымен Парламенттің заң шығарушылық қызметіне және оның жұмысының регламентіне қатысты кейбір мәселелерді талқылады.

Мемлекет басшысы «Бюджет жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» №351-II Заңына қол қойды.

ҚАРАША

Дс		4	11	18	25
Сс		5	12	19	26
Ср		6	13	20	27
Бс		7	14	21	28
Жм	1	8	15	22	29
Сн	2	9	16	23	30
Жк	3	10	17	24	

1 қараша

Мемлекет басшысы Қырғызстан Республикасының астанасы Бішкек қаласында өткен БҰҰ Жаһандық таулар саммитіне қатысты.

Форумда сөйлеген сөзінде Н.Ә. Назарбаев: «... таулар Қазақстан аумағының 10% алып жатыр, алайда тау халқының мәселелері біздің халыққа жақын әрі түсінікті. Жалпы ғаламшар климатының қандай болатыны негізгі климат жасаушы буын болып табылатын таулардың экологиялық тазалығына байланысты...», — деп атап көрсетті.

Саммитке қатысушылар қорытынды құжат «Таулы тұғырнамаға» қол қойды. Құжатта таулы елдердің экономикалық және әлеуметтік жағдайларын дамытудың 4 бағыты көрсетілген. Ол — экономикалық өсу, экологиялық қауіпсіздік, таулардағы бейбітшілік және адами ресурстарды сақтау. Сондай-ақ «Таулы тұғырнама» халықаралық донорларға жаңа қаржылық міндеттемелерді де көздейді. Енді құжат БҰҰ қарарын алған соң, қолданысқа енгізілмек.

Мемлекет басшысы Жаһандық «Таулы саммит» жұмысының барысында Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаевпен және жазушы Ш.Т. Айтматовпен екіжақты кездесулер өткізді.

2 қараша

Мемлекет басшысы Жамбыл облысында жұмыс сапарымен болды.

Қордай ауданында Президент «Қордай» бекетінің қызметімен танысты, онда кеден, шекара қызметі, ветеринарлық-фитосанитариялық және санитарлық-карантиндік бақылау пункттері орналасқан.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев диірмен және қонақүй кешендері, сауда үйі, интернет-клуб және валюта айырбастау пункті бар «Сапа-Қордай» ЖШС-на барды, сондай-ақ «Талапты» өндірістік кооперативі және «Қайнар» АҚ қызметтерімен танысты.

4 қараша

Мемлекет басшысы Франция Республикасы Сыртқы істерінің Мемлекеттік хатшысы Р. Мюзельені қабылдады.

Кездесу барысында энергетика, мұнай тасымалдау, қоршаған ортаны қорғау, су тазалау және тағы да

басқа мәселелер бойынша ынтымақтастықты кеңейту жағдайы мен келешегі талқыланды.

5 қараша

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Нидерланды Корольдігінің Төтенше және Өкілетті Елшісі П.В. Леувеннен және Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігінің Төтенше және Өкілетті Елшісі Д.Л. Шарптан сенім грамоталарын қабылдады.

Мемлекет басшысы Қазақстанның Азаматтық партиясының бірінші хатшысы А.Т. Перуашевты қабылдады. Ол партия қызметі туралы баяндап берді.

Әңгіме барысында қазақстандық қоғамды одан әрі демократияландырудағы саяси партиялардың рөлі мен орны туралы пікір алмасты.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Италия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Б.С. Әйтімованы Қазақстан Республикасының Грекия Республикасындағы, Мальта Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №970 Жарлыққа қол қойды.

6 қараша

Мемлекет басшысы Қазақстанның «Ақ жол» Демократиялық партиясы өкілдерін қабылдады.

Кездесу барысында еліміздің ішкі саяси өмірі туралы көптеген мәселелер бойынша пікір алмасу болды.

Мемлекет басшысы Қазақстанда тіркелген шетелдік дипломатиялық миссия басшыларымен кездесті.

Кездесуде сөз сөйлеген дипломаттар Қазақстан мен оның Президентінің өңірлік және жалпы дүниежүзілік мәселелерді бейбіт жолмен реттеу жолында қосқан үлесін, оның батыл әрі ұстамды позициясын, шешімдері мен нақты қадамдарының ақылға қонымдылығын және ойлылығын атап көрсетті.

Өз кезегінде Н.Ә. Назарбаев дипломаттарды Қазақстанның бастамаларына қолдау көрсеткені және оның халықаралық аренада жұмсаған күшіне объективті баға бергендері үшін алғысын білдірді.

Мемлекет басшысы «А.М. Шоқпытовқа II сыныпты Төтенше және Өкілетті Уәкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» №971 Жарлығына қол қойды.

7 қараша

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Корея Республикасының Коммерция, индустрия және энергетика министрі Шин Кук Хванды қабылдады.

Кездесу барысында энергетика және минералды ресурстарды өндіру саласындағы, қоршаған ортаны қорғау және білікті мамандарды даярлау бағытындағы Қазақстан-Корея ынтымақтастығын дамыту мәселелері талқыланды.

Сол күні Мемлекет басшысы алматылық Қабылдау үйінде Пусан қаласында өткен XIV жазғы Азия ойындарына біздің елімізден қатысқан спортшылар және жаттықтырушылармен кездесті.

Президент 20 алтын, 26 күміс және 30 қола медальдарын жеңіп алған спортшылар мен олардың жаттықтырушыларын сәтті өнер көрсетуімен құттықтады.

Н.Ә. Назарбаев келесі жылғы бюджетте спортты одан әрі дамыту үшін осы жылға қарағанда екі есе көп қаражат бөлінетінін атап айтты және екі жылдан кейін Афины олимпиадасында қазақстандық спортшылар дәл осылай сенімді өнер көрсетеді деген үміт артты.

Азия ойындары (Азиада) — әрбір төрт жылда бір рет өткізілетін Азия құрлығындағы ең ірі халықаралық спорттық жарыстар.

Азиаданың тарихы Нью-Дели қаласында (Үндістан) бірінші жазғы Азия ойындары өткізілген 1951 жылдан бастау алады. 1986 жылы қысқы Азия ойындары тағайындалды.

Азияның Олимпиадалық кеңесі (АОК) Азия ойындарының басшылық органы болып табылады. Қазіргі кезде оның құрамына 45 азиялық мемлекеттер енеді. АОК штаб-пәтері Әл-Кувейт (Кувейт) қаласында орналасқан.

Қазақстан АОК құрамына 1993 жылы кірді. 2011 жылы Қазақстан Астана және Алматы қалаларында 30 қаңтар мен 6 ақпан аралығында өтетін VII қысқы Азия ойындарын қабылдайды.

9 қараша

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен «Отан» Республикалық саяси партиясының IV съезіне қатысты.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев Қазақстандағы саяси жағдай дамуының сараптамасын ұсынды, саяси партиялар қызметін қоғамның демократиялық жаңаруына қызмет ете алатын және етуі керек маңызды құрамдас бөлігі ретінде сипаттады (Қосымшаны қараңыз).

«Отан» Республикалық саяси партиясы 1999 жылғы 19 қаңтарда құрылды және 1999 жылғы 12 ақпанда тіркеуден өтті. Партияның төрағасы — Н.Ә. Назарбаев.

1999 жылғы парламенттік сайлаудың нәтижелері бойынша Парламент Мәжілісінде 26 орынға ие болды — сайлаушылардың 30,89% даусын жинап, партиялар арасында бірінші орынға шығып, 4 орынды партиялық тізім бойынша алды және 22 орынды бірмандаттық округтер бойынша иеленді. 1999 жылғы желтоқсан айында парламенттік фракциясын құрды.

2004 жылғы парламенттік сайлау кезінде «Отан» Парламент Мәжілісінде — 7-үін партиялық тізім бойынша және 46-сын бірмандатты округтер бойынша — жалпы 53 орынды жеңіп алды.

2006 жылғы желтоқсанда «Асар» Республикалық партиясымен, Қазақстанның Азаматтық партиясымен және Қазақстанның Аграрлық партиясымен бірігуіне байланысты кезектен тыс X съезінің шешімі бойынша «Нұр Отан» Халықтық-демократиялық партиясы болып қайта құрылды.

12 қараша

Мемлекет басшысы лорд Уэйверлидің басшылығымен Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігінің парламентарийлер делегациясын қабылдады.

Кездесу барысында экономика, сауда және гуманитарлық салалардағы Қазақстан-британдық ынтымақтастығы мәселелерінің кең ауқымы талқыланды.

13 қараша

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан жастарының II конгресіне қатысты.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев Қазақстанның мемлекеттік жастар саясатының негізгі аспектілерін, XXI ғасырда барша қазақстандық қоғам өмірін сапалы әрі жылдам жақсартуға бағытталған экономикалық, саяси және әлеуметтік салалардағы реформалардың мәнін ашып берді.

Президент жастардың алдына шешімі жастарды демократия мен прогресске бағыттайтын сабақтастықты

сақтап қалуға, реформаларды іске асыруға тартуға жәрдемдесетін бірқатар нақты міндеттер қойды.

Н.Ә. Назарбаев: «...біз күрделі заманда өмір сүріп жатырмыз. Ол адамзатқа айтарлықтай қатер төндіретін жаһандық қарама-қайшылықтарға толы...», — деп ерекше атап айтты (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының ғарышкері Т.А. Мұсабаевты қабылдады.

Кездесу барысында ғылыми, шаруашылық және қолданбалы есептерді шешу үшін ғарыштық зерттеулер мәліметтерін қолдану мен ғарышты игеру саласындағы қазақстандық ғалымдардың жаңа зерттемелері мен халықаралық ғарыштық бағдарламаларға Қазақстанның одан әрі қатысу келешегі туралы тыңғылықты пікір алмасу өтті.

14 қараша

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаты О.А. Әбдікәрімовті қабылдады.

Әңгімелесу барысында Сенат қарауында жатқан заң жобалары, сондай-ақ сенаторлардың ЕурАзЭҚ Парламентаралық ассамблеясының жұмысына қатысуының негізгі қорытындылары талқыланды.

Мемлекет басшысы «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» №352-II, «Қазақстан Республикасы мен Латвия Республикасы арасындағы Табыс пен капиталға салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау және салық төлеуден жалтаруға жол бермеу туралы конвенцияны және оған Хаттаманы бекіту туралы» №353-II, «Еуразиялық экономикалық қоғамдастықтың артықшылықтары мен иммунитеттері туралы конвенцияны бекіту туралы» №354-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Түрік Республикасының Үкіметі арасындағы Түрік Республикасы Үкіметінің Бағдарламаларды үйлестіру кеңсесінің қызметі туралы келісімді бекіту туралы» №355-II, «Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы Жер қойнауын пайдалануға арналған егемендік құқықтарды жүзеге асыру мақсатында Каспий теңізі солтүстік бөлігі

түбінің ара жігін ажырату туралы келісімді және Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы Жер қойнауын пайдалануға арналған егемендік құқықтарды жүзеге асыру мақсатында Каспий теңізі солтүстік бөлігі түбінің ара жігін ажырату туралы келісімге Хаттаманы бекіту туралы» №356-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Эстон Республикасы Үкіметінің арасындағы Халықаралық автомобиль қатынасы туралы келісімді бекіту туралы» №357-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 24 қазандағы №713 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №972 Жарлығына қол қойды.

15 қараша

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан халықтары Ассамблеясының IX сессиясына төрағалық етті.

Сессияны аша отырып, Президент «Қазақстан халықтары Ассамблеясын дамыту стратегиясы: ұлттық келісім, қауіпсіздік, азаматтық әлем» баяндамасын жасады (Қосымшаны қараңыз).

Қазақстан халықтары Ассамблеясы Қазақстан Республикасы Президентінің 1995 жылғы 1 наурыздағы Жарлығына сәйкес Мемлекет басшысы жанындағы консультативтік-кеңесші орган ретінде құрылды.

Этносаралық мәселелер бойынша қоғамдық институт құру идеясы Мемлекет басшысымен Қазақстан халықтары форумында 1992 жылы айтылған болатын.

Қазақстанда этносаралық және конфессияаралық келісімді қамтамасыз ету, рухани-мәдени жаңаруға жәрдемдесу және теңдік принципін сақтау негізінде оның аумағында өмір сүріп жатқан этностарды дамыту, көптеген этникалық мүдделерді есепке ала отырып, мемлекеттік ұлттық саясат жүргізу бойынша ұсыныстар шығару Ассамблеяның міндеттері болып табылады.

Сондай-ақ Ассамблея құрылымына барлық облыс орталықтарында, Астана және Алматы қалаларында әрекет ететін және әкімдердің жанындағы консультативті-кеңесші органдар мәртебесіне ие Шағын ассамблеялар да кіреді.

«Қазақстан Республикасы Конституциясына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2007 жылғы 21 мамырдағы Заңына сәйкес Қазақстан халықтары Ассамблеясы Қазақстан халқы Ассамблеясы болып қайта аталды, конституциялық мәртебеге ие болып, өз өкілдерін Парламент Мәжілісіне ұсыну мүмкіндігін алды.

2007 жылғы 20 тамызда 9 Мәжіліс депутаттары Ассамблея атынан сайланды.

2008 жылғы қазанда «Қазақстан халқы Ассамблеясы туралы» Заң қабылданды.
Қазақстан халқы Ассамблеясының төрағасы — Н.Ә. Назарбаев.

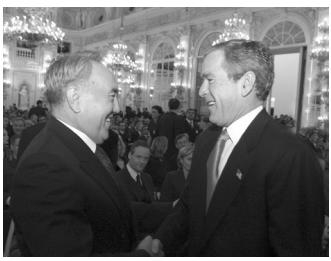
Мемлекет басшысы Қытай Коммунистік партиясы Орталық комитетінің бас хатшысы болып сайлануына байланысты Ху Цзиньтаоға құттықтау жеделхатын жолдады және Қазақстан мен ҚХР арасындағы достық және ынтымақтастық қатынастар екі ел халқының игілігі үшін нығайып, дами түсетініне сенім білдірді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Көші-қон жөніндегі халықаралық ұйымға мүше болуы туралы» №973, «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 7 ақпандағы №801 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №974 жарлықтарына қол қойды.

21 қараша

Мемлекет басшысы Чехия Республикасының астанасы Прага қаласында өткен Еуроатлантикалық серіктестік кеңесіне (ЕАСК) қатысушы елдер басшылары мен үкіметтерінің саммитіне қатысты.

Мемлекет басшысы ЕАСК саммиті жұмысының барысында АҚШ Президенті Дж. Бушпен және Германия Федеративтік Республикасының Федералды канцлері Г. Шредермен екіжақты кездесулер өткізді.

Келіссөздер барысында халықаралық және өңірлік қауіпсіздік, халықаралық терроризмге және экстремизмге қарсы күрес мәселелері, есірткі заттары мен қару-жарақтардың заңсыз айналымы, сондай-ақ мемлекетаралық қатынастарды одан әрі дамыту келешегі және экономиканың әртүрлі салаларындағы, сауда және гуманитарлық салалардағы өзара пайдалы ынтымақтастықтарды кеңейту жөнінде пікір алмасу өтті.

22 қараша

Мемлекет басшысы Чехия Республикасының астанасы Прага қаласында өткен Еуроатлантикалық серіктестік кеңесіне (ЕАСК) қатысушы елдер басшылары мен үкіметтерінің саммитіне қатысты.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев ұйым аясында ынтымақтастықты тереңдетуді және еуроатлантикалық серіктестік елдерін терроризмге қарсы нақты әрі батыл әрекеттер жасауға шақырды. «...Бүкіл әлем жаңа қауіп-қатерлермен бетпе-бет келді. Осы заманғы өркениетке қатер төніп тұр. Барлық халықаралық қоғамдастықтың жалпыадамзат құндылықтарын қорғау үшін терроризмге қарсы күресте күш біріктіруі қажет екені ешқандай да күмән тудырмайды...», — деп мәлімдеді Қазақстан Президенті (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы ЕАСК саммиті жұмысының барысында Канаданың Премьер-министрі Ж. Кретьенмен, Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігінің Премьер-министрі Т. Блэрмен, Испания Корольдігі Үкіметінің төрағасы Х.М. Аснармен, Хорватия Республикасының Президенті С. Месичпен және НАТО-ның бас хатшысы Дж. Робертсонмен екіжақты кездесулер өткізді.

23 қараша

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне салық салу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №358-II Заңына қол қойды.

27 қараша

Мемлекет басшысы Нидерланды Корольдігінде ресми сапармен болып, осы елдің астанасы Амстердам қаласында Беатрикс ханшайыммен кездесті.

Кездесу барысында тараптар Қазақстан-голландық қатынастардың жағдайы мен келешегі туралы пікір алмасты.

Мемлекет басшысы Нидерланды Корольдігінің Премьер-министрі Я.П. Балкенндемен кездесті.

Кездесу барысында шағын және орта бизнес кәсіпорындарының өзара әрекет етуі, мұнай-газ саласындағы, терроризмге қарсы күрестегі екіжақты ынтымақтастықтың жағдайы мен келешегі талқыланды.

Келіссөздер қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасы мен Нидерланды Корольдігінің ара-

сында инвестицияларды көтермелеу және өзара қорғау туралы келісімге, сондай-ақ кеден істеріндегі ынтымақтастық пен өзара түсіністік және тұрақты әуе қатынасы туралы үкіметаралық келісімдерге қол қойылды.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Нидерланды Корольдігі Парламентінің Сенат және Өкілдер палатасы спикерлері Г. Брокс және Ф. Вейзгласпен кездесті.

Келіссөздер барысында тараптар екі ел арасындағы парламенттік қатынастарды нығайту жолдары мен келешегіне қатысты екіжақты ынтымақтастықтың кең ауқымды мәселелерін талқылады.

28 қараша

Мемлекет басшысы Нидерланды Корольдігіне ресми сапары барысында Гаага қаласында өткен «Қазақстан — инвестиция мен сауда жасауға табысты нарық көзі» атты бизнес-форумға қатысты.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев Қазақстан тек шикізат өндіруші ел ғана емес екенін атап көрсетті. Бүгінгі таңдағы №1 міндет — жеке өндірісті дамыту болып отыр. Голландық бизнес топтары үшін Қазақстанда үлкен перспективалар ашылып отыр.

Президентті Нидерландыдағы жерді жеке меншікке беру және жер учаскелерін жалға алу мәселелері қызықтырды. Жетекші голландық экономистер оны ауыл шаруашылығын дамытудың голландық моделімен таныстырды, ауылды мемлекеттік қолдау мен кооперативтер жүйесі туралы айтып берді.

29 қараша

Мемлекет басшысы Бельгия Корольдігінде жұмыс сапарымен болып, осы елдің астанасы Брюссель қаласында Еуропалық Одақ Кеңесінің Бас хатшысы, ортақ ішкі және қорғаныс саясаты мәселелері бойынша ЕО-ның Жоғарғы өкілі Х. Соланамен кездесті.

Кездесу барысында Н.Ә. Назарбаев пен Х. Солана халықаралық және өңірлік қауіпсіздіктің өзекті мәселелерін, Қазақстан мен ЕО ынтымақтастығын кеңейтудің келешегін талқылады.

Мемлекет басшысы Еуропалық комиссияның Президенті Р. Продимен кездесті.

Кездесу барысында тараптар Қазақстанның ЕО елдерімен қатынастарын дамыту мен тереңдетудің, сауда-экономикалық және гуманитарлық ынтымақтастықты кеңейтудің жағдайы мен келешегі туралы пікір алмасты.

Мемлекет басшысы Брюссель қаласындағы Қазақстан Республикасы Елшілігіне барып, оның қызметкерлерімен кездесті.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі Е.Ә. Ыдырысовты Қазақстан Республикасының Швеция Корольдігіндегі, Норвегия Корольдігіндегі, Ирландия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №975 Жарлығына қол қойды.

ЖЕЛТОҚСАН

Дс		2	9	16	23	30
Сс		3	10	17	24	31
Ср		4	11	18	25	
Бс		5	12	19	26	
Жм		6	13	20	27	
Сн		7	14	21	28	
Жк	1	8	15	22	29	

2 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Тәжікстан Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасының Үкіметі Тәжікстан Республикасының Үкіметіне берген мемлекеттік несиені қайта құрылымдау туралы келісімді бекіту туралы» №359-II, «Әртүрлі мемлекеттердің шаруашылық жүргізуші субъектілері арасындағы шаруашылық дауларды қарау кезіндегі мемлекеттік баждың мөлшері мен оны өндіріп алу тәртібі туралы келісімге Хаттаманы бекіту туралы» №360-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қызылорда облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №976, «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 28 қыркүйектегі №691 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №977, «Қазақстан Республикасы қаржы полициясы органдарының қатардағы және басшы құрамдағы адамдары антының мәтінін бекіту туралы» №978, «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №979, «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №980 жарлықтарына қол қойды.

3 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Премьер-министрі И.Н. Тасмағамбетов пен оның орынбасарларын қабылдады. Олар 2003 жылға арналған мемлекеттік бюджеттің қабылдануы және елдің басты қаржылық құжатының орындалу шаралары туралы баяндап берді.

Үкімет басшылары сондай-ақ индустриялық саясат тұжырымдамасы және Парламенттегі Жер кодексінің талқылану барысы туралы есеп берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Г.Ж. Қарақұсованы қабылдады.

Кездесу барысында 2003 жылға арналған республикалық бюджет шеңберінде әлеуметтік саясатты одан әрі іске асыру туралы пікір алмасу болды.

Кездесудің қорытындысы бойынша Президент Қазақстанда мүгедектерге, ана мен балаға әлеуметтік қолдау көрсету туралы жаңа заң жобаларын әзірлеуге ерекше назар аударуды тапсырды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрі Ж.А. Досқалиевті қабылдады. Ол Қазақстандағы Денсаулық жылы аясында жүргізілген іс-шаралардың қорытындылары туралы баяндап берді.

Н.Ә. Назарбаев министрге ауылдық жерлердегі денсаулық сақтау саласын жақсарту турасында жұмысты күшейтуді тапсырды.

4 желтоқсан

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан дәрігерлері мен провизорларының II съезіне қатысты.

Съезд жұмысын аша отырып, Н.Ә. Назарбаев: «Біз ел тәуелсіздігін сақтауымыз керек, біз халық ретінде сақталып қалуымыз керек, өзіміздің көпұлтты мәдениетімізді сақтап, республиканың экономикалық әлеуетін арттыруымыз қажет. Міне, сондықтан да халық денсаулығы Қазақстанның 2030 жылға дейінгі даму стратегиясының ең маңызды басымдықтарының бірі ретінде белгіленді», — деп атап көрсетті (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы «Халықтың санитарлық-эпидемиологиялық салауаттылығы туралы» №361-II Заңына қол қойды.

5 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Газпром» ААҚ Басқармасының төрағасы А.Б. Миллерді қабылдады. Ол екі мемлекеттің газды өндіру және өңдеу, сондай-ақ «Орталық Азия — Орталық» бағытында газды тасымалдаудың басым келешегіндегі ынтымақтастықты кеңейту және нығайту үшін құрылған «КазРосГаз» біріккен кәсіпорны қызметінің бірінші нәтижелері туралы мәлімдеді.

Мемлекет басшысы «Chevron-Texaco» корпорациясының Басқарма төрағасының орынбасары П. Робертсонды қабылдады. Ол Қазақстан экономикасына инвестицияларды ұлғайту жөніндегі корпорация жоспарлары туралы ақпарат берді.

Мемлекет басшысы «LNM Group» төрағасы Л.Н. Митталды қабылдады.

Әңгімелесу барысында «LNM Group» құрамына енетін «Испат-Кармет» ААҚ-ның негізгі көрсеткіштері, сондай-ақ Қарағанды металлургия комбинатында жаңа домна пешін іске қосудың барысы қаралды.

Мемлекет басшысы «Кешірім жасау туралы» №982, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №983–984, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №985–986, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №987, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №988–990, «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын, қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» №991 жарлықтарына қол қойды.

6 желтоқсан

Мемлекет басшысы Астана қаласының мешітіне барып, Қазақстан мұсылмандарын Ораза айт мерекесімен құттықтады.

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетел инвесторлары кеңесінің VIII отырысына төрағалық етті.

Осы мәжілістің басты мәселесі жаңа салымдар жасау үшін елді тартымды ете алатындай шаралар іздестіру болды.

Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетел инвесторлары кеңесі Қазақстанда жұмыс жасайтын шетел инвесторлары арасында тікелей байланысты қамтамасыз ету, сондай-ақ инвестициялық қызметтерге байланысты проблемалы сұрақтарды шұғыл түрде шешуді қамтамасыз ету мақсатында Мемлекет басшысының 1998 жылғы 30 маусымдағы Жарлығымен құрылған.

Кеңес кеңесші-консультативтік орган болып табылады. Кеңесті оның қызметіне басшылық жасап, күн тәртібін бекітетін және отырыстарына қатысуды жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының Президенті басқарады.

Кеңес шеңберінде салық салу, заңнамалық мәселелер, шетел инвесторларының ағымдағы қызметтері, Қазақстанның инвестициялық имиджін арттыру және мұнай-газ секторы мәселелері бойынша 5 бірікken жұмыс тобы қызмет атқарады. Кеңестің отырысы жылына 1–2 рет өткізіледі.

Мемлекет басшысы Еуропалық қайта құру және даму банкінің президенті Ж. Лемьерді қабылдады.

Кездесу барысында тараптар Қазақстандағы инвестициялық климатты жақсартудың келешегі туралы пікір алмасты және экономиканың, шағын және орта кәсіпкерліктің жылдам дамуына жәрдемдесетін банктік жүйе мен нормативтік-құқықтық базадағы сапалық өзгерістерді ерекше атап өтті.

Мемлекет басшысы «British Gas» компаниясының атқарушы директоры Ф. Чапмэнді қабылдады.

Әңгімелесу барысында компанияның Қазақстандағы қызметін кеңейтудің келешегі, атап айтқанда, Қарашығанақ және Қашаған кен орындарын игеру туралы пікір алмасу өтті.

Мемлекет басшысы «BAE Systems» компаниясының басшысы сэр Р. Эвансты қабылдады. Ол «BAE Systems» құрылтайшысы болып табылатын «Air Astana» авиакомпаниясының даму келешегі туралы, сондай-ақ ұшқыш және техникалық құрамдарды даярлау үшін Қазақстанда авиациялық курстар ашу жөніндегі жаңа жобалар турасында мәлімдеді.

Сол күні Мемлекет басшысы Павлодар облысына жұмыс сапарымен аттанды.

Президент құрыш құю өндірісін қолға алған «Кастинг» ЖШС-ның павлодарлық филиалында; Павлодар қаласының бірқатар денсаулық сақтау объектілерінде, оның ішінде перинаталдық орталық пен жаңа диагностикалық орталықта; «Қазақстан алюминиі» АҚ-да болды, онда Н.Ә. Назарбаевты таза алюминий шығаратын электролиз зауытының құрылыс жоспарларымен таныстырды.

Күннің соңына қарай Президент облыс бизнесмендерімен кездесті.

Үздіксіз балқыту және илемделген темір бұйымдарын өндіру бұрынғы Павлодар трактор зауытының цехы негізінде құрылды. Бұрын шетелге шикізат ретінде кететін металл сынықтары енді «Кастингте» өңделіп, басқа елдерге импортталады. Құрыш жобасының бірінші партиясы Иранға және басқа да шетел тапсырыс берушілеріне жөнелтілді. Жаңа кәсіпорынның жалпы құны — 40 млн. доллар. Бұл — отандық инвесторлармен іске асырылған Қазақстандағы ең ірі жоба.

7 желтоқсан

Мемлекет басшысы Павлодар облысына жұмыс сапары барысында Қазақстан Азаматтық партиясының III съезіне қатысты.

Президент Азаматтық партия бағдарламасын қолдап, съезд делегаттарына табысты жұмыс тіледі. Ол партияға өз аясын кеңейтуді және оған басқа салалардың жұмыс қозғалыстарын — мұнайшыларды, ауыл адамдарын, теміржолшыларды, жеңіл өнеркәсіп қызметкерлерін тартуды ұсынды.

Қазақстан Азаматтық партиясы (ҚАП) 1998 жылдың 17 қарашасында құрылып, 1999 жылдың 29 желтоқсанында тіркелді. Партия ОК-ның бірінші хатшысы — А.Т. Перуашев.

1999 жылғы парламенттік сайлаудың қорытындылары бойынша Парламент Мәжілісінде 2-уі партиялық тізім бойынша және 14 орын бір мандатты округтар бойынша, барлығы 16 орынды иеленді. 1999 жылдың желтоқсан айында парламенттік фракциясын құрды.

2004 жылдың парламенттік сайлауына ҚАП Қазақстанның Аграрлық партиясымен бірге (Еңбеккерлердің аграрлық-индустриалдық одағы) АИСТ сайлау блогы құрамында қатысты.

2006 жылы ҚАП-тың 2006 жылғы 10 қарашадағы VII съезінде қабылданған шешімі негізінде «Отан» республикалық саяси партиясының құрамына кірді.

Сол күні Мемлекет басшысы жұмыс сапарымен Ақмола облысына аттанды. Онда ол Бурабай көлінің жағасындағы «Оқжетпес» санаториі жаңа ғимаратының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

10 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің төрағасы Ә.А. Смайыловты қабылдады. Ол мемлекеттік статистиканың дамуы және осы саладағы заңнаманы одан әрі жетілдіру туралы баяндап берді.

Әңгімелесу барысында ауылды дамыту мониторингі жүйесін тез арада енгізу және агенттіктің жарияланым қызметін кеңейту айрықша атап өтілді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қаржы полициясы агенттігінің төрағасы Б.А. Бұлғақбаевты қабылдады. Ол экономикалық қылмысқа қарсы күрес барысы туралы баяндап берді. Кәсіпкерлерді шенеуніктердің заңсыз араласуынан қорғау шараларын күшейту қажеттігіне ерекше назар аударылды.

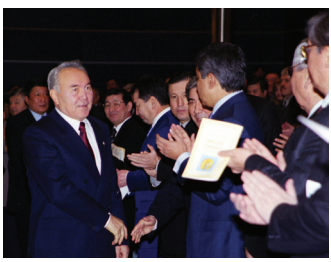
Президент агенттік басшысының назарын отандық тауар өндірушілердің контрабандалық өнімдерден қорғалмау мәселесіне аударды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Бас прокуроры Р.Т. Түсіпбековті қабылдады. Ол ведомствоның 2002 жылғы жұмысының алдын ала қорытындысы және заңдылықты сақтау бойынша қадағалауды жетілдіру жөніндегі жоспарланып отырған шаралар туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы Түркия Республикасы Сыртқы істерінің бұрынғы министрі Х. Четинді қабылдады. Ол Н.Ә. Назарбаевты Түркияның бұрынғы Президенті С. Демирельдің және өзінің атынан елорданың Астана қаласына ауыстырылғанына 5 жыл толуымен құттықтады.

Мемлекет басшысы елорданың Астана қаласына ауыстырылғанына 5 жыл толуына арналған «Астана жылнамасы» салтанатты концертіне қатысты.

Концерт басталмас бұрын Президент «Ұлы көшпенділер алауы» тақырыптық фотокөрмесі мен вернисажды аралап көрді.

Мемлекет басшысы «Адам құқықтары жөніндегі ұлттық орталық құру туралы» №992, «Қазақстан Республикасы Президентінің жанында Бұқаралық ақпарат құралдары (ақпараттық саясат) жөніндегі Қоғамдық кеңес құру туралы» №993 жарлықтарына қол қойды.

11 желтоқсан

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Өтпелі Ауғанстан Ислам Мемлекетінің Төтенше және Өкілетті Елшісі Саид Захир Шаха Акбаридан сенім грамотасын қабылдады.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің төрағасы Ж.Ә. Құлекеевті қабылдады. Ол бюджет қаражатының тиімді пайдаланылуына сараптау жүргізу барысы туралы, туберкулез бойынша бағдарламасын іске асыруға бюджет

қаражатын пайдалану жөніндегі ауқымды зерттеу жұмыстарының аяқталуы туралы баяндап берді.

12 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты А.И. Черкашинаны қабылдады.

Әңгімелесу барысында А.И. Черкашина білім саласындағы және зағип жандарды кәсіби даярлау бағытындағы мәселелерді шешудегі өз көзқарасын білдірді, сондай-ақ шағын кәсіпорындарды, азық-түлік өнімдерін және дәрі-дәрмектерді сататын нысандарды, шағын медициналық мекемелерді тексеруге салынған мораторийдің қолданылуын тоқтату туралы ұсыныс жасады.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының министрліктері мен ведомстволары басшыларымен, елорда активімен, сәулетшілер және құрылыс компаниялары өкілдерімен кездесті.

Н.Ә. Назарбаев Есіл өзенінің сол жағалауы құрылысының толық жоспарлы жобаларымен, көлік және инженерлік сызбаларымен, сондай-ақ тұрғын үй мен қоғамдық ғимараттардың көлемді үлгілерімен танысты.

Президент елорда орталығын су тасқынынан, сыртқы сулардан және жер асты суларынан суға кетуден қорғау мәселесіне ерекше назар аударды. Н.Ә. Назарбаев қала басшылығына және елдің Ғылым академиясына Астана қаласын көгалдандыру бойынша нақты тапсырмалар берді.

Мемлекет басшысы «2003 жылға арналған Республикалық бюджет туралы» №362-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығын беру туралы» №995, «Қазақстан Республикасы Жоғарғы сотының төрағасына және кейбір судьяларына жоғары біліктілік сыныбын беру туралы» №996, «Жоғары әскери және арнаулы атақтар, сыныптық шендер беру туралы» №997, «Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградалармен марапаттау туралы» №998, «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» №999 жарлықтарына қол қойды.

13 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті палаталары төрағаларының, Үкіметі мүшелерінің, облыстары, қалалары мен аудандары әкімдерінің, ауыл шаруашылығы кәсіпорындары басшыларының және фермерлердің қатысуымен Қазақстанның агроөнеркәсіптік кешенінің даму мәселелері бойынша республикалық семинар-кеңес өткізді.

Президент экономиканың өзекті мәселелері мен оның алдағы жылдарға арналған басым міндеттеріне назар аударды: «...Біріншіден, басқарудың әрбір деңгейінде, ол бүтін мемлекет не облыс болса да, өз мүмкіндіктерін мұқият таразылай отырып, өсім қарқынын болжамдағыдан да артық қамтамасыз етуі қажет. Осы көрсеткіштен көбінесе Үкіметтің де, облыс әкімдерінің де қызметі көрінетін болады.

... Екінші міндет біріншісінен туындайды. Бұл мемлекеттік, жеке меншік, отандық және шетелдік инвестициялардың өсу қарқыны. Бұл тұрғыда Үкімет пен әкімдерге көп жұмыс атқару қажет болады.

... Үшіншіден, ауылды жерлерде ғана емес, жалпы бүтін ел бойынша әлеуметтік бағдарламаларды іске асыруда күш жинау.

... Төртінші міндет шағын және орта бизнеске қатысты. Ол қыркүйек айында қойылған болатын, ал оның орындалуына баға келер жылдың күзінде берілетін болады.

... Бесіншіден, келер жылы жергілікті өзін-өзі басқаруды кеңейту, әлеуметтік-экономикалық даму және басқару міндеттерін тікелей жергілікті жерлерге ауыстыру міндеттерін іс жүзінде іске асыру бойынша ауқымды дайындық жұмыстарын жүргізу қажет...».

Мемлекет басшысы «Дипломатиялық дәрежелер беру туралы» №1000, «Д.Ә. Бердалиевке II сыныпты Төтенше және Өкілетті Уәкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» №1001 жарлықтарына қол қойды.

14 желтоқсан

Мемлекет басшысы Тәуелсіздік күніне орай қазақстандықтардың үлкен бір тобына Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларын табыс етті.

Президент қолынан марапатталғандардың қатарында «Отан» орденін «Өскемен титан-магний комбинаты» ААҚ Президенті Б.М. Шаяхметов; III дәрежелі «Барыс»

орденін Алматы облысының әкімі Ш.Қ. Құлмаханов; «Парасат» орденін Премьер-министрдің орынбасары — Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрі А.С. Есімов, Қазақстан Республикасының Президенті Әкімшілігі Басшысының орынбасары С.С. Қалмырзаев және ақын Т. Әбдірахманова алды.

Н.Ә. Назарбаев марапатталғандарды құттықтап, олар бұдан кейін де Отанға абыройлы қызмет атқаратынына сенім білдірді.

1

2

3

4

5

6

«Отан» ордені (1 сурет) 1993 жылы бекітілген. Онымен мемлекеттік және қоғамдық қызметте айрықша еңбек еткен, экономиканы, әлеуметтік саланы дамытуға, ғылым мен мәдениетке, мемлекеттік, құқық қорғау және әскери қызметке, демократия мен әлеуметтік прогреске айрықша үлес қосқан азаматтар марапатталады.

«Барыс» ордені 1999 жылы үш дәрежелі болып бекітілді. I, II, III дәрежелі «Барыс» орденімен марапаттау Қазақстан Республикасының мемлекеттігі мен егемендігін нығайту ісіне; бейбітшілікті, қоғамның топтасуы мен Қазақстан халқының бірлігін қамтамасыз етуге; мемлекеттік, өндірістік, ғылыми, әлеуметтік-мәдени және қоғамдық қызметте; халықтар арасындағы ынтымақтастықты нығайтуға; ұлттық мәдениеттерді жақындастыру мен өзара байытуға; мемлекеттер арасындағы достық қатынастарды дамытуға сіңірген ерекше еңбегі үшін жүргізіледі.
I дәрежелі «Барыс» ордені жұлдыздан (2-сурет) және иыққа асатын лентадағы белгіден (3-сурет), II дәрежелі «Барыс» ордені тақташасындағы белгіден (4-сурет), III дәрежелі «Барыс» ордені мойынға асатын лентадағы белгіден (5-сурет) тұрады.

«Парасат» ордені (6 сурет) 1993 жылы белгіленді. «Парасат» орденімен ғылым мен мәдениет, әдебиет пен өнер қайраткерлері, мемлекет және қоғам қайраткерлері, сондай-ақ Республиканың рухани және интеллектуалдық әлеуетін дамыту мен молайтуға зор жеке үлес қосқан немесе адам құқықтарын және оның әлеуметтік мүдделерін қорғау жөніндегі белсенді қызметі үшін азаматтар наградталады.

Сол күні Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Тәуелсіздік күніне арналған салтанатты жиналысқа қатысты.

15 желтоқсан

Мемлекет басшысы елордада «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» ЖАҚ-тың жаңа кеңсесінің және Қазақстан Республикасының Президенті Күзет қызметінің Әскери және арнайы дайындық орталығының ашылу рәсіміне қатысты.

17 желтоқсан

Мемлекет басшысы Ага Хан Қорының Президенті, шиит мұсылмандарының мұрагер имамы К. Ага Хан ханзаданы қабылдады және оған халықтар арасындағы достық пен бейбітшілікті нығайту ісіне қосқан үлесі, гуманитарлық мәселелерді шешудегі белсенді қызметі үшін Дүниежүзілік мемлекеттік сыйлығы және Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығы лауреатының дипломын, куәлігі мен төсбелгісін табыс етті.

Ага Хан Қоры әлеуметтік, экономикалық даму және мәдениет салаларының жобаларына қолдау көрсетеді. Қазақстанда Ага Хан Қорының қолдауымен БҰҰ есірткіге бақылау жүргізу бағдарламасының және Семей полигонын оңалтудың жобалары іске асырылды.

2000 жылы Қазақстан, Қырғызстан, Тәжікстан және Исмаил имамдығы арасында Орталық Азия Университетін ашу туралы шартқа қол қойылды. Университеттің негізгі миссиясы — ауылды және таулы жерлерде тұратын жастардың білім алуына мүмкіндік беру, сондай-ақ Орталық Азиядағы ынтымақтастықты дамытуға жәрдемдесу болып табылады.

Сол күні Мемлекет басшысы Атырау облысына жұмыс сапарымен аттанды.

18 желтоқсан

Мемлекет басшысы Атырау облысына жұмыс сапары барысында Атырау қаласында өткен шағын және орта бизнес өкілдерімен кездесуде машина жасау саласын және өңдеу өнеркәсібін дамытудың маңыздылығын, әлемдік нарықта бәсекеге қабілетті болатындай өнімдерді шығару қажеттігін мәлімдеді.

«Agip КСО» компаниясы Н.Ә. Назарбаевқа Қашаған кен орнын игеру бағдарламасын ұсынды. Алғашқы мұнайды 2005 жылға қарай алуды көздеп отыр, ал 2014 жылға мұнай өндіруді жылына 60 млн. баррельге дейін жеткізу жоспарлануда.

Сол күні Мемлекет басшысы Ресей Федерациясына жұмыс сапарымен аттанып, онда ресейлік БАҚ жетекшілерімен — «Известия» газетінің бас редакторы М.М. Кожокинмен, «Комсомольская правда» газетінің бас редакторы В.Н. Сунгоркинмен, «ИТАР-ТАСС» бас директоры В.Н. Игнатенкомен және басқаларымен кездесті.

Әңгіме барысында Қазақстан-Ресей экономикалық ынтымақтастығы мәселелері, ТМД елдерін ықпалдастыру, келер Ресейдегі Қазақстан жылының бағдарламасы сөз болды.

19 желтоқсан

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясына жұмыс сапары барысында Мәскеу түбіндегі Королев қаласында орналасқан Ұшуды басқару орталығына барды.

Президент Ресей ғарыш-авиациялық агенттігінің (Росавиакосмос) бас директоры Ю.Н. Коптевпен бірге 15 жыл бойы «Мир» ғарыш станциясымен басқарылған залда болды, бірінші қазақ ғарышкері Т.О. Әубәкіровтің 1991 жылғы 2 қазандағы ұшуы туралы фильмді тамашалады.

Н.Ә. Назарбаев халықаралық ғарыш станциясының экипажымен тікелей ғарыштық байланыс сеансына қатысып, ғарышкерлер Н. Бударин және К. Бауэрсокспен сөйлесті.

Сондай-ақ Президент «Энергия» зымыранды-ғарыштық корпорациясына барып, кәсіпорын басшылығымен кездесті.

Сол күні Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында тараптар Қазақстан-ресейлік қатынастар, халықаралық және өңірлік қауіпсіздіктің өзекті мәселелерін талқылады, ЕурАзЭҚ, ШЫҰ, АӨСШК аясындағы ынтымақтастықты дамытудың келешегі туралы пікір алмасты.

Келіссөздер қорытындысы бойынша екі мемлекеттің басшылары 2003 жылды Ресейдегі Қазақстан жылы деп жариялау туралы шешім қабылдады.

21 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Қылмыстық, Қылмыстық іс жүргізу және Қылмыстық-атқару кодекстеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №363-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Алматы қаласының шекарасын өзгерту туралы» №1003 Жарлығына қол қойды.

22 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қытай Халық Республикасына мемлекеттік сапармен аттанды.

23 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қытай Халық Республикасына мемлекеттік сапар барысында осы елдің астанасы Бейжің қаласында ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминмен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты қатынастардың толық спектрі бойынша, сондай-ақ халықаралық және өңірлік қауіпсіздіктің өзекті мәселелері бойынша пікір алмасу өтті.

Келіссөздердің қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы жақсы көршілестік қатынас, достық және ынтымақтастық туралы шартқа, сондай-ақ терроризм, сепаратизм және экстремизмге қарсы күрестегі ынтымақтастық туралы; қауіпті әскери әрекеттерді тоқтату туралы; екі елдің ауыл шаруашылығы министрліктерінің шегірткеге және басқа да ауылшаруашылық зиянкестері мен ауруларына қарсы күресте өзара ынтымақтастығы туралы келісімдерге қол қойылды.

Сол күні Мемлекет басшысы ҚХР-дағы Қазақстан Республикасының елшілігіне барды, онда қытай тілінде шығарылған «Бейбітшілік кіндігі» кітабының тұсаукесері өтті.

Тұсаукесер рәсімінде сөз сөйлей отырып, Н.Ә. Назарбаев кітапта Қазақстан тағдырындағы күрделі, қайғылы және тарихи ұлылыққа толы беттерін ой елегінен өткізуге мүмкіндік берілетінін айрықша атап өтті.

Н.Ә. Назарбаев Қытай профессорлары Ван Денцю және Ван Чанмаоға кітапты қытай тіліне аударғаны үшін, сондай-ақ «Испат-Кармет» ААҚ басшылары мен гонконгтік бизнесмен Вон Севқа кітап шығаруға жәрдемдескені үшін шын жүректен алғысын білдірді.

«Бейбітшілік кіндігі» кітабының тұсаукесер рәсіміне Үкімет мүшелері, министрлер, Қазақстан Республикасы ұлттық компанияларының басшылары, Қытайдың заң шығарушы және атқарушы билік органдарының басшылары, қытайлық және гонконгтік бизнесмендер, ғылым және шығармашылық зиялы қауымының және ҚХР-дағы қазақ диаспорасының өкілдері қатысты.

24 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қытай Халық Республикасына мемлекеттік сапар барысында ҚХР Мемлекеттік

кеңесі Премьерінің орынбасары Ли Ланьцинмен бірге Бейжің университетіне барды.

Университеттің студенттері мен оқытушылары алдында сөз сөйлей келе, Н.Ә. Назарбаев оның қызметін жоғары бағалағаны үшін сенім білдіріп: «... Менің сіздердің тамаша елдеріңізге бірінші келуім емес. ҚХР Төрағасы Цзян Цзэминнің шақыруы бойынша мемлекеттік сапармен тағы да қуана келіп отырмын және біздің елдер арасындағы достық қатынастар қарқынды және табысты дамып келе жатқанын бірден атап өткім келеді», — деп атап көрсетті.

Мемлекет басшысы Бүкілқытайлық халық өкілдері жиналысының Тұрақты комитетінің төрағасы Ли Пэнмен кездесті.

Кездесу барысында Қазақстан-Қытай ынтымақтастығын одан әрі нығайтудың келешегі жөнінде пікір алмасты.

Мемлекет басшысы ақпараттық және консалтингілік қызмет көрсету есебінен екі елдің сауда-экономикалық байланыстарын нығайтуға жәрдемдесетін Бейжің қаласындағы Қазақстан-Қытай ақпараттық-консалтингілік орталығының ашылуына қатысты.

Президент орталықтың құрылтайшы-компанияларының басшылары: «Бипек-Авто» ЖАҚ Бас директоры А. Балушкинмен, «Испат-Кармет» ААҚ Бас директоры Н. Чаудхаримен, «Интеграция-China» ЖСШ Бас директоры Н. Терещенкомен, «Mintemals steel» компаниясының Бас директоры Сюй Сывэмен, «Dinli» Корпорациясы басқармасының төрағасы Сюй Минцзинмен, «Чжунши» Халықаралық Қытай сауда-өнеркәсіптік корпорациясының президенті Ван Тяньимен кездесті.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев Қазақстан-Қытай іскерлік форумының жұмысына қатысты. Оған қатысушылардың алдында сөз сөйлей отырып, Президент біздің елдер арасындағы тауар айналымының өсуіне қарамастан, қарым-қатынас жасаудың пайдаланылмаған әлеуеті бар, екі ел бизнесмендері арасындағы тікелей байланыстардың жоқтығы сезіледі деп атап көрсетті.

Мемлекет басшысы Қытай Коммунистік партиясы Орталық комитетінің бас хатшысы Ху Цзиньтаомен кездесті.

Н.Ә. Назарбаев Ху Цзиньтаоны бас хатшы қызметіне сайлануымен құттықтап, соңғы жылдары Қытайда болып жатқан оң өзгерістер Қазақстан үшін үлгі боларлықтай екенін айтты.

Мемлекет басшысы Қытай Халық Республикасы Мемлекеттік кеңесінің премьері Чжу Жунцзимен кездесті.

Кездесу барысында тараптар экономиканың әртүрлі салалары, сауда және гуманитарлық салалардағы Қазақстан-Қытай ынтымақтастығын дамытудың жағдайы мен келешегі туралы пікір алмасты.

26 желтоқсан

Мемлекет басшысы Астана қаласында дәстүрлі түрде өткізілетін жаңа жылдық Президенттік шырша думанына қатысты.

Елдің басты шыршасына Қазақстанның әртүрлі қалалары мен облыстарынан оқу озаттары, халықаралық фестивальдар мен чемпионаттардың жеңімпаздары, конкурстардың лауреаттары — барлығы 200 бала қатысты.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне табиғи монополиялар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №364-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Германия Федеративтік Республикасының Үкіметі арасындағы Қаржылық ынтымақтастық туралы келісімді (2000 ж.) бекіту туралы» №365-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Германия Федеративтік Республикасының Үкіметі арасындағы Қаржылық ынтымақтастық туралы келісімді (1998–1999 ж.ж.) бекіту туралы» №366-II, «Балалар еңбегінің ең жаман түрлеріне тыйым салу және жою жөніндегі шұғыл шаралар туралы конвенцияны (182-конвенция) бекіту туралы» №367-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Әдебиет, өнер және сәулет саласындағы 2002 жылғы Қазақстан Республикасының мемлекеттік сыйлықтарын беру туралы» №1004 Жарлығына қол қойды.

27 желтоқсан

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен ОАЫ-ға мүше мемлекеттер басшылары кеңесінің отырысына қатысты.

Ресей Федерациясы, Түрік Республикасы және Украина өкілдері кездесуге бақылаушылар ретінде қатысты.

Мемлекет басшылары өңірлік қауіпсіздікті қамтамасыз ету және Орталық Азиядағы ықпалдастық үдерістерін күшейту мәселелері бойынша Душанбе қаласында өткен алдыңғы саммитте қол жеткізілген уағдаластықтардың орындалу барысын талқылады.

«Орталық Азия ынтымақтастығы» ұйымы (ОАЫ) — халықаралық өңірлік ұйым.

2002 жылғы 28 ақпанда Алматы қаласында ОАЫ құру туралы шартқа қол қойылды. Жаңа құрылым 1994 жылы құрылып, қазірде таратылған «Орталық Азия экономикалық қоғамдастығы» (ОАЭҚ) ұйымының құқығын қабылдаушысы болды. ОАЫ құрамына Қазақстан, Қырғызстан, Өзбекстан және Тәжікстан енді.

2004 жылғы 18 қазанда ОАЫ-ға Ресей қосылды.

Мемлекет басшылары мен премьер-министрлерінің кеңесі, Сыртқы істер министрлерінің кеңесі, Ұлттық үйлестірушілер комитеті және қауіпсіздік қызметі мен күш құрылымдары басшыларының тұрақты кеңесі ОАЫ органдары болып табылады.

2005 жылғы 6 қазанда Санкт-Петербург қаласында өткен ОАЫ саммитінде ОАЫ-ны ЕурАзЭҚ-қа қосу туралы шешім қабылданды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Еуропа қоғамдастығы комиссиясы арасындағы Қаржыландыру туралы меморандумды бекіту туралы» №368-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Оңтүстік Қазақстан облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №1005 Жарлығына қол қойды.

28 желтоқсан

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинге көптеген адам шығындарына әкелген Грозный қаласында орын алған қайғылы оқиғаларға байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы азаматтарының салымдарына өтем жасау туралы» №1006, «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №1007, «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» №1008 жарлықтарына қол қойды.

29 желтоқсан

Мемлекет басшысы бірқатар мемлекеттік БАҚ өкілдерімен кездесіп, оларға елдің әлеуметтік-экономикалық дамуының алдын ала қорытындылары туралы айтты, сондай-ақ өтіп бара жатқан жылдың қоғамдық-саяси оқиғаларының ең маңыздыларына баға берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының әдебиет, өнер және сәулет өнері салаларының өкілдері М.Қ. Айтқожаға, Ә.У. Әшімовке (Тарази), Ұ. Есдәулетке, Н.М. Оразалинге, И. Оразбаевке, З. Серікқалиға, Ж.Ж. Әубәкіроваға, Р.С. Андриасянға, И. Лебсаққа, В.И. Кужельге, Ю.Н. Капустинге, С.Р. Погосянға және А. Түзелхановқа Мемлекеттік сыйлықтарды табыстады.

Н.Ә. Назарбаев дипломанттарды еңбектерінің жоғары бағалануымен құттықтап, оларға шығармашылық жолындағы жаңа табыстарға жетуге тілектестік білдірді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №369-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 11 тамыздағы №188 Жарлығына толықтырулар мен өзгерістер енгізу туралы» №1009, «Қазақстан Республикасы Жоғарғы сот кеңесінің құрамындағы өзгерістер туралы» №1010 жарлықтарына қол қойды.

30 желтоқсан

Мемлекет басшысы Астана қаласындағы «Думан» ойын-сауық орталығын аралап көрді.

31 желтоқсан

Мемлекет басшысы қазақстандықтарды келе жатқан жаңа 2003 жылмен құттықтады (Қосымшаны қараңыз).

ҚОСЫМШАЛАР

Қазақстанның облыс, қалалары және аудандары әкімдерімен кеңесінде сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2002 жылдың 25 қаңтары

Қадірлі депутаттар! Құрметті әріптестер!

Бүгінгі бас қосу — біздердің биылғы жаңа жылдағы бірінші мәжілісіміз. Әдетте, өзімізде қалыптасқан дәстүр бойынша, жыл басында жүздесіп, өткеніміз бен алдағы күндерімізге бағыт-бағдар жасап алу — болашақ жаңа істердің негізгі міндеттерін көрсетпек.

Барлық проблемалар, әсіресе халықтың талап-тілектері мен өтініштері, арыз-шағымдары дер кезінде қаралып және олар жұртшылықтың назарына беріліп, лауазымды адамдар нақты жауап беріп отырулары тиіс.

Қоғамда қазіргі таңда орын алып отырған, әр түрлі ойлар мен пайымдауларға жетелейтін бұл әңгімелер нақты назар аударып, салқын ақыл, сарабдал пайыммен қарауға шақырады.

Бүгін осы жерде баршамыз бас қосып, еліміздің алдында тұрған аса зор міндеттерді, халықтың көкейін күмән мен күдікке алдырған мәселелерді ашық талқылауға міндеттіміз.

Уважаемые участники совещания!

Мы нечасто встречаемся в таком представительном составе — руководство и члены Парламента, Правительства, правоохранительных органов, Администрации Президента, акимы, — словом, здесь основной костяк нашего государства, все те, от кого в основном зависит положение дел в стране. Такие совещания надо проводить чаще, чтобы они стали своего рода государственным советом по решению основных проблем страны.

Итоги ушедшего года, в экономическом плане, неплохие. Мы подтянули многие кризисные участки, закрепили тенденцию роста экономики. Восстановили многие предприятия, создали новые рабочие места. Неплохо поработали над благоустройством городов, районных центров и сел.

Серьезно занялись импортозамещением. В основном вернули людям социальные задолженности, повысили заработные платы и пенсии. Растут золотовалютные резервы страны. Казахстан лидирует по реформам среди всех государств СНГ.

Исполнительная власть поработала неплохо. Промышленный рост ожидаем на уровне 13%. И, тем не менее, никогда нельзя успокаиваться на достигнутом. Сейчас важно определиться с нашими главными проблемами и задачами на 2002 год.

О них в общих чертах было сказано в моем Послании народу и докладе, посвященном 10-летию независимости нашей страны. Сегодня поговорим конкретнее.

Первое. Правительству необходимо усилить внимание вопросам более глубокой переработки сырья, увеличения добавочной стоимости. Надо развивать нефтехимию, прокат, изделия из металлов, пищевую промышленность. На это нацелены все компании, работающие в стране.

В последние годы идет хороший процесс технического перевооружения производства, возвращения в строй наших промышленных предприятий и цехов, созда-

ния рабочих мест, закрепления людей на производстве. Мы улучшаем свои позиции и в горнодобывающем, традиционном для нас секторе экономики.

В решении этой крупной задачи все более важную роль должны занимать глубокий экономический анализ и планирование, четко поставленная система и иерархия концепций и программ, и четкое ответственное исполнение.

Надо серьезно, обдуманно и нестандартно подойти к политике импортозамещения. Это особенно касается нефтегазового комплекса, и, прежде всего 3 проектов — ТШО, ОКИОК и Карачаганак. Надо сделать все возможное, чтобы миллиарды долларов приходящих сюда инвестиций оставались в экономике страны в виде новых и модернизированных заводов по нефтехимии, нефтегазовому машиностроению, промышленности строительных материалов.

Сюда должны быть стянуты лучшие интеллектуальные силы, созданы все необходимые структуры, чтобы эта работа шла на постоянной основе при мощной политической поддержке и сильной координации работы Правительства и акимов.

Необходимо приложить дополнительные усилия для импортозамещения в пищевой промышленности, а также готовиться и к более агрессивному освоению близлежащих рынков.

Второе. Параллельно с этим надо развивать инфраструктуру и соответствующие отрасли — транспортную, коммуникационную, финансовый сектор, геологоразведку, производство удобрений, стройматериалов, машин и оборудования.

На этот счет есть программы, но нужна современная работа.

По автомобильным дорогам в прошлом году поработали неплохо, но сегодняшнее положение дел нас не может удовлетворять. Нам нужны современные стандарты и технологии, передовая техника. Государством выделены дорожному строительству огромные средства. Правительству, акимам необходимо принять меры по полному и эффективному освоению этих средств. В этом году должно быть завершено строительство дорог «Алматы-Астана» и «Астана-Боровое», должен быть пущен скоростной железнодорожный состав; начавшееся строительство новой ветки, соединяющей Костанай, Актобе и порт Актау надо форсировать, все возможности для этого имеются. Акимы должны поработать по межобластным дорогам, особенно соединяющим с крупными сельскими населенными пунктами.

Но здесь есть много недостатков. На рынок подрядов должны допускаться только специализированные организации, имеющие соответствующие мощности и специалистов. По-новому, на мобильной основе, должна формироваться сопутствующая отрасль нерудных материалов.

В финансовом секторе наблюдается по-прежнему низкий набор финансовых инструментов.

Правительству с Национальным банком надо разобраться как в части современной идеологии регулирования этого сектора, так и постановки адекватного государственного надзора.

Третье. Нам необходима полная ясность, как и в какие сроки будет завершена реформа системы социальной защиты и непроизводственной сферы.

Что будем делать дальше с КСК, с ремонтом жилищного фонда? Что и когда будем делать по социальному страхованию?

Как дальше будет развиваться пенсионная реформа? Как будет развиваться система образования? Как будет совершенствоваться оплата труда?

Это проблемы, затрагивающие интересы миллионов людей. Поэтому на них нужны четкие и ясные ответы.

Четвертое. В ближайшие годы надо существенно продвинуть интеграцию с Россией и среднеазиатскими странами, как с нашими основными экономическими партнерами.

Нужно идти на гармонизацию политики и законодательства со всеми членами ЕврАзЭС.

Пятое. Текущий год особенно важен с точки зрения здоровья народа. Правительством образована Государственная комиссия по организации и проведению Года здоровья.

В представленных Госкомиссией Программе и Плане мероприятий основными целями Года стали:

- улучшение состояния здоровья народа;
- поддержка системы здравоохранения;
- пропаганда здорового образа жизни.

Я, в свою очередь, ставлю перед исполнительной властью следующие задачи:

- охватить профилактическими медицинскими осмотрами максимальное число сельских жителей;
- провести медицинский осмотр подростков в возрасте старше 12 лет — а это свыше 1,5 млн. человек;
- исследовать состояние здоровья всех военнослужащих срочной службы;
- значительно улучшить санитарно-эпидемиологическую ситуацию на местах;
- изменить государственную лекарственную политику с целью достижения качества и доступности лекарств для широких слоев населения, развития фармацевтической индустрии и медицинской промышленности;
- охватить в текущем году полноценным отдыхом и здоровым досугом дополнительно 180 тысяч детей и подростков по сравнению с 2001 годом;
- укрепить систему первичной медико-санитарной помощи через восстановление объектов и укрепление материально-технической базы, обеспечение кадрами и оборудованием медицинских организаций. Особенно в сельской местности;
- провести широкую работу по укреплению и формированию здорового образа жизни, усилить борьбу с алкоголизмом, наркоманией, курением;
- совместно с Парламентом обеспечить действенное нормативно-правовое поле сферы здравоохранения.

Необходимы, как вы понимаете, и другие меры поддержки и улучшения здоровья народа.

Для выполнения этих задач надо мобилизовать имеющиеся кадровые, финансовые, материально-технические и организационные ресурсы.

Но при этом следует отметить, что в самой системе здравоохранения многое пущено на самотек.

На слуху утверждение, что государство бросило здравоохранение на произвол судьбы, финансирование сокращается, а руководство Минздрава выбрало молчаливую позицию.

А реальность такова: в 2000 году финансирование составляло 5 млрд. 765 млн. тенге; в 2001 — 8 млрд. 174 млн. При этом значительная сумма израсходована на погашение задолженностей по ранее начатому строительству больничных комплексов.

В 2002 году на эту отрасль предусмотрены ассигнования в размере 12 млрд. 31 млн. тенге.

Шестое. Большие вопросы стоят перед дальнейшим развитием сельского хозяйства. Не будет лишним еще раз поздравить селян с хорошим урожаем 2001 года. Здесь главные реформы проведены, страна с каждым годом выделяет селу все больше средств. Впервые за многие десятилетия крестьяне стали чувствовать себя собственниками.

Теперь основное — найти правильные решения, чтобы на новой частной основе построить без принуждения крупное товарное производство там, где оно эффективней мелкотоварного. Мы страдаем без крупных внешних рынков сбыта, и их надо найти.

Необходимо поставить заслон нерациональному еще использованию земель, решать проблемы технического вооружения и правильных агротехнологий.

На эти цели должна настраиваться экономическая политика государства.

Необходимо рационально использовать государственные средства, не возвращаться к иждивенчеству, адекватно решать проблему избыточности сельского населения, вовлекая его в города, и поближе к рынкам сбыта.

Думаю, что теперь эти задачи понятны большинству сельского населения, как и понятны основные подходы к их решению.

Седьмое. Очень многое в развитии нашей страны будет зависеть от качества государственных служащих.

Именно на этом я хочу остановиться более подробно, — все присутствующие должны сначала изучить и исправить свои недостатки, а уже потом судить, готовы мы или не готовы к дальнейшим шагам в реформе политической системы.

О чем идет речь?

На всех этажах власти надо укрепить порядок и дисциплину — исполнительскую, финансовую и личную.

В органах государственного управления укоренилась привычка не исполнять поручения, а искать всевозможные причины их срыва. Это происходит потому, что или принимаются не проработанные решения, или нет контроля и ответственности за их исполнение.

Взять, например, решение Правительства о сокращении на местах управленческого персонала, которое по истечении 6 месяцев так и не выполнено 5 областями.

Согласовываем и утверждаем график ввода рабочих мест, но Южно-Казахстанская, Мангистауская, Павлодарская и Восточно-Казахстанская области его не выполняют.

Создаются новые и новые госструктуры, республиканские и коммунальные госпредприятия и им подобные организации, а реальной работы нет.

Наши государственные органы начинают спорить между собой, отстаивать свой «статус» и перетягивать на себя одеяло, забывая о самих проблемах людей. Есть множество вопросов, которые можно быстро решить, но мешает ложный приоритет защиты ведомственного мундира.

В повестке дня остается и личная этика поведения государственных служащих, особенно руководителей. Надо глубоко задуматься, откуда появляется безразличие к защите государственных интересов, бездушие в исполнении государственных заданий.

На службе государства нужны люди, понимающие и отвечающие за интересы народа, а не отгораживающиеся от него.

И последнее. Это не изжитое слияние частных интересов и государственных. Слишком просто мы смотрим на то, когда во власти сидят представители бизнеса и используют эту власть в своих узкокорыстных интересах. Наоборот, очень много случаев, когда представители власти лезут «порулить» в частный сектор, продолжают командовать им.

Страна выходит из кризисного этапа на путь поступательного и целенаправленного развития, где необходим не столько постоянный режим изменений и новаций, сколько достаточно конкретная и дисциплинированная работа. Прежде всего, с бюджетными средствами.

Здесь, несмотря на принимаемые меры, неоднократные поручения, ситуация не улучшается.

Из 77 постановлений по использованию правительственного резерва за весь 2001 год почти третья часть выпущена в декабре.

Ряд министерств и ведомств именно в декабре бросились завершать начатые работы, и Правительство на это выделяет средства.

Это касается не только Правительства, а всех присутствующих.

Министерство образования и науки перечисляет все бюджетные средства, предусмотренные на не поступивших абитуриентов в свой собственный Финансовый центр, а не возвращает в бюджет.

Продовольственная контрактная корпорация, реализовав зерно из государственных ресурсов, полученные средства в размере около 3 млрд. тенге зачисляет не в бюджет, а на специальный счет.

А что акимы? Выборочные проверки финансового контроля за прошлый год выявили по областям не целевое использование бюджетных средств почти на 600 млн. тенге!

Эти примеры можно продолжать и продолжать.

Все они являются нарушением бюджетного законодательства и квалифицируются как не целевое использование средств.

Вообще, в части соблюдения законов у нас еще не все в порядке. Только по землепользованию отменено 670 незаконных актов акимов.

Должен сказать, что многие проблемы возникают из-за того, что именно на нижних уровнях государственного управления, которые в основном и взаимодействуют с людьми, у нас возникают и многие крупные проблемы. По этому звену во многом судят о государстве.

Наше предпринимательство во многом не может проявить себя в полную силу из-за произвола чиновников и их мздоимства.

Это особенно проявляется в судебных органах и в таможенной системе.

Так, например, на всех международных постах на границе с Китаем все участники внешнеэкономической деятельности облагаются поборами. Вокруг таможенных постов действуют организованные преступные группировки, которые хорошо знакомы правоохранительным органам.

Руководство же таможни, видимо, побаиваясь «прикрывателей» этих дел, самоустранилось от своей собственной работы.

Даю правоохранительным органам месяц для полного наведения порядка на этих участках. О борьбе с преступностью и коррупцией у нас будет отдельный раз-

говор с руководителями правоохранительных органов в конце первого квартала текущего года.

Уважаемые участники совещания!

Люди всегда задаются вопросом, какова позиция государства по тем или иным событиям. Я хочу высказаться по целому ряду вопросов внутренней политики, которые активно будируются в последнее время. Речь идет о характере и формах политических преобразований в казахстанском обществе.

Во-первых, Казахстан не будет оставаться в стороне от общемировой тенденции демократизации общественного устройства. Мы провели за эти годы целый ряд глубоких политических реформ — от формирования дееспособного Парламента до возникновения свободной прессы и полноценно участвующих в политической жизни партий. Сам факт открытой политической дискуссии в обществе по вопросам демократии — самый убедительный ответ на вопрос: «Есть демократия в Казахстане или нет».

Во-вторых, наше движение в сторону более открытого, либерального общества также не подвергается сомнению. Это и децентрализация, и поэтапная выборность, и совершенствование законодательства.

В-третьих, необходимо определиться с тем, что разные политические силы нашего общества предлагают народу, так сказать, отделить зерна от плевел.

За 10 лет мы видели много движений и партий. Они создавались и исчезали. Так что это нормальный процесс в свободном обществе.

Мне импонирует «Демократический выбор Казахстана» своей приверженностью политическим и экономическим реформам. Тем более, что декларируемые идеи не новы.

Большинство этих идей присутствует в Программе развития Казахстана до 2010 года. Ряд положений был изложен в моем Послании от 1998 года. Надеюсь, что «Демократический выбор Казахстана» будет конструктивной силой. Поэтому вызывает удивление, как реформаторы и демократы оказались вместе с большевиками и явными консерваторами, то есть представителями «вчерашнего дня».

Они же против частной собственности, которой вы обладаете! Они за какую демократию, за ту, которая была при большевиках?

Что касается нашей так называемой радикальной оппозиции, то здесь набор лозунгов простой и давно набивший всем оскомину.

Удивительно как этим людям много лет не надоедает повторять одно и то же. Все сводится к следующему: «в Казахстане мало демократии», «все, что сделано за 10 лет, нужно ревизовать и заново перераспределить», «надо расторгнуть контракты с иностранными инвесторами».

В последнее время появилась еще одна фантастическая схема, чтобы все ветви власти Казахстана почему-то добровольно отдали власть некоему мифическому теневому правительству.

Все это просто несерьезно и было бы смешно, когда бы не было так грустно.

Проблема в том, что, не имея серьезной поддержки, наши радикальные оппозиционеры берут на вооружение авантюристические методы — безрассудные призывы не подчиняться власти, прямые оскорбления высших государственных лиц, голословные обвинения власти в несуществующих преступлениях.

Весь этот набор хорош для юмористических передач, но не для политической жизни. Власть просто вынуждают прекратить этот балаган.

Я получил массу писем и обращений граждан из разных регионов страны, где прямо высказана обеспокоенность этой кампанией травли в адрес Конституции страны. Ничего общего с демократией это не имеет. Давным-давно этому явлению дано название — охлократия.

Позвольте огласить некоторые письма.

Представители общественных объединений: движения «Альфа» (председатель — Базильбаев Ж.А.), Семиреченской казачьей общины (глава общины — Беляков Г.Ф.), Ассоциации русских, славянских и казачьих общественных объединений (Салин А.Б.) считают:

«Взращенные Вами олигархи, на которых была надежда как на «элиту человеческого капитала», решили заняться демократизацией, начав с выборности акимов и ставя в вину Президенту те проблемы, за которые они несут равную ответственность, долгое время работая в его команде».

«Всем национальным общинам, всем социальным слоям и группам граждан республики, всем, кто работает на благо Казахстана, должны быть гарантии от произвола и коррупции, паразитизма и «законного» унижения со стороны тех, кто обладает деньгами и информационным влиянием».

«Своими действиями, программой и вопросами, поставленными на референдум, олигархи показали, что планируют только передел государственной власти, рискуя даже разделом Казахстана. Поэтому им невозможно доверить руководство...».

«Программа демократизации, объявленная ДВК и рядом других общественных организаций, ничего нового для подъема экономики Казахстана не предлагает, но повторяет то, что говорится многими политическими партиями и общественными движениями в течение последних 5 лет. А выборность акимов, которую они предлагают, приведет к негативным последствиям. Например, выборность губернаторов, образование национальных республик и выборы их президентов в России, едва не привели к развалу единого государства. Казахстан может распасться на 14 республик плюс 3 города.

Уважаемый Нурсултан Абишевич! В сложившихся обстоятельствах мы обращаемся к Вам с просьбой обновить кадры государственного управления, создать систему их ответственности и возглавить формирование новой команды».

Члены Ассамблеи народов Казахстана — председатели филиалов Ассоциации корейцев Казахстана; общества немцев «Видергебурт»; татаро-башкирского культурного центра; польского общества; греческого культурного центра и другие пишут: «За годы независимости благодаря коренному реформированию в экономике и политике в нашей стране создана основа и набран темп для экономического и социального роста, сохранены гражданский мир и межнациональное согласие.

Достигнутые результаты мы связываем с твердым и последовательным курсом, проводимым первым Президентом Республики, и выражаем полную поддержку политике, направленной на демократизацию общества.

Мы за эти годы доказали нашу способность жить в мире и согласии и уверены в мудрости нашего Президента и проводимой им политики на укрепление многонационального государства.

Мы обращаемся к вам, дорогие казахстанцы, ко всем, кому дорого наше Отечество, его судьба, жизнь и счастье будущих поколений, сохранять и укреплять тради-

ции гражданского мира, защищать межнациональную стабильность, не допускать политизации межэтнических отношений».

Есть огромное количество других обращений.

Давайте разберемся с теми идеями, которые предлагаются как панацея от всех наших болезней. Например, много говорят о парламентской республике как высшей форме демократии.

Если следовать данной логике, то в соседней Монголии больше демократии, нежели в США, Франции — президентских республиках, не говоря уже о Великобритании или Испании — конституционных монархиях.

Кроме того, неустойчивость парламентских республик даже в условиях развитой демократии хорошо известна. Классический пример Италия, где за 50 послевоенных лет сменилось более полусотни кабинета министров.

Что, и мы хотим в наших условиях без развитых демократических институтов создать ситуацию постоянного кризиса власти? Думаю, что нет.

По выборности на всех уровнях. Снова должен отметить, что мы сами пошли на поэтапную программу выборности. Никто нас не подталкивал. Но форсирование этого объективного и нормального процесса приведет к тому, что страна погрузится в беспрерывную выборную гонку вместо реальной работы.

Необходимо отдавать себе отчет, что без решения вопроса о децентрализации власти выборность превращается в чистый формализм. А децентрализация это серьезная и сложная работа.

Администрацией Президента совместно с Агентством по стратегическому планированию еще в прошлом году приступили к фундаментальному изучению этой проблемы. Достигнуты договоренности о подключении к этой работе ТАСИС, ПРООН, Всемирного банка, Шведского агентства по международному развитию.

На этой основе Агентством стратегического планирования разработана и внесена в Правительство соответствующая концепция. О чем говорит зарубежный опыт? Эксперты четко выделяют 3 модели государственного устройства

- централизованная, унитарная, образцом которой является Франция федеративная, например, Германия.

- смешанная, например, Италия.

Федеративная нам не подходит. Во французской Конституции, действующей с 1958 года, нет законодательной и налоговой автономии. Более бедные регионы дотируются за счет богатых.

Центральная власть обладает правом отменять решения советов и даже распускать их. Эта система более близка к нашей модели. В такой смешанной системе, которая характерна для Италии, достаточно остро стоит вопрос межбюджетных отношений.

Крайние тенденции в самоуправлении могут перерасти в элементы сепаратизма в отдельных регионах. Поэтому многие итальянские эксперты считают, что финансовая автономия без серьезных ограничителей может подорвать экономическую целостность страны и единство народа.

В Швеции губернатор назначается Правительством. Представительные органы избираются. Как и у нас. Муниципальные выборные органы и соответствующие исполнительные комиссии отвечают только за основные социальные функции, — за здравоохранение и за аварийно-спасательные работы. За область отвечает губернатор. В Бельгии даже мэр самого нижнего уровня назначается королем.

Все названные страны являются, безусловно, демократическими. Настоящие специалисты считают, что решение задач децентрализации и самоуправления, а значит выборности или назначаемости, это очень кропотливая работа, на которую уходят годы.

Главным для Казахстана они считают детальный функциональный анализ и законодательное определение уровней ответственности власти в центре и в регионах. Они отмечают, что наше конституционное построение выглядит неплохо.

Поэтому необходимо провести анализ системы государственного управления и начать формирование нормативной финансовой базы, создать реальные экономические основы в рамках работы по децентрализации и дальнейшей реформе государственного управления и самоуправления.

По каждой функции, а их могут быть тысячи, нужна полная ясность. Этим должна заниматься специальная группа. Здесь своя методология работы, и эти процессы либо надо хорошо понимать, либо не обманывать людей.

Предлагаю всем конструктивным политическим силам сесть вместе с комиссией Правительства и выработать законы по вопросам децентрализации, самоуправления и выборности, Если это будет отвечать интересам единства страны, стабильности государства я готов принять такие предложения. И не нужно для этого будоражить народ, устраивать митинги и организовывать бесполезные сборы подписей.

Популизм всегда был опасен. Только устойчивый государственный элемент позволяет преодолеть негативное воздействие популизма. Показательная ситуация в Турции, где только неоднократное вмешательство армии в политический процесс не позволило прорваться радикалам к власти.

Но самое главное в том, что только начинающую выходить из экономического кризиса страну раскалывать непрерывными выборами — значит серьезно замедлить темпы экономического роста и ухудшить жизнь ее граждан.

Наконец, мы должны открыто сказать об одной проблеме, которую в силу разных причин не озвучивали долгое время. Мы должны помнить о географии. О том месте планеты, где живем.

По всему периметру границ Казахстана происходит процесс укрепления государственности.

Форсированная либеральная модель не прошла ни в одной стране региона по той простой причине, что необходим определенный исторический опыт, определенная традиция демократии. Никто не может прыгнуть дальше собственной тени в лице истории, национальной психологии, политического опыта.

Нужно быть реалистами и понимать, что только поэтапная реформа в состоянии решить и задачи демократизации и задачи защиты национально-государственных интересов.

Тем не менее, мы ясно понимаем, что без демократических реформ нельзя. Необходим только взвешенный и практический подход, а не митинговый популизм.

Что же касается призывов к неправовому изменению конституционного строя, то такие вещи будут пресекаться по закону.

Также, как прямые оскорбления чести и достоинства высших государственных лиц в стране, включая Президента. Не нужно вынуждать этой клеветой и нападками власть на жесткие меры. Дальше никого уговаривать или убеждать никто не собирается. Все факты клеветы будут преследоваться по закону.

Страна может быть благодарна депутатам Парламента последних двух созывов. Именно они приняли законы, продвинувшие наши реформы, способствовали стабильности власти. Наверно, настала пора и самому Парламенту защищать им сделанное.

Есть большая разница между нормальным демократическим процессом, который действительно требует ответственного подхода всех сторон и нахождения компромисса и лжедемократией, построенной на оскорблениях и призывом к неповиновению государственной власти. С ними нам не по пути.

Поэтому все вы должны отчетливо понимать — допускать подобные эксцессы мы не вправе. Пора и власть применить. Исключительно в рамках закона.

И еще. Как только правоохранительные органы начинают проверку фактов нарушения законов даже о налогах, руководители их начинают использовать СМИ, а затем оппозицию. Правоохранительным органам надо действовать по закону, не взирая на личности.

Также четко мы должны понимать, что Казахстан будет развиваться демократическим путем. С учетом наших исторических и региональных особенностей. Ни навязать, ни отменить демократический процесс суверенному государству никто не вправе и не в состоянии.

Этот год должен стать и станет периодом изменений самой власти, повышения требований ко всем вам, временем более серьезной ответственности. Прошу это учесть и осознать.

Қадірлі депутаттар!

Құрметті әріптестер!

Тағы да қайталап айтамын, біздің жасап жатқандарымыздың барлығы халық үшін, ел үшін. Отанымыздың болашағы үшін.

Ант беріп, қайда жіберсеңіз, сонда барам деп қызметке келеді. Қызметті атқара алмаған соң, босатып жіберсең, оппозицияға кетеді.

Біз, қазақтар, қайтіп ел боламыз, қалай мемлекетімізді сақтап қаламыз? Тентекті тиятын зиялы қауым қайда?

Қылмыс, ұрлық жасайды, оны тексере бастасаң, олар дереу сол қаражатқа партия құрып, сол арқылы өзін қорғап қалғысы келеді. Біздің халық сондайларды қашан ажырататын болады?

Елдің қамын ойлап, мемлекетті алға апарады деп бір топ жастарды тәрбиелеп, басқару жұмысына тарттым. Қателер де болды.

Дегенмен, дұрыс жасадым деп ойлаймын. Себебі — болашақ жастарда.

Осыны түсініп, елдің ырқын бұзатын қылықтарды тоқтатар деп сенемін.

Естеріңізде болсын, саяси ұпай жинауға әуестенгендерден салиқалы саясаткерлер шыққан емес. Сау басын саяси саудаға салғандарға біздің арамызда орын жоқ.

Көрнекті ойшыл Лао Цзы: «Ең жақсы көсемдер — халыққа көріне бермейтін көсемдер», — деген екен.

Қоғамдық-саяси өмірдің қайнауы жеткен проблемаларын елімізде қалыптасқан тұрақтылық пен қауіпсіздікке зияны тимейтіндей өтіп оңтайлы шешу — бүгінгі күннің басты талабы.

Ендеше, іске сәт!

Орталық Азия мемлекеттері басшыларының саммитінде сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2002 жылдың 28 ақпаны

Уважаемые президенты!
Уважаемые друзья!

Рад приветствовать вас на казахстанской земле. К этой встрече мы готовились как к откровенному и критическому обзору пройденного пути. Ташкентская дискуссия подтвердила, что мы настроены на дальнейшие преобразования.

Поэтому весьма важно выработать механизм совместного сотрудничества, и, на мой взгляд, им может стать подготовленный для подписания Договор об учреждении Организации «Центральноазиатское сотрудничество».

Пожалуй, именно сейчас появилась возможность реализации всех наших планов на центральноазиатском пространстве по сотрудничеству не только в экономическом, но и в политической и гуманитарной сферах.

Именно теперь, с юридическим оформлением нашего объединения государств может начаться систематическая работа по дальнейшему определению сфер взаимных интересов и возможностей практического сотрудничества.

Предметом дальнейших обсуждений, консультаций и встреч могут быть такие вопросы, как увеличение товарооборота, решение энергетических, транспортных и экологических проблем и др.

Сегодня история нашего взаимодействия предоставляет всем нам уникальный шанс сделать так, чтобы ЦАС стал своеобразным началом более тесного взаимообогащения наших стран.

Я думаю, объединение ресурсного, человеческого и природного потенциала государств Центральной Азии позволило бы говорить о появлении на геоэкономической карте мира серьезного экономического союза, способного влиять на региональную экономическую политику.

И надо ответственно этим воспользоваться, продолжая конструктивное взаимодействие независимо от величины наших государств.

Наше экономическое партнерство изначально обусловлено не только общей историей, но и единой инфраструктурой, совместимостью нормативно-технической базы и стандартов, энергетических и транспортных систем. И в наше время особенно важно уметь видеть эти преимущества и уметь ими воспользоваться.

При этом главной движущей силой хозяйственных связей становятся не столько государства, сколько предприятия, предприниматели, граждане наших стран. Именно они делают свой выбор в пользу ближайших соседей и годами проверенных партнеров.

И здесь политикам никак нельзя отставать от народов и бизнеса. Тем более что сами товаропроизводители давно и успешно обходят устаревшие экономические барьеры.

Я убежден: государства, а тем более сообщество государств, должны уметь работать не менее эффективно, чем бизнес. Причем, не только обеспечивая ему политическое «сопровождение», но и определяя стратегию. Ведь интересы государств

и межгосударственных объединений — намного шире и ответственнее интересов отдельных, пусть даже самых крупных корпораций.

И еще один аспект, на котором хотел бы остановиться. Государства Центральной Азии остаются одним из базовых поставщиков энергоресурсов на мировой рынок. И потому нельзя забывать, что наше с вами взаимодействие в современных условиях становится все более серьезным фактором финансово-экономической устойчивости.

Благодарю за внимание.

ТМД бейресми саммитінде сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2002 жылдың 1 наурызы

Уважаемые главы государств!

Мы все едины в той мысли, что СНГ, особенно в начале 1990-х годов, сыграл свою положительную роль как институт, позволивший обсуждать проблемы и принимать совместные решения. Институт, который помог сохранить ряд важных связей и удерживал от опрометчивых шагов. Не следует забывать, что в рамках СНГ создана разветвленная инфраструктура сотрудничества, которая позволяет решать взаимные дела по многим направлениям. Но следует признать, что у нас нет и особого удовлетворения от деятельности Содружества. Много декларативных решений, есть разница в подходах и целеустремленности. Сильно разошлись экономики и законодательство, объемы взаимной торговли, присутствует различие в региональной идентификации. Есть разные политические и экономические интересы. Отсюда — и разное видение будущего СНГ, формирование различных конструкций регионального характера, которые появляются на двусторонней и многосторонней основе.

Думаю, что 10 лет — достаточный для каждой страны и народа срок, чтобы осознать свои национальные интересы и определиться по векторам сотрудничества и по приоритетам.

Мир очень быстро видоизменяется, происходят сдвиги в геополитических и геоэкономических балансах, набирает скорость научно-техническая революция. Приходит время, когда всем нам вместе и каждому в отдельности необходимо делать выбор. У нас по существу несколько альтернатив.

Одна — признать, что СНГ свои задачи выполнил и в дальнейшем за ним нет перспективы. Это означает отказ от блочного построения и переход к двусторонним или микрорегиональным конструкциям.

Другая — оставить все как есть, продолжить взаимодействие на базе вялотекущих бюрократических взаимоотношений.

Третья — найти политическую волю, правильную стратегию, формы и методы для принципиального изменения ситуации, сформировать структуру, скажем, наподобие Европейского Союза. Казахстан, как об этом не раз говорилось, выступает за последнее решение. Наше видение я изложил еще в Кишеневе и сегодня хотел бы сказать следующее.

Все вы видите, с какой скоростью и силой происходит процесс глобализации. И в экономике, и в финансах, и в технологиях, и в информации. В последнее время — и в военно-политической сфере. Думаю, ко многим пришло понимание, что нам со своими технологиями и продукцией, стандартами, издержками по климату и расстояниям, менталитету трудно будет противостоять остальному миру. И туда не пробьемся, и свои рынки потеряем, да еще будем друг с другом конкурировать и соперничать. Пора уходить от эйфории, мифов и не терять времени. Всем нам нужен общий рынок и общие правила игры на этом рынке. Только так сообща мы сможем противостоять издержкам глобализации. Надо понимать и то, что в наших общих руках крупнейший в мире земельный, водный, сырьевой, энергетический

и транзитный ресурс. Весьма велик и продовольственный потенциал. Если мы будем всем этим сообща и скоординированно управлять, проводить единую политику, то с нами будут считаться. Мы сможем добиваться на мировой арене подвижек и по другим вопросам, где преимущество не на нашей стороне.

Что нам мешает в наших же общих интересах сформировать здесь картели и альянсы и активнее работать на мировых рынках? Все это не будет стоить особых затрат, но выигрыш получится для всех значительный. Не буду говорить про другие сферы, но мы многое можем потерять без сотрудничества в сферах внешней политики, обороны, культуры, информации.

Конечно, раньше нам было не до такого глубокого понимания вещей по объективным причинам. Много сил и времени ушло на внутреннее строительство и самоидентификацию, осознание мира и глобальных процессов. Но теперь время работает против, и задержки ни к чему хорошему не приведут. Мы, политики, ответственные за свои народы и их будущее, должны стать выше накопившихся обид и претензий, амбиций национальных элит и бюрократий. В своих чувствах, мыслях и политике нам необходимо определить приоритет общим делам перед национальными. Это нужно каждой стране. Казахстан готов двигаться в этом направлении с максимальной скоростью. Конкретно мы предлагаем следующее.

Первое. Пересмотреть основополагающие документы Содружества — придать ему роль мощного регионального союза с международным статусом и реальной программой поэтапного укрепления.

Второе. Приступить к унификации законодательства, разработав в этих целях специальную программу, поддержанную парламентами стран.

Третье. Сформировать нефтегазовый картель по типу ОПЕК для проведения единой политики на мировых рынках.

Четвертое. Создать единый электроэнергетический комплекс на базе общего энергетического рынка.

Пятое. Сформировать и проводить в жизнь единую водохозяйственную политику.

Шестое. Приступить к созданию альянсов в системе нефте- и газопроводов, использования железных дорог и воздушного транспорта.

Седьмое. Разработать Программу по сближению стандартов во всех сферах, их соответствию мировым стандартам.

Принципиальными вопросами являются формирование Таможенного союза, а в перспективе и введение единой валюты Содружества с единым эмиссионным центром. Если данные предложения неприемлемы для ряда государств, то Казахстан готов идти на эти шаги и в более узком составе. И наша просьба — уйти сегодня от общих разговоров и определяться по существу.

Благодарю за внимание.

Қазақстан журналистерінің I Конгресінде сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2002 жылдың 12 наурызы

Уважаемые дамы и господа!

Я с удовлетворением воспринял инициативу о проведении такого широкого и представительного форума журналистов нашей страны. Приветствую участников и гостей I Конгресса журналистов страны и желаю доброй работы!

Ваше начинание очень важно и своевременно не только в плане проблем самих средств массовой информации. Это проблемы всего нашего общества, это вопросы дальнейшего развития демократических процессов в нашей стране. От того, как будут развиваться средства массовой информации, самым непосредственным образом зависят судьбы демократии, перспективы всего прогрессивного развития Казахстана. Вот почему я эти годы решительно поддерживал свободу слова.

Гражданская ответственность журналиста, средств массовой информации особенно высока в период становления государственности и демократии, тогда как всего лишь 10 лет назад у нас не было и мыслей о либерализме.

Мы живем сегодня в современном, очень быстро изменяющемся мире. Те явления, которые в прошлом веке определяли как технологическую революцию, сегодня становятся обычным повседневным делом.

Технические новшества стремительно внедряются во все сферы общественной жизни. В том числе и в сферу информационного обмена, в деятельность вашего профессионального сообщества.

Сегодня все это требует от нас глубокого осмысления роли СМИ в современном мире, в формировании в нашей стране нового информационного общества.

При этом в условиях всеобщей глобализации, к которой мы должны быть готовы во всех ее аспектах, становится все более актуальной проблема обеспечения национальной информационной независимости.

Хочу особо подчеркнуть, что это не только задача государства. Все наши средства массовой информации должны быть активными и сознательными участниками и проводниками этой политики. Иными словами, речь идет о роли казахстанских средств массовой информации в нашем развитии, в нашем самоопределении в современном мире в условиях формирования единого информационного пространства.

Поэтому я всегда с особым вниманием отношусь к проблемам информационной сферы, создания необходимых экономических и правовых основ ее свободного всестороннего развития.

Мы с вами подготовили и приняли новый закон, который значительно расширил и укрепил законодательные основы прав и свобод средств массовой информации и журналистов.

Мы ввели категорический запрет на цензуру, ликвидировали монополию государства на СМИ, урегулировали новые правовые и экономические взаимоотношения в информационной сфере, ввели многие другие демократические нормы. У нас в стране действует около 1600 средств массовой информации, из них 80% — негосударственные.

Это наглядное свидетельство высокого уровня развития информационного рынка. Мы освободили от НДС на обороты по производству и реализации газетно-журнальной продукции все отечественные периодические издания, не носящие специального рекламного характера.

А для электронных СМИ обороты по производству и распространению продукции собственного производства, а также рекламных услуг облагаются налогом по нулевой ставке. Это было сделано по моей инициативе и принято Парламентом страны.

Все это делается для создания реальных основ дальнейшей либерализации средств массовой информации, укрепления свободы прессы.

И, тем не менее, все мы прекрасно знаем, что проблем у нас, наверное, немало. Поэтому правильно поступили организаторы конгресса, собрав сегодня вместе для их обсуждения журналистов, политиков, представителей творческих союзов и международных организаций. Это позволит дать всестороннюю оценку происходящим процессам.

В свою очередь, как Глава государства, хочу высказать свое мнение по ряду наших общих проблем.

Обратите внимание на один из самых глубоких парадоксов нашей жизни и даже всей истории журналистики: сегодня люди знают средства массовой информации не столько по фамилиям их редакторов или обозревателей, сколько по фамилиям собственников-олигархов или названиям компаний-учредителей.

СМИ используются в виде информационного оружия для сведения счетов между госчиновниками, политиками, финансово-промышленными группами. Причем все чаще журналистов сталкивают друг с другом, делают их ответчиками по судебным искам, а организаторы этих «войн» остаются в теплых окопах.

Правдивая информация необходима свободному обществу. Она дает гражданам возможность разобраться:

- где реальная жизнь, а где демагогия;
- где объективность, а где жонглирование в личных интересах;
- где деловитость, ум, а где позерство;
- где служение народу, и где грязная борьба за власть.

Помогите народу честно разобраться в этих вопросах.

Все это возможно тогда, когда СМИ будут беспристрастно служить народу.

Но в условиях первоначального накопления капитала, «дикого» рынка журналистика попала под пресс денежных мешков, которые ее пытаются купить, развратить. Журналистами хотят помыкать, грубо попирая их права. К тому же кое-где появились местные «князьки», желающие использовать региональные газеты и телеканалы лишь в целях самовосхваления.

В вашей среде идет раскол по принадлежности к той или иной олигархической группе.

В результате некоторые средства массовой информации все дальше отходят от задач своего прямого предназначения — объективно информировать общество, все проходит через фильтр частных интересов. И многие явления нашей жизни и даже важные новости вообще не освещаются или получают тенденциозное звучание.

Местные телеканалы и газеты должны иметь тесную связь с общенациональными каналами и изданиями, не замыкаться только на внутренних проблемах, жить жизнью страны, освещать успехи и проблемы государства.

Высокими словами «независимый», «народный», «демократический» зачастую камуфлируются отнюдь не общественные интересы. И понятие «независимой прессы», на мой взгляд, сегодня правомерно только в одном аспекте — она независима от государства.

А журналисты попали, как говорится, из огня да в полымя. Свобода слова для них оказывается сильно урезанной — не государством, а собственниками СМИ, хотя все они без исключения учреждались благими пожеланиями развития демократии и свободы слова.

Сфера массовой информации, как, в принципе, и любая другая сфера, в современных условиях не может быть отдана на откуп чисто рыночным механизмам регулирования. Во всем мире от такого подхода уже отказываются.

Сегодня государство не осуществляет директивного управления сферой средств массовой информации. Но правовое регулирование и стратегическое планирование — атрибут любого демократического строя.

У нас же понятие правовой ответственности нередко преднамеренно продолжают отождествлять с диктатурой, тоталитаризмом и ущемлением свободы.

Как недавно заметил известнейший правозащитник Мстислав Ростропович: «Идея свободы слова у нас используется очень скверно. Ее поборники говорят о свободе слова, а сами торгуют правдой и хамят многим… Со свободой слова мы потеряли ответственность за него».

За годы независимости государство создало необходимые условия для развития информационного рынка. Но это не значит, что оно должно быть зрителем, а не равноправным и активным субъектом информационной деятельности.

Очевидно, назрела необходимость создать устойчивую и сбалансированную систему взаимодействия государства, общества и прессы.

Во-первых, необходимо усилить финансовую и политическую поддержку государственных средств массовой информации, главной функцией которых станет отражение всеобщих интересов. Но при этом повысить контроль целевого использования государственных средств.

Во-вторых, нужно определить новые подходы к вопросам собственности на средства массовой информации, взаимоотношениям между учредителями, владельцами, издателями и коллективами СМИ.

В-третьих, необходимо выработать меры, которые бы противодействовали разгулу «информационных войн», использованию некорректных методов работы при сборе и, особенно, интерпретации фактов, которая часто оказывается самой настоящей их фальсификацией.

Я понимаю, что кому-то хотелось бы, чтобы именно его представление о характере развития событий в стране было единственно верным. Но здесь государство всегда будет стоять на страже интересов своих граждан. И оно всегда будет стремиться к тому, чтобы СМИ не использовались как инструмент политической борьбы, а были средством обслуживания интересов всего общества в целом. Иначе это приведет к тому, что единственный арбитр на информационном поле — наш народ — будет терять доверие и к журналистам, и к капиталу, и к власти. А это есть расшатывание государственных устоев, угроза независимости и будущего нашей страны. В этом состоит одна из задач информационной безопасности нашего государства. И едва ли нам с вами надо оставаться безучастными в таких вот проблемах.

Исключительно стараниями некоторых СМИ в общественном сознании формируется искаженный однобокий образ реальной жизни как в нашей стране, так и во всем мире.

За небольшим исключением наши СМИ зациклены на стихийных бедствиях, разного рода происшествиях, разрухе, на криминале, коррупции и скандалах, особенно если они касаются известных политических фигур.

Анализ информации в наших СМИ обнаруживает порой не просто несуразности от спешки, но и явный непрофессионализм, базирующийся на дешевом постулате: настоящая информация может бать только со знаком «минус». Выйдите к народу, послушайте мнение людей. Им нужна стабильность, спокойствие, чтобы работать и зарабатывать на хлеб насущный.

Надо разобраться, где реклама, а где наша многообразная настоящая жизнь с ее успехами. Рассказ об этих положительных, но замалчиваемых прессой событиях, повествования о достойных людях, настоящих героях нашего времени — это вопрос большой политической государственной важности. Это и общественное самочувствие наших граждан, это и пропаганда нашего опыта, уникального и важного для многих других. Это, наконец, имидж нашего государства.

Поверьте, это очень важно для страны. Иначе получается, что истинных патриотов, радеющих за страну, заботящихся о благосостоянии людей, забивают на информационной площадке редакционные клерки, у которых в глазах только «медные пятаки», а не забота о стране. Это относится и к государственным и региональным СМИ. Пора ломать эту практику.

У нас нет настоящего информационного агентства, которое бы распространяло полную информацию во все регионы. Если нет такового, государству надо самому создать мощную информационную компанию, которая смогла бы обеспечивать новостями не только внутри страны, но и за рубежом.

Вся история человечества свидетельствует о том, что без системы сдержек, определенных запретов, контроля и, конечно, сотрудничества невозможно предотвратить использование СМИ в разрушительных целях.

Показательно, что сами журналисты выступают за принятие Кодекса профессиональной этики. Это говорит о том, что им претит делать грязную работу в виде необъективных и тенденциозных заказных материалов, компрометирующих чьих-то противников или конкурентов. Но сможет ли только такой Кодекс искоренить эти явления?

Назначение Кодекса, на мой взгляд, сформулировать основные профессиональные требования, соблюдения которых добровольно берет на себя журналист.

Наверное, следует изучить практику тех демократических стран, в которых действуют общественные советы по СМИ и накоплен большой опыт. В такие Советы могли бы войти известные люди, обладающие авторитетом в обществе, представители Президента, Правительства, Парламента, ученые-правоведы, работники СМИ и их владельцы, представители общественных организаций.

Это совет был бы негосударственным независимым органом, который слушал бы вас, рассматривал вопросы и ставил бы их перед властью. Если вы решите, что такой совет должен быть национальным, то я готов придать ему статус при Президенте. И возглавил бы этот совет избранный вами авторитетный человек, которому я бы дал статус советника Президента.

В этом случае следовало бы предусмотреть полномочия общественных советов в вопросах:

- защиты интересов и законных прав СМИ и их работников во взаимоотношениях с государственными и иными органами и организациями;
- защиты законных интересов и прав журналистов во взаимоотношениях с учредителями и издателями СМИ;
- соблюдения этических норм, защиты прав физических и юридических лиц от предвзятой и необъективной информации в СМИ;
- разрешения информационных споров в досудебном порядке.

Заключения общественных советов могли бы приниматься к обязательному рассмотрению при решении таких важнейших вопросов, как учреждение, прекращение или приостановление деятельности СМИ, а также в ходе судебных разбирательств.

Конечно, это не панацея от всех проблем. И я оцениваю как позитивный фактор ваши инициативы, направленные на усиление социальной роли и защищенности самих журналистов, в том числе, создание нового совета, национального профсоюза журналистов Казахстана.

И, тем не менее, когда я призываю вас научиться защищать себя, это не значит, что государство слагает с себя такую функцию. Как вы знаете, я неоднократно выступал в защиту малого и среднего бизнеса от неоправданных проверок.

Произвол бюрократии не ослабевает. Налоговая инспекция, налоговая полиция и другие многочисленные контролирующие и проверяющие бюрократические конторы пользуются пробелами в наших законах и мешают развитию малого бизнеса. И прошу вас всегда освещать эти факты. Удивляет их свирепость, ненависть к людям, наглость. Они забыли, что живут на средства налогоплательщиков.

Возможно, именно из-за них до 40% от объема внутреннего национального продукта производится в нелегальном бизнесе. В России и Украине — около 50%, в Грузии — около 60%. У нас, как я сказал, около 40%.

Многие наши люди скрывают свои дома, бизнес числится на других лицах. Это делается для ухода от налогообложения. Но это заблуждение, им приходится платить по 15–20% от дохода в виде взяток. Они живут в страхе, что их разоблачат. Они не могут для расширения бизнеса получить законных кредитов, потому что у них нет адреса, не могут законно страховаться, потому что их «страхуют» бандиты.

Если бы государство создало нормальный закон о незыблемости частной собственности и легализовало ее, то получило бы огромные активы.

Такую задачу я сейчас ставлю перед Правительством. Если мы это сделаем, то произойдет новый революционный скачок. Обратите на это внимание.

И правильно делают наши журналисты, когда раскрывают и показывают безобразия таких незаконных проверок. Но в последнее мы наблюдаем, что такая практика начинает распространяться и на СМИ.

Другая сторона проблемы заключается в том, чтобы сами средства массовой информации были в свою очередь законопослушными. Соблюдение Конституции и законов — это и ваш священный долг.

Демократия — не только в том, что записано в законах, но и в том, как эти законы соблюдаются.

В то же время некоторые государственные структуры очень активно взялись за отдельные телерадиокомпании, но почему-то только по части проверок, кон-

троля и закрытия. Например, по соблюдению допустимых объемов ретрансляции программ, языкового баланса. Когда я возразил недавно против закрытия некоторых СМИ, мне отвечали, что их действия правомерны и законны. Не собираюсь отменять законных действий Правительства, если они таковы. Но хочу в то же время спросить: какую содержательную помощь оказало телерадиокомпаниям Правительство? Обещали предоставить архивы Госфильмофонда, чтобы телеканалы могли набирать необходимый объем вещания за счет показа отечественных кинофильмов, мультфильмов, архивных материалов. Обещали, но не сделали. А между тем, более 2 тысяч фильмов золотого фонда мирового кино, дублированных на казахский язык, лежат на полках, а телекомпании не имеют к ним доступа.

Думаю, необходимо предусмотреть целевое выделение объема государственного заказа на производство собственных радио и телепрограмм и передач на государственном языке. Это было бы хорошим экономическим подспорьем в решении важнейшей задачи — развития отечественного медиапроизводства. Необходим целый комплекс мер. Правительству надо всерьез над этим поработать. Так и только так, а не просто запретами и контролем, мы сможем развивать отечественные СМИ. Но никакие государственные меры не будут действенными без желания и умения самих журналистов. Смогла же, например, газета «Егемен Қазақстан» только за год повысить тираж на 27 тысяч. Вот такие СМИ надо поддерживать.

Успех социально-экономических и политических преобразований, становления новой государственности, перехода от тоталитарного общественного обустройства к демократическому в Казахстане неразрывно связан с провозглашенной и реально обеспеченной свободой слова.

Наши средства массовой информации стали не только ретрансляторами, но и участниками всех общественных событий. И, когда сегодня мы говорим о том, что наши реформы во всех сферах дают ощутимые результаты, а наши граждане ощутили их позитивные плоды, это относится и к средствам массовой информации. Это, пожалуй, единственный субъект реформ, чью работу казахстанцы видят ежедневно и ежечасно. Причем, невозможно найти какой-либо материальный эквивалент успеха реформ в этой сфере, но духовный, — наверное, во сто крат выше любых цифр и процентов.

Это сформированное за десятилетие новое сознание казахстанцев, которые уже никогда и не при каких условиях не вернутся в прошлое, высоко ценят мир и стабильность как главное условие своей нормальной жизни, а главное — поняли и приняли политику реформ, активно участвуют в их осуществлении.

Я уже говорил в своем докладе на праздновании 10-летия независимости нашей страны, что во всем этом большой вклад и средств массовой информации Казахстана, за что я вам премного благодарен.

Казахстанские СМИ могут и должны стать подлинным выразителем общенациональных интересов и занять свое достойное место в реализации нашей стратегической задачи по созданию экономически процветающего и открытого, свободного демократического общества.

Казахстан — это наш общий дом. Здесь жить нам и нашим детям. И если мы будем лишь критиковать свою страну, свою жизнь, а не стремиться созидать ее, поддерживать каждый новый чистый росток, — мы не можем считать себя настоящими патриотами.

Нам с вами есть, что сказать, глядя на плоды своего труда за прошедшие десять лет. А мы с вами сделали то, чего у нас уже никто никогда не отнимет, что никто не осквернит. Потому что это неоспоримые факты:

- мы преодолели тяжелейшие последствия развала советской системы;
- построили независимое государство, которого не было в истории нашего народа и которое признано во всем мире;
- проведя все необходимые реформы, обеспечили переход от планово-директивной к свободной, либеральной экономике, обеспечили ее стабильность и рост;
- осуществили масштабный от тоталитаризма к демократии, обеспечив все основные права и свободы;
- создали собственную систему безопасности со всеми ее атрибутами — от надежных Вооруженных Сил до определения государственной границы;
- построили новую столицу страны — символ нашего возрождения, воли и возможностей;
- надежно обеспечили мир и согласие, политическую стабильность в нашей многонациональной стране.

Это все сделано за десять лет. Многим государствам на это потребовались сотни лет. Это сделали мы с вами и давайте ценить это и говорить об этом.

Конечно, человек устроен так, что всегда хочется большего. Да и недостатков у нас еще немало. Критикуем, чтобы их не было, и каждый имеет на это право. Но не надо искажать факты.

Человеку, конечно, свойственно ошибаться, но когда игнорируются объективные факты — это выходит из разряда ошибок.

В древности один правитель хотел найти довольного подданного, и нашел его: он был глух, слеп и нем.

Человек таков: то, что для него сегодня было дефицитом, завтра становится обычным и обыденным, он хочет еще большего. И это нормально. Народ избирает эту власть, чтобы жить лучше, и мы обязаны это делать. И мы обязаны говорить о наших недостатках, но с любовью к родине. Давайте договоримся об этом.

Я не прошу вас, кому сегодня доверяют миллионы казахстанцев, приукрашивать действительность. Но не закрывайте глаза на реальность, прислушивайтесь к пульсу прогрессивных перемен, несите людям правду!

Я выступаю за обоснованность, за реализм, а не популизм, за оптимизм и уверенность в собственных силах.

Давайте вместе будем заряжать людей оптимизмом! Время для этого пришло!

Желаю вам успехов!

II Еуразия экономикалық саммитінде сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2002 жылдың 8 сәуірі

Дамы и господа!

Наш саммит проходит в очень ответственный момент для всего региона Центральной Азии. Участие в совместной борьбе с международным терроризмом сблизило народы Центральной Азии и Европы, Запада и Востока. Мы стали лучше понимать друг друга. Это очень важно в условиях, когда, с одной стороны, политические и деловые круги всего мира уделяют повышенное внимание к региону, а с другой, перед народами стран Центральной Азии стоят задачи выхода на новые экономические рубежи своего развития.

Сегодня возможности сотрудничества между нашими государствами существенно расширяются. У нас общая цель — сделать регион Центральной Азии экономически процветающим и свободным от угрозы международного терроризма и экстремизма. И борьба с международным терроризмом — это не только военная акция. Причины распространения терроризма достаточно сложны и тесно переплетены друг с другом. Их не следует упрощать.

Сегодня перед рядом стран и миром в целом стоит сложная задача преодолеть социальные и экономические причины терроризма. Без этого военные успехи мирового сообщества в борьбе с международным терроризмом будут представлять собой лишь временное явление. Более того, на фоне растущего мирового неравенства и социально-культурной отсталости многих регионов, они могут привести к серьезной дестабилизации мировой системы. Это особенно важно для Афганистана, освобожденного от международных террористов, и, следовательно, для всех стран Центральной Азии.

В рамках наших встреч и дискуссий на форуме мы могли бы более детально обсудить пути и возможности участия в этом процессе всех заинтересованных сторон. Прежде всего, мы не должны допустить, чтобы какая-либо из стран региона вновь стала прибежищем международных террористов. На нас лежит большая ответственность за то, чтобы центр Евразии не превратился в арену столкновений интересов, чтобы народы наших стран не стали заложниками больших и малых геополитических игр. Какие в этом плане я вижу задачи, стоящие перед политиками?

Первое. На нынешнем этапе огромную важность представляет объединение усилий всех заинтересованных сторон в создании эффективной системы безопасности в Центральной Азии и в целом на азиатском континенте. В прошлом году была создана Шанхайская организация сотрудничества, объединившая 6 стран: Казахстан, Китай, Кыргызстан, Россию, Таджикистан и Узбекистан. В рамках Шанхайского процесса уже прошли апробацию механизмы доверия и взаимодействия стран-участниц в военной области. Намечено развитие сотрудничества между государствами-участниками ШОС в торгово-экономической области, в гуманитарной сфере, по противодействию угрозе терроризма и экстремизма. В нынешней ситуации еще более актуальным, чем прежде, становится вопрос о проведении саммита глав государств и правительств стран-участниц процесса по взаимодействию

и мерам доверия в Азии. Созыв саммита СВМДА, как это планировалось, в первой половине 2002 года должен стать важным этапом при решении сложной задачи укрепления стабильности в этом большом регионе. Считаю, что руководству государств-участников процесса СВМДА в преддверии встречи в верхах нужно проявить политическую волю для того, чтобы преодолеть имеющиеся проблемы в двусторонних отношениях, по-новому оценить те плюсы, которые несет процесс СВМДА народам региона и в целом азиатского континента.

Второе. Особое внимание хотел бы акцентировать на необходимости предпринять все возможное для того, чтобы горячей точкой планеты не стал Каспийский регион.

Сегодня Каспий рассматривается как важный стратегический регион Евразии, как одна из богатейших кладовых мировых запасов углеводородов. В разработке его нефтяных ресурсов участвуют крупнейшие мировые компании. В освоении каспийской нефти заинтересованы прежде всего государства региона, а также ведущие потребители этого сырья. Здесь позиция Казахстана однозначна — Каспий должен стать регионом мирной интеграции и делового экономического сотрудничества.

Другой аспект сохранения стабильности и безопасности Каспийского региона связан с тем, чтобы впредь не политизировать дискуссии о проектах каспийских трубопроводных маршрутов. Вопросы экспорта каспийских энергоресурсов должны быть предметом всестороннего рассмотрения специалистов, прежде всего, с точки зрения их экономической целесообразности, выгодности для производителей и потребителей каспийской нефти.

И, наконец, масштабные разработки проектов добычи нефти актуализируют вопросы сохранения экологического баланса Каспийского моря. Каспий — это уникальная и неповторимая экосистема, настоящая жемчужина Евразии. Его не должна постигнуть участь умирающего Аральского моря. Весь блок проблем Каспия будет рассмотрен на готовящейся в настоящее время встрече глав государств и правительств прикаспийстких стран.

Мы уверены, что у Каспия большое будущее. Будущее не только в плане обеспечения потребностей мирового сообщества в углеводородном сырье, но и в качестве своего рода полигона для внедрения и освоения новых, передовых технологий добычи нефти и газа, получения продуктов высоких степеней передела, создания современной инфраструктуры, соответствующей всем мировым стандартам. В этом плане мы готовы к широкому сотрудничеству с Россией, США, Китаем, Японией, странами Западной Европы, со всеми заинтересованными государствами.

Третья задача, стоящая перед политическими лидерами, связана с вопросами укрепления глобальной и региональной ядерной безопасности. Казахстан стал первой страной добровольно отказавшейся от статуса ядерной державы. Но угроза распространения и применения ядерного оружия за это время не исчезла. Центральная Азия сегодня представляет собой безъядерный анклав, окруженный государствами-обладателями ядерного оружия и так называемыми «пороговыми странами». Угроза применения оружия массового поражения в близи границ стран региона существенно возросла на фоне эскалации противоречий между двумя членами «ядерного клуба» — Индией и Пакистаном. Как и весь мир, мы озабочены проблемой возможного попадания ядерных зарядов в руки международных террористов. Казахстан выступает за принятие международным сообществом решительных

мер, направленных на предотвращение «расползания» ядерного оружия, создание модернизированной системы международного контроля над его распространением, снижение опасности использования ядерных арсеналов в конфликтах регионального и локального масштабов, в террористических актах.

Четвертое. Одна из главных политических задач, имеющая стратегическое значение для стабильности и безопасности в Центральной Азии, заключается в том, чтобы вывести Афганистан из положения изгоя социально-экономического и политического развития региона и мира в целом. Иначе говоря, многое зависит от того, насколько успешным будет процесс возрождения Афганистана. Помимо поставок продовольствия, медикаментов, необходимо также оказать новому афганскому руководству содействие в восстановлении систем здравоохранения, образования, жизнеобеспечения и социальной защиты населения. Афганистану необходима помощь мирового сообщества для осуществления экономических проектов, которые были бы направлены на переориентацию части местного населения, занятого производством и торговлей наркотиками, на другие виды деятельности. Мировому сообществу следует предусмотреть меры по выстраиванию надежного заслона наркотранзиту на внешних границах Афганистана.

И последнее. Весьма важным фактором является сохранение и укрепление внутренней стабильности в каждой из стран региона, недопущение межэтнических, межконфессиональных, межродовых столкновений, распрей на межклассовой и социальной основе. Надо хорошо понимать, что процесс строительства новых наций и государств, особенно тех, кто не имел единой национальной структуры управления в современных границах, является весьма непростым и долговременным. Надо помнить, что 10 лет — это еще далеко не тот период, который позволяет преодолеть советский или постколониальный склад мышления и что освобождение от этого прошлого потребует еще значительных усилий и времени. Надо глубоко уяснить, что процесс внутреннего государственного и демократического строительства является системным, где общемировые тенденции сочетаются с уникальными элементами. И где скорость является далеко не синонимом результативности. Более того, она может привести и к непоправимым последствиям. Это текущие задачи, в реализации которых Казахстан готов участвовать вместе с государствами Центральной Азии и всем мировым сообществом.

В современных условиях глобализации и интернационализации политических, экономических связей особое значение приобретают региональные союзы и объединения. В этом отношении я с удовлетворением могу отметить, что страны евроазиатского региона, ориентируясь на опыт таких экономико-политических союзов, как НАФТА, МЕРКОСУР, ЕС, идут в ногу со временем. Наряду с Содружеством, мы участвуем в таких организациях по региональному сотрудничеству, как ЕврАзЭС, «Центральноазиатское сотрудничество» (ЦАС), «Шанхайская пятерка» (ШОС). Но пришло время придать новый импульс нашему сотрудничеству в различных сферах.

Свидетельством глубокого понимания этого является недавняя неформальная встреча в Алматы глав государств СНГ. Я с удовлетворением отмечаю, что на ней были приняты решения, направленные на дальнейшую интеграцию наших стран. В частности, прорабатываются вопросы кооперации национальных газовых компаний, создания Евразийского газового альянса, который должен объединить интересы как государств-производителей, так и тех, которые предоставляют свою

территорию и инфраструктуру для транспортировки природного газа в страны Европы, Азии, на рынки других стран. Существует большая заинтересованность стран региона и в развитии других направлений сотрудничества.

Например, это проект великого Шелкового пути, одним из элементов которого является Трансазиатская железнодорожная магистраль, проходящая через многие страны нашего региона и соединяющая Азию и Европу. В этом же направлении будет проходить и транспортный коридор, предусматривающий строительство евроазиатского скоростного шоссе — проект ТРАСЕКА. В сфере коммуникаций осуществляется проект оптоволоконной линии связи ТАЕВОЛС.

В целом для нашего дальнейшего движения в направлении повышения динамичности и эффективности торгово-экономических связей есть все необходимые условия. Только сообща, объединив наши усилия, мы сможем создать эффективные механизмы взаимовыгодного партнерства, преодолеть все препятствия.

Я уверен, что этот форум станет новым шагом нашей интеграции, обмен мнениями принесет большую пользу для всех сторон и в целом будет способствовать определению общего вектора нашего развития.

Елдің жетекші ғалымдарымен кездесуде сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2002 жылдың 15 сәуірі

Қадірлі достар! Құрметті әріптестер!

Қазіргі кезеңде дамыған ғылымы, жетік техникасы болмайынша, ешқандай елдің әлемдік өркениет көшіне ілесе алмайтыны, терезесі тең әріптес ретінде ғаламдану үдерісіне қосыла алмайтыны белгілі.

Біз үшін отандық ғылымымыздың қара шаңырағы — Ұлттық академиямыздың ғылыми әлеуетін одан әрі арттыра беру, оның алдағы ілгерілеу жолдарын айқындап алу бүгінгі таңдағы ең бір көкейкесті мәселелердің бірі.

Уважаемые коллеги!

Современные требования к науке связаны с переосмыслением пройденного пути и, по большому счету, поиском новых основ миропорядка.

В связи с этим хочу сказать, что десятилетний наш путь, наша политика на завершившемся в Алматы II Евразийском экономическом саммите были подвергнуты серьезнейшему анализу со стороны ведущих мировых политиков, аналитиков, бизнесменов.

Они в основном подтвердили, что наша страна — в числе лидеров социально-экономических реформ, причем Казахстан за это время значительно повысил свою привлекательность для многостороннего сотрудничества. Об этом свидетельствует и недавний факт признания Казахстана, как США, так и Европой страной с рыночной экономикой.

Но для того чтобы мы смогли занять достойное место в современном мире, нам нужно переходить на рельсы интенсивного, технологического развития.

Это создает объективные предпосылки для востребованности отечественной науки.

Какими же должны быть основные ориентиры для государственной поддержки науки?

Прежде всего — о фундаментальных исследованиях.

В Казахстане сложился и действует целый ряд серьезных научных школ и коллективов, вносящих достойный вклад в мировую копилку знаний. Таким коллективам, безусловно, нужна государственная поддержка, в отдельных случаях включая и базовое финансирование содержания инфраструктуры институтов (обсерваторий, станций, научных полигонов) и сохранения имеющегося уникального научно-исследовательского оборудования.

Но нужно внимательно разобраться, что в программах фундаментальных исследований достойно такой поддержки, а где под маркой фундаментальных исследований решаются узкие прикладные задачи или традиционно проводятся исследования такого уровня, который далек от мировых достижений. В этом направлении очень серьезно должна поработать Национальная академия наук.

Мы должны последовательно добиваться повышения качества фундаментальных исследований, укрепления связей наших ученых с мировым научным сообществом, увеличения нашего вклада в мировую науку, в экономику страны.

В ноябре прошлого года по моему распоряжению была создана межведомственная комиссия для выработки предложений по совершенствованию деятельности Национальной академии наук, которой принадлежит важная роль в системе фундаментальных исследований.

Было рассмотрено более 100 предложений поступивших из 26 научных организаций, 20 вузов, от 54 членов Национальной академии наук.

Комиссия проанализировала состояние казахстанской науки, кадровый научный потенциал страны, материально-техническую базу отечественной науки, пересмотрела важнейшие направления фундаментальной и прикладной науки, инновационной деятельности.

Конечно, главным вопросом было уточнение и конкретизация функций Национальной академии наук. С учетом поступивших предложений и в соответствии с действующим законодательством рекомендовано сохранить существующий юридический статус Национальной Академии как государственного научного учреждения. При этом существенно расширяются ее функции.

Теперь к компетенции Академии полностью отнесена экспертиза программ и проектов фундаментальных исследований.

Академия получает права, а главное — широкие возможности в научно-издательской деятельности, в проведении международных научных конференций, проведении конкурсов на соискание именных премий в области науки.

Думаю надо обратить особое внимание на реформирование институтов Академии наук. Именно там решаются конкретные задачи науки. Необходимо четко определиться, какие институты сохранить и укрупнить, как их финансировать, а какие институты передать в вузы. Необходимо решить проблему закрепления молодежи в науке. Нам важно развивать интеграцию с российской наукой, создавать совместные центры для научных исследований.

Сегодня я поручил Правительству разработать Положение о Фонде науки, предусмотренном законом, и выделить целевым назначением для начала 150 млн. тенге, которые должны быть использованы прежде всего для поддержки молодых талантливых ученых, прорывных идей, стажировки наших специалистов в лучших научных центрах мира.

Особый слой представляют гуманитарные, социально-политические и экономические исследования. Они призваны стать, по большому счету, важнейшим инструментом укрепления независимости Казахстана, развития культуры, формирования в нашем обществе нового сознания.

Сегодня нам настоятельно необходимо самое серьезное и углубленное изучение и прогнозирование общественно-политических процессов, происходящих как внутри страны, так и за ее пределами,

В этой сфере нужен целенаправленный государственный заказ науке, отвечающий сегодняшним и завтрашним потребностям государства.

Особое внимание должно быть уделено выработке механизмов реализации результатов таких исследований. Пока же создается впечатление, что страна развивается сама по себе, а отдельные наши исследовательские институты — сами по себе, зачастую не поспевая за процессами, происходящими в государстве.

Основной вектор развития прикладных исследований и разработок должен быть направлен на конкретные потребности инновационного процесса в реальном сек-

торе экономики. Прикладная наука должна стать одной из производительных сил экономики Казахстана.

Высокотехнологичные производства — это один из основных потенциальных источников пополнения государственного бюджета. В настоящее время в наиболее развитых странах вклад научно-технического прогресса в прирост ВВП составляет, по разным оценкам, от 75% до 100%.

Приступая к внедрению в экономику инновационных подходов, надо четко осознавать, что и здесь надежды на автоматическое действие рыночных механизмов могут не оправдаться. Опыт зарубежных стран свидетельствует, что рыночные механизмы вызывают повышенный интерес производителей к нововведениям, как правило, только в высокотехнологичных отраслях, а такие отрасли в нашей стране развиты недостаточно.

В странах с доминированием добывающих отраслей происходит сдерживание инновационных процессов.

Для внедрения инновационных механизмов в наших условиях, особенно в ключевых сырьевых отраслях и в сфере переработки полезных ископаемых, требуется последовательность и настойчивость, активная и наступательная.

Начало этим процессам положено. В мае прошлого года принята Программа инновационного развития Республики Казахстан. В Парламенте рассматривается проект Закона «Об инновационной деятельности», закладывающий законодательную базу этой новой для Казахстана научно-производственной сферы.

Наука продолжает развиваться практически изолированно от инновационных процессов, от нужд развития реального сектора экономики. Такое положение надо в корне менять. Настало время конкретно задуматься над созданием национальной инновационной системы.

Основной задачей такой политики должно стать всемерное развитие производственно-технического потенциала, включая подготовку кадров, обеспечивающих поддержание необходимого технологического уровня и переход на более высокие технологии. Необходим четкий выбор рациональных стратегий и приоритетов развития инновационной сферы, определение конкретных организационных и экономических механизмов развития приоритетных направлений.

Конечно, мы не можем обеспечить одновременное интенсивное развитие всех перспективных направлений науки. Нужно серьезно подумать и найти свою нишу именно в современной мировой научно-технологической конъюнктуре.

К примеру, недавно, во время визита в Индию, я воочию убедился, что эта страна, несмотря на сложнейшие внутриполитические и экономические проблемы, нашла свое достойное место в развитии современных технологий.

Индия сегодня является лидером в разработке компьютерного программного обеспечения.

У нас есть все необходимые ресурсы. Надо четко определить свои приоритеты и действовать. Для начала, например, на наиболее продвинутых направлениях отечественной науки подумать о создании современных информационных технопарков, которые позволят Казахстану найти собственную нишу.

Активизация инновационной деятельности невозможна без обеспечения благоприятных экономических и финансовых условий, внедрения мировых стандартов качества продукции и защиты окружающей среды.

Опыт зарубежных стран показывает, что создание вокруг науки «инновационного пояса» дает возможность быстро и с малыми затратами продвигать научно-технические разработки на рынок, привлекая при этом в качестве инвестиций частный капитал.

В среднесрочной перспективе мы должны ориентироваться на целевое увеличение как бюджетного финансирования, так и привлечение внебюджетных средств.

Надо откровенно сказать, что в последнем направлении результаты работы и научного сообщества, и органов государственного управления пока крайне неудовлетворительны.

До сих пор мы не уделяли должного внимания привлечению на развитие науки средств местных бюджетов. А ведь в каждой области имеются научно-технологические проблемы, разрешение которых посильно и целесообразно именно на региональном уровне. Над этой проблемой также стоит задуматься.

В условиях открытой экономики ключевое значение в науке имеет выход на мировой рынок интеллектуальной собственности и новых технологий.

Сегодня объем этого рынка в мире намного превышает обороты таких развитых рынков промышленной продукции, как, например, автомобилестроение. Настало время и нам обратить внимание на эту проблему.

Считаю, что сегодня состоится конструктивный разговор. Надеюсь, что казахстанская наука сможет выйти на поставленные рубежи, внести достойный вклад в мировые научные достижения, реально способствовать развитию экономики страны, нашего интеллектуального и духовного богатства.

Құрметті әлеумет!

Көріп отырсыздар, бәріміздің де көздегеніміз — ғылымымыздың қара шаңырағының жақсы дәстүрлерін дамыта берудің, ғылыми-техникалық әлеуетімізді ел игілігіне жаратудың қамы.

Еліміздің ғылыми, техникалық және рухани қазынасын, игілігін еселеу жолында жетік жобалар, жемісті әзірлемелер жасалып іске асырылады, кемел идеялар мен келелі іс бір арнадан тоғысады деп сенемін.

Сіздерге ғылыми табыстар, баршаңызға зор денсаулық тілеймін.

Каспий бойы мемлекеттерінің I саммитінде сөйлеген сөзі

Түрікменстан, Ашғабад қаласы, 2002 жылдың 23 сәуірі

Уважаемые главы государств! Дамы и господа!

Наша встреча — хорошая возможность укрепить полномасштабное взаимовыгодное партнерство, сообща найти ответы на современные вызовы и укрепить стабильность в Каспийском регионе. На нас лежит большая ответственность за то, чтобы центр Евразии не превратился в арену столкновений интересов, чтобы народы наших стран не стали заложниками различных геополитических игр.

Общим мирным устремлениям азиатских стран отвечает процесс СВМДА, трибуну которого целесообразно использовать для изложения мнений и подходов к проблемам безопасности, сотрудничества и доверия на азиатском континенте.

4 июня текущего года в Алматы планируется провести I саммит СВМДА, который призван придать импульс развитию диалога по вышеуказанным вопросам. На саммите предполагается подписать итоговый документ — Алматинский акт, закладывающий основу для дальнейшего развития СВМДА, определяющий его основные параметры и формы в будущем. Кроме того, на саммите предполагается подписание Совместного заявления о борьбе с терроризмом и другими угрозами в контексте диалога цивилизаций и общности глобальных интересов.

В последнее десятилетие именно Каспийский регион приобрел важнейшее значение для всего Евразийского региона, привлекая пристальное внимание политической и деловой элиты мира. Затянувшиеся переговоры по определению правового статуса Каспия свидетельствуют о том, что поиск взаимопонимания и согласования интересов сторон сопряжен с серьезными трудностями объективного и субъективного характера. Но проведенное за столом переговоров время не было потрачено зря. Очевидным положительным фактом явилось сохранение политической стабильности и взаимопонимания в регионе Каспия. Открытие крупных углеводородных месторождений в бассейне Каспия не повлекло за собой раздоров и неразрешимых конфликтов. Наоборот, благодаря взвешенной политике прикаспийских государств удалось добиться приоритета единства общих взглядов над остающимися между прикаспийскими государствами отдельными разногласиями.

Казахстан поддерживает и поощряет широкую кооперацию и сотрудничество на Каспии при одновременном укреплении стабильности. Только в этом случае можно ожидать большого притока необходимых инвестиций — снижение политических рисков является одним из основных условий доверия как к каждой стране в отдельности, так и региону в целом. Несомненно, важный положительный фактор — растущее понимание прибрежными государствами необходимости совместного решения многих проблемных вопросов по созданию новой системы отношений как фундамента региональной безопасности. Здесь основу должны составлять принципы равноправия, уважения суверенитета, законных политических и экономических интересов друг друга, а также взаимно признанные нормы взаимоотношений.

Каспийское море — достояние народов прибрежных стран. Все мы выступаем за сохранение Каспийского моря как зоны мира, добрососедства, дружбы

и сотрудничества. Это та основа, на которой следует продвигаться к консенсусному решению о правовом статусе Каспия. Задачей прибрежных стран является гармонизация прав каждой из них на Каспии в целях эффективного использования ресурсов моря и его сохранения для последующих поколений. В этой деятельности, по мнению казахстанской стороны, целесообразно руководствоваться сочетанием принципов учета национальных интересов, справедливости и разумного компромисса. Конкретно в отношении комплексного правового статуса моря Казахстан предлагает установить прибрежные и рыболовные зоны согласованной ширины; дно и недра разделить на национальные секторы; остальную часть моря оставить общей.

Предлагаемый Казахстаном подход позволит: четко разграничить права прибрежных государств на минеральные ресурсы, что, в свою очередь, благотворно отразится на инвестиционном климате в нашем регионе; благодаря созданному режиму кондоминиума на большей части водного бассейна сохранить осетровые и другие биоресурсы, обеспечить экологический баланс, свободу торгового судоходства и воздушного сообщения.

Сегодня все прибрежные страны согласились с возможностью применения на Каспии принципа раздела. Конечно, есть нюансы и особенности в подходах прикаспийских государств к вопросу о том, что и как делить. Всем нам они известны. Но важно то, что в принципе все 5 стран сходятся в необходимости раздела дна.

Сегодня имеются 3 основных метода этого деления:

1) метод срединной линии (или модифицированной срединной линии). За него выступают Казахстан, Азербайджан, Россия и частично Туркменистан;

2) широтный метод, предлагаемый Туркменистаном при делимитации дна с Азербайджаном;

3) метод 20%, предлагаемый Ираном.

Использование первой из указанных выше методик закреплено соответствующими договоренностями, в частности: в казахстанско-туркменском Совместном заявлении 1997 года стороны согласились придерживаться срединной линии; в Соглашении между Казахстаном и Россией 1998 года речь идет о разделе донных секторов по срединной линии, модифицированной по договоренности сторон; в Соглашении между Казахстаном и Азербайджаном 2001 года закреплен принцип раздела по срединной линии.

В азербайджанско-российском Совместном заявлении 2001 года стороны договорились об использовании при разграничении дна Каспия между этими странами модифицированной срединной линии. Очевидно, что принцип срединной линии и его вариации (модифицированной срединной линии) большинством прибрежных стран в настоящее время признан приемлемым. Остается надеяться, что в итоге все государства региона займут конструктивную позицию по этому вопросу и пойдут по пути разумного компромисса.

Все это указывает на то, что возникла важная в геополитическом и геоэкономическом отношениях перспектива окончательного урегулирования каспийской проблематики. Без этого невозможно будет эффективно реализовать имеющиеся проекты по развитию углеводородных ресурсов Каспия, строительству транспортных магистралей и трубопроводов, связывающих Европу со странами Персидского залива и Востока.

Каспийский регион находится в самом центре этой уже складывающейся новой системы коммуникаций. Значит, в скором времени надо будет смелее ставить вопрос

о торговом судоходстве на этом огромном морском пространстве. Значимость исторического момента связана не только с энергоресурсами и коммуникациями. Создание единых юридических норм необходимо для наращивания эффективного регионального торгово-экономического сотрудничества. Общий рынок для всего региона охватывал бы гораздо большее количество населения и тем самым достиг бы более привлекательных масштабов не только для иностранных, но и, прежде всего, местных производителей.

Не менее важен, наряду с экономическими факторами, бережный подход к хрупкой экологической системе Каспия. Страны Центральной Азии, и прежде всего Казахстан, в полной мере испытывают негативные последствия экологической катастрофы Арала — результата бездумного и бессистемного эксплуатирования ресурсов моря. Только четкое разграничение национальных юрисдикций на Каспийском море создаст основу для эффективного развития экономики региона, а также позволит ускорить принятие мер по защите экологии.

Обращаясь к экологической составляющей комплекса каспийской проблематики, напомню, что ранее казахстанская сторона, как и остальные участники переговорного процесса, выступала за заключение отраслевых, в том числе и экологических, соглашений по Каспию только после вступления в силу Конвенции об его правовом статусе.

Но переговорный процесс по правовому статусу неоправданно затянулся, в то время как решение вопросов сохранения природной среды Каспия не терпит отлагательства. Хочу еще раз напомнить об обращении Казахстана и России в Совместной декларации от 9 октября 2000 года к остальным прикаспийским государствам. Она призывает в приоритетном порядке, до подписания Конвенции о правовом статусе Каспия, заключить многосторонние межправительственные соглашения, в соответствии с которыми можно было бы принять срочные коллективные меры по защите природной среды Каспийского моря, сохранению, воспроизводству и рациональному использованию его биологических ресурсов, в частности, уникальной популяции осетровых. Полагаю целесообразным поручить компетентным министерствам и ведомствам наших стран вплотную приступить к согласованию и подготовке к подписанию соответствующих природоохранных соглашений.

Наверное, излишне говорить, что затягивание решения нами проблемы Каспия на руку тем деструктивным силам, которые будут не прочь воспользоваться этим, и максимально препятствовать миру и стабильности в регионе. Я полагаю, что в наших силах решить вопрос гармонизации прав каждого прибрежного государства на Каспии самостоятельно, путем мирных переговоров. Ведение же диалога с позиции силы, равно как демонстрация неспособности самостоятельно разобраться в каспийском вопросе, по нашему мнению, не будет способствовать поиску взаимоприемлемых решений, а только вызовет нездоровый интерес третьих сил.

Будущее Каспия должно основываться на общих ценностях и согласованных позициях прикаспийских государств, и только уважая интересы друг друга, можно будет наиболее выгодно использовать бесценные богатства Каспия. Я уверен, что все заинтересованные стороны понимают это. Каспий должен стать регионом эффективной интеграции и экономического сотрудничества в интересах всего мира. Мы обязаны сделать все возможное, чтобы уберечь его от возможных катаклизмов. И это всем нам по силам. Думаю, что немало тем для обсуждений мы сможем найти и на предстоящем саммите СВМДА, на котором я буду рад видеть всех присутствующих здесь глав государств.

I Еуразиялық медиа-форумда сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2002 жылдың 25 сәуірі

Уважаемые дамы и господа!

Я искренне рад приветствовать на казахстанской земле участников и гостей I Евразийского медиа-форума, собравшего авторитетнейших журналистов, политиков и экспертов для обсуждения роли Евразии в глобальных процессах гуманитарного развития и культурно-информационной интеграции.

Позвольте поблагодарить Президента Республики Иран Мохаммада Хатами, философа и богослова, являющегося поборником дела мира, нашедшего время в своем напряженном графике, чтобы быть вместе с нами.

Геополитические перемены на историческом пересечении веков и тысячелетий кардинально изменили весь мир. Но, пожалуй, в большей степени это коснулось нашего континента, который обрел практически новый облик.

Можно предположить, что XXI век — это век бурного развития Евразии. Устраняются былые барьеры сотрудничества постсоветских стран с другими государствами. Формируются имеющие мощный созидательный потенциал новые организации безопасности и сотрудничества, такие, как ШОС и СВМДА.

Важнейшей энергетической базой развития в XXI веке становится Каспийское море и его богатства. Именно здесь намечается пересечение Атлантической и Евразийской политик. Именно сюда была нацелена экспансия, исходившая из Афганистана. И мы не должны допустить здесь непримиримого противостояния интересов. Для всего мира очень важно иметь здесь зону стабильности и сотрудничества, которая служила бы делу развития.

Несмотря на то, что противостояние двух мировых систем давно ушло в прошлое, на смену старым вызовам приходят новые.

Одним из них является международный терроризм. И мы вынуждены признать, что мир и спокойствие людей планеты все еще в опасности, что человечество все еще не пришло к осознанию приоритета мирного диалога над вооруженным противостоянием, согласия над кровопролитием и враждой.

Сегодня уже не нужно заключений авторитетных аналитических институтов мира, чтобы понять, что истинные корни такого состояния человеческого сообщества — в глобальном неравенстве, в бедности, нищете и безграмотности.

Подсчитано, что, если условно принять все население Земли за деревню со 100 жителями, выдержав все пропорции, то в этой деревне будет проживать 57 азиатов, 21 европеец, 14 американцев, как южных, так и северных, и 8 африканцев. Из них только 30 белых. При этом 80 жителей из 100 не имеют нормальных жилищных условий, 50 не получают полноценного питания или просто недоедают, и только один житель такой гипотетической деревни имеет полноценное высшее образование.

По данным, приводившимся на саммите тысячелетия ООН в 2000 году, развивающиеся страны имеют долг в 6 трлн. долларов, 20% стран мира обладают 80% его богатств. К этому можно добавить, что примерно 500 млн. человек переживают

войну, межнациональные и межрелигиозные конфликты. При всем этом наибольшая доля сегодняшних страданий и проблем человечества опять-таки приходится на народы нашего континента.

Если посмотреть с этой точки зрения на мир и Евразию в целом, человечество должно понять: путь к спасению лежит только через взаимопонимание и терпимость, взаимопомощь в развитии и солидарность. У нас есть все исторические основания надеяться, что существующие острые проблемы на Евразийском пространстве будут разрешаться именно таким путем мирного диалога и сотрудничества.

Это, во-первых, столетия взаимовлияния и взаимообогащения славянских и тюркских народов.

Во-вторых, северная Евразия является одним их примеров веротерпимости и бесконфликтного сосуществования ислама и христианства. Это редкое явление в современном мире, даже в его либеральной части.

В-третьих, судьбы многих молодых независимых государств подвержены общим опасностям и угрозам со стороны международного терроризма, политического экстремизма, транснационального наркобизнеса.

Борьба с этим злом возможна только объединенными усилиями.

В этих условиях чрезвычайно важно, чтобы масс-медиа, вышедшие из окопов холодной войны, служили делу мира и диалога между нациями и религиями, богатыми и бедными, странами и континентами. Именно в этом — их высокая историческая миссия.

На фоне всеобщей глобализации и усиления неравномерности развития в экономике и политике происходит глобализация мирового информационного пространства.

При этом информационная самоизоляция любого государства не может не повлечь непредсказуемых последствий для его будущего. Но в то же время есть проблемы информационной зависимости большинства стран от государств-лидеров, которые могут носить гораздо более сложный и глубокий социокультурный характер. Поэтому мы, созидая свою новую государственность, никогда не упускали из виду проблемы становления нашей информационной независимости. Я убежден, что в ее основе лежит триединство понятных и святых ценностей — Свобода, Открытость, Закон.

Казахстан за короткое время провел глубокие политические и экономические реформы. Мы признаны страной с рыночной экономикой. Мы конституционно запретили цензуру и обеспечили свободу слова, ликвидировали монополию государства на СМИ, создали новые правовые и экономические основы развития информационной сферы.

Сегодня в нашей стране с населением в 15 млн. человек действует около 1 600 средств массовой информации, 80% из них — негосударственные. Наши граждане сегодня голосуют на свободных выборах, свободно исповедуют свою веру, свободно объединяются, могут открыто говорить о своих разногласиях с правительством. Всего этого никогда не было в нашей истории! Мы открыты для вас, как и мир открылся для казахстанцев. Мы обрели большое количество зарубежных друзей и партнеров. Мировое сообщество перестает видеть в нас опасность.

Тысячи зарубежных журналистов, экспертов и политиков побывали на нашей земле. Они видели и наши достижения, и наши недостатки. Казахстан добровольно

отказался от ядерного оружия. Мы закрыли ядерный полигон. Мы выслушали их, спорили или соглашались — так зарождалась наша демократия.

Демократия — наш осознанный собственный выбор, и мы ее совершенствуем с учетом наших реальных исторических условий, нашей геополитической ситуации и регионального окружения. И независимые СМИ стали ее важнейшим компонентом. Я считаю глубоко показательным то обстоятельство, что в числе основных организаторов форума — окрепшие свободные средства массовой информации и журналистское сообщество независимого Казахстана.

Сегодня, когда для нашей страны самым главным приоритетом является сохранение, укрепление независимости, крайне важно, чтобы масс-медиа активно способствовали становлению и укреплению нашей новой государственности, гражданского общества, сохранению политической стабильности, межнационального и социального мира и согласия. СМИ должны быть примером законопослушания; именно соблюдение законов является первоосновой становления и укрепления демократии, прав и свобод человека.

Мы живем в сложное, но великое время крушения старых стереотипов и представлений. Раньше для людей разных культур и цивилизаций было непреодолимой проблемой научиться слышать и понимать друг друга. Великий писатель Евразии точно выразил это словами: «Запад есть Запад, Восток есть Восток, и вместе им не сойтись». Восток и Запад были не только понятием географической противоположности.

Они прошли через крестовые походы и священные войны, переселения народов и опустошительные нашествия, колонизации и борьбу за свободу и независимость. Из 14,5 тысяч войн, пережитых человечеством, львиная доля выпала на народы Евразии. Кровопролитие на нашем континенте продолжается и сегодня. Но после 11 сентября прошлого года мир стал совсем иным.

Люди стали не просто сочувствовать жертвам войн и терактов в различных отдаленных от них самих точках планеты. Они, наконец, осознали, что отныне в опасности все человечество, и решать судьбу Земли должны мы все вместе. Мы видим сегодня крушение старых и «удобных» представлений о том, что мир делится на страны цивилизованные и нецивилизованные, передовые и отсталые, прогрессивные и непрогрессивные.

Но мы прекрасно осознаем, что средства массовой информации в современном обществе становятся сильным инструментом влияния. Они могут вселять в людей уверенность или сеять страх, духовно обогащать или опустошать, сближать или разрушать. Все зависит от того, какие цели ставят перед собой средства массовой информации и люди, которые ими управляют. При этом в государстве, развивающемся по демократическому пути, порой непросто провести грань между ограничением свободы слова и требованием беспрекословного подчинения исполнению Закона.

С этой проблемой столкнулись практически все постсоветские страны. Поэтому средства массовой информации должны осознавать свою исключительную ответственность перед обществом. Мы все осознали себя органичной и неотъемлемой частью общей человеческой цивилизации, где бы мы ни родились и не жили. Действительно, мир разделен лишь в нашем сознании!

Извечная проблема «несхождения» Востока и Запада, на мой взгляд, имела в своей основе столь же извечное состязание в совершенстве мировоззрений,

культур, образов жизни, моделей развития. Но теперь мы не можем не прийти к пониманию того, что единственное и великое совершенство — в их гармоничном сочетании и единении. Мы должны делать все от нас зависящее, чтобы Запад и Восток не только двигались навстречу друг другу, но именно в это время и на этом континенте основали новую философию открытости и сотрудничества цивилизаций, которая определит будущее планеты Земля — нашего общего и единственного дома.

Я думаю, что многонациональный Казахстан, где царит межнациональное, межконфессиональное, социальное согласие, уже становится частью этого Нового мира, к которому обязательно придет человечество.

Хочу пожелать участникам форума успешного поиска ответов на насущные вопросы и вызовы времени, открытия новых путей развития массовой информации в интересах всего мирового сообщества.

Надеюсь, что ваши встречи в Казахстане, через который древний Шелковый путь многие века соединял Восток и Запад, помогут навести новые мосты взаимопонимания и сотрудничества между народами и государствами.

«Ішкі және сыртқы саясаттың 2003 жылғы негізгі бағыттары туралы» Қазақстан халқына Жолдауы

Астана қаласы, 2002 жылдың 29 сәуірі

Құрметті депутаттар!
Қадірлі отандастар!

Жуырда ғана баршамыздың бас қосып, мемлекетіміздің он жыл ішіндегі дамуының қорытындысын шығарғанымыз естеріңізде. Бұл ретте жетістігіміздің жемістерін ғана теріп қойғанымыз жоқ, ең бастысы келер ұрпақ үшін ел тәуелсіздігін қалыптастырудың алғашқы кезеңі жайында ғажайып мол тарихи мұра жиғанымызға көз жеткіздік.

Сонымен қатар біз өзіміздің үлкен жолдан өтіп, толыса түскенімізді, XXI ғасырға қаймықпай қадам баса алатындай биікке көтерілгенімізді пайымдадық. Осы жылдар ішінде тындырған ісіміздің басты түйіні Қазақстанның дербес мемлекет болып қалыптасуында жатыр. Әлбетте біз масайраудың да, масаттанудың да ретсіз екенін жақсы түсінеміз, мұның өзі мереке үстіндегі баяндамада да қадап айтылды.

Біздің әлі де есею мен кемелдену кезеңінен өтуіміз керек, Қазақстандағы азаматтық қоғамның босағасын бекіте беруіміз керек.

Біздің «Қазақстан–2030» Стратегиясына негізделген онжылдық жоспарымыз да осыған бағытталып отыр.

Тегінде еліміздің әлеуметтік-экономикалық әлеуетін еселеу жөніндегі жұмысты бұрынғысынша серпінді жүргізу үшін орта мерзімдік жоспарлар мен орта мерзімді кезеңге және 2003 жылға арналған басымдықтарды барынша нақты айқындап алудың маңызы айрықша зор.

Менің жуырда Үкіметтің үш жылға арналған іс-қимыл Бағдарламасын бекіткенім өздеріңізге мәлім. Онда экономиканың нақтылы секторының құрылымын жақсарту, көлік инфрақұрылымын дамыту, халықтың тұрмыс деңгейін көтеру, ел экономикасын аймақтық ортақ рынoктарға кіріктіруді жеделдете түсу міндеттеріне айрықша ден қойылып отыр. Сондықтан да менің осы Жолдауда алдағы басымдықтардың байыбын баса көрсеткім келеді, ал мұның өзі Үкіметке өзінің ертеңгі қам-қарекетін бюджеттің нақты бағдарламасының ауқымында іске асыруға мүмкіндік берер еді.

Оның ерекшелігі мынада: біріншіден, мен әр жылды белгілі-бір салаға немесе қызметтің бағытына арнау тәжірибесінен бас тартып, басымдықтарды үш жылдық мерзімге белгілеуге көшуді ұсынар едім.

Екіншіден, Президенттің Қазақстан халқына Жолдауы тұңғыш рет бюджет атқарылғаннан кейін емес, бюджетті қалыптастыру барысында жария етіліп отыр.

Алдағы кезеңді, яғни 2003–2005 жылдарды ауылды (селоны) түлетуге арнау үшін көптеген себептер бар. Менің Жолдауым да, міне, нақ осы мәселеге арналып отыр. Кеңестік экономиканың кембағалдығынан зардап шеккен де нақ сол ауыл

шаруашылығы, ең алдымен дәл сол ауыл еңбеккерлері, нарыққа көшу кезеңінде оның залалын жон терісімен сезінген де солар.

Ауыл дегеніміз — сайып келгенде, халықтың тұрмыс салты, мәдениетіміздің, дәстүріміздің, әдет-ғұрпымыз бен рухани тіршілігіміздің қайнары. Осынау саясиморальдық және әлеуметтік факторлардың өзі-ақ бізден ауылға барынша байсалды қарауымызды талап етеді. Кез келген революциялық сілкіністер кезінде ауырсындыратын өзгерістер ауыртпалығының ауылға түсетіні мәлім, әрі мұны тарих та дәлелдеп отыр. Мұны Қазақстан да бастан кешті.

Біз кез келген ұлттың түп-тамыры ауыл жұртында жататынын естен шығармауға тиіспіз. Бәрінен бұрын тұрақтылық пен байсалды эволюциялық дамуға нақ осы жұрттың ықыласты екені де аян. Тәуелсіздік пен қуатты мемлекет мұраттарын айрықша қастерлеп, терең сезінетін де осы жұрт, өйткені оның қаны мен жанында бабаларымыздың арманы мен үміті қаттаулы қалпында жатыр.

Сонымен қатар, таза экономикалық себептер де бар. Экономикамыздың ішкі құрылымын, таяу және шеткері жатқан рыноктарды мұқият саралау Қазақстанның агроөнеркәсіптік мамандануын тереңдету хақында зерделеп ойлануға жетелейді. Мұның өзі таңданарлық жәйт, бірақ шындық: бізге таяу және шалғай жатқан рыноктардың бәрі де астық пен етке зәру. Алайда Қазақстанның азық-түлігі солардан өзіне орын таба алмай тұр, өйткені сапасы төмен әрі шығасысы жоғары, сондай-ақ оған көрсетіліп отырған мемлекеттік және дипломатиялық қолдау да әлсіз. Ол — ол ма, ішкі рыногымыз өзінің бірқатар тұғырлары турасында сырттан азық-түлік тасып әкелудің үдей түсуінен ұтылысқа ұшырай бастады.

Елімізде қуатты ауыл шаруашылығы секторы болуының айрықша маңызы бар, мұның өзі оған ілесе жүретін салаларды: минерал тыңайтқыштар, ауылшаруашылық машиналарын жасау, жеңіл және тамақ өнеркәсібін, оның ар жағында технологиялық желі бойынша басқа да салаларды мықтап көтеруге мүмкіндік берер еді. Демек, мұның ел экономикасы үшін беретін сан алуан тиімділігі орасан зор. Біздің ауылға деген ерекше көзқарасымыздың демографиялық, көші-қон және әлеуметтік астарлары жөнінде айтпау да мүмкін емес. Ауылдық жерлерге адамдарды қоныстандыру Қазақстанда тарихи тұрғыда, әсіресе, әміршіл экономика кезеңінде нарық экономикасы жағынан да, сондай-ақ әлеуметтік және экологиялық пайым жағынан да барынша сәтсіз жүргізілгенін айтқан жөн. Соның салдарынан көптеген ауылдық аудандарда тоқыраушылық экономика тамыр тартты. Жерінің сапасы жағынан, сондай-ақ табиғи және әлеуметтік өлшемдері жағынан алғанда да миллионға жуық адам өзіндік жетімділіктің ең төменгі қалыптары жағдайында өмір сүріп жатқанын еш бүкпесіз тілге тиек етуге болады. Біздің мынадай бір ерекшелікті барынша байыпты екшеуіміз керек.

Қазақстанда ауыл жұрты 43 процентті құрайды. Ауыл жұртының көптігінен аудандардың көпшілігінде жұмыссыздық дендеді, ал мұның өзі ауылдағы еңбек рыноктарын әлсіретеді, сөйтіп оны елдегі ең төмен деңгейге дейін арзандатады. Соның салдарынан ауыл жұрты аудан орталықтары мен қалаларға жаппай көше бастады. Айталық, 2000–2001 жылдары келешегі күмәнді, сол себепті адамдар тастап кеткен 186 мекен тарады, биыл тағы да сондай 93 мекен таратылатын сыңайлы. Бұл құбылысқа өзіміз де, өзге жұрт та қаншама тосырқай қарағанмен, оны объективті процесс ретінде пайымдағанымыз дұрыс. Мәселе мұның атқарушы биліктің ырқынан тыс, стихиялық сипатта жүруінде ғана болып отыр. Он жыл ішінде біз

экономикадағы тұғыры тұрлаулы мемлекет ретінде аяғымызға нық тұрдық. Ендеше жеткен биігіміз бен жинақтаған тәжірибемізге сүйеніп, ауылдағы ағайынымызға өмірдің жаңа сапасына жетуіне қол үшін беретін уақыт туды.

Менің нақты ұсыныстарым қандай?

Бірінші. Біздің бәріміз алдымен ауылға (селоға) қолдау көрсету дегеніміз кез келгенді және көрінгенді оңды-солды мемлекеттік қаржыландыруға келіп тіреліп тұрмағанын мықтап ұғынып алуымыз керек. Біз бәз баяғыдай масылдық және мемлекеттік бійек болушылық тәжірибесін қайта түлете алмаймыз және олай істемейміз. Алдағы уақытта да адамның өзі үшін және өзінің отбасы үшін ырзығын теруіне қажетті жағдай туғызу бағытын нысаналы жүргізу керек, жұмыс істей білетін, өзінің еңбексүйгіштігін көрсеткен адамдарға қолдау көрсету керек. Мемлекеттің халықтың және оның болашағының алдындағы жауапкершілігі де, міне, осында жатыр. Мемлекеттің бүкіл қаржы-экономикалық, соның ішінде әлеуметтік және ауыл шаруашылығы саясаты саралау арқылы адамның тіршілігі мен нарықтық қатынастардың іске қосылуы тұрғысынан келешегі бар аумақтарға бағытталуы керек.

Екінші. Мен Үкіметке ауылдық аумақтардың тұрғындарын келешегі болатындай етіп қоныстандыру үлгісін жасауды тапсырамын. Тұралауға ұшыраған бірсыпыра шағын қалалардың тағдырын да жалтақтамай шешу қажет. Елімізге ішкі көші-қонды келешегі бұлдыр өңірлерден дамып келе жатқан аудан орталықтары мен шағын қалаларға қарай ойыстыруды көтермелейтін мемлекеттік саясат қажет.

Әлбетте, бұл саясат көші-қон легін жоспарлау мен басқару, қоныс аударушыларды жермен және тұрғын үймен қамтамасыз ету, мамандықтарға бейімдеу мәселелерін ескеруі шарт. Барлық адамдардың экологиялық таза ортада өмір сүруге, жақсы әлеуметтік қызмет көруге ұмтылатыны белгілі. Бұл ниетті қолдау керек. Шұрайлы жері, іргесінде өнім өткізу рыноктары, қолайлы көлік желілері бар өңірлерде ауылдың қалыпты тіршілік етуге жағдайы толық екені айдан анық. Ауыл шаруашылығы министрлігіне аумақтық істер жөнінде қосымша уәзипалар беру мәселесінің де пісуі жетті.

Үшінші. Мен Үкіметтің алдына барынша қысқа мерзімнің ішінде Қазақстан агроөнеркәсіп кешенін дамытудың үшжылдық президенттік бағдарламасын әзірлеу міндетін қоямын. Сонда бұл бағдарламаны қандай көздерден және қандай шарттармен қаншалықты шамада қаржыландыруға болатыны анықталады. Біздің еліміз әлемдік және өңірлік дәстүрлі азық-түлік өнімдерін беруші болып келді және болып қалуға, ал агроөнеркәсіп кешенінің өзі еліміздің экономикалық өрлеуінің, сауда және төлем балансын жақсартудың қосымша қайнары болуға тиіс. Біз осыған жету үшін барлық күш-жігерімізді жұмылдыруымыз керек.

Ауылды өркендетудің басты факторы агроөнеркәсіп кешенін тұрлаулы әрі серпінді дамыту және оның экономикасын осы заманғы нарық қағидаттары негізінде шапшаң ілгерілету болып қала береді. Бұл мәселенің мынадай тұтқалы тұстарын атар едім. Задында экономикалық және, ең әуелі, жер мен су қатынастары реформаларын байыбына жеткізу шарт.

Жуырда қабылданған Жер туралы заңның елімізді өркениетті нарыққа қарай ілгерілете алмағанын мойындауымыз керек. Ендеше бірлесе жүріп жіберген қателігімізді тез арада бірлесіп түзейік, осы заңды сындарлы қалыпқа келтірейік. Бұл заңның түпкі мәні өміршең маңызы бар: «Ауыл шаруашылығы жеріне жеке

меншік керек пе?» дейтін сауалға қайтаратын жауабы болуға тиіс. Осы сұрақтың жауабын іздегенде біз, әдетте, жерді сату — «Отанды сату» дейтін тоғышарлық тұжырымға ойыса береміз, ал жерге деген меншіктің шаруаның ендігі жерде өз жерін ешкімнің алып қоймайтынына деген сенімі мен үміті екенін ескере бермейміз. Керек десеңіз, жерге деген меншік — оны абаттандыруға, өз балаларына шұрайлы қалпында мирас етуге деген ынта-ықылас. Иесіз жер жетім. Экологиялық апатқа алдымен ұшырайтын да сол иесіз жер. Қазақстан жағдайында жерді нарық айналысына қосу дегеніміз — пайдаланылмай жатқан орасан зор ресурстарды экономикаға қосу деген сөз. Парламенттің дәл осы құрамының «Жерге жеке меншік туралы» заңды қабылдау арқылы өзінің осынау тарихи парызын орындайтынына сенемін. Үкіметке басқа елдердің тәжірибесін зерделеп, «қолдаймын» мен «қарсымынды» қатар таразыға тарта келіп, осы заңның жобасын әзірлеп, Парламентке енгізуді тапсырамын.

Сайып келгенде, су қатынастарында да тәртіп орнататын кез жетті, мұнда да ұйымдық-құқықтық былық жетіп жатыр. Гидромелиорациялық құрылғыларды жаңалаудың әбден толғағы жеткен түйіндерін де дәйекті түрде шешу керек.

Егіншілік пен мал шаруашылығында экспортқа және ішкі ірі мемлекеттік сатып алымдарға бағдарланған орта және ірі тауарлы өндірістер ұйымдастыруға кірісу керек, бұған экономикалық шараларды кіріктіру қажет.

Ауыл шаруашылығында еңбек өнімділігінің жедел өсімін және өзіндік құнның төмендеуін қамтамасыз ету үшін қайтарымды, бірақ жеңілдікті негізде мемлекеттік жәрдем көрсеткен тиімді.

Экономикалық тәсілдер арқылы шаруаларды осы заманғы агротехнологияларды енгізуге, ауыл шаруашылығы өнімдерін ұқсату салаларын дамытуға бағдарлаудың, сөйтіп қазақстандық өнім өндірушіге, жоқ дегенде, көрші елдерге тең келетіндей экономикалық жағдайлар туғызудың маңызы зор. Өнім сапасына мемлекеттік бақылау мен қадағалауды күшейтіп, едәуір жақсарта түсетін уақыт туды. Үкімет малдәрігерлік және санитарлық қадағалау, мал мен өсімдік дерттеріне қарсы күрес жүйесін тәртіпке келтіруге, стандарттар мен технологиялық нормаларға қатысты жұмысты күшейтуге, сөйтіп оларды жедел әрі дәйекті түрде әлемдік шарттарға жақындата түсуге тиіс. Ауылды ғылыми және ақпараттық қамтуды қалпына келтіру керек. Ауылшарминінің жүйесінде ауылшаруашылық институттары жұмыс істеуге тиіс, ал Статистика жөніндегі агенттіктің бастапқы ақпарат мәселесімен мықтап шұғылдануы керек. Барлық деңгейдегі әкімдерге келсек, олар ақпараттық маркетинг жүйесін өрістетуге жәрдемдесуге тиіс, әзірге мұндай жүйе 36 ауданда ғана жұмыс істеп тұр.

Үкіметтің сыртқы өткерім рыноктарын кеңейту жөнінде тиімді шаралар қолдануы шарт. Сыртқы рыноктарға шығатын көлік жолдарын ұйымдастыру жөніндегі жұмыс та көңіл көншітерлік емес, сондай-ақ сауда жолдарының бойындағы басы артық тарифтік және тарифтік емес жүктемелер де қиындық туғызып тұр. Ауылға несие және қаржы қызметін көрсететін түрлі шағын несиелеу және өзара несиелеу институттары түріндегі неғұрлым көп тарамды қаржы желісі де қат.

Ауыл шаруашылығы өндірісін сақтандырумен де ден қоя шұғылдану қажет. Үкіметтің сыртқы займдардың, әсіресе, халықаралық банктер желісі бойынша түскендерінің едәуір бөлігін жеңілдікті және үйлесімді негізде ауыл шаруашылығына бағыттау жөніндегі бүгінгі іс-тәжірибесінен жазбағаны жөн.

Лизинг орталықтарының, несие серіктестіктерінің мүмкіндіктерін күшейте беру міндеті де алда тұр.

Төртінші. Мен Үкіметке әлеуметтік салаға ерекше назар аударуды тапсырдым. Мұнда ауылға қатысты жаңа саясат маңызды орын алуға тиіс. Бұл — келешегі кемел өңірлерді өркендету саясаты, әлбетте мұның қаржымен жете қамтуды қажетсінетіні белгілі. Ең алдымен, біздің шаруаға кедергі келтірмеуіміз керек, оған өз шаруашылығын көтеруге еркіндік беріп, несие алуына, консалтинг жөнінде, өнімін сатуына жәрдемдесуіміз керек. Осы үш жылдың бюджеті ауыл үшін басымдықты сипатта болуға тиіс. Әлеуметтік салаға жұмсалатын қаражатта алдымен ауыл тұруға: бәрінен бұрын, ауылға арналған жолдар мен сутартқыштар тұруға; бәрінен бұрын, ауыл мұқтажын өтейтін ауруханалар тұруға; бәрінен бұрын ауылға арналған мектептер тұруға тиіс.

Мен Үкімет пен әкімдерге 2003–2005 жылдардың ішінде жыл сайын ауылда білім беруді, денсаулық сақтауды қаржыландыру әрі ауыз суға арналған әрі облысаралық және ауданаралық ауылдық автомобиль жолдарын салу мен жаңалауға арналған қаражат көлемін 10 млрд. теңгеге ұлғайтуды тапсырамын. Алайда, бұл қаражат ақылмен жұмсалуға тиіс, айталық, жадап-жүдеп, жұрты азайып кеткен жерлерде жаңадан мектептер салудың қажеті бар ма? Мұндай жағдайларда келешегі бар аудандарда мектеп-интернаттар салып, балаларды сонда ауыстырған жөн болмақ. Мұның осы заманғы ауруханаларға да қатысы бар.

Сонымен қатар, жалпы алғанда 2003 жылдан бастап, жыл сайын ауыл шаруашылығын дамытуға қосымша 8-10 млрд. теңге қарастырып отырған дұрыс. Мен білім беру жүйесіндегі істің жағдайын түбегейлі өзгертуді стратегиялық міндет санаймын. Еліміз үшін мұғалім мәртебесін арттыру, ең алдымен, ауылды жерде арттыру ең бір өзекті мәселе. Бірінші кезекте мұғалім еңбегіне ақы төлеу мәселесін шешу шарт. Биылдың өзінде мұғалімдердің жалақысын бұрын жоспарланғандай 25 пайызға емес, 30 пайыздан астамға ұлғайту мүмкіндігі бар деп санаймын. Үкіметке және әкімдерге бұл үшін қажетті қаржы көздерін табуды тапсырамын.

Бесінші. Көші-қон стратегиясы, әсіресе ауыл мен әлеуметтік салаға ерекше мән беру, тегінде, белгілі бір деңгейде, сірә, бюджетті орталықсыздандыруды талап етуі мүмкін. Дегенмен бұл тұста Үкіметтің де, Парламенттің де ауыл тұрғындарын қоныстандырудың ұтымды үлгісін жасау үшін, мұның өзі ауылдық аудандар мен округтер ауқымында белгілі бір әкімшілік-аумақтық қайта құруларға әкеліп соқпай қоймайтынын ескеріп, салмақтылық пен салиқалылық көрсетулері керек. Енді ең соңғы айтпағым.

Алдағы уақытта меншікті, дәлірек айтқанда, қалаларға ауылдан көшкендер мен ұсақ кәсіпкерлердің жері мен жылжымайтын мүлкін жария ету жөнінде тұтас шаралар кешенін қолдану қажет. Адамдардың осынау тобының меншігі жасырын және жартылай жасырын болып келетініне, әрі тиісінше ресімделмеуіне байланысты, оны капиталға айналдыру, сату немесе кепілге беру мүмкін емес. Сөйтіп, олар ашық есеп жүйесінен де, жаңа экономикалық қатынастар аясынан да тыс қалады. Бұл орасан зор әлеует.

Әлемдік сарапшылардың пайымынша, көптеген кедей елдер қазірдің өзінде ілгері серпіліс жасауға мүмкіндік беретіндей активтер мен ресурстарға ие болып отыр. Біз экономикалық дамудың аралық өңірінде тұрмыз. Экономист сарапшылардың есебі бойынша шағын және орта бизнесті қоса алғанда, экономикалық өсімнің 25-тен

35%-ға пайызға дейінгі активтері мен ресурстары астыртын айналыста жүр. Ендеше оларды нарық айналысына қосу бүкіл еліміздің экономикасы үшін орасан зор тиімділік береді.

Міне, осыған сүйеніп, шағын және орта бизнесті жан-жақты нығайта беру қажет, сол үшін кезең-кезеңімен:

- салық ауыртпалығын азайту;
- меншік пен активтерді жария ету;
- несие ресурстарына жол ашуды жеңілдету;
- әкімшілік ресімдер мен рұқсат беруді оңайлату;
- бюрократиялық бейбастақтық пен бақылау-тексеру органдарынан қорғау;
- шағын және орта бизнесті қолдайтын аймақтық орталықтар құру, маркетингтік зерттеулер жүргізуге, біліктілікті арттыруға, орталықтандырылған бухгалтерия құруға көмектесу сияқты өзекті міндеттерді шешу қажет.

Үкіметке осы мәселелер бойынша арнайы комиссия құруды тапсырамын. Ауылды өркендету жөнінде алға қойылған міндеттерді орындау парызы Үкімет пен әкімдердің бірлесіп, зор жауапкершілікпен жұмыс істеуін талап етеді. Мұның өзі атқарушы билікті бүкіл жүйесі үшін салмақты сын болуға тиіс.

Осы Жолдауда мен ауылдағы біздің жаңа саясатымыздың бір ғана, алайда аса маңызды мәселесіне әдейі ерекше назар аудардым. Демек, Үкімет пен Бюджет комиссиясы келесі жылға тиесілі басымдықтарды тиісінше нақпа-нақ анықтауы керек.

Сонымен қатар мемлекеттік құрылыс пен қоғамды демократияландырудың негізгі бағыттарына байланысты бірқатар мәселелерге тоқталғым келер еді. Орта мерзімді келешекке арналған тиісті шаралардың кешені мақұлданды. Ол негізгі Заңымыздың бұлжымайтынына және конституциялық құрылысымыздың мызғымайтынына негізделеді. Көптеген сарапшылардың, соның ішінде халықаралық сарапшылардың пікіріне сайсақ, Қазақстанның 1995 жылы қабылданған Конституциясы өзінің мәні жөнінен еліміздің даму қажеттіліктеріне сәйкес келетін демократиялық конституция болып табылады.

Осы Негізгі Заңымыздың әлеуеті көп ретте әлі де толық жүзеге асырылған жоқ. Мен бұл көзқарасты қолдаймын. Біздің халқымызға ең басты керегі — бірлік, ұлтаралық татулық пен саяси тұрақтылық. Мен мұны жақсы білемін.

Демократия — мен сіздерге ұсынған, ал сіздер қабылдаған әрі өз парасатымызбен қалап алған дамуымыздың даңғыл жолы. Біздің баршамыз осы үдерімді одан әрі орнықтыра беру үшін халқымыздың даналығына сүйеніп, тарихи, экономикалық, саяси, этноәлеуметтік факторлар мен қоғамдық пікірді ескере отырып, жұмыс істеуге тиіспіз. Біз негізіне сан ұлттар адамдарының өзара көмегі, ықыласы, ынтымағы, өзара құрмет сезімі қаланған төл мәдениетіміздің құндылықтарын сақтай отырып, байыппен біртіндеп алға жылжи береміз. Бөтен ұсыныстар бізге залалын тигізуі мүмкін.

Біз азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын сақтау ісінде мемлекетіміз бен қоғамымыздың күш-жігерін еселей беретін, нақты іс-қимылымызбен орталықтағы, сондай-ақ жер-жерлердегі бюрократиялық жолсыздықтарға қарсы күресетін боламыз. Бізде партиялық саяси құрылысты, ең алдымен оның заңнамалық негіздерін жетілдіруге бағытталған резервтер аз емес. Партиялардың қызметінде саяси экстремизге жол бермейтін құқылық нормалар енгізу; этностық немесе діни

қауымдастық қағидаттары негіздеріндегі партиялық құрылысқа ырық бермеу; олардың қызметінің қаржылық ашықтығын қамтамасыз ету сияқты мәселелер баяғыда пісіп-жетілді. Бұл ретте мен депутаттар тобының партиялық заңнаманы өзгерту жөніндегі бастамашылығын қолдаймын.

Сондай-ақ үкіметтік емес ұйымдардың мәртебесі мен құқықтары туралы заңның әзірленуіне Үкіметтің өзі ұйытқы болуға тиіс. Біз мемлекеттік құрылысты жетілдіру, жергілікті мемлекеттік басқару мен өзін өзі басқаруды дамыту, сот пен сайлау жүйесін жақсарту жөніндегі жұмысты алдағы уақытта да табанды әрі жігерлі жүргізетін боламыз.

Менің тапсыруым бойынша Үкімет Мемлекеттік басқару деңгейлері арасындағы өкілеттіктерді ажырату және бюджетаралық қатынастарды жетілдіру тұжырымдамасын әзірлеп жатыр. Осы жұмыстың қорытындысы бойынша мемлекеттік уәзипалардың, басқару деңгейлері бойынша оларды ажыратудың оңтайлы тізбесінің жобасы әзірленеді. Бұл құжат 2004 жылдың басында-ақ мемлекеттік әкімшілік жүргізудің жаңа қағидаттарына және бюджетаралық қатынастардың тиісті үлгісіне көшудің іргелік шарттарын жасауға негіз болады. Мұнда өкілеттіктер мен жауапкершіліктің бір бөлегін орталықтан өңірлерге беру мәселелерін шешу қажет. Сонда биліктің өзінің құрылымы да айқындалып, әрі басшыны қай жерде сайлау, қай жерде тағайындау керек екені анық болып шығады.

Тұжырымдама міндеттерінің бірі — ауылдық басқару деңгейінде мемлекеттік биліктің нағыз өтімді институттарын қалыптастыру. Ауылдық жерлерде биліктің белгілі бір босаңдығы білініп жүр. Жер-жерлердегі әкімдердің қолында жеткілікті өкілеттіктер, ал ең бастысы қаржы ресурстары жоқ. Сондықтан Үкімет және облыстар әкімдері төменгі буындарда ұтымды мемлекеттік басқаруды ұйымдастыруға тиіс.

Биылғы тамыз айында ауылдық округтердің әкімдерін сайлау жөніндегі тәжірибеге мұқият талдау жасалып, соның негізінде халықтың осы санаттағы басшыларды сайлауының тиімділігі хақында шешім қабылданады. Сонымен бір мезгілде бізде басқарудың қанша деңгейі болуы керек екенін анықтап алу керек. Мемлекеттік басқарудың барлық негіз қалайтын қағидаттарын айқындап алғаннан кейін ғана жергілікті өзін өзі басқарудың үлгісі мен заңына құлық қоюға болады. Биыл Мемлекеттік қызмет туралы заңға да елеулі өзгерістер енгізіледі.

Бұл — мемлекеттік қызмет сатылары бойынша жылжудың конкурстық жүйесінен мансаптық жүйесіне көшу, сондай-ақ қолданылып жүрген заңда орын алған қиғаштықтардан арылу.

Соттар саласындағы кадр саясатын жетілдіру мен судьялар қатарындағы сыбайластықты шектеу, құқық қорғау тетігіндегі адвокатураның рөлін күшейту жөнінде шаралар қолданылады. Биылғы жылдың соңына қарай алқабилер (присяжные заседатели) институтын енгізу тұжырымдамасы әзірленеді. Ендігі жерде өлім жазасына кесу үкімін кідіртуді енгізуден бастап, оны толық мансұқ етуге дейінгі мәселені де мұқият зерделеу қажет. Бұл үшін қажетті жағдайлар туғызу керек екенін түсінем. Мұның өзі қаржыландыру мен уақытты талап етеді. Бұл жайында қоғамымызда да сан түрлі пікір бар. Алайда бұл мәселені шешуді қолға алу керек. Сонымен бірге бұқаралық ақпарат құралдарының қызметін жетілдіру жөнінде де бірқатар шаралар белгіленіп отыр. Таяу уақытта радиожиіліктерін бөлу жөніндегі тендерлік комиссияның құрамы қайта қаралып, кеңейтілетін, оның құрамына

жұртшылық өкілдері енгізілетін болады. Қазіргі кезде Мемлекет басшысының жанында ақпарат саясаты жөніндегі қоғамдық кеңес жасақталу үстінде. Өзінің даму барысында біздің мемлекеттілігіміз Парламент өзіне Конституция берген өкілеттіктерді, соның ішінде Үкіметке қатысты өкілеттіктерді барынша толық пайдаланатын шепке сатылап жақындай түсті.

Парламент пен Үкіметтің арасындағы тұрақты диалог, олардың бірлескен заң шығарушылық жұмысы — мемлекеттілікті нығайтудың аса маңызды шарты. Алдағы жылы да күрделі міндеттерді шешу көзделіп отыр. Олардың қатарында «Үкімет туралы» Конституциялық заңға өзгертулер мен толықтырулар енгізу, үкіметтік емес ұйымдардың қызметіне мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс беру тетігін кіргізуді заңнамалық дәйектеу, «Баламалы әскери қызмет туралы» заң жобасын әзірлеу және басқалары тұр.

Сөзімді қорытындылай келе, біздің сыртқы саясатымыз туралы бірқатар принципті қағидаларды ортаға салайын. Біздің халықаралық қатынастарда әуелденақ дұрыс бағыт таңдап алғанымызды өмірдің өзі де, іс-тәжірибеміз де қуаттап отыр. Ядролық қарудан бас тарту жөніндегі шешіміміз күні бүгінге дейін қауіпсіздігімізге қызмет етіп, еліміздің беделін биіктетіп келеді.

Қазақстан — кеңестен кейінгі кеңістіктегі барлық елдермен өзіне стратегиялық мүдделеріне нұқсан келтірмей, тұрақты жақсы қатынастар орната білген азын-аулақ мемлекеттердің бірі. Біз алдағы уақытта да Қазақстанның геосаяси орналасуы мен экономикалық әлеуетіне толығымен сай келетін нақ осындай көп бағытты екшенді саясатты жүргізе беретін боламыз. Өйткені, нақ осындай саясат — өзіміздің ұлттық қауіпсіздігімізді нығайту кілті.

Сонымен бірге біздің Қазақстанның көрші мемлекеттермен қарым-қатынасындағы болжамдылық пен тұрлаулылық тұғырларын нығайта беру үшін бұдан да көп күш-жігер жұмсауымыз міндет. Біздің дипломатия ЕурАзЭҚ, Шанхай ынтымақтастық ұйымы, Орталық Азия ынтымақтастық ұйымы сияқты басымдығы бар ұйымдарды нығайтуға айрықша ден қоюға тиіс. Сонымен қатар біз АҚШ-пен, Батыс Еуропамен және басқа елдермен ынтымақтастықты да дамыта береміз.

Азиядағы өзара ықпалдастық пен сенім шаралары жөніндегі кеңесті шақыру жөнінде нақтылы нәтижелерге жетуіміз керек. Мемлекет пен жеке бизнестің сыртқы рыноктарда берік тұғырға орнығуға бағытталатын күш-жігерін ұштастыру арқылы біз өзіміздің сыртқы экономикалық саясатымызды нығайта беруге тиіспіз. Нарық экономикасын жасақтай білген Қазақстан жаһандану үдерімінің ажырағысыз бөлегіне айналды.

Біздің әлемдегі өз орнымызды табуымыз, өз іс-қимылымыздың шығасыға жол бермей, керісінше кіріс түсіруімізге мүмкіндік беретін стратегиясын түзуіміз өтемөте маңызды. Осы орайда Үкімет Бүкіләлемдік сауда ұйымына кіруге әзірлік жұмысын барынша шырата түсуге міндетті.

Осы Жолдауда қозғалған мәселелерді өмірдің өзі алдымызға тартып отыр. Олардың көпшілігін менімен кездескен кезде өздеріңіз көтерген едіңіздер, оларды адамдар алдымызға қойып отыр.

Жыл өткен сайын мемлекет пен қоғамның қызметі көбінесе заңдармен реттелетін бола бастады. Сондықтан Парламенттің де, Үкіметтің де осы заңдар бойынша өмір

сүруге тиіс жандармен көбірек кеңескені жөн. Әрине, бәрін бірден шешіп тастау мүмкін емес, сондықтан төзімділік таныту керек, ұсақ-түйекке шашыла бермей, күш-қуатымызды қалап алған басымдықтарымызға жұмылдыруымыз керек.

Біздің, атқарушы және өкілді биліктің халық сайлаған өкілдері ретінде маңызды мемлекеттік міндеттерді шешу барысында сезім жетегіне ілесіп кетпей, салмақтылық көрсетіп, парасатқа жүгінгеніміз ләзім.

Мен осы Жолдаудың қағидаларын іске асыруда сіздердің қолдауларыңызға үміт артамын.

Ықылас қойғандарыңызға рахмет.

АӨСШК-тің I саммитінде сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2002 жылдың 4 маусымы

Уважаемые главы государств!

Уважаемые руководители и члены делегаций стран мира, руководители международных организаций!

Дамы и господа!

Позвольте выразить всем вам искреннюю признательность за участие в работе Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии, которое с сегодняшнего дня становится непреложным фактом, одним из институтов мировой политики.

10 лет назад, участники 47-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН с пониманием и одобрением отнеслись к моему предложению о созыве постоянно действующего совещания руководителей азиатских государств для обсуждения насущных проблем современности, выработки мер, адекватных вызовам XXI века.

Это понимание основывалось на реалиях, уже обозначившегося тогда нового миропорядка, при котором перспективы устойчивого развития и процветания народов планеты определяются не только глобальными системами безопасности, но во многом и региональными.

Все наши страны стали активными участниками кропотливой, но достаточно динамичной подготовительной работы, завершившейся формированием своеобразного «ядра» этой новой структуры. На данный момент свое твердое намерение участвовать в ее работе подтвердили 16 государств, включая ведущие страны нашего континента.

Я с удовлетворением отмечаю тот факт, что созыв Совещания на высшем уровне поддержали государства, занимающие 90% территории всей Азии. Их население составляет около 3 млрд. человек, то есть половину населения земного шара.

Впечатляет и является весомым фактором глобальной экономики совокупный экономический потенциал азиатских государств. Валовый внутренний продукт стран Азии в долларовом эквиваленте составляет около 13 трлн.

Развивается быстрыми темпами и экономика государств, принимающих участие в работе данного совещания. Наши государства демонстрируют высокую привлекательность для иностранных инвестиций.

Один только Китай за годы реформ смог привлечь более 450 млрд. долларов иностранных инвестиций. Хорошие инвестиционные возможности демонстрируют российский и индийский рынки, другие государства региона. Неплохие позиции имеет и Казахстан.

Государства-участники СВМДА уверенно занимают ведущие позиции в мире по запасам нефти, которые составляют 40% «черного золота» на земном шаре. Поистине огромны транспортно-коммуникационные возможности нашего субконтинента.

Недавний азиатский кризис имел серьезные последствия для экономик азиатских стран, но он не смог подорвать их основы. Азия вновь продемонстрировала свою способность к саморегуляции, восстановлению в сложных условиях глобализации экономических процессов.

Вместе с тем, в современных условиях невозможно с уверенностью говорить об экономическом процветании нашего континента без защитных механизмов, которые могли бы содействовать более безопасному существованию народов Азии.

Поэтому считаю, что данный форум является чрезвычайно важным не только с точки зрения обсуждения насущных политических проблем, но и в плане необходимых гарантий для обеспечения устойчивого экономического роста наших стран.

Безусловно, перед нами стоят чрезвычайно сложные задачи. Азия неоднородна как в политическом, так и в экономическом отношении.

Вероятно, мы столкнемся с более сложными препятствиями, нежели в Европе, при создании институтов безопасности. Хотя свой путь мы проходим вдвое быстрее.

И подписание Алматинского акта вовсе не означает, что уже завтра мы получим структуру, подобную ОБСЕ. Впереди у нас большая политико-дипломатическая напряженная работа по сближению долгосрочных, зачастую не совпадающих интересов азиатских стран, созданию договорно-правовой базы.

В то же время данный акт открывает дорогу к конкретным консультациям и переговорам, нацеленным на создание организационных основ СВМДА.

Мы должны иметь ввиду, что взаимодействие и меры доверия включают в себя целый спектр измерений, определяющих критерии политической, военной, экологической, гуманитарной безопасности. По всем этим направлениям предстоит экспертная работа, медлить с которой нельзя.

Полагаю, что начинать с нуля нам не придется. Многое уже сделано в рамках Шанхайской организации сотрудничества. И эта организация может стать действенным инструментом обеспечения безопасности, доверия на обширной территории азиатского континента.

Наверное, будет целесообразно использовать возможности и Договора о коллективной безопасности в рамках СНГ, потенциал которого далеко не исчерпан.

Казахстан приветствует подписание договора между Россией и США о дальнейшем сокращении стратегических наступательных вооружений.

Реализация этого фундаментального соглашения, безусловно, позволит значительно оздоровить военно-политическую ситуацию и на азиатском континенте.

Мы призываем всех участников процесса СВМДА к проявлению сдержанности и ответственности во взаимоотношениях друг с другом во избежание масштабных конфликтов, эскалации напряженности в Азии.

Военные конфликты на нашем континенте чреваты десятками миллионов человеческих жертв.

Всех нас тревожит конфликт между Индией и Пакистаном. Мы хотим и призываем наших соседей найти мирное решение проблем. Важно для региона и разрешение Ближневосточного регулирования.

Казахстан считает, что такие документы, как Договор о нераспространении ядерного оружия и Договор о всеобъемлющем запрещении ядерных испытаний являются прочной основой построения более безопасного мира, играют важную роль в обеспечении стабильности, безопасности и доверия в Азии.

Задачи обеспечения мира и стабильности в Азии являются тем более актуальными в контексте последних событий в Афганистане и вокруг этого многострадального государства.

Отрадным является то обстоятельство, что все азиатские страны выступили решительно против международного терроризма как глобального зла.

Мы с удовлетворением отмечаем успехи антитеррористических операций международной коалиции во главе с США. Это позволило вывести Афганистан из состояния затянувшейся войны, создать условия для строительства гражданского мира.

Но было бы политически наивно считать, что проблема обеспечения безопасности, как в самом Афганистане, так и в центрально-азиатском регионе полностью решена. Здесь, к сожалению, вопросов больше, нежели ответов.

Например, не получила своего разрешения проблема распространения наркотиков, крупнейшей мировой базой распространения которых остается Афганистан.

Объем наркотрафика после известных событий в этой стране не сократился, а наоборот, увеличился. Это серьезный вызов безопасности на всем азиатском континенте. Это является предметом особого внимания наших государств.

Мы также не должны закрывать глаза и на тот факт, что на азиатском континенте постоянно увеличиваются масштабы незаконной торговли оружием.

Еще одним опасным следствием нестабильности обстановки, в частности вокруг Афганистана, проявлением новых угроз в нашем регионе стало такое явление как нелегальная миграция. Вызывают серьезную тревогу ее возрастающие масштабы, ее сращивание с такими негативными явлениями как наркотрафик, экстремизм, незаконный оборот оружия.

Полагаю, что наши государства должны выработать согласованную политику в этой области, четко координировать ее с соответствующими международными организациями, чтобы эффективно противостоять этой угрозе и стоящим за ней криминальным структурам.

Считаем, что принятие на нашем форуме Заявления о совместных действиях в борьбе с международным терроризмом имеет чрезвычайно важное значение. На пресечение международного терроризма должны быть направлены политические, финансовые, интеллектуальные усилия всего мирового сообщества.

На наш взгляд, важную координирующую роль в обеспечении безопасности на азиатском континенте должна играть Организация Объединенных Наций. Все судьбоносные решения должны приниматься сообществом государств в рамках ООН.

Уважаемые главы государств, руководители делегаций!

Сегодняшний саммит, знаменующий собой начало работы Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии — исключительно важная веха.

Но это только начало длинного пути к искомой цели — к созданию институтов безопасности в Азии.

И здесь чрезвычайно важной представляется роль крупнейших государств Азии и мира — Китая, России, Индии, других государств-участников СВМДА. Мы надеемся, что эти государства, как и прежде, будут активно содействовать практическому воплощению процесса СВМДА.

В Алматинском акте предлагается всесторонне изучить идею создания постоянно действующего Секретариата, который мог бы регулировать работу старших должностных лиц по созданию институтов СВМДА.

Казахстан вместе со своими партнерами готов активно подключиться к решению организационных, финансовых аспектов обеспечения деятельности Секретариата,

в который могли бы войти дипломатические эксперты государств-участников СВМДА.

Следует особо отметить, что Совещание по взаимодействию и мерам доверия в Азии открыто для всех государств континента.

Казахстан, как координатор процесса на данном этапе, выражает надежду, что такие государства, наши соседи по Азии, как Япония, Малайзия, Вьетнам, Индонезия, Таиланд и другие страны Юго-Восточной Азии выйдут из группы наблюдателей и станут полноправными членами СВМДА. Это, несомненно, способствовало бы успешной деятельности нашей организации как континентальной структуры.

В заключение я хотел бы поблагодарить экспертов всех стран, принимавших участие в десятилетней работе по продвижению идей данного форума, приближению сегодняшнего саммита.

Я признателен министрам иностранных дел государств-участников процесса СВМДА, которые вели непрерывную координацию этой работы, подготовили все основополагающие документы, условия для данной встречи на высшем уровне.

Особая моя благодарность главам государств, прибывших сегодня на саммит, несмотря на плотный график работы. Благодаря вам стало возможным его проведение, принятие основополагающих, первых исторических документов этого форума.

Благодарю за внимание.

ШЫҰ-ға мүше мемлекеттер басшылары кеңесінің отырысында сөйлеген сөзі

Ресей Федерациясы, Санкт-Петербург қаласы, 2002 жылдың 7 маусымы

Уважаемые главы государств!

Многие из нас еще находятся под впечатлением I саммита СВМДА, на котором впервые в истории сделан первый шаг к созданию всесторонней международной системы азиатской безопасности. Но сегодняшняя наша встреча также носит важнейший и, без преувеличения, исторический характер. Мы подпишем Хартию Шанхайской организации сотрудничества — основной уставной документ нашей организации. Отныне ШОС становится полноценной международной региональной организацией.

Символично, что два саммита практически совпали по времени. ШОС и СВМДА не подменяют и не дублируют друг друга. У них разная концептуальная основа и разный формат. Но сегодня именно ШОС, почти все члены которой являются участниками процесса СВМДА, является позитивным примером совершенно нового уровня взаимоотношений между государствами, расположенными на азиатском континенте. Привлечение достижений Шанхайского процесса в СВМДА может стать поворотным пунктом в создании азиатской структуры по безопасности и сотрудничеству и наполнении его новым практическим и конкретным содержанием.

Одним из важнейших факторов, оказывающих влияние на безопасность стран ШОС, является ситуация в Афганистане. Мы приветствуем процессы, которые там происходят при содействии международного сообщества. Но события последнего времени свидетельствуют, что ситуация в этой стране пока очень далека от стабильности. По всей видимости, такое положение вещей будет сохраняться еще долго, пока не будут преодолены послевоенная разруха, чудовищная бедность, пока не будет поставлен надежный заслон процветавшему там долгие годы «бизнесу на смерти». Я имею в виду наркотики и оружие. Необходимо выработать общие позиции в вопросах взаимодействия с Афганистаном. Нет сомнений, что укрепление афганской государственности, сильной законной власти в стране укрепляет и нашу безопасность. Но Афганистан — это также перспективный партнер, и то, что будет туда вложено сегодня, через годы принесет взаимовыгодный положительный результат. Заинтересованность в этом очевидна для всех государств региона. Сегодня к участию в нашей организации проявляют заметный интерес многие страны континента. Мы расцениваем это как положительный факт и заинтересованы в таком сотрудничестве.

ШОС — открытая организация — так записано и в Хартии — и будет поддерживать любые формы диалога и сотрудничества, вплоть до приема в организацию новых членов. Важным критерием здесь будет являться готовность государств разделять наши цели и принципы, зафиксированные в Хартии, а также их желание развивать равноправное сотрудничество на основе высокого взаимного доверия. Чтобы сделать наши идеи реальностью, нам необходимо как можно быстрее разработать концептуальную основу развития диалога и приема в ШОС новых членов.

По нашему глубокому убеждению, это одна из первоочередных задач, и мы могли бы поручить нашим национальным координаторам незамедлительно приступить к выработке таких механизмов.

Хотел бы остановиться на том, как нам видится вступление в ШОС новых членов. Нашими уставными документами предусмотрены разные ступени участия в организации. Это партнер по диалогу, наблюдатель, полноправный член. Нам представляется, что любая страна, пожелавшая вступить в ШОС, некоторое время, пока мы не примем такое решение, станет наблюдателем. Вступление не означает автоматического присоединения, это — аксиома. Решение о приеме новых членов принимать нам следует, видимо, только после детального изучения кандидата. Это нисколько не противоречит открытости организации. Полноправное членство подразумевает не только права, но и связанные с ними определенные обязанности. Необходимо время, чтобы новый потенциальный участник осознал свое место в ШОС и разобрался в механизмах ее функционирования.

Безусловно, до принятия соответствующих документов мы не можем рассматривать заявки на предоставление статуса наблюдателя, партнера по диалогу или члена ШОС. Но кое-что для налаживания диалога мы бы могли сделать уже сейчас. У нас есть опыт приглашения стран в качестве гостя хозяина встречи — что-то подобное мы могли бы предусмотреть и сейчас, причем для встреч на разных уровнях. Что касается сотрудничества с международными организациями, то мы вполне можем поручить, скажем, министру иностранных дел одной из наших стран принять участие в каком-либо форуме, разумеется, предварительно выработав общую позицию.

Очевидно, что в полную силу наша организация заработает лишь тогда, когда вступят в действие подписанные нами документы. Это Хартия ШОС, Соглашение о РАТС, а также Шанхайская конвенция, которую мы подписали год назад. Казахстан уже ратифицировал эту Конвенцию и делает все возможное, чтобы ускорить присоединение ко всем международным конвенциям, перечисленным в приложении к этому документу. Мы призываем все стороны как можно скорее завершить внутригосударственные процедуры по Хартии и Соглашению о РАТС. Очевидно, что организация не может полноценно работать без создания постоянно действующих органов. Поэтому нам необходимо как можно оперативнее, не дожидаясь вступления в силу Хартии ШОС, приступить к решению организационных и правовых вопросов формирования Секретариата ШОС в г. Пекине. Думаю, мы это могли бы также поручить нашим национальным координаторам.

Одним из важнейших является вопрос о формировании бюджета ШОС, за счет которого будут содержаться постоянно действующие органы. Мы условились, что финансирование будет основываться на долевом принципе. Какие это будут доли, равные или разные, — об этом нам также следует договориться в самом ближайшем будущем.

Одним из важнейших направлений нашей деятельности на перспективу остается противодействие терроризму, сепаратизму и экстремизму. Развитие событий в мире убедительно свидетельствует о том, насколько дальновидным было наше решение о создании РАТС — совместного органа, призванного противостоять терроризму. Думаю, мы должны уделить особое внимание этой структуре, тому, чтобы она быстрее заработала. Сегодня соглашение нами будет подписано; следом необ-

ходимо бы поручить «бишкекской группе» руководителям наших правоохранительных органов и спецслужб вплотную заняться реализацией его положений.

Говоря о перспективных направлениях сотрудничества, не могу не затронуть вопросы взаимодействия в экономической сфере. Мы высоко расцениваем итоги первой встречи глав правительств в Алматы в сентябре прошлого года и подписание Алматинского меморандума. Но это только основа для сотрудничества, сейчас необходимо приступать к практической работе. Необходимо активизировать разработку Программы многостороннего торгово-экономического сотрудничества, о которой мы говорим уже не в первый раз, но пока результат не достигнут.

Для стран, входящих в Шанхайскую организацию сотрудничества, часть из которых расположена в глубине континента, а многие перспективные районы государств ШОС удалены от моря, важнейшее значение имеет использование и развитие сети многопрофильных транспортных коридоров, сочетающих железнодорожное, трубопроводное, морское, речное, автомобильное сообщение.

В сфере экономики для всех нас важно активное сотрудничество в высокотехнологичных отраслях экономики, обеспечение свободного доступа товаров на рынки других стран. Предстоит найти взаимоприемлемые формы экономической логики, в том числе открытость по отношению к партнерам.

Стремление к экономическому сотрудничеству требует совместного решения вопросов торговли нефтью, электроэнергией и газом, рационального использования трансграничных рек, создания добросовестной конкуренции и устранения торговых барьеров при осуществлении взаимной торговли. С этой целью к уже действующему совещанию министров внешней торговли следовало бы добавить встречи руководителей транспортных ведомств, таможенных служб, министров энергетики, сельского хозяйства, руководителей ведомств, осуществляющих регулирование использования водных ресурсов. Важно провести в текущем году встречу министров экологии и охраны окружающей среды, о чем мы договорились год назад. Необходимы консультации по вопросам участия в ВТО и выработке общей тарифной политики между нашими странами, с учетом того, что некоторые члены ШОС являются членами ВТО, а другие — только готовятся к вступлению.

Одним из наиболее важных вопросов, стоящих перед Шанхайской организацией сотрудничества, несомненно, является обеспечение стабильности и безопасности наших стран. Эти цели неделимы и должны достигаться на глобальной основе.

ШОС — не военный блок, и любая страна, входящая в организацию, вправе сама выбирать формы и методы обеспечения собственной безопасности, сотрудничать с любыми государствами. Это ее неотъемлемое суверенное право.

Цель здесь должна быть одна — укрепление региональной стабильности, обеспечение условий для мирного и достойного существования своих народов. Все мы стремимся к этому. Разрушительную силу для основ государств и общества в целом несут национально-этнические конфликты, агрессивный национализм, сепаратизм. К сожалению, большинство этих конфликтов происходит именно в Азии. И здесь у каждого государства-участника Шанхайской организации сотрудничества прочные позиции, которые делают их практически обязательными собеседниками в азиатских делах. Любые проекты общеазиатской безопасности, на наш взгляд, нефункциональны без включения в них России, Китая, Казахстана, Кыргызстана, Таджикистана и Узбекистана.

В современном мире, испытывающем процесс глобализации, все взаимосвязано, и все расстояния становятся ближе. Вот почему нас беспокоит обострение кризисной ситуации в зоне израильско-палестинского конфликта, эскалация насилия. Мы хотим видеть мир на Ближнем Востоке, мир, справедливый и построенный на принципах доброй воли, на основе соответствующих резолюций Совета Безопасности ООН и решений Генеральной Ассамблеи. Мы приветствуем положительную динамику в ситуации вокруг Ирака, развитие диалога между Северной и Южной Кореей, а также странами Запада. Все эти факторы оказывают значительное влияние на ситуацию в нашем регионе.

У стран ШОС есть уникальный опыт решения пограничных и военных проблем. Основу Шанхайской организации сотрудничества составляют важные, доказавшие свою необходимость и значимость Шанхайское (1996 года) и Московское (1997 года) соглашения об укреплении доверия в военной области и о взаимном сокращении вооруженных сил в районе границы, которые успешно реализуются. Недаром мы считаем принципы, заложенные в этих документах, базовыми для наших отношений. Сегодня это могло бы стать положительным примером для многих стран азиатского континента, сталкивающихся с подобными проблемами. Вот почему еще ШОС привлекает к себе столь пристальное внимание государств региона. За годы своего существования позитивная роль «шанхайской пятерки», а затем ШОС получила высокую оценку мирового сообщества как пример налаживания и углубления отношений добрососедства, взаимного доверия и дружбы между государствами, принадлежащими к разным цивилизациям и являющимися носителями разных культурных традиций. Мы закладываем новую архитектуру взаимоотношений на азиатском континенте, взаимоотношений, основывающихся на взаимном доверии, безопасности и сотрудничестве, на том, что мы называем шанхайским духом.

Хотелось бы пожелать государствам-участникам Шанхайской организации сотрудничества плодотворного сотрудничества, а нашим народам — мирного неба и благополучия, доброй и искренней дружбы.

Қазақстан Республикасының Конституциясы Күніне орай салтанатты жиналыста сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2002 жылдың 29 тамызы

Қымбатты казақстандықтар! Қымбатты достар!

Бүгін өз мемлекетіміздің ең басты мерекелерінің бірі — Қазақстан Республикасы Конституциясы Күнін атап өткелі отырмыз.

Осыдан 7 жыл бұрын Қазақстан халқы еліміздің жаңа негізгі заңын мақұлдап дауыс беріп, қуатты құқықтық, демократиялық және әлеуметтік мемлекет құруды қолдаған тарихи тандауын жасаған еді.

Конституцияның қабылдануы — егемен Қазақстанның калыптасу тарихындағы, сөз жоқ, аса маңызды жарқын оқиға. Мұның алдында нендей халді басымыздан кешкеніміз баршаңыздың естеріңізде. Дегенмен еске сала кетудің артықтығы жоқ.

Әлем өтпелі кезеңнің теориясы мен әдіснамасының өткен ғасырдың соңындағыдай үлгісін көрген емес. Алайда басқа елдердің тәжірибесі бар болатын.

Сингапурды тұйықтан алып шығып, дамыған елдердің қатарына қосқан танымал стратег-экономист Ли Куан Ю «қытай ғажабын» туындатқан Дэн Сяопиннің кеңесші бола жүріп: «алдымен экономика, содан кейін ғана саясат» деген сөздерді аузынан тастамайды екен.

Өздеріңізге мәлім, КСРО, одан кейін Ресей, оның соңынан біз соныға тартпай, соңыраға карай бастық. Ол жылдардың не бергені бәріңізге де белгілі. Содан кейін біз байыптап жатпай батыс құндылықтарының жадына жармастық, оның да құдай бере салған дүние емес, біршама ұзақ әрі оңайға түспейтін тарихи үдерімнің үлесі екенін де ескергеміз жоқ. Осының барысында қолымызға не тиді? Аса қатаң экономикалық дағдарысқа ұшыраған тұрлаусыз елде заң қабылдау ісін жайына қалдырып, саяси күрестен көз аша алмай қалған Парламент тиді.

Жабайы, қылмыстық капитализм дәуірлеп кетті. Бұқаралық ақпарат құралдары болса, өзінің негізгі парызы — адам ақыл-санасына әділ ақпарат жеткізіп, халықтың бойына жалпы адамзаттық құндылықтарды сіңірудің орнына отқа май құя түсті.

Біртұтас ел болып келген КСРО ыдырап тынды.

Экономикалық байланыстардың үзілуі себепті кәсіпорындар тоқтап жатты, жұмыссыздық үдеп кетті, әуелгі қажет тауарлардың жаппай тапшылығы пайда болды.

Тәуелсіздігімізді жариялаған тұстағы біздің жағдайымыз, міне, осындай болатын. Биліктің босаңдығы да сақталып қалды.

Осындай алмағайып кезеңде адамдардың сенімі мен сезімін табан асты еткен, сан түсті саясаткерсымақтар мемлекеттіліктің іргесін шайқалтпақ болып, мемлекеттің тұтастығына қатер төндіріп билікке ұмтылды.

Елімізді сақтап қалу үшін осындай қилы кезеңде біздің көкейге қонымсыз шешімдер шығаруға баруымызға тура келді.

Кей кездерде олардың жартыкеш ымырашылдық сипатта болғаны да жасырын емес. Қателіктерге де жол берілді. Кез келген жаңа істе жаза баспау да мүмкін емес.

Мұның бәрі де айналып келгенде, сол кездегі мемлекеттік институттардың қызметінен де, айқын өтпелі кезеңдік сипатта болған сол кездегі заңнамадан да көрініс тауып жатты.

Біз мұның бәрін де еңсере білдік. Әлбетте достарымызды сүйіндіріп, қастарымызды күйіндіріп еңсере білдік.

Уважаемые казахстанцы!

Принятая в условиях в 1993 года Конституция, явилась, по сути, компромиссом между той частью общества, которая противилась проведению социально-экономических и политических реформ, и другой ее частью, понимавшей необходимость и неизбежность трансформации Казахской ССР в демократическое цивилизованное государство. При наличии, на первый взгляд, вполне приемлемых принципов, та Конституция все же не смогла полностью освободиться от политических и экономических догм социалистической идеологии. Ее недостатки и оторванность от реальной социально-экономической и политической ситуации скоро дали о себе знать. Отсутствие в ней механизмов преодоления политических и правовых коллизий, вскоре послужило одной из причин нарастания противоречий между исполнительными и законодательными органами. Постоянно шел спор по принципу: кто главней? Все это, вкупе с кризисом советской судебной системы, в конечном итоге, и стало правовым препятствием на пути совершенствования государственного устройства, дальнейшего развития социально-экономических и политических реформ.

Законы переходного периода «первой волны» (1990–1994 годов), при всей их значимости, имели много популистских норм, не подкрепленных финансовыми возможностями государства и поэтому не реализуемых на практике. Так было, например, с пенсионным законодательством, установлением различных социальных выплат, денежных компенсаций и льгот, не обеспеченных финансовыми ресурсами. Верховный Совет работал по принципу «мы издаем хорошие законы, а Правительство пусть выполняет их как хочет». По этой причине образовалась многолетняя задолженность по социальным выплатам. А потом действие соответствующей статьи Закона и вовсе было приостановлено. В результате — лишь раздражение и разочарование людей, которые чувствовали себя обманутыми. Многие законы того времени не содержали механизмов регулирования правоотношений, возникающих в ходе строительства рыночной экономики и демократического общества. В такой ситуации необходимость в новой Конституции стала очевидной.

При разработке ее проекта поднимался вопрос о выборе модели государственного устройства Казахстана: парламентской или президентской республики. Парламентская республика, как известно, это такая форма реализации государственной власти, когда главная роль принадлежит политическим партиям, каждая из которых при этом преследует свои цели. В условиях отсутствия крупных политических объединений, имеющих свою социальную базу, и их незрелости, о парламентской республике не могло быть и речи. О неприемлемости этой модели для Казахстана свидетельствовал и опыт стран даже с развитой демократией. Для парламентских республик характерны частые политические кризисы, перевыборы законодательных органов и смены правительств. А для молодого государства, строящего свою независимость в условиях жесточайшего экономического кризиса, это неизбежно привело бы к хаосу и стагнации. Тогда как для проведения реформ нет ничего важнее, чем стабильное государство. К примеру, в США, на опыт которых любят ссылаться, фактически сложилась двухпартийная система. При этом противоречия между партиями (а

они неизбежны) не носят антагонистического характера, не подрывают стабильности в государстве. Ни одна из них не ставит своей целью смены конституционного порядка, системы национальной безопасности и обороны, политики.

Говоря же о политических правах и устремлениях наших граждан, необходимо учитывать присущие всем странам бывшего СССР особенности. Например, в тех же США за последние 150 лет не было революций, ее территории не коснулись мировые войны, не было там репрессий и геноцида собственного народа, нет пересмотра истории после каждой смены власти. Поэтому у граждан США нет противостояния государству. У нас же, в силу указанных выше обстоятельств, практически в сознании каждого казахстанца, можно сказать, на генетическом уровне заложено недоверие к власти. Именно поэтому палитра политических устремлений наших партий и отдельных граждан, как известно, более обширна. Не сумевшие учесть подобных коллизий некоторые постсоциалистические страны, увлекшиеся политическими страстями в ущерб экономическим реформам, отстали в экономическом и социальном развитии.

Следует считаться и с особенностями этнического характера. Например, любой человек, получив американское гражданство, в общественном сознании перестает быть китайцем, немцем, евреем, русским, а является американцем, его индивидуальная национальная принадлежность не носит такой ярко выраженный характер, как у нас. А гражданин Казахстана сохраняет свою этническую идентификацию с присущими ей ментальностью, обычаями, взглядами, мировоззрением. Поэтому у нас все гораздо сложнее. При наличии такой ярко выраженной этнической неоднородности населения, очевидно, что Казахстану нужна сильная государственная власть, с президентской формой правления. Она сплачивает народ, не давая ему впасть в межнациональные и межрелигиозные распри. Именно эта форма правления обеспечивает строительство и укрепление независимого государства, проведение экономических и политических реформ, переход от тоталитаризма к свободе и демократии, гарантирует внутриполитическую стабильность в стране. Накопленный опыт показал, что институт президентства должен быть устойчивым, выступать в качестве гаранта Конституции, обеспечивающего согласованное функционирование всех ветвей власти.

Пройденный путь развития нашей страны подтвердил, что нами был сделан правильный выбор той конституционной модели, которая и действует сейчас в Казахстане. Во всенародном референдуме по принятию Конституции 1995 года приняли участие 90% избирателей, из которых 89% проголосовали за новый Основной закон страны. Такая активность являлась показателем поддержки гражданами избранного нами курса. Принятие Конституции на референдуме придало ей высокую степень легитимности. Можно с полным основанием сказать, что творцом Конституции является народ Казахстана. И это придает ей не только высшую юридическую, но и духовно-нравственную, моральную силу. На смену Верховному Совету, управлявшему, образно говоря, «всем» и «ничем» пришел постоянно действующий профессиональный двухпалатный Парламент, который принял за эти годы законы, изменившие облик страны. Следует отметить, что по старой Конституции до 1995 года, хотя у нас и предполагалась Президентская Республика, по факту она была Парламентской. Верховный Совет вместо принятия необходимых обществу законов целыми днями заслушивал отчеты министров, руководителей государственных органов, угрожая им снятием, если они выразят непослушание депутатам. Правительство было парализовано.

Новый Основной закон стал правовым фундаментом для построения социально ориентированного государства с рыночной экономикой и проведения последовательных демократических преобразований. Он вобрал в себя наиболее ценный опыт стран, имеющих длительную историю формирования и развития общественно-политического устройства на демократических началах. На базе Конституции мы укрепили казахстанскую государственность, создали систему разделения властей, начали формировать новое законодательство Республики. Самораспустившийся в 1994 году Верховный Совет Казахской ССР принял Закон о предоставлении полномочий Президенту издавать законы до начала работы нового Парламента. За этот период было издано в общей сложности 136 указов, имеющих силу законов, по всем основным направлениям жизнедеятельности государства. Именно эти законы помогли стране ускорить темпы реформ и четко определить курс развития. Наряду с конституционными был принят большой блок рыночных по своей идеологии законов, посвященных вопросам экономической и социальных реформ, финансовой, банковской и иной хозяйственной деятельности. Была создана пользующаяся доверием населения лучшая в СНГ двухуровневая банковская система. Широкая сеть коммерческих банков, открывшихся по всей стране, сыграла решающую роль в развитии частного предпринимательства. Созданы условия для привлечения в страну крупного иностранного капитала. Наша страна стала привлекательной для реализации крупнейших международных проектов в области использования богатств недр страны. Это дало работу миллионам граждан и средства в бюджет. Частная собственность на землю, предусмотренная в Конституции, стала реальностью. Люди смогли стать хозяевами своих придомовых и садовых участков, получили возможность выкупить землю, на которой стоят частные предприятия.

Сегодня пришло время сделать следующий шаг. Если мы законодательно позволим приватизировать земли сельскохозяйственного назначения, то огромные площади земли будут вовлечены в товарно-денежные отношения. Это будет способствовать их более эффективному использованию, а также — значительно улучшит инвестиционный климат и выведет казахстанскую экономику на новый уровень. Процесс перехода к рыночным отношениям был во многом болезненным. Бремя реформ пало на весь народ, трудности пришлось пережить всем. Но этот путь нужно было пройти нам — ради будущего нашей страны. Если бы мы тогда этого не сделали, то не смогли бы реформировать экономику и вывести страну из кризиса. Не было бы у нас сегодняшних успехов. То, что тогда нам казалось невозможным преодолеть — сейчас уже история. Инфляция, всеобщий дефицит, долги по выплате зарплаты, пенсий и пособий — все это осталось в прошлом.

За последние 7 лет в стране были реализованы глубочайшие по своему содержанию социально-экономические и политические реформы. Они изменили психологию людей. Иждивенческие и патерналистские настроения, преобладавшие в обществе до и после развала СССР, постепенно стали изживать себя. У граждан появилась вера в себя и в свои силы, осознание того, что свое будущее и будущее детей можно и нужно строить своими руками. В действующей Конституции провозглашены реально гарантируемые государством права: на свободу труда и предпринимательской деятельности; на получение бесплатного, установленного законом, объема медицинской помощи; на бесплатное среднее образование. Гарантировано и получение на конкурсной основе бесплатного высшего образования; на социальное обеспечение по

возрасту, а также в случае болезни, инвалидности, потери кормильца или на иных законных основаниях. Сегодня эти конституционные права нашли свое закрепление в конкретных нормах законов и прочно вошли в повседневную жизнь людей.

Свобода труда и предпринимательской деятельности, впервые гарантированная именно в Конституции 1995 года, реализована сегодня через упрощенную процедуру регистрации и налогообложения предпринимателей (особенно в сфере малого бизнеса), право на осуществление внешнеэкономических связей. На это же направлено снижение налогового бремени, определение границ вмешательства государства в частный бизнес, ограничение проверок со стороны контролирующих органов. По-настоящему свободен тот, кто имеет законную частную собственность. Законы нашей страны создают такие условия. На предприятиях частной формы собственности занято 4,7 млн. человек, что составляет 77% от общей занятости в экономике. При этом в стране действует около 400 тысяч субъектов малого и среднего бизнеса, в которых занято около 1 млн. граждан страны. Ими производится продукции и услуг на сотни миллионов тенге. Это настоящие собственники. Сегодня частное предприятие можно создать всего за 3 дня и работать без всяких проверок 3 года. Надо только не забывать вовремя платить налоги. Такая свобода давно уже никого не удивляет. А ведь всего-то десяток лет назад частный предприниматель воспринимался в обществе исключительно негативно — как спекулянт или эксплуататор.

На нужды здравоохранения в ближайшие 3 года будет израсходовано 40 млрд. тенге. Задача Правительства — сделать гарантированный объем медицинской помощи реальным и доступным каждому гражданину. Параллельно мы будем развивать страховую медицину. Она хорошо себя зарекомендовала во многих развитых странах.

В системе образования тоже происходят радикальные перемены. Сегодня, наряду с достаточным количеством государственных учебных заведений, существует множество частных образовательных организаций, особенно в сфере среднего специального и высшего образования. Повышение качества обязательного бесплатного среднего образования достигается, в том числе, за счет компьютеризации всех школ страны и внедрения учебников нового поколения. При этом, дети, оставшиеся без попечения родителей, получают от государства бесплатно одежду, питание и другую помощь для завершения учебы. Справедливый доступ к бесплатному высшему образованию обеспечивается благодаря замене вступительных экзаменов в вузы компьютерным тестированием. Блат и мздоимство при поступлении в вузы уходят в прошлое. Система стала открытой и справедливой. Компьютер не берет денег и не имеет родственников, не делит людей по национальным признакам. Поэтому сегодня государственные кредиты и гранты для получения высшего образования достаются тому, кто обладает лучшими знаниями.

Что касается социального обеспечения, то мы давно уже, повторюсь, вовремя выплачиваем нашим гражданам пенсии и пособия, которые когда-то не могли выдать помногу месяцев и даже лет. Опираясь на динамичный экономический рост, государство ежегодно повышает размеры пенсий и социальных пособий, заработной платы бюджетникам. Растут доходы всех казахстанцев. Недавно я дал поручение Правительству предусмотреть в проекте бюджета на следующий год повышение пенсионных выплат еще на 12%. Также со следующего года Правительство начнет компенсацию вкладов граждан, потерянных ими после развала Сбербанка СССР.

Конституция закрепила основные права и свободы человека, обеспечила равенство в правах всех граждан нашей страны, что способствует внедрению в политическую жизнь общества фундаментальных демократических принципов. Она дает право гражданам нашей страны на свободных и всеобщих выборах избирать Президента и Парламент страны, депутатов маслихатов. Граждане имеют право создавать объединения по своему желанию. Обеспечена свобода совести, каждый волен исповедовать свою религию. Соблюдается принцип равенства наций и языков. Конституция обеспечивает свободу слова и творчества. В стране нет цензуры. Практически 90% средств массовой информации являются негосударственными. Сегодня граждане без страха за последствия критикуют Правительство. Казахстанцы свободно выезжают из страны в любые точки планеты.

О правозащитном характере политики государства, основанной на Конституции, свидетельствует происходящий процесс гуманизации всей уголовно-правовой политики. Наглядным подтверждением тому стала передача уголовно-исполнительной системы из Министерства внутренних дел в ведение Министерства юстиции. Все это кажется сегодня обычным, как будто так было всегда. Но давайте вспомним, ведь об этом всего 10 лет назад мы не могли даже мечтать. Надо добавить, что внутригосударственные механизмы защиты прав и свобод человека и гражданина органично дополняются международными правовыми формами их обеспечения, к которым присоединился Казахстан. Как видим, правовые нормы для соблюдения прав имеются. Задача в том, чтобы добиться строгого выполнения требований Конституции. Не секрет, что отдельными ретивыми чиновниками и представителями правоохранительных органов допускаются нарушения норм Основного закона, в том числе, в обеспечении прав граждан. Правительство должно жестко контролировать и давать публичную оценку таким фактам, а главное — привлекать к ответственности нарушителей Закона.

Конечно, здесь есть и издержки переходного периода. Есть и другие стороны проблемы. Мне часто задают вопросы: почему отдельные страны, привыкшие весь мир обучать безграничной демократии, перед лицом угрозы своей национальной безопасности, находят правовые и моральные инструменты, направляющие работу средств массовой информации на проявление солидарности с государственной политикой? А почему мы, транзитная страна, перед которой гораздо больше опасностей, считаем зазорными даже разговоры об этом? Почему Россия разработала новый закон о СМИ, в первую очередь, для усиления государственных интересов в информационной политике? А мы миримся с положением, когда для журналиста и Родина, и совесть подменяются волей учредителя, порой преследующего узко корыстные интересы. Я не считаю, что наши журналисты менее патриотичны, чем в других странах. Надо лишь Правительству умело работать с ними, наладить партнерские отношения со СМИ. Пора совместно выработать Закон, четко регламентирующий права и обязанности как власти, так и СМИ, а также защищающий журналистов от их хозяев, охраняющий честь и достоинство граждан от журналистской некорректности. Следует прекратить вмешательство в законную деятельность прессы. Поручаю разобраться с фактами закрытия СМИ. В случае неправомерности принятых мер дать возможность спокойно работать. Государственным структурам, общественным организациям, средствам массовой информации, должностным лицам, всем гражданам нельзя забывать, что главным условием развития демократии является законность.

Международный опыт развития механизмов внесудебной защиты прав и свобод личности способствовал становлению института Уполномоченного по правам человека, который успешно функционирует во многих демократических государствах, в том числе в СНГ. Подобный институт, органично дополняющий национальную систему защиты прав человека, в ближайшее время будет учрежден и в Казахстане. При этом нужно учитывать, что, принимая на себя обязательства по обеспечению прав человека, государство имеет право требовать от него должного поведения и добросовестного выполнения своих обязанностей.

Следует особо отметить следующий факт, вытекающий из опыта многих постколониальных и постсоциалистических стран, в том числе в СНГ, добившихся успехов в экономике. Он показывает, что в транзитный период для либерализации экономики необходимы достаточно жесткая политическая конструкция и дисциплина в обществе. Это позволяет проводить сложные, зачастую непопулярные, экономические реформы, обеспечивать политическую стабильность. И задача на ближайшие годы заключается не в некой абстрактной политической либерализации, а в максимальном использовании ресурса действующей Конституции. Причем, таким образом, чтобы это реально способствовало росту и дебюрократизации экономики, обеспечению прав граждан, согласия и стабильности в обществе, а также усилению борьбы с коррупцией.

Мы вели и будем вести с ней самую непримиримую войну. Нужно твердо усвоить, что перед законом все равны и должны нести надлежащую ответственность, невзирая на ранги, занимаемые должности и политическую ориентацию. В борьбе с коррупцией я делю чиновников на «своих» и «чужих» не по признакам их лояльности к начальству, а по «чистоте их рук». «Свои» — это те, кто честен, порядочен и профессионален.

Особое внимание мы уделяем обеспечению реализации политических прав наших сограждан. Поэтому актуальной задачей современного этапа является совершенствование выборного законодательства, направленное на полную реализацию воли народа.

За прошедшие годы мы многое сделали в этом направлении. Создали многопартийную систему, обеспечивающую реальный политический плюрализм в стране. В 1999 году первыми в Центральной Азии провели парламентские выборы по партийным спискам. Новый закон о политических партиях, повысивший требования к партиям, направлен на повышение их авторитета и роли в политической жизни общества и государства, превращения их в действенный механизм государственного управления. Партии должны отражать мнение широких слоев общества, а не частные интересы отдельных лиц. Это и должно стать условием участия партий в политическом процессе.

Нашей Конституцией и принятыми на ее основе законами были четко регламентированы отношения между ветвями государственной власти. Благодаря этому все политические коллизии и конфликты, которые впоследствии возникали, разрешались только конституционными, правовыми путями, без стрельбы и кровопролития. Укрепилась единая вертикаль исполнительных органов власти во главе с Правительством, несущим полную ответственность за реализацию национальных программ социально-экономического и политического развития страны.

В соответствии с Конституцией мы будем и дальше неуклонно продолжать строительство правового государства. И одной из главных задач в данном направлении

является обеспечение в стране конституционного порядка и законности. Именно ответственность за соблюдение законов является важнейшим условием поступательного развития Казахстана. В этой связи следует отметить роль и предназначение Конституционного совета Республики в деле обеспечения верховенства Основного закона, как главного источника права. Сегодня по имеющимся полномочиям он превосходит бывший Конституционный суд. Конституционный совет более отвечает современным реалиям. Он может решить вопрос о конституционности того или иного закона до подписания его Президентом страны. Тогда как Конституционный суд рассматривал только вступившие в силу нормативные правовые акты, что, несомненно, усложняло процесс.

Наряду с Конституционным советом важное значение в деле укрепления законности и правопорядка обрела и судебная система. За 7 лет сделано немало для обеспечения независимости судей. И сейчас мы вправе ожидать от них только беспристрастного и справедливого судейства. Качество работы судей играет важную роль в устранении в обществе правового нигилизма, которое, к сожалению, еще присутствует. Суды должны стать органами, утверждающими в обществе законопослушание, формирующими правосознание граждан. С другой стороны, законно принятые решения судов должны поддерживаться каждым гражданином. Недопустимыми являются какие-либо попытки дискредитации судов путем публичной критики принятых актов по конкретным делам. Это подрывает веру граждан в суды и правосудие и, в конечном счете, противоречит интересам общества. В этой связи необходимо повысить эффективность реализации правовых гарантий обеспечения деятельности судов. Ведь существует же ответственность за неуважение к суду, воспрепятствование осуществлению правосудия. Мы отдаем себе отчет, что невозможно было за столь короткий срок создать идеальное государство, также как и построить идеальное общество. Но можем констатировать, что следование конституционным принципам и нормам обеспечило стабильность власти и общества, стало главным инструментом укрепления независимости и проведения экономических реформ.

Очень важно, что за годы реформ Основной закон нашей страны изменялся лишь однажды — в октябре 1998 года, когда в него были внесены поправки, вызванные велением времени. Тогда этот шаг был продиктован объективной необходимостью дальнейшего развития институтов гражданского общества, либерализации политической системы и продолжения демократических реформ.

Я всегда исходил из того, что в конституционном законотворчестве требуется особая осмотрительность и тщательность, так как любое изменение норм Основного закона влияет на все общество и само государство. Ревизия норм Конституции, продиктованная политической конъюнктурой, — это прямой путь к кризису власти и к расшатыванию государственных устоев. Как отмечал известный польский публицист Мечислав Шарган: «Чтобы Конституция была еще хуже, ее постоянно следует улучшать».

Потенциал, заложенный в Конституции 1995 года, далеко не исчерпан. В настоящее время есть все необходимые возможности для укрепления государственности и развития правовой системы в ее рамках.

Так, не все ветви власти в полной мере реализуют полномочия, данные им Конституцией страны. Например, роль и значение Парламента, которые отводятся ему

Конституцией, в жизни нашего общества, огромны, но они используются не полностью. Депутаты имеют рычаги влияния на исполнительную власть посредством заслушивания докладов и отчетов Правительства об исполнении республиканского бюджета, а также заслушивания членов Правительства по курируемым ими вопросам. И надо сказать, умеют ими пользоваться: за прошлую сессию депутатами Парламента было заслушано 5 членов Правительства. А депутатские запросы? Кто скажет, что они неэффективны? Парламент обладает правом объявления вотума недоверия Правительству и членам Правительства, что приводит к их роспуску или увольнению. Парламенту предоставлено право назначать или согласовывать кандидатуры на ряд должностей высшего эшелона власти (Премьер-министра, Председателя Национального банка, Центральной избирательной комиссии, Генерального прокурора, Председателя и судей Верховного суда, Председателя КНБ и других). Полагаю, стоит рассмотреть возможность согласования кандидатур на некоторые должности руководителей центральных исполнительных органов с комитетами Парламента. Это позволит депутатам также почувствовать свою ответственность за политику, проводимую Правительством.

Остаются нереализованными конституционные установки о создании суда присяжных, не в полной мере реализуются положения об усилении судебного контроля в сфере уголовного преследования путем санкционирования ареста. Одним из конституционных институтов, который пока также не получил своего развития, является институт местного самоуправления. Конституция дает возможность выборов акимов. В октябре 2001 года состоялись экспериментальные выборы акимов в 28 сельских округах.

В то же время, ратуя за выборность акимов, мы должны не забывать и наш, порой горький, исторический опыт. С 1867 по 1917 годы в Казахстане, в условиях царской России, действовало, так называемое, Временное положение об управлении Степным краем. В соответствии с ним на протяжении полувека в Казахстане 1 раз в 2 года проводились выборы волостных управителей, причем путем косвенного голосования через выборщиков. Такая практика привела к сильнейшей раздробленности в казахском социуме. На мелкие группировки в борьбе за иллюзорную власть делились даже не крупные регионы, а небольшие по территории и численности волости, входившие в состав тогдашних уездов.

Мы до сих пор ощущаем негативные отголоски этого, специально организованного, раскола между людьми. И сейчас, даже непрямые выборы районных акимов, проводимые через выборщиков, потенциально способны внести «раздрай» в наше стабильное и консолидированное общество. На эту тему следует еще крепко подумать.

Только после того, как мы четко определимся с функциями всех уровней государственного управления, можно будет перейти к формированию институтов местного самоуправления. Спешить в этом вопросе не следует, так как цена ошибки может оказаться слишком высокой. Любой провал способен надолго дискредитировать саму идею выборности и самоуправления, подорвать веру людей в собственные силы. Об этом нас предупреждает опыт наших соседей по СНГ и дальнего зарубежья. Например, на Западе в последние 20 лет нарастает обратная тенденция, когда в округах и муниципалитетах руководят не избираемые, а назначаемые руководители, своеобразные менеджеры. Так, сегодня избираемые в США мэры руководят

только в 44% муниципальных образований. Поэтому необходимо крайне взвешенно и осторожно подходить к вопросам изменения модели власти и управления. На основе Конституции в республике уже начат процесс разграничения функций государственного управления по его уровням. В этом направлении активно работает соответствующая Государственная комиссия. По результатам будут приняты решения, необходимые стране и народу, отвечающие современным потребностям общества и государства.

Уважаемые казахстанцы!

Необходимо постоянно помнить, что государственность — это не милость, полученная от небес, а грамотное использование того исторического шанса, который дается только одному поколению в истории. Это реальное поле для консолидации всех патриотически настроенных сил, всех казахстанцев, прежде всего казахского народа. Этого не понимает или не хочет понимать только тот, кто безразличен к судьбе своей Родины и ее будущему. Нельзя сводить проблемы развития Казахстана только к внутренним причинам. Мир в целом вступил в критическое десятилетие. Какие же вызовы история поставила перед нами на ближайшие 10–20 лет?

Антитеррористическая операция в Афганистане — это лишь начало глобальной войны с терроризмом. Нельзя забывать, что международный терроризм нарушил границы наших соседей. Но еще не отброшены планы эскалации напряженности во всем регионе с использованием экстремистских сил извне и изнутри государства. Есть прямая связь между терроризмом и политическим, а также религиозным экстремизмом. Использование террористических методов в политической борьбе не является чем-то новым в мировой истории. Это реальная угроза для молодых государств региона с точки зрения внутренней дестабилизации. Ожидания мирового сообщества, связанные с прекращением массового производства наркотиков в Афганистане не оправдались. Это означает, что мы должны готовиться к долгой, жесткой и экономически затратной борьбе с наркоманизацией казахстанского общества. Кому дорого будущее Казахстана — должны консолидироваться в этой борьбе. Десятки тысяч казахстанцев — наркобольные, а процесс между тем усиливается.

Принципиально изменилась военно-политическая ситуация в ближайших с нами регионах. Южная Азия стала зоной конфликтов и интенсивного накопления ядерного оружия. Это говорит о том, что предстоящее десятилетие станет серьезным испытанием на прочность всех независимых государств региона. Нельзя забывать, что Казахстан находится в зоне притяжения трех величайших культур и цивилизаций: российско-христианской, китайско-конфуцианской и центральноазиатско-исламской. Выстраивание со всеми соседними странами нормальных отношений является важным направлением нашей политики. Потеря бдительности и отсутствие жестких обручей и стержней, цементирующих общество, пока идет осознание гражданственности, весьма чревата по своим последствиям. Казахстану приходится проводить внутренние реформы в крайне неустойчивой внешней среде. Это накладывает отпечаток и на скорость политических преобразований. Сильное государство в нестабильной внешней среде — это главная гарантия сохранения независимости. Иного нам, действительно, не дано. Здесь нас не сравнишь с другими регионами, особенно — Запада. Стремление восточноевропейских стран вступить в НАТО надо понимать как поиск защиты своей независимости от внешних угроз.

Обратимся и к другим проблемам.

Во-первых. Необходимо понять простую истину, что даже страны с многовековой историей государственности испытывают мощное давление глобальных факторов. В условиях глобализации стала особенно очевидной истина — классического и единого рецепта развития современного общества не существует. Для Казахстана становится принципиальным сохранение и укрепление государственности на фоне интеграции в мировую экономику.

Во-вторых. Казахстан находится не на острове, а во вполне определенном географическом окружении. Мы начинаем сталкиваться с критически неравномерным развитием стран региона, растущей нелегальной миграцией и ростом религиозного экстремизма. Таким образом, предстоящее десятилетие будет для нас серьезным испытанием на прочность.

Трезвый анализ того сценария, который будет разворачиваться в первом десятилетии нового века вокруг нас и внутри страны, убеждает в том, что сильная государственная власть в Казахстане является главным условием экономического и социального развития страны в среднесрочной перспективе.

Құрметті отандастарым!

Әлбетте жеті жыл — түпкілікті нәтижені қорытындылайтын мерзім емес, тындырылған ісімізді бағамдайтын кезекті кезең ғана.

Өткен жылдардың ішінде қоғам мен мемлекетті жаңғыртуда айтарлықтай табыстарға жеттік.

Бүгінгі күні біз экономикадағы қазіргі табыстарымызға, еліміздегі тұрақтылыққа, ұлттық татулыққа, билік төңірегіндегі қайшылықтарды конституциялық жолмен шешуге халқымыз осыдан жеті жыл бұрын қабылдаған Конституцияның негізінде жеттік десек, әділдіктен қия баспаймыз.

Осы орайда XVIII және XIX ғасырлардың тоғысында өмір сүрген белгілі ағылшын философы, заңгері Бентам Иеремияның: «Ең үздік Конституция халықтың бойы үйренген Конституция» деген сөздерін еске сала кеткен орынды.

Әрине, жаңғырулар барысы байыбына жетті деуге әлі ерте. Дегенмен, Конституциямыздың демократиялық және ұйымдастырушылық құқылық әлеуеті бізге Республика қызметінің Ата заңымыздың 1-ші бабында дәйектелген: қоғамдық татулық пен саяси тұрақтылыққа, бүкіл халықтың игілігін көздейтін экономикалық дамуға, қазақстандық патриотизмге, мемлекет өмірінің аса маңызды мәселелерін демократиялық әдістермен, оның ішінде республикалық референдумда немесе Парламентте дауыс беру арқылы шешуге дейінгі негіз қалайтын қағидаттарына сүйеніп, өзіміз орнатуға тиіс болашағымызға сеніммен қарауға мүмкіндік береді.

Тағы да қайталап айтамын: біздің Конституциямыз — Қазақстан халқының саналы таңдауы. Бұл таңдауды бағалау керек, құрметтеу керек!

Конституция бойынша өмір сүру дегеніміз — демократияның ең жоғары мектебі, ал бұл мектепті игеруге біз міндеттіміз.

Қымбатты қазақстандықтар, Сіздердің баршаңызды айтулы мерекемен, Конституция Күнімен құттықтаймын!

Қазақстан Республикасы Парламенті екінші шақырылымы IV сессиясының ашылуында сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2002 жылдың 2 қыркүйегі

Уважаемые депутаты!

Позвольте, прежде всего, поздравить вас с началом работы очередной, IV сессии Парламента второго созыва и пожелать успехов в вашей ответственной, имеющей огромное значение для развития страны деятельности.

Хочу отметить, что в целом была плодотворной и результативной и третья сессия, за что я вам искренне благодарен. Подписаны и вступили в силу 98 законов. Это немало, и свидетельствует о том, что между Парламентом и Правительством налаживается тесное, конструктивное взаимодействие, которое должно развиваться и далее.

Вы, наверное, уже успели ознакомиться с результатами ряда изменений в структуре Правительства, которые я провел своими решениями буквально несколько дней назад. Как и намечалось Стратегией «Казахстан-2030» мы настойчиво и планомерно ведем реформу государственного управления, решая задачу формирования профессионального Правительства. Более четко определены функции и пределы компетенции министерств и ведомств, что позволяет привести их в соответствие с мировыми стандартами, оптимально повысить уровень и качество их деятельности. Принципиальным шагом стало давно планируемое создание Министерства экономики и бюджетного планирования. В его ведении отныне будут все вопросы стратегии нашего развития, экономического и бюджетного планирования, определения в целом экономической, бюджетно-финансовой, фискальной политики страны, разработки идеологии и тактики внешнего заимствования. Министерство финансов должно сосредоточиться только на исполнении бюджета. То есть, обеспечить сбор и поступление средств и контроль за целевым их использованием.

Учитывая проведенные изменения, я дал поручение Правительству в кратчайшие сроки внести в Парламент законопроект о внесении поправок в Закон «О бюджетной системе». Этот законопроект я намерен объявить срочным с тем, чтобы уже в ближайшее время обеспечить эффективную работу министерств и ведомств по бюджету. Не буду вдаваться в перечисление всего нами достигнутого. Отмечу главное: у нас создана устойчиво и динамично развивающаяся рыночная экономика. Важно, что только в первом полугодии заработная плата наших граждан возросла более чем на 13%.

Уважаемые депутаты!

Как вы помните, в Послании Президента страны народу Казахстана, которое в этом году было обнародовано еще в апреле, основные приоритеты на 2003 год уже названы. Предстоит организационно и законодательно обеспечить достижение всех намеченных рубежей, решение накопившихся в экономике и общественно-политическом развитии проблем. В этой связи на IV сессию вносится блок необходимых стране законов, которые нужно рассмотреть в приоритетном порядке.

Я считаю, что Правительство довольно тщательно поработало и верно определилось по основным параметрам бюджетного планирования. Поэтому прошу Парламент поддержать его предложения и принять в рамках текущего года Закон «О республиканском бюджете на 2003 год». Нашей важнейшей и общей задачей является обустройство и развитие столицы страны — г. Астаны. Прошу поддержать предложение Правительства по этому поводу.

Хочу обратить ваше особое внимание на проблему развития агропромышленного комплекса, возрождения аула (села) в целом. Она определена в качестве основного приоритета на ближайшие 3 года в моем Послании. Бюджетом этого года предусматривается дополнительное выделение 10 млрд. тенге на программы улучшения сельскохозяйственного производства и 20 млрд. — на здравоохранение и социальные нужды села. В этом году ожидается неплохой урожай. И я уже поручил Правительству осуществить за счет внебюджетных источников закуп зерна в объеме до 1 млн. тонн по цене, эквивалентной 65 долларам США за тонну. Еще полмиллиона тонн пойдут по линии Продкорпорации. Закуп 1,5 млн. тонн будет хорошей поддержкой нашим крестьянам и обеспечит стабильность зернового рынка. Вместе с тем, совершенно очевидно, что на данный момент ключевым для возрождения нашего села является вопрос о частной собственности на землю сельскохозяйственного назначения. Все остальные вопросы земельных отношений мы с вами, по сути, уже решили.

Правительство уже завершает работу над проектом нового Земельного кодекса. И я надеюсь, что депутаты подойдут к рассмотрению земельного вопроса без излишней политизации. Мы с вами должны разъяснять людям, что им нечего опасаться. Установление доступных цен на землю и приоритетность прав нынешних землепользователей, позволит сельским жителям приобрести в собственность значительную часть земель. Будут введены ограничения на максимальные пределы земельных участков, строго регламентированный порядок землепользования и запрет на покупку земли иностранцами и другое.

В этом же блоке должен быть принят Водный кодекс, направленный на упорядочение и совершенствование водных отношений в условиях рынка. До конца сессии необходимо принять Законы «О микрокредитных организациях» и «О кредитных товариществах».

Время выдвигает новые требования к регулированию таможенных отношений. В этой связи необходимо принять Таможенный кодекс, который призван защитить интересы нашего государства, обеспечить прозрачность всех финансовых потоков, увеличить поступления в государственный бюджет.

Развитие наукоемких производств, внедрение новых идей и технологий в различные области производства и сферы управления обществом являются важными составляющими нашей стратегии. Поэтому нам нужен Закон «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам технопарка «Парк информационных технологий». Также до конца сессии следует принять Закон «О рынке ценных бумаг», призванный активизировать этот рынок и обеспечить его прозрачность, повысить его инвестиционную привлекательность. В целях развития реального сектора экономики, в особенности субъектов малого бизнеса, а также улучшения налогового администрирования необходимо принять 2 закона.

Первый — «О внесении изменений и дополнений в Кодекс Республики Казахстан «О налогах и других обязательных платежах в бюджет». И второй — «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам ипотечного кредитования».

Как всегда, в поле зрения Парламента должны находиться вопросы законодательного обеспечения проводимых в стране социальных реформ, в связи с чем, оперативно следует рассматривать вносимые в Парламент законопроекты социального блока. Я уже говорил в своем Послании на 2003 год о необходимости государственной политики по стимулированию внутренней миграции из депрессивных регионов в развивающиеся. Это касается и экологически неблагоприятных регионов, таких как Семипалатинский полигон и Приаралье. При этом важно не тратить деньги наших налогоплательщиков бездумно и нерационально, не соблюдая принцип адресности. Нужно точно знать, от чего пострадал человек, давно ли живет здесь, истинное материальное положение тех, кто подпадает под льготы.

В целом же следует объективно оценить ситуацию и задать вопрос — а не лучше ли, в ряде случаев, более кардинально решать проблему с максимальной пользой для пострадавших? То есть, необходимо разработать программы переселения людей из зон экологического бедствия в более благоприятные регионы. Совершенно очевидно, что мы не можем, по крайней мере, в обозримой перспективе, восстановить экологически, да и социально благоприятную обстановку, например, в Приаралье. Нужны также программы оздоровления и бесплатного лечения людей, заболевших в результате ядерных испытаний, реабилитации самих территорий и т.д. Только так мы добьемся того, чтобы деньги не были потрачены впустую, а люди в результате — выиграли.

Основной вектор нашей политики будет направлен на повышение роли институтов гражданского общества в политической системе страны.

Мной Правительству дано поручение о создании Рабочей группы по подготовке изменений и дополнений в Конституционный закон «О выборах в Республике Казахстан». В состав этой группы целесообразно включить также депутатов Парламента и организовать совместную работу по улучшению указанного закона. Есть у нас еще проблемы в организации государственной службы. Отсутствие достаточных стимулов и социальных гарантий для государственных служащих, туманность перспектив карьерного роста способствует высокому уровню текучести кадров, ослабляет наш кадровый потенциал. В этой ситуации возникает необходимость принять Закон «О внесении изменений и дополнений в Закон Республики Казахстан «О государственной службе».

Одним из наших стратегических приоритетов остается решительная и беспощадная борьба с коррупцией. Основные понятия, направления и принципы борьбы с нею регламентированы Законом «О борьбе с коррупцией», который существенно продвинул нас в этом важном деле. Но время не стоит на месте, совершенствование государственной политики в этой сфере требует дальнейшего укрепления нормативно-правовой базы. В первую очередь необходимо устранить возникшие пробелы в законодательстве. Уже в ближайшее время следует принять Закон «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам борьбы с коррупцией».

Очередным шагом, направленным на совершенствование судебной системы стало создание моим Указом от 9 февраля этого года №803 специализированных административных судов в гг. Астане и Алматы. Как показывает практика экономических судов, специализация способствует повышению эффективности правосудия. Вместе с тем, необходима корректировка правовой базы деятельности административных судов, которая позволит в перспективе распространить их положительный опыт по всей стране. Для этого в приоритетном порядке необходимо принять Закон «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам судопроизводства».

И, наконец, я просил бы вас разобраться с законопроектами, которые были объявлены мной приоритетными на прошедшую сессию. Из 15 законопроектов 7 не были рассмотрены. Я до сих пор не получил внятного объяснения причин данного срыва и считаю это ненормальным. Эти законопроекты необходимо принять до конца текущего года, поскольку они связаны с важнейшими аспектами экономического строительства и необходимы народу Казахстана. Надеюсь на вашу поддержку и понимание.

Уважаемые депутаты!

Все мы стали свидетелями того, как вырос уровень и профессионализм депутатов Парламента за последние 7 лет, с момента принятия нынешней Конституции. Появляются новые формы и методы работы парламентариев, шире реализуются их полномочия. В результате повысилось качество законотворческой работы и принимаемых законов.

Пользуясь поводом, хотел бы поблагодарить депутатов Сената, чей срок полномочий истекает, за проделанную вами работу в деле укрепления Казахстана как независимого государства. В том, чего мы добились на этом пути, есть и ваша немалая заслуга. Надеюсь, что многие из вас победят на выборах, и мы вновь увидим вас в этом зале.

Прошло 2,5 года с момента формирования нынешнего состава Парламента. Депутатский корпус преодолел «экватор» в своей работе, успев, подчеркиваю еще раз, многое сделать. Но настало время наращивать наш потенциал, закреплять и умножать достигнутое. Поэтому ни Парламенту, ни Правительству, как двум основным субъектам законотворческой деятельности, нельзя расслабляться и «почивать на лаврах». Мы все должны соответствовать новым требованиям, откликаться на новые вызовы. Плодотворной и успешной вам всем работы!

IV сессию второго созыва Парламента Республики Казахстан объявляю открытой!

БҰҰ Тұрақты даму жөніндегі дүниежүзілік саммитінде сөйлеген сөзі

ОАР, Йоханнесбург қаласы, 2002 жылдың 3 қыркүйегі

...Спустя 10 лет после принятия на конференции в Рио-де-Жанейро «Повестки дня на XXI век» человечество, несмотря на очевидный научно-технический прогресс, так и не смогло избавиться от пороков, которые преследовали его на протяжении всей истории: нищеты, голода, болезней, разрушительных войн. Общее число людей, живущих в условиях нищеты, превышает 1 млрд. человек, более миллиарда не имеют доступа к чистой питьевой воде. Человеческие и материальные потери в ходе войн и вооруженных конфликтов вообще не поддаются оценке.

На этом форуме я хотел бы повторить свое предложение, высказанное ровно 10 лет назад на Генеральной Ассамблее ООН — о сокращении военных расходов всех государств на 1% и направлении их на развитие беднейших стран.

Надо помнить, что без природных и человеческих ресурсов развивающихся стран развитые государства никогда бы не стали таковыми. Поэтому в условиях нарастающей глобализации более гармоничное разделение доходов и благ становится все более актуальным.

Мы приветствуем инициативы Европейского Союза об оказании помощи развивающимся странам. Глобализация — это данность, с которой приходится считаться всем — и богатым, и бедным. Но еще никто толком не ответил на вопрос, каковы же ее последствия для развивающихся стран и для государств с транзитной экономикой?

Считаем, что здесь свое весомое слово должна сказать Организация Объединенных Наций. В рамках этой международной организации необходимо приступить к разработке программ адаптации стран разного уровня развития к глобализации.

Казахстан после развала СССР оказался один на один со множеством экономических, политических и экологических проблем, в том числе с исчезающим на глазах одного поколения Аральским морем и обширной территорией, зараженной многочисленными ядерными испытаниями.

Считаем, что мировое сообщество в лице международных организаций, несмотря на проявленное внимание к этим экологическим проблемам планетарного масштаба, все же не оказало той помощи, которая бы помогла в их решении.

После объявления своей независимости 10 лет назад Казахстан внес реальный вклад в устойчивое развитие на глобальном уровне: первым добровольно отказался от четвертого по своей мощи ядерного арсенала в мире и закрыл крупнейший в мире Семипалатинский ядерный полигон.

В сфере экономики Казахстан, благодаря успешно проведенным реформам, достиг заметных результатов в своем развитии, которое вышло на траекторию устойчивого роста. За последние 3 года ВВП вырос на 35%, более 70% государственного бюджета направляется на обслуживание социальной сферы. Сокращаются масштабы бедности и безработицы. Принята программа социального развития села.

В Казахстане осуществлены беспрецедентные для Центральной Азии политические реформы и меры, направленные на демократизацию общества.

Мы убеждены в том, что политическая либерализация общества станет необратимой только в случае очевидных успехов в социально-экономическом развитии.

Устойчивое развитие невозможно без конструктивного диалога цивилизаций. Особо следует выделить тот факт, что Казахстан, в котором проживает свыше 100 национальностей и народностей, представляет собой яркий пример межэтнического и межконфессионального согласия.

Это наша принципиальная и последовательная политика. Она направлена на обеспечение внутренней стабильности. Без нее бессмысленно говорить об устойчивом развитии и экономических успехах.

Бедность и нищета являются питательной средой для международного терроризма, регионального и политического экстремизма, а также наркомании.

Несмотря на очевидный успех антитеррористической операции, Афганистан попрежнему остается источником распространения экстремизма и наркотиков. Наркотрафик проходит через государства Центральной Азии в Европу.

Мы считаем, что в этой тревожной ситуации необходимо срочно разработать программу ООН с целью системного противодействия наркобизнесу в Центральной Азии.

Эта задача представляется чрезвычайно актуальной, так как война с международным терроризмом теряет смысл, если корни этого явления продолжают подпитываться извне.

Центральная Азия является своеобразным индикатором успеха или провала борьбы с негативной глобализацией, каковой считается международный терроризм и транснациональная преступность.

В этих условиях особое значение имеет создание современной архитектуры безопасности в Азии. На достижение этой цели был направлен I саммит Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии, прошедший в нашей стране в июне этого года. На нем ведущие азиатские государства приняли документы, предусматривающие создание мер доверия и приложение совместных усилий по обузданию международного терроризма.

Я призываю ООН приступить к созданию реестра глобальных экологических проблем с конкретными рекомендациями по привлечению масштабных инвестиций для их решения. Во главу угла необходимо поставить задачу предотвращения необратимого ущерба окружающей среде с тем, чтобы сохранить для наших потомков необходимые жизненные ресурсы.

Казахстан считает, что все мировое сообщество должно проникнуться пониманием стоящих перед ним проблем и вызовов. Устойчивое развитие — это не просто набор слов, а формула выживания человечества.

Кенесары ханның 200 жылдығына арналған салтанатты жиналыста сөйлеген сөзі

Ақмола облысы, Көкшетау қаласы, 2002 жылдың 21 қыркүйегі

Ардақты ағайын! Қадірлі отандастар!

Тарихты танып, зерделеу керек, тарихты таразылау керек, сонда тағдырыңды, бүгінгі тұрпатыңды танисың, келешегіңді бағдарлайсың, алдағы жүрер жолыңның сілемін табасың.

Халқының басына түскен тауқымет қабырғасын қайыстырып, сол жолда басын бәске тігіп, қасықтай қанын аямай, шыбын жанын шүберекке түйген ор тұлғалардың тағдырын танытатын да, ұрпаққа өнеге етіп, алдына тартатын да — тарих.

Былтыр мамыр айында Астанада Кенесары ханға ескерткіш орнатылғанда, мен ойға шомып, тарихтың тылсымына қайран қалған едім...

Көзге елестетіп көріңіздерші...

Міне, енді XIX-ғасырдың 30-шы жылдарында, дәл былтырғыдай көктем күндерінің бірінде Ақмоланы қоршаған Кенесары хан Есілдің дәл сол бір кезде өзі тұрған жағалауында тас тұғырға қондырылды.

Халқының жоғын жоқтап, намысын қуған хас батырдың алғашқы азат етуге тырысқан мекенінің бүгінгі таңда тәуелсіз еліміздің Астанасына айналуында да тағдырдың жазуы жатқандай.

Оның өмірі мен күресі тәуелсіздігімізді көздің қарашығындай сақтау керектігін ескертіп тұрған тәрізді. Тәуелсіздігіміздің оңайлықпен келмегенін басынан кешкен баянымен ескертіп кеткендей. Тәуелсіздіктің қадірін білу керектігін, оны ауыз бірлікпен, жасампаздық ісімізбен нығайту керектігін ойға салып тұрғандай.

Бұл оқиғаны біз Кенесарының халқына оралуы деп пайымдағанымыз жөн. Бұл сөзіміздің сыры неде?

Кенесары кім? Ол мемлекеттігімізді қалпына келтіру, халқының басын біріктіріп, халықтық қалпын сақтау, бодандықтан құтқарып, қолын азаттық пен бостандыққа жеткізіп, тәуелсіз ел ету мұратын көздеген сұңғыла саясатшы, қайраткер, ірі мәмілегер, дарынды әскербасы.

Алайда, ол — кешегі тоталитарлық жүйе есімін ауызға алуға тыйым салған, халықтың санасынан өшіруге тырысқан тұлға.

Ендеше, еске түсіріңіздер. Оны халықтың жүрегіндегі ардақтысы етіп бейнелеуге әрекет жасаған бетте, Сәбеңнің, Сәбит Мұқановтың «Балуан Шолақ» хикаясының қырқылғаны, Кенесарының іс-қимылын ұлттық азаттық қозғалысы ретінде бағалаған белгілі ғалым Ермұқан Бекмахановтың тарихты бүкпесіз, бүркемелеусіз көрсетуге тырысқаны үшін жала жабылып, 25 жылға бас бостандығынан айрылғаны белгілі.

Қырқыншы жылдардың соңын ала басталған бұл сүреңнің елуінші жылдардың басындағы парасатты қазақ зиялыларының басына бұлт үйіріп, әуре-сарсаңға салған кезекті құдалау науқанымен жалғасқаны да бүгінгі ұрпаққа мәлім.

Сыңаржақ идеология мен астамшыл ой-сана басқаша пайымдауға бейімдік білдірген жандардың бәрін жазалап келгені де ақиқат. Бірақ шындықты құртуға ешкімнің құдыреті де, құрығы да жетпеген. Бұл сөздің ақиқаттығына біз бүгін тағы да көз жеткізіп отырмыз.

Тарихтың тағлымы да, ақиқатқа қайтып оралатыны, шын асылды жасықтан өзінің айырып беретін құдыреті де, міне, осында жатыр.

Осы орайда данышпан Мұхтар Әуезовтің бір сөзі көкіректе жаңғырады: «Ер — ел тарихының белі дейміз. Ол өзі тірісінде бір танылады. Өзі өткен соң, кейінгі ұрпақ қадірін біліп, қасиетін таныған сайын тағы танылады... Бір кезде бел көрінсе, келер ұрпақ тарихына: өз тұсында көрсетіп кеткен көмегімен, орнатып кеткен туымен, тастап кеткен үлгісімен, нұсқап кеткен бетімен енді бел ғана емес, биік тұрғы боп, асқар тау боп көрінеді...».

Қазақтың соңғы сайланған ханының тағдыры осы сөздерден көрініс тауып тұрғандай. Ұлы жазушы осы сөздерін Кенесары бабамызға дәл қазір айтып тұрғандай.

Уважаемые соотечественники!

В истории казахского народа среди славных имен храбрых батыров и мудрых правителей особое место занимает хан Кенесары.

Кенесары первым осознал изменение политики царизма, перешедшего в XIX веке от патронажа и вассалитета к прямой колонизации. Свою дипломатическую и политическую активность он направлял на принятие царским правительством решения упразднить военно-административные центры и форпосты, усиленно насаждавшиеся в то время. Политическая ситуация не оставляла ему иного выбора, кроме борьбы. Движение Кенесары было последней отчаянной, по сути, трагической попыткой объединить народ и сохранить государственность. Вот почему, как заметил Алихан Бокейханов, слава хана Кенесары затмила в народных сказаниях даже славу популярного деда Абылай хана. Объясняется это тем, что движение Кенесары Касымова как никакое другое политическое движение XIX века не могло сравниться по своей мощи своего воздействия на патриотическое сознание казахов, их естественного желания единения и независимости. Возглавляя восстание, Кенесары вел борьбу на два фронта — как против царских реформ на севере, так и против среднеазиатских ханств, поработивших часть казахов на юге.

Народ в знак признания справедливо избрал Кенесары ханом. Он стремился создать все необходимые институты государственности, и сохранить территориальную целостность казахских земель. Он мечтал о том, чтобы у казахов было свое собственное независимое государство. Но в тот временной отрезок мечта осталась несбыточной. И тем не менее, Кенесары борьбы не прекращал, как и не останавливал процесс начатых им реформ. Во время своего правления он провел ряд административных и судебных реформ, направленных на усиление централизации власти и создание прочного тыла для продолжения борьбы. Были организованы ведомства, отвечающие за сбор налогов, военную подготовку, дипломатическую переписку. Реформировал хан и свою армию. При нем появилась артиллерия, казахи начали осваивать пеший строй, развивалась военная тактика. Он впервые ввел знаки отличия и систему награждения отличившихся воинов. Хану удалось создать дисциплинированное, мобильное войско, численность которого доходила до 20 тысяч человек. Такие реформы нелегко давались Кенесары. Он испытал немало поражений, разочарований, предательства и непонимания даже среди своих соплеменников. Но никто не мог его лишить искреннего желания помочь своему народу. Ведь он мог смириться с давлением со стороны имперского самодержавия

и отказаться от борьбы, получить неплохое содержание и соответствующую должность, различные привилегии, но Кенесары этого не сделал, за что и лишился жизни.

Объективную оценку борьбы Кенесары, прежде всего, дали народные акыны-сказители в своих песнях и сказаниях. Есть все основания полагать, что былины участника походов Кенесары Нысанбая, высказывания Суюнбая в айтысе с кыргызским акыном Катаганом, сказания Жамбыла, приоткрывают малоизученные страницы в истории национально-освободительного движения. Автор известного труда «История Туркестана» Николай Павлов писал: «Кенесары по природе своей относится к типу неутомимых степных рыцарей… Сохранение свободы детей степи стало его девизом, смыслом жизни».

Воздавая должное памяти Кенесары, извлекая уроки из его политического наследия, из его прозрений и поражений, необходимо безо всякой тени сомнения занести его имя в «пантеон национальной славы» сделав это с чувством ответственности перед духом предков и перед памятью потомков. Мы, твердо встав на путь развития демократии и правового общества, решительно отвергаем столь бесчеловечную идеологию, подобную историческую несправедливость, которые пыталась насильственно внедрить в наше сознание тоталитарная система.

Суверенный Казахстан объявляет и признает самой высокой ценностью человека его жизнь, его свободу, его неотъемлемые права и достоинства и будет защищать его гражданские и общественные интересы. Наш общий, священный долг — утверждать и укреплять нашу независимость, умножать мощь и богатство нашего государства, высоко нести знамя нашей чести и достоинства в мировом сообществе, честно и преданно служить Родине. Для этого каждый гражданин нашей страны обязан всей душой осознать свою большую историческую ответственность в сохранении единства нашей земли, нашего народа, в сбережении межнационального мира и согласия.

Дорожа независимостью, доставшейся нам без кровопролития, мы должны отдать дань уважения памяти Кенесары и всех борцов, сложивших головы за свободу. И во имя этой светлой памяти оградить себя от скороспелых суждений и недобрых намерений. Потому что в каждой капле их пролитой святой крови заложены наши сегодня и будущее.

Тараз қаласының 2000 жылдығына арналған салтанатты жиналыста сөйлеген сөзі

Жамбыл облысы, Тараз қаласы, 2002 жылдың 26 қыркүйегі

Армысыздар, ардақты ағайын!
Орта толсын, қадірлі тараздықтар!
Хош келдіңіздер, құрметті меймандар!

Бүгінгі мерекелі жиында бас қосқан баршаңызға ыстық ықыласты сәлем жолдап, Сіздерді еліміз тарихының ежелгі куәсі — қарт Тараздың, мәңгі жас Тараздың 2000 жылдық мерейтойымен шын жүректен құттықтауыма рұқсат етіңіздер.

Тараздың тойы — қара ормандай халқымыздың ежелден бергі ұзақ тарихындағы ұлан-асыр қуанышы. Тарихи тойы! Өйткені, Тараздың шежіресі — біздің халқымыздың өткені мен бүгінін жалғап тұрған, мәңгілікке жалғастыра беретін алтын өрмек іспетті.

Ақын Қадыр Мырза Әлінің: «Біздің тарих — бұл да бір қалың тарих, оқулығы жұп-жұқа бірақтағы», — дейтіні бар еді. Біздің бүгінгі тойымыз, керек десеңіз, сол жұп-жұқа оқулық жойып жіберген қалың тарихымызды қайтып оралту жолындағы талпыныстардың бірі. Бәлкім — ең үлкені де шығар.

Кезінде осы өлкеге келген сырткөз саяхатшылар мен жылнамашылардың айтуынша, ежелгі Тараз — ертеден әмбеге аян қала. Тани білген кісіге, Тараз тұрған Талас алқабы тұнып тұрған тарих.

Сол кездегі көшпенді дүниенің ең ірі мемлекеті — Ұлы Ғұн империясы еді. Қытай шежірелерінің айтуынша, Талас бойындағы алғашқы қаланы Ғұн шәниюлерінің соңғыларының бірі — Шөже біздің дәуірімізге дейінгі 40 жылдың шамасында салдырыпты. Оны араға үш-төрт жыл түспей жатып, қытайдың қалың қолы келіп талқандап кетіпті.

Ғұн бекінісі талқандалғанмен арадағы сауда жолының тармағы жойылмапты. Көшпенді дүниенің сол жолдан айрылғысы келмеген тайталасы тыйылмапты. Сол тайталас Тараздың талай өшкен отын талай рет қайта жағыпты. Оның айырықша дәуірлеуі, әсіресе, түркі мемлекеттерінің жер-жаһанға атын шығарып, шарықтай күшейген тұстарымен сәйкес келеді.

Ол VI ғасырдан бастап, батыс пен шығыс саяхатшыларының ауызына жиі ілігеді. VII ғасырдан бастап Ұлы Жібек жолы бойындағы ең ірі сауда қалаларының біріне айналады.

Мұның бәрі, әрине, Тараздың саудадағы ғана емес, саясаттағы ықпалын да арттыра түсті. Оған 508 жылы Византия елшісі Земархтың Естеми ханмен келіссөзі Таразда жүргізілгенін айтсақ та жеткілікті. Ал түргештер мемлекеті тұсында әуелі кіші астана, артынан басты астанаға айналғаны мәлім.

Тараз бұл мәртебесін одан кейінгі самани, қарахан, қидан, оғыз, қыпшақ, хорезм үстемдігі тұсында да сақтай алған.

Олай болуы заңды еді. Тараз — қай заманда да геосаяси маңызын жоғалтпайтын аса мәнді стратегиялық қонысқа жайғасқан қала. Сондықтан да, бұл ежелгі қаланы әлемдік діндердің барлығы да өздерінің шарықтау кезеңдеріндегі үлкен тірегі еткен. Мұнда зороастризм, христиан, манихей, будда діндерінің ірі орталықтары болған. VI ғасырдан бастап, оған батыстан арабтар, шығыстан қытайлар мықтап көз тіккен.

Бұл текетірестің түйіні де Тараздың түбінде шешілді. 751 жылы Тараз маңындағы Атлах түбіндегі шайқас арабтар мен қарлұқтардың пайдасына шықты.

Бұл кат-қабат оқиғалар Тараздың гүлденуіне себепші болмаса, кедергі келтірген жоқ.

Сол кезең мен олардан кейінгі Қарахан дәуірін бұл өлкенің үлкен рухани шарықтау кезеңі деп атаған жөн сияқты. Өйткені, Әбу Нәсір әл-Фараби, Жүсіп Баласағұни, Махмуд Қашғари сол кезеңде шықты. Сол кезден бастап Тараз исламның ірі орталығына айналды.

X–XII ғасырларда Тараз түркі дүниесінің аса ірі саяси, экономикалық және мәдени орталығы болып табылды. Маңайындағы Хамукет, Төменгі Барсхан, Жиқыл, Адаккент, Дех Нуджикент, Құлан, Меркі, Аспара, Баласағұн, Барсхан қалаларымен жалғасып жатты.

Оның мәдениетінің шарықтап өскені сонша, сол кезде пайдаланылған су құбыры табылып отыр. Жоғары сапалы қыш, шыны, фарфор бұйымдарын шығарды. Қала төңірегінде алтын, мыс кеніштері өркендеді.

Осынша құлпырған Тараздың түбіне де өз тұсындағы геосаяси гегемонизм жетті. Оның мұншама шарықтауын батыстағы Хорезм мен шығыстағы бой көтеріп келе жатқан моңғол мемлекеті бірдей жақтырмады.

Сол өшпенділік оның түбіне жетіп тынды. Ол сол күйреуден соң қайтадан еңсе көтере алмады.

Тек Қоқан билігі кезінде ғана қайтадан қорған тұрғызылып, жаңа бекініске айналған тәрізді.

Одан беріде ол да Ресей отаршылдығының қамытын киді. Кешегі кеңестік кезең тұсында ежелгі қаланың едәуір өскені рас.

Алайда жаңа отаршылдық та ескі отаршылдық сияқты шет аймақтардың байлығы мен игілігін тонаушылық қағидасынан шыға алмады.Тараз да, ол тұрған аймақ та мейлінше дамып кете алмай, саяси, экономикалық, экологиялық шет-қақпайлық көрді.

Дегенмен, біз бұл жерге талайғы Тараздың талайсыз тағдырына кінәлілерді жауаптауға жиналып тұрған жоқпыз. Өткен өреуіл, қалған салауат.

Тәуелсіз ел болдық, ендігінің жауапкершілігі өз мойнымызда. Оны ойдағыдай сезінуіміз үшін барымызды бағалап, өз қадірімізді өзіміз қапысыз ұғынуымыз керек. Бүгінгі жиынның ең басты міндеті — сол. Толыққанды тарихи сана дегеніміз де осы.

Демек, біздің өзімізді өзіміз танып, ежелгі заманнан дәуірлей дамып келе жатқан өркенді өркениеттің нағыз мұрагерлері екенімізді түйсінуміз үшін де бізге Тараз қажет еді.

Арғы-бергімізді қапысыз сарапқа салатын таразы керек еді. Құдайға шүкір, ондай таразымыз бар.

Тараз — шын мәнінде де, біздің тарихымыздың таразысы, ғажайып айнасы, бұлтартпас айғағы екені анық. Біз көшіп-қонып жүре берген, ырызығын малдан ғана айырған халық емеспіз, өзіндік төлтума сәулеткерлік пен құрылысшылық дәстүрі бар, сайын далада сан алуан қала тұрғызған, егін егіп, бақ өсірген, сан тарам мәдениеттер мен өркениеттердің тоғысқан торабында өмір сүріп, үлкен өнеге көрген өсімтал елміз.

Әрине, бүгінгі дүниеде бұндай шындықты мойындағысы келмейтіндер әлі де аз болмас. Осыған мынадай бір ғана мысал келтіргім келеді.

Сексенінші жылдардың басында Мәскеу баспаларынан танымдық тағлымы мол екі кітап жарық көрді. Бірі — Игорь Можейко деген автордың әлемнің жеті ғажабына және сәулет өнерінің басқа да жаһар туындыларына арналған «7 и 37 чудес мира» деген кітабы. Мінеки, осы автор Үндістандағы Тәжі-Махал кесенесін үнділік сәулетші салған деген үкім шығарып, оны сырттан келген сәулетші тұрғызған деген дәстүрлі пікірді үзілді-кесілді теріске шығарады.

Ал енді «Под звуки мириданга» деген жинаққа көз салсаңыз, мүлде басқа дерекке ұшырасасыз. Осы тұста бұл кітаптың да Мәскеудегі басқа бір баспадан шыққанын айту орынды. Бір қызығы: мұнда үнді жазушысы Ранджит Десаи Тәжі-Махалды Түркістан жағынан келген Иса деген сәулетші тұрғызғанын айтады.

Бұл екі пікірдің осы арада ойға оралуының өзіндік себебі бар. Бірінші пікір — дәйекті дәлелі жоқ, болмайды деген соң болуы мүмкін емес дейтін астамшыл түсінік. Екіншісі, сол топырақтың төл перзентінің аузынан шыққан, аржағында дәйекті дерегі бар, әрі сол елдің ғылымы мен білімі жете мойындаған пайым. Таласқа түспейтін тағы бір дәйек — кесенені салдырған адам Ұлы Даладан барған Бабурдың тарихта аты қалған атақты ұрпағы Жаһан шах.

Сөйтіп, біздің пікірімізше, соңғы тұжырымның кай жағынан қарасаңыз да, әбден жаны бар. Себебі дейсіздер ғой. Ең басты айғақ, адамзат өркениетінің тым әріден басталып, бүгінге дейін ізін жоғалтпай жалғасып келе жатқан ең ежелгі сілемі — Ұлы Жібек жолы.

Екінші айғақ — Тәжі-Махалдың Үндістанның тек Бабурлар билеген аймағында тұрғандығы.

Бұл елдің басқа аймақтарында оған ұқсайтын ғимараттар ұшыраспайды.

Осындайда атақты ағылшын жазушысы Самюэл Батлердің: «Өткенді өзгертуге құдайдың құдыреті жетпесе де, тарихшылардың құдыреті әбден жетіп жатыр» деген сөзі еске түседі.

Өткенді таразылауға келгенде, мұндай қиғаштықтар мен кереғарлықтар, тіпті көрер көзге қиянаттар, әсіресе, біздің тарихымыз хақында көп жасалғаны белгілі.

Одан әлемдік сана біржолата арылып немесе айығып болды деуге әлі ерте.

Біз өз тарихымыздың адамзат тарихымен, күллі өркениет тарихымен тереңнен астасып жатқанына, біздің мүдделеріміздің де адамзаттың бүгінгі және ертеңгі мүдделерімен етене төркіндес екеніне өзіміздің де, өзгелердің де көзін әбден жеткізуіміз керек. Солай екендігін бүгінгі істерімізбен, өткенге деген түсініктерімізбен дәлелдеуіміз керек.

Демек, халықтың рухын аласартпай, асқақтатып, жанын жасытпай, жадыратып тұратын, тіршілігіне мән беріп, нәр беріп тұратын нысаналарын, пір тұтатын біртуар тұлғаларын тарих төріне қайтарғанымыз абзал.

Сол үшін біздің пәрменді шаралар қолданғанымыз, атап айтқанда, 1998 жылдың менің Жарлығыммен Халық бірлігі мен Ұлттық тарих жылы деп жарияланғаны баршаңызға мәлім.

Мен сол кезде бұл шараның, ең алдымен, кезекті науқаншылдыққа айналып кетпей, келелі кемел іске арна тартарын ойлағам. Өйткені, өткені өшкен халықтың болашағы бұлыңғыр екені аян.

Сондықтан да бұл шара бірінші кезекте халқымыздың жылнамасындағы «ақтаңдақтардың» орнын толтыруға, тоталитарлық жүйе тұмшалған сананы оятуға, мұқалған намысты қайрауға бағытталды.

Бүгін мен көкірегімнің терең түкпіріндегі сол ойымнан шықтым, көксеген мұратыма жақындадым деген пікірдемін.

Себебі, осы пәрменнің аясында нысаналы жұмыс жүргізіліп, халықтың зердесіне нұр құятын көптеген қомақты істердің іске асырылғаны өздеріңізге аян.

Әсілінде, қай істе де, ең бастысы, түрен тарту, қозғау салу екен. Істің барысы сол жылдың төңірегімен тұйықталып қалған жоқ.

Ойға алған ісіміз күннен күнге өріс алып, тереңге тамыр тартып келеді.

Мінеки, бұл шараның басты жемісі — бітелген қуатты қайнардың көзін ашып берді.

Мен осы салтанаттың алдында кезінде тәуелсіздік жолындағы жанкешті күресі қарақшылық қарекетке телінген қазақтың соңғы сайланған ханы — Кенесары Қасымұлының туғанына 200 жыл толуын тойлаған Көкшетау өңірінде болған едім.

Сол тойда жүргенде өзіміз бала кезімізде көрген «Его время придет» деген Шоқан Уәлиханов туралы фильм есіме түсті. Фильмнің қазақ тілінде әртүрлі айтылып келуіне байланысты мен орысша атауын айтып тұрмын.

Сонда осы Тараздың — сол кездегі Әулие-Атаның түбінде полковник Черняевтің жазалаушы отрядының қосынында болған Шоқанның Кенесары бабамыздың кенжесі Сыздық сұлтанмен кездескен кезі есіме түсті.

Естеріңізде болар, Шоқан мен Сыздықтың рөлдерін атақты актерлеріміз Нұрмұқан Жантөрин мен Құрманбек Жандарбеков ағаларымыз орындаған еді.

Шоқанның өз бастығының екіжүзділігіне, керек десеңіз, самодержавиенің екіжүзділігіне қапаланып, әскерден кетуі, Сыздық сұлтанның ағайынымен тіл табыса алмай қайсарланып жөніне кетуі есте қалыпты.

Сонда мені қайран қалдырған жәйт — «оның сағаты соғады, уақыты келеді» деген көріпкелдің аузымен айтылғандай осы фильмнің атауы еді. Тағдырдың талайын қараңызшы...

Міне, сол уақыт келді, ағайын!

Бұдан біраз уақыт бұрын ежелгі Мысыр елінде он жеті жыл бойы патшалық құрған батыр, bahадүр бабамыз Бейбарыс Сұлтанның көрнекті ескерткішін Атырау қаласында сомдадық. Абылай мен Әбілқайырдың, Қабанбай мен Бөгенбайдың, Кенесары мен Қарасайдың, олардан ілгері-кейінді ғұмыр кешкен ардақты, аруақты перзенттеріміздің құрыш бейнелерін халқымыздың назарына ұсындық.

Қаладағы мемлекеттік университет ғимараты алдында тұрған әйгілі бабамыз Мұхамед Хайдар Дулатидың еңселі ескерткіші сол ұлы бабаларымызды бастап, осы біздің бүгінгі қуанышымызға құтты болсын айтып тұрғандай әсер етеді маған.

Кашмирдің қоңыр топырағында сүйегі жатқан Мұхамед Хайдар бабамыз «Тарих-и-Рашиди» атты еңбегінде «Байдаған бектен» таратып, өзінің арғы тегін айта кеткен. Сол атақты шежіреде есімі зерделенген қасиетті бабаның туған топырақта бой көтерген бұл ескерткіші — мәңгілікке жалғасқан қазағымыздың да киелі тарихы.

Қираған қалаларымыздың, құм басқан далаларымыздың тарихын көнеден жеткен жәдігерлер мен арғыдан жеткен асыл ескерткіштер жазады. Біз ұлы тұлғаларымызға ескерткіш қою арқылы санамызды сергітіп, рухымызды көтеріп, мерейімізді тасытамыз.

Бүгінгі күні Бәйдібек бабаның ескерткішін аша тұрып, біз өзіміздің аруақты ұлы бабаларымыздың рухын қайта тірілту арқылы халқымыздың жады мен зердесін оятып, имандылық пен адамдықтың алтын арқауын қоса өреміз.

Кейбір деректер бойынша, Тәшкен шаһарының жанында дүниеге келген бабамыз, қазіргі тілмен айтқанда, Үкімет басшысы деңгейіне дейін көтеріліп, халқы аузына қараған қайраткер.

Сан ұлтты ұлысты ұрыстырмай, тегі бір, тіні бір бауырлас халықтарды бір тудың астына жинай білген бұл бабамыз — біздің бүгінгі заманға да тағылымы мол перзент.

Қысылтаяңда қол бастаған, даулы жерде сөз бастаған, билікті жерде бой көрсетіп, білімді жерде ой көрсеткен бабамызға сомдалған бұл ескерткіш тараздықтардың, күллі Жамбыл облысы жұртшылығының осы айтулы мерекеге ең үлкен сыйы деп ойлаймын. Сол үшін де Сіздерге көп рахмет, бауырлар!

Бұл қуанышқа сан ұлтты тоғыстырған еліміз тегіс ортақ. Береке мен бірліктің, ынтымақ пен достықтың, өзара түсіністік пен сыйластықтың туын бірге көтерген халқымызды Тараздың тарихи тойымен құттықтай отырып, осы керемет үрдіс пен кемел күндеріңіз ұзағынан болсын деп тілек айтамын.

Кымбатты ханымдар мен мырзалар!
Ардақты ағайын!

Тараз тарихы туралы толымды шежірені тарихшылар жаза жатар. Біздің міндет — тарихтың тағлымын зерделеу.

Өткенімізді түйсіну арқылы қазіргімізді нықтау, келешегімізді сомдау.

Былтырғы жылы ежелгі қазақ хандығының қара шаңырағы, иісі түркі жұртының киелі мекені — касиетті Түркістан қаласының 1500 жылдығын атап өткен біз еліміздің ендігі бір ежелгі шаһары екі мың жылдық ерен шежіресі бар — қарт Тараздың салтанатына жиналып тұрмыз.

Бұл екі салтанаттың да әлемдік өркениеттің тарихындағы бірде-бір татымды оқиғаны жадынан калт жібермеуге тырысатын ЮНЕСКО-ның аясында аталуы — біз үшін үлкен ғанибет. Тараздың басты тағлымы да, міне, осында жатыр.

Ендеше, біздің бүгінгі тойдың бұдан да тереңірек тағлымына үңілгеніміз жөн. Біз, ең алдымен, осы оқиғаның ішкі мәнін терең түсінуге, өткеннің сабақтарын терең қорытып, жаңа заманымызға лайық менталитет қалыптастыруға тиіспіз.

Біз бұл салтанатты кешегісінен, яғни өткендегі ізгі дәстүрлерінен қол үзбейтін, жаңа заманаға лайық жаңғырта алатын, келешегін кемел ойлайтын рухани орта қалыптастыру үшін пайдалануымыз керек.

Шындығында мұнда, осы Тараз төңірегіндегі және онымен тағдырлас қалаларда, ғажайып қуатты рухани орта болғаны баршаға аян.

Менің бұл тұста айтпағым: Бүгінгі Тараздың бойынан, міне, осындай қуатты рух есіп тұруға тиіс.

Ол бедерлі баяғысы мен берекелі бүгінгісі астасып жатқан, тұрғындарының бойынан білімділік пен инабаттылық, іскерлік және осы Тараздай қалаға лайық биік мәдениеттің лебі есіп тұратын өзіндік бітімі, салауатты тұрмыс салты бар XXI ғасырдың хас сұлу қаласына айналуға тиіс.

Солай болатынына менің көзім жетеді. Мен осы тойдың үстінде көнелерін қадірлеп, тарихи жәдігерлер Қарахан, Айша бибі, Баба ажы хатун кесенелеріне, Қали Жүніс моншасына және Тектұрмастың басында жүргізілген жаңғырту жұмыстары үшін тараздықтардың қажыр-қайратына деген ризашылық сезіміне бөлендім.

Осы бүгін пайдалануға берілген қала орталығындағы Жастар кешенін, жаңадан тұрғызылған тұрғын үйлерді, бірсыпыра орындарға ине-жіптен жаңа шыққандай етіп, мұқият жүргізілген жөндеу жұмыстарын көріп, мен қала жұртшылығына шынайы ақ алғысымды арнаймын!

Алдағы уақытта Таразды абаттандыра түсетін, халқының жұмыспен қамтылуын, тұрмысын жақсарта түсетін жаңа кәсіпорындар салынып, әртүрлі себептердің ығытымен тоқтап қалған бірсыпыра бұрынғы кәспорындар қайтадан іске кіріседі, кәсіпкерліктің өрісін кеңейтуге мықтап бағыт ұсталады. Оның бәрі де өздеріңізге мәлім.

Ардақты ағайын!

Қадірменді мейманда!

XXI ғасырдың бізге жүктеп отырған міндеттері де үлкен!

Ең алдымен, біз барлық күш-жігерімізді тәуелсіз мемлекетімізді барынша нығайтуға, жаңа ғасырдың талаптарына лайық демократиялық, азаматтық қоғам құруға, қауіпсіздігімізді нығайтуға, экономикамызды өркендетуге жұмылдыруымыз керек. Солай істейміз де!

Той тойға ұлассын, ағайын! Бұл тойымыздың ырысы еліміздің жаңа тойларына жұғысты болсын!

Қазақстан Республикасы Ұлттық кеңесінің І отырысында сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2002 жылдың 22 қазаны

Уважаемые участники заседания!

Сегодня мы проводим первое заседание консультативно-совещательного органа при Главе государства — Национального совета Республики Казахстан. Поскольку это, в какой-то мере, новое явление в нашей жизни, хотел бы сказать по этому поводу несколько слов.

Как вы видите, в состав Совета входят руководители Правительства, Парламента, Администрации, отдельных министерств и ведомств, областей, многих городов и районов страны, представляющих как представительную, так и исполнительную власть. В нем участвуют также представители деловых кругов, профсоюзов, средств массовой информации, науки, культуры, социальной сферы, общественности страны. Этот состав по мере необходимости, как это и предусмотрено положением, может периодически изменяться или пополняться. Национальный Совет призван обсуждать на своих заседаниях наиболее важные вопросы государственного строительства, экономического и социального развития, политических и общественных проблем. Вырабатываемые по итогам этих обсуждений рекомендации будут учитываться при принятии государственных решений как Главой государства, так и всем политическим руководством страны. Но главное, представляя собой некий срез общества, Совет позволит более полно и широко учитывать мнение народа, обеспечивать открытость и гласность в работе высшей власти страны, более полно обеспечивать взаимодействие и согласованное функционирование всех ее ветвей с обществом. Первое заседание Национального совета объявляю открытым.

Учитывая общественно-политическую значимость возрождения села, роль сельского хозяйства, как системообразующей отрасли, в обеспечении дальнейшего экономического роста страны, мы решили на это заседание вынести вопрос «О проекте Земельного кодекса».

Иными словами, сегодня мы должны обсудить вопрос о введении частной собственности на землю. Предваряя обсуждение, отмечу, что этот вопрос для нас является ключевым. И от того, насколько далеко мы решим пойти в вопросах земельной реформы, будет зависеть судьба не только собственно села, но в целом перспективы развития страны.

Без всяких преувеличений можно сказать, что сегодня мы с вами обсуждаем вопрос, который может открыть новый политико-экономический этап в жизни страны. Еще на праздновании 40-летия поднятия целины я сказал, что вскоре не будет колхозов и совхозов. Тогда многие всерьез не восприняли эти слова. Но время меняется. Были скептики и при проведении приватизации, и при переносе столицы, но мы это сделали. Теперь наступила очередь земли. Крестьянин должен стать хозяином, а земля не должна остаться сиротой. Главное в этом вопросе — не сделать ошибки, постараться учесть все нюансы. Нам надо сделать этот важный шаг. За прошедшие 11 лет это один из самых фундаментальных вопросов наших реформ. Он затрагивает интересы не только нынешнего, но и будущих поколений.

Нужно сказать, что правовые основы введения института частной собственности на землю у нас имеются. Они заложены в пункте 3 статьи 6 Конституции страны, где записано: «…Земля может также находиться в частной собственности на основаниях, условиях и в пределах, установленных законом».

Да, можно было бы еще раньше предусмотреть и даже провести более радикальные статьи о частной собственности. Но тогда мы не стали этого делать по многим соображениям как политического, так и чисто экономического свойства. Мы считали, и время показало правильность наших предположений, что сначала надо принять кардинальные меры по оздоровлению сельскохозяйственного сектора экономики. Потребовались годы, чтобы наделить крестьян землей, осуществить разгосударствление хозяйств, да и, образно говоря, мышления. Необходимо было время, чтобы крестьянин освоился с самостоятельностью, проникся ответственностью, научился сам решать свои проблемы, почувствовал себя хозяином и собственником своей продукции, научился считать деньги и наладил собственные хозяйственные связи.

Потом пришло время финансового оздоровления хозяйств. И тем не менее, мы продолжаем дотировать сельское хозяйство, списывали долги с крестьян. Наступило время для кардинального изменения и улучшения ситуации на селе. Как вы знаете, предстоящие 3 года посвящены развитию аула и туда будут направляться значительные государственные средства. Всех призываю направить свою работу на село, в том числе и наших скептиков. Уже пришло время принять аксиому, гласящую, что любое законодательство меняется сообразно поступательному развитию общества, и этот процесс особенно характерен для стран с переходной экономикой. Из множества целевых установок, в силу которых, как мне кажется, нам надо идти на следующий решительный шаг в серьезном ускорении развития агропромышленного комплекса, я бы выделил три.

Во-первых, в качестве приоритета у нас должно быть обеспечение продовольственной самодостаточности и увеличение поставок на экспорт.

Во-вторых, сельское хозяйство, как цельный агропромышленный комплекс, может и должно стать и стабилизирующим звеном, и стимулирующей точкой дальнейшего роста экономики страны, наряду с другими системообразующими отраслями.

В-третьих, создание на селе достойной среды обитания, предусматривающей и решение производственных задач, и повышение благосостояния, и соответствующий уровень культуры, здравоохранения, образования, предоставляющей все возможности реализации гражданских прав и свобод.

Всего этого можно быстрее добиться при условии введения института частной собственности на земли сельскохозяйственного назначения, формирования земельного рынка. Это снимет многие преграды на пути развития производительных сил на селе, позволит создать здесь слой истинных и рачительных хозяев, даст им возможность свободно распоряжаться плодами своего труда, укреплять благополучие своих семей. Именно на этом пути мы сможем расширить финансовые возможности возрождения сельского хозяйства, привлечь в отрасль широкие инвестиции.

Тема частной собственности на землю, создания ее рынка достаточно часто становится предметом опасных политических спекуляций, способных расколоть общество. При этом нередко в роли «народных радетелей» в большинстве случаев выступают не сами сельские труженики, а люди весьма далекие от проблем села.

По данным социологического опроса, проведенного Министерством культуры, информации и общественного согласия, 70% фермеров выступают за введение частной собственности на землю. И я уверен, что они будут работать с удесятеренной энергией на земле, если станут подлинными ее хозяевами. Они будут покупать новую технику, удобрения, нанимать агрономов, заниматься семенным делом, племенным скотом. Пришло время привести законодательство в соответствие с требованиями рынка.

Совершенно правильно, что наряду с правом частного владения сохраняется институт аренды. Предусматривается достаточно гибкая система выкупа земельных участков, а также определяются меры по изъятию и перепродаже земли, если она не обрабатывалась или использовалась нерачительно. Поставлены справедливые ограничения для иностранных граждан и лиц без гражданства. Определены предельные размеры выкупаемых земельных участков для физических и юридических лиц. Согласно проекту Кодекса приоритетное право выкупа земли имеют крестьянские хозяйства и граждане, которые сегодня уже трудятся на этой земле и другие граждане, постоянно проживающие на селе. Все это надо доходчиво объяснять людям.

Нужно учитывать, что по данным социологических исследований около 20% опрошенных выступают или против введения частной собственности на землю, или относятся к этому шагу настороженно. Это говорит о том, что следует внимательно изучить причины такого отношения. Всем акиматам надо заняться разъяснительной работой. Если необходимо, то опубликовать проект закона. Я согласен даже пойти на рассмотрение вопроса о проведении референдума, но стоит ли идти на такое дорогостоящее мероприятие, когда есть Парламент.

Весь этот комплекс вопросов мы и должны обстоятельно обсудить на сегодняшнем заседании.

Бүкіләлемдік қазақтардың II құрылтайында сөйлеген сөзі

Оңтүстік Қазақстан облысы, Түркістан қаласы, 2002 жылдың 23 қазаны

Ардақты ағайын! Құрылтайдың құрметті қонақтары!

Бүгінгі күн — жұмыр жердің бетіндегі қазақ атаулыға айтулы күн екені күмәнсіз. Төрткүл дүниеге тарыдай шашылған қандастарымыздың 400-ге жуық өкілдері әлем қазақтарының екінші құрылтайына жиналып отыр. Міне, көңілдері Атажұрт деп алып ұшқан алыстағы ағайындарымыз киелі Түркістан төрінде мәре-сәре күйге бөленген тамаша мерекенің куәсі болуда. Қуаныштарыңыз құтты болсын, бауырлар!

Дүниежүзі қазақтарының тұңғыш құрылтайы аса бір қуанышты жағдайда өткені баршамыздың есімізде. Тәуелсіздік туын желбіреткенімізге бір-ақ жыл толып, жас мемлекетіміз тұсауын кескен сәби тәрізді аяғынан енді басқан сол бір уақыттың қиындығына қарамастан, тағдырдың тәлкегіне ұшырап, туған топырағынан көз жазып қалған бауырлардың басын қосқан жөн болар деген ұйғарымға келгенбіз.

Содан бері, мінеки, 10 жыл өтті. 10 жыл тарих үшін қас қағым сәттей болуы мүмкін. Бірақ, жылға бергісіз күндер, ғасырға бергісіз жылдар болады. Соңғы 10 жылда 10 ғасырға татитын оқиға болды десек артық айтқандық болмас.

Жаңа мыңжылдыққа Қазақстан тәуелсіз дербес мемлекет болып қадам басты. Әлеуметтік-экономикалық жүйе өзгерді. Қазақстан Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының және әлемдік қауымдастықтың, Біріккен Ұлттар Ұйымының тең құқықты мүшесі болып, өз егемендігін заң жүзінде де, іс жүзінде де дүниежүзіне тегіс мойындатты. Қысқасы, дүние картасында Қазақстан атты өз билігі өзінде, өзгелермен терезесі тең жас мемлекет пайда болды.

Әлем дамуының бүгінгі қарқыны тым тегеурінді. 70 жыл бойы айдарынан жел есіп келген алып ел — Советтер Одағының өзі де оған төтеп бере алмай, әлем картасынан жоғалып тынды. Сол күйреген алып империяның аумағында Тәуелсіздікке ие болған біз сияқты елдердің өткен 10 жылдықта басынан кешкендері, тағдыр талайы әрқилы.

Біреулері экономикада бауырын әлі жазып кете алмай катса, біреулері ел ішіндегі бірлігін сақтай алмай, бір-біріне қарсы қару жұмсауға дейін барды. Біреулері тұрмыс жағдайының нашарлығынан халқының босқын атанып, өз жерінен өзі безіп кетуіне жол берсе, енді біреулері реформаны желеу еткен желсөз иелерінің көшедегі айқай-сүреңінің шырмауынан шыға алмай келеді. Шүкір, біздің еліміз, ондай-ондай сорақы жағдайлардан атымен аулақ.

Ата заңымыздың қабылдануы, мемлекеттік рәміздеріміз — елтаңба, ту және әнұранымыздың бекітілуі, ұлттық валюта — теңгенің енгізілуі Қазақстан мемлекеттілігі қалыптасуының аса маңызды кезеңдері болды.

Кейін 1995 жылы жаңа Конституция қабылдау қажеттілігі елімізде болған саяси және әлеуметтік-экономикалық түбегейлі өзгерістерге байланысты туындады. Сондықтан да жаңа Конституция — бүкіл халық болып таңдап алған демократиялық даму жолының түпкілікті жеңісі болып табылады.

Мемлекеттіліктің бір күнде орнамайтыны және оны бір ұрпақ құра алмайтыны белгілі. Қазақ мемлекеттілігін құруға сан ұрпақтың сан ғасырлық ғұмыры мен күш-жігері кетті.

Бірақ тарих жолы қашанда тайғанақ. Тарихта талай дәуірлеген кездеріміз де болған. Талай басымыздан бақ ауып, кер кетірген кер замандарға да кез келгенбіз.

Сол себепті де осы кезге дейін елдігіміздің жолында қан төккен қайраткерлердің есімін айрықша құрметтпен еске аламыз.

Алайда, шын мәнінде толық қанды тәуелсіздік пен толық қанды мемлекеттілік орнату абыройы біздің ұрпаққа ғана тура келгенін мақтанышпен айта аламыз.

Ата-бабаның арманы болған осы тәуелсіздікті ойдағыдай орнықтыру үшін қыруар шаруа тындыруға тура келді. Қазақ елі соңғы 10 жыл ішінде тағы да көп қиыншылықтардан өтті.

Бірінші міндет — кеңес билігінен кейін тұңғыш рет өз мемлекетімізді құру болды. Тарихымызға қанша үңілсек те қазақ елі өз тарихында дәл бүгінгі ауқымда, дәл бүгінгі бүкіл дүниеге танымал мемлекет құра алған емес. Қазақтың осындай мемлекеттігі бүгін бар!

Екінші. Тәуелсіздікті жариялау бар. Бірақ сол тәуелсіздікті сақтап қалу, оны нығайту одан да қиын. Біз сақтап та қалдық, экономикамыз тұрақтап, нығайып, дүние жүзіне силы мемлекет те бола білдік. Қауіпсіздігімізді нығайту үшін өз әскерімізді құрдық. Шекарамызды анықтадық.

Үшінші. Біз саясатты өзгертіп, өркениетті елдер қатарына қосылуға қадам бастық. Демократиялық жүйеге бет бұрдық. Тарихында соққы мен жаншу астында тұншыққан қазаққа бас бостандығын әперіп, азат еттік, сөз бостандығын, бас бостандығын алып бердік.

Төртінші. Қазақстан экономикасын осы аз жылдың ішінде нарықтық экономика ретінде бүкіл дүние мақұлдады.

Әр адамға шаққанда біз ТМД-да ең көп инвестиция тарта білдік (көлемі 20 млрд. доллардан астам). Соның арқасында елдің алтын қорын жинақтап, болашақ ұрпаққа арнап ұлттық қор аштық. Экономикамыз жылына 8–12% өсіп келеді. Жағдай да түзеліп келді.

Бесінші. Ғасырлар бойы шешілмеген ұлы Қытай мемлекетімен шекара мәселесін шешіп, достық шарт жасастық. Жаңа Ресеймен мәңгілік достық шартқа қол қойдық. Орталық Азиядағы ағайын көршілермен достықты нығайттық. АҚШ-пен стратегиялық әріптес бола білдік.

Алтыншы. Ең асылы — біз көп ұлтты бола отырып, халықтар достастығын, ел байлығын сақтай білдік.

Жетінші. Көне тарихымыздан бері тұңғыш рет өз Астанамызды, өз Ел Ордамызды 4–5 жылда орнатып, бүкіл дүниені таң қалдырдық. Астананы ғарыштан қазақ — ғарышкер Талғат Мұсабай құттықтады.

Бұл жеті жетістік, тек қысқаша қорытынды. Еліміз аман, жұртымыз тыныш. Танылған қазақ елмен бірге байып келеді. Кедейдің жағдайы түзеліп келеді, шүкір. Бұл бәріміздің жетістігіміз. Сонымен біз тарихымызда өшпес істер жасап, қазақтың еңсесін көтердік.

Әрине, жасай алмай жатқан нәрселер әлі де жетеді, бірақ ілгері жылжу басталды. Біз үшін бұл үлкен жетістік.

Қазақ жерінің қақ ортасынан Астана секілді елорданың бой көтеруі жаңа кезеңге аяқ басқанының белгісі деп қарағаң жөн. Жаңа астананың болашағымыз үшін стратегиялық мәні өте зор.

Алайда жаңа мыңжылдық басталған бетте-ақ тап онша мамыражай бейбіт мінез көрсетпеді. Қырғын соғыс, құлақ естіп, көз көрмеген террорлық әрекеттер, әлемдік деңгейдегі текетірес, ұлтаралық, мемлекетаралық қақтығыстар толастар емес.

Нашақорлық пен маскүнемдік те оңай жау болып тұрған жоқ. Мінеки, осындай қырық пышақ заманда от пен суға ұрынбай, қатерлі өткелдерден аман өту тек ел билейтін бір адамнан ғана емес, бүкіл баршамыздан айрықша естиярлықты талап етеді.

Оның үстіне бүгінгі әлемдік дамудың қарқыны өте үлкен, оған ілесу оңай емес. Ал өркениет кеңістігінен өз орныңды табу одан да қиын. Ол үшін биік мәдениет керек. Биік мәдениетті күшті ұлттар ғана жасай алады. Ал күшті ұлт болу үшін ең алдымен ішкі бірлік, ұйымшылдық, татулық керек.

Ел бірлігін нығайтуда ұлттық мәдениеттің, әдебиет пен өнердің, дәстүр мен әдет-ғұрыптардың орыны ерекше. Бірақ бұл мәселеде де бір орында тапжылмай тұрып қала алмаймыз. Біз әлемдік мәдениеттің құндылықтарымен үндесіп жатқан жаңа заманғы қазақтың озық мәдениетін қалыптастыруымыз керек.

Бұл арада мен еліміздегі мемлекеттік тіл — қазақ тілінің айрықша маңызын атап өткім келеді. Ұлтты күшейтудің бірінші тетігі, әрине, тіл. Өйткені толыққанды тілсіз толыққанды ұлт болу мүмкін емес.

Қазақ тілін дамытудың мемлекеттік жоспары жасалған, енді соны жүзеге асыру жағына қатты көңіл бөлуіміз қажет.

Біз қазақ халқы — мемлекеттің негізін құрушы, оның тағдырына жауап беруші, ішіміздегі өзге ұлт өкілдеріне өнеге көрсететін, барлық істе бастамашы болуға тиісті ұйтқы халықпыз. Сондықтан үлкен ұлтқа тән төзім мен сабырлы мінез көрсете білген жөн. Тағдыр бізді осындай көп ұлттылыққа еріксіз алып келді.

Өзге ұлт өкілдерімен кикілжіңді болдырмауды да, өз ішімізде орыс тілді немесе қазақ тілді болып бөлінуге жібермеуді де қазақтардың өздері қадағалаулары керек. Рас, өз тілінен көз жазып қалғандар арамызда баршылық. Бірақ бұған олардың жеке бастары кінәлі емес.

Ел бірлігі туралы сөз болғанда, біз өз дініміз исламға тоқталмай кете алмаймыз. Әрине, исламның рухани әлемі өз алдына жеке әңгіме. Біз бұл арада исламның тарихи тұрғыда қазақ халқы ғана емес, бүкіл түркі жұртының қалыптасуына игі ықпал жасағанын тілге тиек етпекпіз. Діннің тұтастығы — қашанда елдің тұтастығы. Діни алауыздық ұлттық алауыздыққа соқтыратыны тарихтан белгілі.

Бірнеше дін өкілдерінен тұратын халықтардың мұсылман, христиан болып, ал бір дінді ұстанып отырып-ақ, оның тармақ-тармағына бөлініп, өзара алакөз болған елдердің бастан кешіп отырған тауқыметтерін көріп те, біліп те жүрміз.

Сондықтан қалыптасқан дінге өзгеріс енгізбек болып, өздерінше жаңашылдық танытпақшы болып жүргендерге отпен ойнауға болмайды деген ескерту жасағымыз келеді.

Қазақ даласында ислам дінін орнықтырғандардың бірі — данышпан Ахмет Ясауи осы жағдайларды ескере отырып, түркі жұртындағы ислам дәстүрлерін қалыптастырды. Осы дәстүрмен, мінеки, ата-бабаларымыз ғасырлар бойы өздерінің ұлттық сана-сезімдерін қалыптастырып келеді. Сондықтан ұлттық сипатқа айналған дәстүр мен дүниетанымымызға сырттан келіп, түзету жасағысы келетіндерге жол бере алмайтынымызды ашық айтамыз.

Жалпы екі заттан — діни фанатизм мен діни дүмшеліктен бірдей сақтанған жөн.

Ардақты бауырлар!

Сіздер сыртта жүрсеңіздер де, туған елдің тұғырының биіктей беруіне тілектес екендіктеріңізді жақсы білеміз.

Ал, ол тұғыр қайткенде биіктей бермек? Ол үшін не қажет? Ол үшін халқымыздың уыздай ұйыған ынтымағы қажет. Ал ондай ынтымақ бізде бар! Бұған — республиканың он жылда саяси-әлеуметтік, экономикалық өміріміздің барлық салаларында қол жеткізген табыстары айғақ.

Ынтымақ, бірлік болмаса, өтпелі кезеңнің алғашқы жылдарында жамбастап жатып қалған өнеркәсіп алыптары қайтадан бой көтермес еді, еліміздің экономикасына, халқымыздың күнделікті тұрмысына қажет өнімдерді шығара алмас еді, елімізде соңғы 5 жылда ішкі жалпы өнімінің нақты өсімі 26%, ал кейінгі 3 жылда 36% деңгейіне жетпес еді.

Мұндай табыстардың қайнары — Қазақстанның әуел бастан-ақ өзінің даму бағытын айқын белгілеп алуында жатыр.

Ол — «Қазақстан-2030» ұзақ мерзімді даму стратегиясында межеленген шептерге қарай бекем қадам жасап келе жатқанымыздың көрінісі. Оның қабылданғанына бұл күндері 5 жыл толды. Отандық және шетелдік сарапшылардың бұл бағдарламаның өміршеңдігін ерекше атағаны бәрімізді мақтаныш сезіміне бөлейді.

Экономика мәселелерін түбегейлі шешу үшін, ең алдымен, замана талабына сай қарымды, ойы ұшқыр, зерек те зейінді мамандар керек. Оларды даярлау қажет. Еліміз білгір де білікті мамандар даярлау үшін қажет қаржыны тауып отыр.

Республика көлемінде бүгінгі күннің талаптарына сай келетін жаңа мамандар тәрбиелеп шығаратын жоғары оқу орындары жүйесі жұмыс істейді. Бұған қосымша «Болашақ» бағдарламасы бойынша шетелде көптеген жастарымыз білім алып жатыр. Оқуды ойдағыдай аяқтап, елге білікті маман болып оралып жатқандар қаншама?!

Бұл жетістікке жоғары оқу орындары лайықты үлес қосып келеді. Оларда 200-ден астам университеттерімізде мұнай мен газ, кен-металлургия, ауыл шаруашылығы сияқты жетекші өндіріс салалары мен әділет және құқық қорғау органдары үшін нарық экономикасының талаптарына, бүгінгі күннің қажетіне сай мамандар даярланады. Мұндай оқу орындарының республиканың белді қалаларында, облыс орталықтарында шоғырлануы заңды. Әрине, бұл игі дәстүр жалғаса береді.

Дүниеде қазақ деген ұлт біреу, демек оның ұлттық болмысы, салт-санасы, әдет-ғұрпы — барша қазаққа тән, оның ғажайып мол рухани қазынасы да — бөліп-жаруға жатпайтын ортақ байлық.

Сондықтан сырттағы қазақтың әдебиеті, мәдениеті, өнері, Қазақстандағы қазақтың әдебиеті, мәдениеті, өнері деген қолдан жасалатын шек-шекара болмауға тиіс.

Тағдырдың жазуымен туған топырақтан шеттеп кетуге мәжбүр болған ата-бабаларымыз бен олардан тараған ұрпақ жасаған мол рухани қазынаны шашпай-төкпей жинап алуымыз, оны атажұртта және барша әлемге таныстыру аса маңызды шаруа. Тәуелсіздікке ие болған кезден бері қарай бұған тиянақты назар аударыла бастады.

Қазақтар тығыз мекендеген Қытай, Өзбекстан, Ресей, Түркия, Моңғолия тәрізді елдердің халық арасындағы, мұра-жайларындағы қазақтың тарихына, мәдениетіне,

әдебиеті мен өнеріне қатысты қазына-байлық барша халқымыздың игілігіне қызмет етуі керек.

Бұл орайда Дүниежүзі қазақтары қауымдастығы қолға алып, жүзеге асырған істер кеңінен қолдауға тұрарлық.

Қазақстанмен шекаралас мемлекеттердің, олардың жергілікті басшылығының қазақ диаспорасына деген көзқарастары да көршілерге тән сыйластық рухына толы. Біз мұндай қарым-қатынас белгілерін қатты құрметтеп, мақтан етеміз. Бауырлас өзбек елінің тұңғыш Президенті И. Каримов қазақ пен өзбек бір халық, қазақтың жауы «өзбектің де жауы» деген сөзін біз ұмытпаймыз. Қырғыз бен қазақ бір туған деген А.Ақаевты біз қолдаймыз.

Мәселен, Ресей Президенті В.В. Путин Қазақстанды ең жақын ел деп санайды. Ресейдің Астрахань, Омбы облыстарының губернаторлары А.П. Гужвин мен Л.Н. Полежаевтың Қазақстан Президентінің «Бейбітшілік және рухани татулық» сыйлығымен марапатталуы — олардың екі ел арасындағы достық пен ынтымақтастықты нығайту ісіне қосқан үлесіне берілген лайықты баға.

Мен Елбасы ретінде Қазақстанның ішкі-сыртқы жағдайларына байланысты туындап жататын көптеген мұрат-мақсаттарды орындау мүддесіне сай Еуропа мен Азияның, Америка мен Африканың бізбен саясат пен экономиканың әр саласында ынтымақтастық орнатқан белді-белді елдеріне ресми сапарларға жиі-жиі шығып тұрамын. Осындай сапар барысында қазақ диаспорасы бар елдерде өз ағайындарымызбен кездесу мүмкіндігін әркез пайдаланып жүрмін. Осы жүздесу кезінде диаспора өкілдері өздерін толғандырып жүрген мәселелерін алға тартады.

Әсіресе, олардың соңынан ерген ұрпақтың атамекенде оқып, білім алуына, тіл мәселесіне қатты алаңдап жүргендерін сезінемін. Бұл — өте-мөте зәру мәселе. Мұны ықтияттықпен шешуіміз керек.

Сонымен бірге ата-бабаларымыздың бізге тастап кеткен ғажайып тарихи мұраларына жіті қарап, оны молайта түсуіміз кажет. Шығысынан батысына дейін, түстігінен терістігіне дейін батырлардың ізі қалған шексіз-шетсіз қазақ жерінің қасиетін ортайтпай, оның қазынаға толы қойнауы мен сулы да нулы өңірлерінің байлығын келер ұрпаққа бұзылмаған күйінде қалдырып кету де — біздің ұрпақтың парызы.

Қазақстаннан сырт жерлерде тұратын отандастарға қамқорлық жасауда соңғы 10 жылда қол жеткен табыстарымыз аз емес. Алыстағы ағайынды ұшақпен көшіріп алатын ел Қазақстаннан басқа қайда бар? Әйтсе де бұл жетістіктеріміз бен табыстарымызға тоқмейілсіп, орта жолда іркіліп қалуымызға болмайды.

Біздің алдымызда жаңа міндет, биік мақсаттар тұр. Тәуелсіз Қазақстан мен шетелдегі қазақ диаспорасының арасындағы байланыс бұрынғыдан да тығыз, әрі барынша жемісті, нәтижелі болуға тиіс.

Бұл міндеттерді ойдағыдай жүзеге асыру — бүкіл халқымыздың өсіп-өркендеуіне, жаңа мыңжылдықта жаңа асуларға көтерілуіне тікелей ықпал етеді. Сонда алдымызда тұрған бұл мақсат-міндеттердің мазмұн-мағынасы қандай?

Дүниежүзінің түкпір-түкпірінен келіп, төрт көзіміз түгел жиналып отырған кезде осы мәселені барынша жан-жақты талқылап, алға апарар адастырмас жолды бәріміз бірлесіп айқындап алуымыз керек. Қазір Қазақстаннан сырт жерлерде тұратын қазақтардың саны 5 миллионнан асады.

Міне, осыны ойлағанда, 40-тан астам шетелдерде тұратын бауырларымызды «ертең, яғни елу жылдан кейін, жүз жылдан кейін не күтіп тұр», деген сауал көкірегімізде еріксіз оянады. Бұл ретте, күдік пен күмәннан гөрі ертеңгі күнге деген сеніміміз бен үмітіміз әлдеқайда басым.

Біз шетелдегі ағайындарымыздың алдағы уақытта да қазақ халқының құрамдас бір бөлігі ретінде өсіп-өркендей беретініне күмәнданбаймыз.

Әсіресе, Қытайдағы 1,5 миллионнан астам бауырларымыздың бүгінгі таңдағы ұлттық өркендеу үрдісі жақсы. Ана тіліміздің бай, шұрайлы ортасы осында қалыптасқан. Қазақтың ежелгі мәдениеті, салт-дәстүрі мен әдет-ғұрпы қаймағы бұзылмай сақталып отыр. Қазақ халқының баға жетпес, асыл мұрасы — ауыз әдебиетінің де басты бір бөлігі Қытайдағы бауырларымызда.

Қазір Қазақстанда Қытай қазақтарының ауыз әдебиеті үлгілерінің 30-томдық жинағын шығару қолға алынды. Қытайдағы қазақтардың жазба әдебиеті де — біздің жалпы ұлттық әдебиетіміздің құрамдас бір бөлігі. Шыңжандағы қазақ әдебиетінің жарық жұлдызы — Таңжарық Жолдыұлының шығармалары туған әдебиетіміздің төрінен лайықты орнын тапты. Ақиық ақынның алдағы жылы туғанына 100 жыл толатын мерейтойының Қытай мен Қазақстанда жоғары дәрежеде аталып өтетініне күмән жоқ.

Бұрын алыс шетел саналып келген Моңғолия қазақтарының да ұлттық рухани өсіп-өркендеуі белгілі бір дәрежеде жүріп жатыр.

Моңғолияның негізінен қазақтар тұратын Баян-Өлгий аймағының құрылғанына 60 жылдан асты. Бүгінгі таңда Баян-Өлгий аймағы — қазақ халқының ана тілі ең таза сақталған, салт-дәстүрі, әдет-ғұрпы, мәдениеті өзінің ежелгі бояуын жоғалтпаған өңірлердің бірі. Қазақстан тәуелсіздік алғаннан кейін Баян-Өлгий аймағынан атажұртқа 60 мыңнан астам ағайындарымыздың қоныс аударуы жас мемлекетіміздің мәдени-рухани тыныс-тіршілігіне, ана тіліміздің, ұлттық салт-дәстүріміздің жаңа деңгейге көтерілуіне өз ықпалын тигізгені анық.

Тағдырымыз да, тарихымыз да ежелден тамырлас Өзбекстандағы 1,5 миллионнан астам қазақтардың өсіп-өркендеуі өз алдына бір шежіре. Қазіргі кезде Өзбекстанда 500-ден астам қазақ мектептері бар. Жақында ғана Өзбекстан Президенті Ислам Каримов екеуміз екі ел арасындағы «Мәңгілік достық» жөніндегі келісім-шартқа қол қойдық. Шекарамыз біржолата нақтыланып, белгіленіп бітті.

Болашақта екі ел арасындағы экономикалық-мәдени байланыс бұрынғыдан да кеңейе беретіні анық. Бұл байланысқа Өзбекстанда тұратын бауырларымыз да өз үлестерін қосады.

Біз Өзбекстандағы қазақтардың зиялы қауымы — ғалымдарының, әдебиет пен мәдениет қайраткерлерінің қарымды да қабілетті үлкен тобының қалыптасқанын жақсы білеміз.

Қазақстанның Ресеймен шекарасы ұланғайыр жерді алып, еліміздің шығысынан батысына дейін ұзына сонар созылып жатыр. Осы арадағы шекараға жақын жердің басым көпшілігінің негізгі тұрғындары — қазақтар. Олардың да сан ғасырлық тарихы, қалыптасу ерекшеліктері бар. Көршілес екі мемлекет өз тәуелсіздіктерін жариялағанымен, арадағы барыс-келісімізге шектеу жасалған жоқ. Бұл да — біздің ең үлкен жеңісіміз, жетістігіміз.

Ресей қазақтарының мәдени-рухани өміріне ондағы қазақ мәдени орталықтары да үлкен ықпал жасап отыр.

Түрікменстан мен Қырғызстандағы, Түркиядағы, Еуропаның Германия, Швеция және басқа елдеріндегі қазақ мәдени орталықтары да өздерінің шама-шарқынша игілікті істер тындырып келеді.

Міне, Қазақстаннан сырт жерлердегі қазақтардың ұлт ретінде өсіп-өркендеуінің қазіргі жағдайы осындай. Дегенмен, бұл салада ойландыратын, алдағы уақытта түбегейлі шешуді қажет ететін мәселелер де баршылық.

Бұл мәселелердің ең бастысы, қазақтың әліпбиіне яғни жазуына байланысты. Қазіргі кезде дүниежүзіндегі қазақтардың ауызекі сөйлеуінде ешқандай айырмашылық жоқ.

Дегенмен, жазу мәселесіндегі жағдай мүлде басқаша. Бүгінгі кезде бір елде тұратын қазақ екінші бір елде тұратын қазақтың жазуын түсінбейтін жағдай қалыптасып отыр. Мысалы, Қытайдағы ағайындарымыз араб әліпбиіне негізделген төте жазуды пайдаланады. Қазақстанда, Моңғолия мен Ресейде тұратын қазақтар кириллицамен жазады. Еуропа қазақтары латын әліпбиімен сауат ашқан. Өзбекстан мен Түрікменстан латын әрпіне көше бастады. Иран мен Ауғанстанда оқу-жазу мүлдем өзгеше.

Мұндай айырмашылық дүниежүзіндегі қазақтардың ортақ мәдениетінің, ортақ әдебиетінің дамуына кедергі келтіретіні даусыз. Бұл, әсіресе, оқу-білім саласында айқын аңғарылып жүр.

Бұл ретте, көп мәселе шетелде тұратын ағайындарымыздың өздеріне тікелей байланысты. Біз сіздердің қай жерде жүрсеңіздер де, ата-бабамыздан дарыған асыл қасиетімізді, салт-дәстүріміз бен ана тілімізді аялап сақтайтындарыңызға кәміл сенеміз.

Және сіздер осы сезімді балаларыңызға да, немере-шөберелеріңізге де дарытатындарыңызға күмәнсізбіз.

Әрине, өз ұлтын сүю, шын мәніндегі нағыз қазақ болу өзге ұлт өкілдеріне астамшылықпен қарау деген сөз емес. Біз, қазақтар, ежелден меймандос, көңілі жарқын, ынтымақты халықпыз.

Сондықтан да сіздер өздеріңіз тұратын елдің жергілікті халқымен тіл табысып, шынайы достықпен өмір сүріп, өздеріңіздің мәдени-рухани мәселелеріңізді солармен бірлесе отырып шешсеңіздер, нұр үстіне нұр!

Қазақстаннан сырт жерлердегі көптеген қазақ мәдени орталықтары сол елдегі қазақтардың мәдени-рухани саладағы мұқтаждықтарын шешумен ғана айналысып қоймай, Қазақстанмен арадағы сан-салалы байланысқа да өз үлесін қосуға тиіс.

Шетелдегі ағайындарға көмектесудің заңдық-құқықтық негіздері жасалуы, қаржылық қамту мәселесі де жолға қойылуы қажет.

Республикамыз соңғы он жылда бұл жөнінде көптеген жақсы тәжірибелер жинақтады. Нақты іс-шараларды жүзеге асырды.

Бұлардың ең бастысы, — «Шетелдегі отандастарды қолдаудың мемлекеттік бағдарламасы». Бұл бағдарлама өзінің тиісті міндетін атқарды. Енді оның жаңа нұсқасын қабылдау қажет. Жаңа бағдарламаның алғашқы нұсқасын Дүниежүзі қазақтарының қауымдастығы жасаған.

Ол жоба сіздердің қолдарыңызда. Құрылтайда осы жоба да жан-жақты талқыланып, нақты ұсыныстар жасалғаны абзал. Дүниежүзі қазақтарының қауымдастығы өзі құрылғаннан бергі 10 жылдың ішінде шетелдік ағайындармен

өмірдің сан-салаларында қарым-қатынас орнату жөнінде көптеген игі-шараларды іске асырды. Қауымдастықтың халықаралық байланыстарға атсалысуға, шетелдегі мемлекеттік мекемелермен, қоғамдық ұйымдармен тікелей жұмыс істеуге де мүмкіндіктері бар.

Болашақта бұл мүмкіндіктердің барынша нәтижелі іске асырылатынына сенімдіміз. Осы салада Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінің көмегі көп.

Қазақ диаспорасы тығыз орналасқан өңірдің басым көпшілігі алыс шалғайда емес, Қазақстанмен шекаралас жатыр. Соған орай, біздегі облыстардың да бұл жөнінде көп мәселе шешуге мүмкіндігі бар.

Яғни, әр облыс өзімен іргелес жатқан шекараның ар жағындағы бауырларымызға мәдени-рухани жағынан көмектесіп, қол ұшын берсін. Әсіресе, ондағы қазақ мәдени ошақтарын қажетті мамандармен қамтамасыз ету, қазақ мектептеріне мұғалімдер дайындап беру сияқты жұмыстарды жүзеге асыруы керек.

Қазақстан өзі тәуелсіздік алған күннен бастап шетелдегі қазақ жастарының атажұртқа келіп оқып-білім алуына айрықша көңіл бөліп келеді. Шетелдегі қазақ ұлтының өкілдері атамекенге келіп, Қазақстан азаматымен тең жағдайда оқып, білім алуға құқылы. Шетелдегі қазақ диаспорасына арналып жоғары оқу орындарынан жыл сайын арнайы квота бөлінеді.

Нарық экономикасына көшуге байланысты қазір еліміздің оқу, білім саласында көп өзгерістер болып жатыр. Жоғары білім беретін оқу орындарының көпшілігі қазір ақылы жүйеге көшкен. Соған байланысты шетелден келген бауырларымыздың бәрін мемлекет есебінен тегін оқытамыз деп айту қиын. Ол мүмкін емес.

Бірақ қалай болғанда да, біз алыстан келген жас ұрпағымыздың бетінен қақпай оларға атамекенде қалып, білім алуының, белгілі бір мамандықты игеруінің барлық мүмкіндіктері мен жолдарын қарастыруымыз керек.

Жақында ғана Білім және ғылым министрлігі мен Әділет министрлігі шетелдегі қазақ диаспорасы өкілдерінің Қазақстанның оқу орындарына түсуіне байланысты жаңа Ережені бекітті. Енді осы Ереже нақты әрі жүйелі түрде жүзеге асырылуға тиіс. Әсіресе, Дайындық бөлімдеріне шақырту мен қабылдаудың жолдарын реттеген жөн.

Осыған орай мен тағы бір мәселені еске салғым келеді. Сыртта жүрген кейбір ағайындарымыз өнер-білімдері биік өркениетті елдерде тұрып жатыр. Сол өркениетті елдерде білім алу үшін біз қыруар қаржы шығарып жастарды оқуға жібереміз. Сондықтан шетелдегі бауырлар сол жақтың жоғары білімінен сусындап, Европа мен АҚШ-тың, Жапонияның ғылымы мен техникасын, іс жүргізу тәсілдерін меңгеріп, елге оралып жатса, нұр үстіне нұр болар еді.

Бірақ шетелдің білімін алу шетелдік болып кету деген сөз емес. Отанға деген сүйіспеншілікті ешқашан да жоғалтуға болмайды.

Отанды сүю — өркениеттіліктің бірінші белгісі. Осыны мықтап есте ұстаған жөн.

Бүгінгідей басқосуда айтылатын үлкен әңгіменің бірі — көші-қонға қатысты. Шетелдегі ағайындарымыздың арасында атажұртқа тұрақты қоныс аударғысы келетіндер аз емес. Қазақстан бұл мәселеге де айрықша көңіл бөліп келеді.

Біз жыл сайын көшіп келу квотасын белгілейміз. Бұл квота бойынша келгендер үй-жаймен қамтамасыз етіледі. Көшіп келуге жұмсалған жол шығыны өтеледі. Басқа да көмектер жетерлік.

Жалпы, өз еріктерімен келген қандастарымызды қоса айтсақ, осы жылдары 500 мыңға тарта қазақ атажұртына келді. Мен бірде айтқан едім. Аман болсақ біздің елге оралған қандастарымызға Германия мен Израилдей көмек жасаймыз деп... Оған да жетерміз.

Алдағы уақытта көші-қон квотасының мөлшерін ұлғайта беруді жоспарлап отырмыз. 2003 жылғы квота бойынша 5 мың отбасы келетін болса, 2004 жылы ол 10 мыңға, 2005 жылы 15 мыңға жетеді. Демек, жылына атамекенге мемлекет көмегімен 50–60 мың оралман келеді деген сөз.

Дегенмен, шетелдегі ағайындарымыздың көші-қон жөніндегі сұраныстарын бұл да толық өтей алмайды. Көшіп келгісі келетіндер әлдеқайда көп. Үкіметке салмақ салмай, өз қаржысымен қоныс аударуға ықылас білдіретіндер де аз емес. Міне, осы ағайындарымызды ең алдымен құқықтық жағынан қолдауды жүзеге асырған жөн.

Шетел азаматтары болғандықтан, олар Қазақстанға алғаш келгенде біраз қиындықтарға кездеседі. Жаңа ортаға бейімделу де оңай емес. Олардың жергілікті жердегі заң ережелерінен де хабары аз. Осыған орай жергілікті әкімшіліктер, Ішкі істер министрлігінің тиісті бөлімшелері нақты жұмыстар жүргізуге міндетті.

Соңғы уақытта дүниежүзінің түкпір-түкпірінен шетелдік іскерлер Қазақстанға келіп, жан-жақты жұмыс жүргізіп жатыр. Олар біздің еліміздің өсіп-өркендеуіне өз үлестерін қосуда.

Бірақ бұлардың арасында өзіміздің ағайындарымыз сирек. Себебі, Қазақстан тарапынан оларға қажетті қамқорлық жасалмайды. Бұл да жергілікті билік басындағыларды ойландыруға тиіс.

Жалпы шетелдегі бауырларымызға айтар және бір мәселе бар. Атамекен сіздерді асыға күтеді, құшақ жая қарсы алады, қолдан келген бар мүмкіндікті жасайды. Бұл — біздің парызымыз.

Бірақ соған қарап, Қазақстанға барсақ, бізді үкімет өмір бойы бағып-қағады екен, ондаған жыл бойы неше түрлі жеңілдік жасап асырайды екен деген ұғым тумауға тиіс.

Жәрдем де, көмек те белгілі бір мөлшерде, нақты заң көлемінде жасалады.

Одан кейін оралмандар Қазақстанның барлық халықтарымен тең өмір сүріп, еңбек етуі қажет.

Қазір Қазақстан өтпелі кезеңнің қиындығын артта қалдырды. Көшін түзеді. Табыстарымыз да мол, қиындықтарымыз да бар. Атажұртқа келген ағайындар осы қуанышты да, қиындықты да жергілікті халықпен тең бөлісуге дайын болуға тиіс. Біз ел болып, атамекенге келген кандастарымызға қамқорлық жасап, алғашқы кездерде қол ұшын беруіміз қажет.

Осы арада мен Қазақстан Республикасының Президенті ретінде шет елде тұрып жатқан қандас бауырларға екі нәрсе үшін өзімнің ризашылығымды білдіремін.

Біріншіден, атажұрттан алыста жүрсеңіздер де, қазақтың тілін, әдет-ғұрпын, салт-дәстүрін ұмытпай, ұлттық сипатты жоғалтпай, бүгінгі рухани тірлігімізді төл қазына болып байытып, өздеріңіздің Отанға деген сағыныш сезімдеріңізбен ұлттық патриотизмге жаңа серпін беріп отырғандарыңыз үшін рахмет!

Екіншіден, қазақ халқының бойындағы ұлттық қасиеттердің бірі далалық кеңпейілділік, ақылға жүгінген шыдам мен сабыр болса, Сіздер сол қасиеттерді көтеру арқылы өздеріңіз қазір тұрып жатқан елдеріңіздің саяси тұрақтылығына,

ұлтаралық келісіміне үлестеріңізді қосып жүрсіздер деп білемін және сол үшін сіздерге өзімнің ақ алғысымды арнағым келеді.

Ешбір елден қазақ диаспорасы тынышымызды алды деген пікір естіп көрген жоқпын. Бұл да ұлттық деңгейдегі естиярлықтың белгісі.

Құрметті қауым! Қадірлі меймандар!

Қасиетті Түркістан жерінде өтіп отырған бүгінгі дүбірлі жиын — Қазақстан Республикасының, бүкіл қазақ халқының өміріндегі үлкен оқиға.

Бұл бас қосу — біздің еліміздің шын мәнінде тәуелсіздікке жеткенінің, өркениетті елге айналғанының бір көрінісі, ата-бабаларымыздың сан ғасырлар бойы аңсап өткен арман-мақсатының жүзеге асуының айқын айғағы.

Бұл жиын — қазақ халқының тұтас ұлт ретінде жаңа мыңжылдыққа нық қадам басуының белгісі. Біздің бәріміз үшін бұдан артық бақыт, бұдан артық қуаныш болуы мүмкін бе?!

Әрқашан да жақсылықта, қуанышта кездесе берейік!

Құрылтайымыздың сәтті өтуіне тілектеспін.

Көріскенше күн жақсы!

«Отан» Республикалық саяси партиясының IV съезінде сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2002 жылдың 9 қарашасы

Уважаемые делегаты! Дорогие друзья!

Мне доставляет искреннее удовольствие присутствовать здесь, среди вас — моих единомышленников. Примите мои поздравления с открытием очередного съезда партии «Отан» и пожелания конструктивной и плодотворной работы.

Политические партии — основное звено политической системы любого демократического государства. И с первых дней независимости нашей страны я уделяю постоянное внимание вопросам партийного строительства.

С удовлетворением отмечаю, что политическая активность казахстанцев год от года возрастает. Об этом мне рассказывали и руководители партий, с которыми я встречался в последнее время, в том числе Гражданской, Аграрной, партии «Ак жол» и некоторыми другими.

Хотел бы заметить, что многие из политических движений, партий и общественных объединений я не только активно поддерживал и поддерживаю, но и способствовал их рождению. Все они просили меня быть в их рядах, стать официальным лидером.

Но, как вам известно, Президент не может состоять в какой-либо партии, так как несет ответственность за весь народ.

Я всегда обращаю внимание и о чем прошу, чтобы вся наша политическая жизнь протекала в строгом правовом поле. Ведь это и есть главный постулат демократии и демократичности.

Уважаемые делегаты! Дорогие друзья!

Сегодня партия «Отан» по праву претендует на ведущую роль в политической жизни страны. Это самая крупная политическая организация, получившая на прошедших выборах в Мажилис поддержку третьей части казахстанского электората. За время своего существования ей многое удалось сделать и многого достичь.

Я признателен всем вам за вашу государственную позицию, за ту постоянную поддержку, которую вы мне оказываете по всем важнейшим вопросам.

Сразу же подчеркну, что очередной съезд партии «Отан» проводится в знаменательное время. Казахстан по сути уже вступил в качественно новый этап своего развития. И все мы должны это четко осознавать. Кратко его суть в следующем.

В первые годы мы вынуждены были сконцентрироваться на экономических проблемах, на обеспечении основных параметров национальной безопасности, думать порой об элементарном выживании, обеспечении хотя бы минимально достаточного уровня жизни населения, соблюдении дисциплины в обществе.

При этом осознанно всю ответственность и инициативу взяла на себя власть. В значительной мере, многие, в том числе непопулярные решения мне пришлось взять тогда на себя.

И именно тогда в жестком режиме мы провели основную и самую сложную часть реформ — заложили основы государственности, законодательной базы, подняли с колен экономику, по сути восстановили промышленность заново, сумели

приступить к реализации сложнейших социальных программ. В эти же годы мы начали очень непростые реформы в жилищно-коммунальной сфере и в пенсионном обеспечении.

Несмотря на трудности, выстраивалась и система новых общественных отношений, закладывались демократические институты, целенаправленно и настойчиво велась работа по расширению и обеспечению прав и свобод граждан.

Стоит заметить, что и эта часть реформ во многом была инициирована властью. В немалой мере это способствовало тому, что мы избежали политических потрясений, сохранили стабильность, межнациональное и гражданское согласие.

Словом, мы создали солидный задел на будущее. Поэтому полагаю, что главным на данном съезде должен быть вопрос: что же будет еще через 10–20 лет? Что и как нужно нам сделать для дальнейшего прогресса и процветания страны, сохранить и развить наметившуюся тенденцию устойчивого экономического роста, дальнейшего повышения благосостояния каждой казахстанской семьи?

В наших силах сделать так, чтобы к концу второго десятилетия независимости жизнь стала прекраснее и богаче, а люди зажиточнее и счастливее.

Это и есть предмет моих постоянных размышлений и как гражданина Казахстана, и политика, главы государства, облеченного народным доверием, делающего все, чтобы его оправдать.

Главный вывод, который я для себя сделал, и думаю, вы с ним согласитесь, заключается в следующем.

Мы с вами подошли к тому рубежу, когда продвижение по пути динамичного и устойчивого экономического роста, социального развития и достижения высоких параметров человеческого измерения невозможно без дальнейшего углубления процессов демократизации, без активного участия всего общества.

В этой связи, во-первых, мы должны найти подходы к сложнейшим проблемам политической модернизации, дальнейшего совершенствования всей нашей политической системы. В этот процесс должны быть вовлечены все политические силы общества, представители широкой общественности. Я бы предложил подумать о созыве своеобразного постоянно действующего рабочего совещания, целью которого была бы выработка предложений по повышению роли институтов гражданского общества в жизни страны.

В него, по моему мнению, должны войти, с одной стороны, представители Администрации Президента, Правительства, Парламента, по необходимости других властных структур.

С другой стороны, в нем должны быть лидеры политических партий, общественных движений, неправительственных организаций, национально-культурных центров, религиозных конфессий, которые отражали бы интересы различных слоев населения, представляли самый широкий спектр мнений.

Такое совещание могло бы внимательно, непредвзято и взвешенно изучать самые актуальные вопросы, волнующие общество, вырабатывать согласованные позиции и рекомендации для Национального Совета и руководства страны по развитию демократических процессов в Казахстане, по всем другим важнейшим вопросам.

Во-вторых, партия не может находиться вне процессов обеспечения дальнейшего развития экономики страны, и, соответственно, решения социальных программ. Это является одним из главных разделов ее платформы.

В этом смысле все вы знаете последние установки и намеченные приоритеты. И, если партией будут вноситься конструктивные и обоснованные предложения, Правительство будет только благодарно.

В-третьих, несмотря на предпринимаемые международным сообществом меры, окружающий нас мир стал отнюдь не безопаснее. Это также должно быть одним из направлений партийных исследований, выработки рекомендаций и предметом практической работы с массами.

Наблюдается рост проявлений политического экстремизма и терроризма в непосредственной близи от наших границ, повышается уровень напряженности в странах Южной и Юго-Восточной Азии, Ближнего Востока, обостряется ситуация вокруг Ирака. Не может не затрагивать то, что происходит в непосредственной близости от нас, в Кыргызстане, Таджикистане, на Северном Кавказе и Украине. Болью в сердце каждого из нас отозвались трагические события в Москве.

Не вдаваясь в патетику, хочу только сказать: борьба с экстремизмом в любых его личинах, с терроризмом, какие бы формы и масштабы он ни приобретал, является делом всех государственных и общественных структур.

Только тогда мы сможем сказать про территорию нашей страны, что это и есть наш мир, наш дом, когда она будет избавлена от бандитизма, от наркотиков, от любых других проявлений социального зла. Или, по крайней мере, когда мы будем демонстрировать постоянную готовность противостоять этим явлениям.

Иначе все наши планы могут оказаться под угрозой.

Уважаемые делегаты съезда!

Во всем мире власть опирается на массовые политические партии, которые выступают катализаторами политических процессов, выдвигают и обеспечивают поддержку новым политическим инициативам. И мы не исключение.

Об этом мы говорили на последнем съезде, говорим и сейчас. Считаю, что партия «Отан» могла бы оказать действенную помощь и поддержку государству в осуществлении намеченного стратегического курса развития Казахстана.

Более того, она должна стать главным инициатором реформ, генерируя новые идеи и формулируя обоснованные, научно проработанные предложения по основным направлениям государственной политики.

Но готова ли партия «Отан» принять на себя такую ответственность сейчас?

Полагаю, что при настойчивой работе, достаточной целеустремленности, концентрации имеющегося у вас потенциала, она вам по плечу.

Партии необходима серьезная коррекция идеологической платформы. Я вижу «Отан» как центристскую партию, прочно стоящую на социал-демократических позициях, близких и понятных широким слоям общества.

Современная социал-демократия несет в себе мощный созидательный потенциал. Она выступает за государство с социально-ориентированной рыночной экономикой, с высокой социальной стабильностью и развитой социальной инфраструктурой.

Социал-демократия опирается на различные формы собственности, признает роль государства в регулировании экономических процессов, но в основном экономическими, а не административными мерами.

Социал-демократическая идея может наполнить новым содержанием всю работу партии, и вместе с тем, по-новому сформировать подходы к решению важных проблем общественной жизни.

Главное, она позволит двигаться по пути прогресса, сохраняя народные традиции и духовные ценности, вести дальнейшие кардинальные преобразования, укрепляя социальную уверенность.

В этой связи предстоит продумать и внести необходимые изменения и дополнения в партийную программу.

В идеологическом плане, на мой взгляд, перед партией стоит несколько комплексных задач.

Во-первых, «Отан» должна способствовать осмыслению обществом места и роли Казахстана в современном мире и пути своего развития.

Мы принципиально стоим за демократию и рыночную экономику. Но каждое общество имеет свои особенности, обладает неповторимыми этнокультурными, религиозными, историческими чертами, которые непременно должны учитываться.

И кто не понимает этого, кто не находился, в физическом и духовном смысле, в культурном теле своего народа, тот обречен на утрату не только своих корней, но и отторжение любой другой культурой. Это прямой путь к манкуртизму в самом прямом и агрессивном его проявлении.

Сегодня одним из актуальных вопросов является проблема развития государственного управления и местного самоуправления.

Мы уже ведем по данному вопросу широкую подготовительную работу.

Прежде всего, предстоит тщательно проанализировать и законодательно распределить государственные управленческие функции по всем уровням власти, создать ясный и прозрачный механизм межбюджетных отношений. Идет осмысление и первого опыта выборов акимов низового звена, которые прошли по 28 сельским округам.

Характерными чертами государственного управления на уровне сельских округов, на мой взгляд, должны стать: законодательно четко очерченная компетенция; предоставление им прав в решении некоторых местных кадровых, организационных и финансовых вопросов; реализация местными сообществами собственных и делегированных сверху (в том числе обязательных и добровольных) полномочий.

Партия должна высказать свою позицию и обозначить подходы по данному вопросу.

Во-вторых, «Отан» должна четко позиционировать себя как партию формирующегося среднего класса.

Партия должна выражать и защищать социально-политические интересы среднего класса, последовательно выступать за создание благоприятных условий для его развития.

Такими условиями выступают рост доходов населения, повышение социального престижа и расширение участия в государственном управлении на местном уровне. Думаю, здесь огромное поле деятельности для партии, для поиска своих подходов и разработки конкретных программных предложений.

В этом же русле находится и содействие созданию благоприятных условий для развития малого и среднего бизнеса, повышению экономической активности представителей среднего поколения и молодежи.

Партия «Отан» смогла бы взять на себя реальную роль выражения и защиты интересов малого и среднего бизнеса по всей стране, также как и в борьбе с чиновничьим произволом и бюрократией.

Без внимания «Отан», особенно в работе по формированию среднего класса, не могут оставаться, вероятно, вопросы образования, науки и культуры.

Только высокий образовательный потенциал обеспечит высокие темпы экономического роста и успешное формирование среднего класса.

Нужна активная позиция партии в вопросах выработки государственной политики повышения конкурентоспособности отечественной науки, формирования эффективной научно-технологической политики.

В-третьих, партии «Отан» необходимо выстроить свою политику поддержки казахстанского села. Эту работу нужно строить в русле тех задач, которые мы перед собой ставим на ближайшие 3 года.

С целью расширения действия рыночного механизма на селе, сегодня мы предпринимаем беспрецедентные меры. Важнейшей из них является введение частной собственности на земли сельскохозяйственного назначения.

Необходимо выработать подходы, при которых социальные издержки от расширения и укрепления законов рынка в сельской местности могли бы стать наименьшими. Уже сейчас необходимо продумывать оптимальные механизмы социальной защиты.

Партия могла бы предложить свое видение по созданию на селе благоприятных жилищных условий, улучшению торгового и медицинского обслуживания, повышению качества сельского образования, обеспеченности объектами социальной инфраструктуры.

В этой связи нужно обратить внимание и на 27 сельских районов, в составе которых имеются населенные пункты, признанные бесперспективными, так как находятся в зоне экологического бедствия или ядерных испытаний.

В-четвертых, в свете сказанного выше, «Отан» должна выстроить систему политической и информационной работы по противодействию любым проявлениям экстремизма, радикализма и терроризма.

Стержнем партийной работы должна стать идея безопасности, углубленная до уровня такой последовательности безопасность личности, общества, государства.

Партия должна укреплять межконфессиональный диалог и согласие как важную составляющую гражданского мира в стране.

В Казахстане мирно сосуществуют около 3 тысяч религиозных объединений различных конфессий. И нам всем нужно дорожить тем, что в отличие от многих стран континента нам удается строить взаимоотношения между представителями различных религий на основе диалога и партнерства.

Межэтнический мир и согласие также как мирный межконфессиональный диалог — это наше достижение, ценность, которой мы должны дорожить и поддерживать.

Решение вышеназванных идеологических задач во многом зависит от того, насколько эффективно мы используем наши организационные и кадровые ресурсы.

Партия должна постоянно совершенствовать методы и стиль партийной работы. На сегодня деятельность «Отан» не всегда адекватна новым реалиям.

Например, нередко партийные функционеры, кстати, я имею в виду не только, и даже не в первую очередь, эту партию, сотрясают массы воздуха демократиче-

скими заклинаниями и призывами, критикой всего и всех по поводу несоблюдения демократических принципов.

Но давайте посмотрим, а как же с демократией обстоит дело внутри самих партий. Не кривя душой, придется сознаться, что с этим у них большая проблема. Сплошной вождизм.

Абсолютное большинство партий, если не все, созданы по принципу «сверху вниз», точно так же по жестким вертикальным каналам осуществляется и руководство, которое смело можно назвать директивным. Даже какие-то инициативы, как правило, подаются снизу, а уж затем «спускаются» как волеизъявление.

Как ни скрывают в руководящих партийных органах, само формирование региональных отделений проходит также по классической схеме «сверху». И местные руководители выбираются, мягко говоря, по указке.

Считаю, что на лидерство в обществе, а уж тем более на роль правящей партии может претендовать лишь та, которая через низовые звенья участвует в выборах от уровня местного самоуправления и заканчивая Парламентом, выдвигает людей, разделяющих ее идеи, и побеждает.

Только тогда, когда таких людей станет столько, что они сообща смогут принимать решения, влияющие на судьбы людей и страны, а главное будут способны отвечать за эти решения, тогда и можно будет объявить эту партию лидирующей или партией власти.

Люди должны на себе конкретно почувствовать, что партия «Отан» отстаивает их интересы, влияет на жизнь страны и реально меняет ее к лучшему. Только тогда к партии придут авторитет, популярность и успех.

Нужно наладить работу по формированию партийной элиты.

К этому вопросу надо отнестись со всей серьезностью: уже сегодня определять, воспитывать и выдвигать из партийной среды талантливых, высокообразованных, наделенных чувством высокой гражданской ответственности, способных аргументировано и публично отстаивать интересы населения. Государство остро нуждается в таких людях.

Необходимо поддерживать и развивать деятельность молодежного крыла партии «Жас Отан».

В древнем Китае говорили: «Счастье следующего века строится в этот век». Счастье и благополучие будущего нашей Отчизны закладывается сегодня. Этот съезд должен заложить основы укрепления партии, наращивания ее потенциала и мощи.

«Отан» должна оправдать надежды людей конкретными делами, результатами и объединить наш народ на решение сложных вопросов развития страны.

Проходя сегодня по площади перед зданием, где собрался этот съезд, я увидел наших малышей, участвующих в городском конкурсе детского рисунка.

Удивительное чувство — когда во многих городах мира льется кровь, и люди боятся за жизнь своих детей, наши юные граждане спокойно играют на площадях.

Но важнее другое — они рисуют эти наивные, но прекрасные картинки, посвящая их своей Родине, своим мечтам и надеждам на будущее Казахстана. Ради воплощения этих надежд и мечтаний, ради светлого будущего этих детей, счастья и процветания нашей Отчизны, всего нашего народа я, как и большинство казахстанцев, отдаю все — знания и опыт, энергию, здоровье.

Это — главная цель и смысл моей жизни.

Надеюсь, как и каждого из вас.

Ради воплощения этих надежд и мечтаний, ради светлого будущего этих детей, счастья и процветания нашей Отчизны, всего нашего народа я, как и большинство казахстанцев, отдаю все — знания и опыт, энергию, здоровье. Это — главная цель и смысл моей жизни. Надеюсь, как и каждого из вас.

Смысл всей нашей работы, работы партии «Отан», да и всего нашего общества состоит в том, чтобы будущее наших детей и внуков было светлым, чтобы мирное небо всегда было над их головами, чтобы мир и покой царили в нашем общем доме. Нужно, чтобы вашей работой было подтверждено прекрасное название партии «Отан». Ведь «Отан» — Родина, Отчизна, Отечество.

Қазақстан жастарының II Конгресінде сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2002 жылдың 13 қарашасы

Құрметті жас отандастарым!

Мен үшін бүгінгі күн — ерекше күн. Өйткені еліміздің жастарымен — болашағымен кездесу Елбасы үшін маңызды мәселе.

Ең алдымен, сіздерді Астанамызда ашылған Жастардың екінші конгресімен құттықтаймын!

Отанымыздың келешегі, еліміздің ертеңі туралы ойланып, даму жолымыздағы тарихымызды бірге жазуға деген көзқарастарыңызды қуана қолдаймын. Жас ұрпақ қашанда өз дәуірінің шежіресін өздері жазған.

Осынау салт-дәстүр мен жалғастықты қадірлеп, тәуелсіз мемлекетіміздің бүгінгі дамуына үлес қосып келе жатқан жастарымызды тану, көру және бағалау мен үшін өте маңызды.

Өткен жылы Маңғыстауда болған кездесуде біздер жастар көтерген проблемаларды талдап, оларды шешу жолдарын қарастырғанбыз.

Ал, бүгін біздер сонда айтылған бүкілқазақстандық жастар бірлігін құру жөніндегі ойдың орындалу кезеңіне жетіп отырмыз.

Мен сіздердің бұл бастамаларыңыздың өміршең болатындығына кепілдік беремін.

«Ырыс — алды ынтымақ» деген халық сөзінің шындығын уақыт қапысыз көрсетіп отыр. Біз ынтымақ арқылы өсіп, есейіп, жаңа жетістіктерге жетіп келеміз.

Жастардың жаңа ұйымына жігер мен құлшыныс, ізденіс пен игілік тілеймін.

Мои молодые соотечественники! Дорогие друзья!

Год назад в Актау на I Конгрессе молодежи мы с вами обсудили многие аспекты ваших проблем.

Сегодня я вижу, что высказанная тогда идея о создании единой республиканской организации была вами воспринята, сделаны первые шаги по ее воплощению.

Хочу пожелать новой организации успехов в работе на благо казахстанской молодежи.

На I Конгрессе мы обсуждали проект закона «О государственной молодежной политике в Республике Казахстан». Сегодня этот законопроект, в разработке которого вы принимали непосредственное участие, находится на рассмотрении Парламента.

После принятия он откроет перед вами новые перспективы.

По сути, перед молодежью Казахстана стоят 3 простые и важные задачи — образование, работа и жилье.

Государственный суверенитет Казахстана положил начало новому этапу в развитии отечественной высшей школы и науки.

Коренным образом изменился государственный подход к системе высшего образования.

Если 10 лет назад в Казахстане было 40 высших учебных заведений, то сегодня в республике работает 171 вуз, в которых обучается более полумиллиона студентов.

Создан негосударственный сектор высшего образования. 8 высшим учебным заведениям мы придали статус национальных.

Достижением последних лет можно назвать новые условия поступления в вузы через тестирование. Этот механизм, в отличие от старой системы набора в вузы, смог оградить молодежь от необъективных оценок знаний.

Более того, мы перешли к новой национальной модели высшего профессионального образования — «к образованию по выбору», которая предполагает изменение принципа финансирования подготовки специалистов: грантовые или кредитные средства теперь получает студент, а не высшее учебное заведение.

Предоставляя на конкурсной основе государственные образовательные гранты и кредиты, мы смогли гарантировать молодежи получение бесплатного высшего образования на основе государственного заказа.

За последние 2 года в рамках государственного заказа мы выделили свыше 25 тысяч грантов и кредитов.

При этом для выпускников сельских школ была установлена 30%-ная квота по 109 специальностям, остро востребованным на селе.

В текущем году порядка 89% выпускников школ приняли участие в комплексном тестировании.

Такой процент участия — самый высокий за последние 3 года. Это свидетельствует о растущем доверии абитуриентов и их родителей к этой системе.

За последние годы мы реализовали ряд важных образовательных проектов.

В их числе — президентская программа «Болашак». Свыше 630 человек, обучившихся по этой программе, сегодня работают в государственных учреждениях, в национальных компаниях и банках.

Выпускники Казахстанского института менеджмента, экономики и прогнозирования в короткие сроки стали руководителями крупных подразделений, входят в высший менеджмент этих структур.

Впервые проведен прием в Казахстанский филиал Московского государственного университета имени М.В. Ломоносова, его студентами в настоящее время являются около двухсот молодых казахстанцев.

Это, кстати, единственный филиал главного российского учебного заведения в странах СНГ.

В текущем году мы открыли Казахстанско-британский технический университет, который начал осуществлять подготовку специалистов по программам английских университетов. 300 студентов приступили к изучению информационных технологий, менеджмента в сфере нефти и газа.

Сегодня мы должны по-новому взглянуть на роль среднего технического и профессионального образования.

Я уже поднимал вопрос о том, что во многих малых и средних городах, где большой процент безработных и незанятого населения составляет молодежь, нет или недостаточно учебных заведений начального и среднего профессионального образования.

Положение до сих пор не изменилось. Сегодня в 48 районных центрах отсутствуют профессиональные школы.

Негосударственные средние профессиональные учебные заведения, а также различные курсы для начального профессионального образования создаются без

соответствующей учебно-методической и материальной базы. Многие учебные заведения оторваны от работодателей.

Правительству, акимам областей необходимо принять конкретные меры, направленные на развитие сети учебных заведений начального и среднего профессионального образования, разработать региональные программы профессионального образования молодежи, подготовки и переподготовки безработных граждан.

Нам необходимо разработать новую модель финансирования, адекватную реальным экономическим условиям, которая бы обеспечила инвестирование в подготовку квалифицированных специалистов, предоставила выгодные кредиты всем желающим получить профессию.

Мне хотелось бы напомнить об обязательстве отчисления 1% от прибыли на образование, взятом на себя недропользователями 2 года тому назад.

К сожалению, за этот период времени ни один тиын не поступил на предусматриваемые нужды.

Правительство должно разобраться с данной ситуацией и взять на контроль этот вопрос.

Я поручаю Правительству при формировании государственного заказа на высшее профессиональное образование значительно увеличить предоставление целевых образовательных грантов и кредитов в соответствии с реальными потребностями работодателей.

Второй вопрос, на котором я хотел остановиться — это вопрос трудоустройства получивших образование молодых людей.

Трудоустройство молодежи прямо связано с экономическим развитием страны.

Продолжается активное освоение различных отраслей промышленности. Так, высокими темпами развития отличается горнорудная промышленность, являющаяся флагманом экономики Казахстана. Инвестиционная привлекательность данной отрасли обусловливает приток инвестиций в капитальное строительство и открытие новых рабочих мест.

Государством все больше внимания уделяется развитию села и сельского хозяйства.

Как известно, последующие 3 года объявлены мною Годами поддержки села и аула, что позволит заметно активизировать процессы социально-экономического развития села, обеспечит приток инвестиций и будет способствовать возрождению сельской экономики.

В селе заложен огромный экономический потенциал. Его стабильное развитие должно стать одним из определяющих факторов будущего экономического развития страны.

Сегодня на селе проживает более 40% населения страны, тогда как валовый объем продукции сельского хозяйства более чем в 3 раза ниже объема производимой промышленной продукции.

Сегодня селу нужна масштабная и целенаправленная государственная поддержка, в которой немалая роль отводится и молодежи.

Я уверен, что большую роль в возрождении села сыграют не только экономические меры поддержки, но и особо важным будет стремление и готовность молодых граждан к осуществлению реформ.

Сельская экономика представляет собой огромное поле деятельности, которое требует приложения усилий профессионалов, специалистов с высокой квалификацией.

Поэтому нынешняя молодежь должна стремиться получить качественное образование для удовлетворения острой потребности села в специалистах с инженерно-техническим образованием.

Я прекрасно помню те времена, когда село являлось неким центром притяжения молодежи. Многие инициативные молодые люди приезжали в аулы в поисках интересной и новой работы.

В настоящее время ситуация принципиально иная. В наш конкурентный и прагматичный век востребован и необходим лишь тот, кто непрерывно совершенствуется и работает над собой.

В этой связи нам следует создать необходимые экономические и социальные условия, сформировать атмосферу здоровой конкуренции, которая обеспечит приток молодежи в село.

Сегодня мы должны по-новому взглянуть и осознать роль технического образования.

В национальной модели образования этот жизненно важный сектор должен занять доминирующее положение, поскольку уже в недалеком будущем именно технические специалисты станут стержнем устойчивого социально-экономического развития страны.

Тяготение к «модным» гуманитарным специальностям предопределяет дефицит инженеров-механиков, технологов, проектировщиков, агрономов.

Подобные кадровые диспропорции впоследствии приводят к структурным перекосам экономики, росту безработицы.

Поэтому необходимо рассмотреть вопрос о повышении престижности инженерно-технических профессий.

Следует разработать систему стимулирующих механизмов для привлечения молодежи к инженерным специальностям.

В прошлом году я принял решение о трудоустройстве на государственную службу 50 лучших выпускников казахстанских вузов. В этом году традиция была продолжена.

Государственными органами проводится работа по привлечению лучших выпускников высших учебных заведений на замещение вакантных должностей в министерствах и ведомствах республики.

Может быть, такую практику следует распространить на всех обучавшихся по государственному заказу?

На селе, я думаю, если мы хотим закрепить молодые квалифицированные кадры, может быть, надо подумать об освобождении от возврата госкредита при условии непрерывной работы по специальности в течение 3 лет?

Я адресую эти вопросы Правительству, министерствам и ведомствам, национальным компаниям, местным исполнительным органам.

Нам необходимо в кратчайшие сроки разработать и внедрить современные механизмы предоставления рабочих мест для молодежи.

В числе наиболее приоритетных социальных проблем молодежи, требующих безотлагательного решения — жилищный вопрос.

Для молодежи и молодых семей он имеет особый характер, в силу свойственных данной возрастной группе объективных факторов.

Мной уже поставлена задача перед Правительством и Национальным Банком по обеспечению дальнейшего развития рынка жилищного строительства.

Несмотря на то, что мы запустили систему ипотечного кредитования, она оказалась неспособной обеспечить жильем граждан со средним уровнем доходов, к которым относится и большая часть молодежи.

Для дальнейшего развития данной системы и предоставления доступного и удобного жилья для молодых, прежде всего, необходимо внесение изменений в законодательство.

Следует пересмотреть отдельные нормы, касающиеся снижения процентной ставки, минимизации рисков кредиторов, развития вторичного рынка, создания условий для участия институциональных инвесторов в данной схеме жилищного кредитования.

Наряду с этим, необходимо параллельное развитие системы строительных сбережений, которая предназначена для широких слоев населения. Необходимая законодательная основа для запуска системы стройсбережений уже создана.

В целом следует консолидировать усилия финансовых институтов и предприятий строительного комплекса. В мировой практике широко используются методы, направленные на совместную деятельность данных отраслей.

Нужно привлекать отечественных институциональных инвесторов, которые твердо стоят на ногах и могут инвестировать накопленные средства в реальный сектор экономики.

Необходимо в более сжатые сроки разработать комплекс мер по жилищному обеспечению молодых.

В этих целях я поручаю Правительству, Национальному банку, акимам областей обеспечить предоставление целевых льготных кредитов молодежи, молодым семьям для приобретения жилья.

Необходимо использовать все возможные ресурсы.

Одним из альтернативных выходов из сложившейся ситуации могло бы стать создание объединения банков второго уровня в виде какой-либо ассоциации или синдиката для предоставления льготных ипотечных кредитов молодежи.

Поскольку сегодня коммерческие банки боятся брать на себя риски по возмещению кредита, то целесообразным было бы кооперирование их усилий. В свою очередь, Национальный банк мог бы предоставить условия в части увеличения уставного капитала этих банков.

Кроме того, следует использовать финансовый потенциал рынка ценных бумаг как возможного способа рефинансирования кредитов банков.

Национальному Банку следует изучить данные вопросы и представить мне программу конкретных действий по решению данной проблемы.

Параллельно с использованием механизмов ипотечного кредитования следует развивать и собственно строительную индустрию.

Акимам необходимо рассмотреть вопрос о передаче в собственность молодых семей так называемого «пустующего» жилья для дальнейшего его обустройства самой молодежью.

Целесообразно было бы обеспечить его передачу в коммунальную собственность с тем, чтобы отдать или продать по приемлемым ценам молодым семьям. Я поручу акимам рассмотреть и решить данный вопрос.

Дорогие друзья!

Сегодня вписана новая страница в историю молодежного движения Казахстана. Создана республиканская молодежная организация.

В ближайшее время увидит свет новый закон, будет утверждена Правительством республиканская программа по реализации молодежной политики.

Все это символизирует наступление нового этапа в развитии молодежи Казахстана.

Этот этап начался под знаком интеграции.

Сегодня мы показали, что наша сила — в единстве. Объединенные усилия молодежных организаций, представленных Конгрессом молодежи Казахстана и государства позволят на новом качественном уровне решать задачи, стоящие перед молодыми гражданами республики.

Казахстан не просто девятое по территории государство мира. Это потенциально одно из богатейших государств мира не только по своим природным, но и человеческим ресурсам.

Страна на подъеме. Вам творить историю в новом веке.

На ваши плечи ляжет в ближайшее время непростая, но великая ноша — быть продолжателями того исторического завоевания, которое обретено всего десяток лет назад.

Вы, вступая во взрослую жизнь, имеете огромное преимущество перед всеми молодыми поколениями народа за много сотен лет.

Вы свободны в вашем выборе.

Судьба улыбнулась молодым казахстанцам, дав возможность жить и творить в XXI веке на этой легендарной и прекрасной земле с колоссальными возможностями и великим будущим.

В истории ничего не бывает случайным. Наши предки веками отчаянно бились за свою независимость, за мир на земле. Они сохранили для нас эту землю.

Будьте достойными преемниками своих великих предшественников.

На вас смотрит прошлое, на вас надеется будущее страны.

«Қазақстан халықтары Ассамблеясының даму стратегиясы: ұлттық келісім, қауіпсіздік, азаматтық әлем» Қазақстан халықтары Ассамблеясының IX сессиясында сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2002 жылдың 15 қарашасы

Дорогие соотечественники!

Каждая сессия нашей Ассамблеи народов Казахстана является знаковым явлением общественно-политической жизни страны.

В этой связи сегодня нам предстоит дать ответы на новые вызовы времени, скорректировать основные направления и задачи деятельности Ассамблеи на ближайшую перспективу.

В работе сессии наряду с членами Ассамблеи неизменно принимают участие руководители всех ветвей государственной власти, министры и акимы, руководители религиозных и общественных объединений, видные ученые и деятели культуры.

Этот факт говорит о том, что наша Ассамблея стала одним из главных институтов развивающейся казахстанской демократии, на который возложена самая ответственная задача — быть хранителем дружбы народов, согласия и гражданского мира в стране. При этом за 7 лет своего существования она не заменила собой, как это кое-кто предсказывал при ее создании, парламентские институты.

И в то же время не превратилась в некий бюрократический инструмент контроля над этническими группами.

Ассамблея народов стала важным элементом политической системы Казахстана, скрепившим интересы всех этносов, обеспечившим неукоснительное соблюдение прав и свобод всех граждан независимо от их национальной принадлежности.

В деятельности Ассамблеи народов Казахстана заключен огромный позитивный опыт, который мы сообща внесли и продолжаем вносить в мировую практику решения межэтнических проблем.

Этот вклад по достоинству оценен на самом высоком уровне. Генеральный секретарь ООН Кофи Аннан назвал Казахстан «примером межнационального согласия, стабильного и устойчивого развития для других государств мира».

Ассамблея народов определила Стратегию своего развития.

Основные цели Стратегии развития Ассамблеи в обобщенном виде заключаются в простых и понятных каждому человеку, каждому гражданину Казахстана, какой бы национальности, какого бы вероисповедания он ни был, словах — национальное согласие, безопасность, гражданский мир.

Достичь этого — благородная, но в то же время нелегкая задача, если учесть, каким испытаниям и вызовам может подвергнуться наше общество в новом столетии.

I. Основа национального согласия в Казахстане — межконфессиональный диалог.

Один из вызовов связан с тем, что в современном политическом лексиконе возродились и стали жить своей «страшной жизнью» средневековые понятия — «джихад» и «крестовый поход».

В этой ситуации очень важно понять, что же происходит в современном мире.

На рубеже веков одной из тенденций общественного развития стало активное возвращение людей к религии как источнику духовности и культуры, самобытности народов.

Этот процесс, прежде всего, коснулся той части мира, которая, проснувшись от тоталитарной «спячки» оказалась в состоянии неопределенности, потеряв духовные ориентиры.

Десятилетиями вбиваемые как гвозди, идеологические стереотипы оказались выброшенными на свалку истории.

В Казахстане за последние 10 лет общее число религиозных объединений увеличилось более чем в 4 раза.

Количество мечетей, возросло с 25 до 1,5 тысяч. В 4 раза увеличилось количество православных приходов, а на треть — католических. Начали действовать миссии и молитвенные дома почти 1 тысячи протестантских объединений, 21 иудейская община. Появились последователи других верований.

Это является ярким подтверждением того, что в Казахстане после политики воинствующего атеизма тоталитарного времени на практике осуществляется закрепленная Конституцией свобода совести.

Наши граждане свободно без страха исповедуют ту религию, которую они избрали, говорят на своих родных языках, сохраняют свои культуры и традиции. Это и есть истинная свобода личности. Этим нам стоит гордиться. Это нам нужно беречь.

На исходе XX века возрастание роли и значения религии оказалось тесно связано с процессом глобализации.

Во-первых, открытое информационное общество способствовало распространению любых конфессиональных взглядов, превращая XXI век в век «экспорта» не только религии, но и псевдорелигиозных воззрений.

Помните, как с падением «железного занавеса» на нас обрушилась волна проповедников, потоки литературы и видеопродукции от различных «мессий» и «пророков» демонстрировавших «чудеса исцеления» на стадионах и убеждавших в правильности только их учений и взглядов.

Во-вторых, необходимо видеть и ту сторону глобализации, которая вела к навязыванию многим странам и народам непривычных стереотипов культуры и поведения. В такой ситуации обращение к религии оказалось своеобразной защитной реакцией людей.

Фундаментализм — это не родовой признак только ислама. В начале XX века это понятие возникло как характеристика некоторых христианских групп в США.

Этот термин применялся в отношении теологической и практической деятельности многочисленных религиозных групп не только исламской, но и христианской, буддистской, иудаистской направленности, действующих по всему миру и проповедующих возврат к истинным догматам своей веры.

Не только в исламе, но и в других религиях, на основе принципов и положений фундаментализма стали выстраиваться концепции и доктрины политических партий и движений.

Они берутся, как знамя, на вооружение некоторыми экстремистскими политическими силами, а также используются террористами для оправдания своих преступлений, не имеющих ничего общего с истинными канонами любой религии.

Я убежден, что в нынешней ситуации опасность международного терроризма и экстремизма не может отождествляться с какой-либо конкретной религией.

Вместе с тем, нельзя не видеть межконфессионального напряжения, которое присутствует во многих странах и обществах.

В этой связи возникают непростые вопросы. Насколько велика опасность глобальной межконфессиональной схватки?

Или все-таки есть иной путь, и «столкновение цивилизаций» не является неизбежным?

Поиск ответов на них заставляет вновь и вновь обращаться к нашему опыту взаимодействия конфессий.

В Казахстане сложилась уникальная религиозная ситуация.

Мы входим в число немногих стран мира, отличающихся таким конфессиональным разнообразием.

У нас действуют около 3 тысяч религиозных объединений, представляющих более сорока конфессий. Мало кто может этот фактор считать не «яблоком раздора», а созидательным многообразием.

Пример Казахстана демонстрирует возможность мирного сосуществования конфессий на основе постоянного диалога между ними, инициированного и поддерживаемого государством.

Важнейшим нашим достижением стало недопущение политизации религиозного фактора.

Эта идея легла в основу закона о религиозных объединениях — одного из первых законодательных актов независимого Казахстана, принятого в начале 1992 года.

Наше законодательство и по сей день оценивается международными экспертами как самое либеральное среди постсоветских стран.

Религия в Казахстане выступает не в качестве конкурирующей идентичности, противопоставляющей себя этнической или политической общностям, а как дополняющий элемент духовной культуры казахстанцев, придающий обществу неповторимое многообразие и, в то же время, уникальную самобытность.

Общее историческое прошлое и этнокультурные традиции народов Казахстана оказывают решающее влияние на характер и особенности религиозных традиций.

Их важнейшей отличительной чертой является взаимное тяготение друг к другу. В нашей стране сложились добрые отношения между Исламом и Православием, другими религиями.

Многообразие христианских церквей подчеркивает присущую Казахстану межконфессиональную толерантность.

Не было у нас проявлений острого антагонизма между представителями других религий и культов.

Под влиянием этого фактора деятельность самых многочисленных конфессий приобретает неповторимые уникальные черты.

Это можно сказать, прежде всего, о казахстанском исламе, который основывается на учении великого теолога суфизма Ходжи Ахмеда Яссауи.

Казахстан поддерживает тесные контакты с центрами ведущих мировых религий.

Примеры тому — хадж казахстанцев к святыням в Мекке и Медине.

Во время моей поездки в Саудовскую Аравию в 1994 году король этой страны — хранительницы главных мусульманских святынь — проявил особый знак уважения к Казахстану, позволил мне войти внутрь священной Каабы.

Казахстан внес лепту в восстановление православной святыни — Храма Христа Спасителя в Москве, безвозмездно передав для отделочных работ прекрасный казахстанский гранит и мрамор.

В 1999 году мы передали в дар еврейской общине Нью-Йорка священные рукописи Любавичского реббе.

Недавно состоялась моя встреча с раввинами иудаистских общин из ряда стран Евразийского континента. Я поддержал их идею провести в Казахстане международную встречу лидеров ислама и иудаизма.

Признанием вклада Казахстана в сохранении стабильности между религиями стал визит в нашу страну в сентябре 2001 года Папы Римского Иоанна Павла II, который высказал высокие слова признательности казахстанцам за сохранение мира и духовного согласия.

Именно в Казахстане 10 лет назад был проведен I Всемирный конгресс духовного согласия, собравший представителей многих конфессий, ученых, деятелей культуры.

В целом пример нашего общества показывает, что межрелигиозные конфликты не являются неизбежными ни сейчас, ни в будущем.

Для этого необходимо продолжать вести в обществе межконфессиональный диалог, добиваться, чтобы духовное согласие стало неотъемлемой чертой повседневной жизни казахстанцев.

Тем более, что членами Ассамблеи являются руководители многих казахстанских конфессий.

Это одна из главных задач Ассамблеи народов Казахстана на ближайшую перспективу.

Вы — духовные лидеры своих этнических групп. От вашего мнения зависит многое.

Все эти годы мы вместе работали над тем, чтобы Казахстан стал страной мира и согласия народов.

Уверен, что в наших общих силах добиться и того, чтобы Казахстан стал страной духовного согласия, чтобы — и в это сложное время, и в будущем, единство было не только в наших делах, но и в наших сердцах и душах.

Это один из столпов национального согласия в обществе.

Исходя из своего опыта, Казахстан обращается ко всем конфессиям евразийского субконтинента с предложением принять «Евразийскую хартию межконфессионального мира и согласия». Наша страна готова стать местом встречи всех религиозных деятелей.

II. Безопасность страны это безопасность ее граждан.

Сложность и непредсказуемость современного мира вынуждает нас постоянно осмысливать ситуацию, искать новые подходы к решению главной задачи государства — обеспечению безопасности страны и общества.

В этой связи хотел бы поделиться с членами Ассамблеи своими мыслями о том, какие вызовы и угрозы сегодня представляют наибольшую опасность для Казахстана.

Во-первых, весь мир сегодня находится в состоянии войны, объявленной «террористическим интернационалом».

Терроризм и экстремизм не признают границ так же, как не признают неприкосновенность человеческой жизни.

Трагические события 11 сентября прошлого года в США, теракты на Ближнем Востоке, на острове Бали, захват заложников в Москве свидетельствуют о том, что жертвами террора становятся ни в чем не повинные люди вне зависимости от их национальной, этнической и религиозной принадлежности.

У террористов нет веры, потому что ни одна религия не оправдывает убийство людей.

У них есть только преступные цели, ради достижения которых они будут использовать любую идеологию и любые средства.

В этих условиях надеяться на «авось» и полагать, что мишенью террористов не может оказаться наша страна — все это верх беспечности.

Во-вторых, в условиях современного мира становится очевидность прозрачности границ любого государства. Как бы тщательно они не охранялись, какие бы барьеры на них не возводились, общество остается достаточно уязвимым для таких угроз, как транснациональная преступность, наркотрафик и рост наркомании, нелегальная миграция.

По данным международных экспертов в нынешнем году в Афганистане собран рекордный урожай опиума. При этом международным сообществом пока не создан эффективный заслон на пути распространения наркотиков.

Это означает, что поток наркотрафика в северном направлении будет расти, распространяя метастазы наркомании вдоль его маршрутов, в том числе и в Казахстане.

Серьезные проблемы связаны с ростом масштабов нелегальной миграции. Они носят не только социальный характер, но и связаны с использованием каналов незаконного перемещения людей теми же террористами.

В-третьих, сложной остается ситуация в прилегающих к Центральной Азии регионах. Нестабильность в ряде государств представляет серьезную угрозу нашей безопасности. Политическая ситуация в Афганистане остается очень не простой. Антитеррористическая операция нанесла сильный удар по инфраструктуре международных террористов, но не уничтожила все их силы.

Нашу озабоченность вызывает ситуация вокруг Ирака.

Противостояние Индии и Пакистана в условиях постоянного напряжения в Кашмире может обернуться непредсказуемыми последствиями для всего азиатского континента.

В этой связи задача членов Ассамблеи народов — держать руку на пульсе времени, постоянно напоминать обществу об этих угрозах и вызовах.

Действия террористов и экстремистов, наркодельцов, транснациональных преступных синдикатов, пособников нелегальной миграции направлены не только против институтов государства.

Они, прежде всего, нацелены на подрыв личной безопасности граждан, угрожают их здоровью, собственности, благополучию детей.

Это сегодня важно донести до сознания каждого человека. Знать, откуда исходит опасность — это, значит, не позволить никому застать себя врасплох.

В то же время мы должны вести неустанный поиск новых путей и подходов к обеспечению безопасности страны.

И к этой работе должны быть привлечены все интеллектуальные силы общества, в том числе и Ассамблеи народов Казахстана, всех ее звеньев.

Что сегодня мы вкладываем в понятие безопасности?

Прежде всего, безопасность — это сохранение национального согласия и внутренней стабильности в Казахстане на фоне проявляющихся внешних угроз, роста нестабильности внешнего окружения.

Важно понять, что сегодня перед лицом новых угроз и вызовов бессильны «ядерные зонтики», весьма условны складывающиеся глобальные и региональные системы безопасности.

Независимость страны предполагает постоянную защиту ее институтов, ее граждан. На это должны быть нацелены все усилия государства и общества.

Безопасность страны — это защита граждан от экстремизма и терроризма. Никому и ни под какими предлогами мы не должны позволить нарушить мир в нашем общем доме, поставить под угрозу жизнь и благополучие казахстанцев.

В этой связи Казахстан останется активным участником антитеррористической коалиции государств мира.

Государственные органы будут принимать все необходимые меры для создания прочной системы защиты от терроризма и экстремизма внутри страны.

В этом государство, я уверен, получит необходимую поддержку всего общества.

Безопасность — это защита бизнеса, особенно малого и среднего предпринимательства, от любых незаконных посягательств на его права, на собственность.

Именно под этим углом зрения мы должны выстроить работу по укреплению и развитию предпринимательских начал в обществе. На это должна быть нацелена деятельность Правительства.

Безопасность страны — это полная реализация конституционных прав и свобод каждым гражданином Казахстана.

Но в то же время нам предстоит решить сложную дилемму — найти необходимый баланс в соотношении безопасности граждан и реализацией ими своих прав и свобод.

Свобода одного человека не должна ущемлять свободы другого человека. Ограничение свободы должно допускаться только законами страны.

Законопослушание, подчинение Закону является главным условием политической стабильности в стране.

Я хочу еще раз обратиться ко всем вам и ко всем гражданам нашей страны. Законопослушание, уважение законов, которые принимает Парламент от имени всего народа Казахстана, является главным условием стабильности в стране.

А нестабильность создает угрозу благополучию и безопасности всех казахстанцев. Это должен помнить каждый.

В любом конкретном случае, в любой ситуации следует придерживаться «золотой середины», решая, что важнее — например, право человека на жизнь или право на приобретение им оружия?

Это решение не может быть простым, но не делать выбора — означает лукавить и, вместе с тем, ставить под угрозу безопасность общества и лично каждого человека.

Народ избирает власть и для того, чтобы она оградила граждан от этих угроз путем, если необходимо, и принуждения исполнять принятые в стране законы. При этом недовольные всегда будут. Но интересы страны и общества превыше всего.

Безопасность страны — это и безопасность каждого этноса, живущего в Казахстане.

Мы понимаем, что должны и дальше продвигаться по пути укрепления демократии, развития нашего гражданского общества.

Для облегчения этой нелегкой работы я сегодня принял следующее решение.

В соответствии со стратегическим курсом на углубление демократизации Правительству Республики Казахстан:

Первое. В месячный срок образовать постоянно действующее Совещание Республики Казахстан по выработке предложений по дальнейшей демократизации и развитию гражданского общества с включением в его состав депутатов Парламента, членов Правительства, представителей Администрации Президента и других государственных органов, руководителей и представителей любых политических партий и неправительственных организаций.

Второе. Обеспечить широкую гласность деятельности этого Совещания, принять меры по организационному и техническому обеспечению Совещания, систематически представлять Главе государства информацию о работе Совещания.

Я думаю, что это правильно. Пусть все слои нашего населения, а не только политики. Мы вместе должны решать, как дальше развивать общество, экономику.

Это делается специально для достижения покоя и взаимопонимания. Политическая стабильность в современном неспокойном бушующем мире нужна всем нам. Все, кто радеет за народ и общество, пусть садятся за один стол, выслушают различные мнения и придут к консенсусу.

Данный шаг покажет, кто действительно хочет улучшения жизни общества, а кто просто кричит и совершает популистские телодвижения.

Нынешнее поколение казахстанцев несет ответственность перед потомками за сохранение самобытной культуры, языка и традиций каждого этноса нашей страны, и всего народа Казахстана.

Попыткам внести внутринациональный раскол, разобщить народы мы должны противопоставить общее стремление сохранить наше единство во имя процветания и будущего нашей страны.

В этом заключается еще одна стратегическая задача Ассамблеи народов Казахстана.

А в целом безопасность страны — это безопасность ее граждан.

Этот подход должен быть положен в основу деятельности государства и общества по обеспечению национальной безопасности Казахстана.

Действительно, мы должны понимать, что безопасность, спокойствие являются одним из важнейших факторов улучшения благосостояния нашего народа, роста экономики страны.

Мы предполагаем, что общий рост ВВП за 2000–2002 год составит 45%. Мало кто в мире может сказать о таких темпах экономического развития.

В последние годы растут доходы наших граждан. В следующем году мы увеличим пенсии, начнем возвращать накопления времен Сбербанка СССР.

На 30–40% вырастут расходы государства на социальную сферу, здравоохранение и образование.

В целом, наша страна завершит текущий год с хорошими экономическими показателями.

Исходя из этого я дал задание Правительству изыскать дополнительные возможности и скорректировать новый бюджет так, чтобы минимальный объем пенсий и минимальный размер заработной платы поднялся до 5 тысяч тенге, начать выплату единовременного пособия за каждого новорожденного ребенка в размере 15 расчетных показателей, а это более 13 тысяч тенге. Я уверен, что депутаты Парламента поддержат такое предложение.

Объявление следующих 3 лет годами поддержки аула также является конкретным примером заботы государства о наиболее низкодоходной части нашего населения.

III. Строить межнациональные отношения с учетом своеобразия Казахстана.

На современном этапе одним из глобальных вызовов человечеству остается угроза межнациональных конфликтов.

По всему миру мы можем наблюдать рост межэтнической напряженности, углубленной острыми противоречиями на религиозной основе.

Во-первых, и это надо признать, что ни один кровопролитный межнациональный конфликт XX века так и не получил своего окончательного разрешения.

Ближний Восток и Индонезия, Балканы и Центральная Африка, регионы Кавказа и другие — все это тлеющие очаги с огромным взрывным потенциалом.

Во-вторых, сегодня на планете трудно найти страну, которая бы не сталкивалась с проблемами в межнациональной сфере.

Формирование глобального рынка трудовых ресурсов при огромных различиях в экономическом развитии разных регионов мира влечет усиление потоков миграции людей. Образно говоря, мир вступает в полосу нового «великого переселения народов».

В этой связи сегодня даже перед мононациональными государствами стоит множество проблем, связанных с проблемой интеграции инонациональных трудовых мигрантов в свое общество.

Они способствуют росту ксенофобии, обостряют взаимоотношения между коренным населением и выходцами из других стран.

Таким образом, становится очевидным, что без решения национального вопроса сложно удержать общество в состоянии равновесия и стабильности, невозможно обеспечить его безопасность.

Вместе с тем, готовой и успешной формулы нет.

Из нашей недавней истории можно вспомнить, как торжественно рапортовалось о решении национального вопроса в бывшем Советском Союзе.

Марксистская концепция самоопределения наций оказалась воплощена на практике в жесткой сталинской формулировке: «нет народа — нет проблем».

И тысячи охраняемых переполненных вагонов-теплушек курсировали по всей необъятной стране — от Карпат, Крыма и с Кавказа до Тянь-Шаня, от Владивостока до Сарыарки и Урала.

Что и говорить, ужасные по своим масштабам депортации подорвали историческую и культурную основу десятков народов.

Многие из них оказались на грани исчезновения, утратили свою самобытность.

Стратегия создания «советского народа» завершилась событиями сначала в Алматы, а затем побоищем в Сумгаите и Нагорном Карабахе, других городах и республиках.

И могущественная многонациональная страна рассыпалась как карточный домик.

«Теория расовой чистоты» и «окончательное решение» германским фашизмом, например, еврейского вопроса привели к ужасам Холокоста, физическому уничтожению миллионов «неарийцев» и к закономерному военно-политическому краху самой «арийской империи».

Попытки решения национального вопроса в рамках колониальной политики ведущих держав в XIX — первой половине XX века обернулись на деле экономической отсталостью большинства стран, завоевавших свою независимость в сложной борьбе.

Но мина замедленного действия, заложенная еще тогда, продолжает детонировать уже в XXI веке, сотрясая ряд бывших колоний взрывами национализма, массовыми этническими чистками, зверскими убийствами.

Есть еще и такие формы решения национального вопроса, которые основываются на постепенном поглощении титульным народом одной страны проживающих в ней малых этнических групп.

Но этот опыт встречает все более усиливающееся сопротивление даже небольших народов, доказывая бесперспективность и опасность такого опыта.

Даже в либеральной Европе, с ее приверженностью к демократическим правам и свободам, рост этнического экстремизма и терроризма приводит к усилению позиций националистических партий, требующих более пристального внимания к отдельным этническим группам. Там принимаются жесткие миграционные законы, ограничивающие приток иностранцев.

О чем говорят все эти факты?

Прежде всего, о том, что абсолютно бесспорного, приемлемого для всех стран опыта конструирования межнациональных отношений не существует.

Следовательно, никто не может сегодня навязывать другим странам свою модель национальной политики.

У каждой страны в силу ее этнической и историко-культурной уникальности должен быть свой подход к решению межнациональных проблем.

За 10 лет независимости Казахстан продемонстрировал миру наличие своей действенной стратегии достижения межнационального согласия.

Мы руководствовались принципом «единство в многообразии».

Наши действия были нацелены не просто на возрождение культуры народов Казахстана, а на ведение неустанного диалога, выстраивание добрых отношений между всеми этническими и конфессиональными группами нашей страны.

И нам, в целом, удалось укрепить единство казахстанского народа, пронести его сквозь непростые испытания временем.

Гражданский мир и согласие в Казахстане — это результат кропотливой работы, и государства, и общества. И вклад Ассамблеи в этом огромный.

Поэтому сохранение гражданского мира — это стратегическая задача Ассамблеи народов Казахстана, всех государственных органов, партий, общественных объединений, средств массовой информации, лично каждого казахстанца.

Реальность такова, что рассуждения о «стирании наций» скорее всего, так и останутся не более чем утопиями теоретиков. А значит, определенные межэтнические противоречия будут существовать не только в обозримой, но и более отдаленной перспективе.

Они присутствуют и в современном Казахстане.

Скрытое напряжение дает о себе знать и у нас. К этому мы должны относиться трезво и объективно, решать все возникающие вопросы, опережать события.

Но в тоже время необходимо своевременно и конструктивно решать возникающие проблемы на всех уровнях.

Я уверен, что в этот сложный период нам удастся не допустить межнациональной и межконфессиональной розни в обществе, сохранить традиции и культуру всех народов Казахстана, дать им новые возможности для развития.

Только на основе нашей общей приверженности гражданскому миру и национальному согласию, общей ответственности за будущее Казахстана, мы сможем противостоять любым угрозам и вызовам нашей безопасности.

Сегодня от нас — каждого члена Ассамблеи народов Казахстана — требуется осознание этой огромной ответственности, инициативность, гражданственность и конкретные практические действия, чтобы эту мысль, эту острую необходимость довести до каждого гражданина нашей страны: сохранить наше самое главное богатство — дружбу и доверие между людьми.

Счастья и успехов вам и вашим семьям!

Еуроатлантикалық серіктестік кеңесіне (ЕАСК) мүше мемлекеттер басшылары мен үкіметтерінің саммитінде сөйлеген сөзі

Чехия Республикасы, Прага қаласы, 2002 жылдың 22 қарашасы

Уважаемый господин Председатель!
Дамы и господа!

Весь мир был потрясен новыми преступлениями террористов. Взрыв на острове Бали в Индонезии, события в Москве еще раз убеждают в том, что никто не застрахован от этой угрозы. Вновь подтвердилась необходимость объединения усилий всего международного сообщества в борьбе с этим мировым злом. Очевидно, что необходимо направить все усилия на предотвращение любых возможностей попадания оружия массового уничтожения в руки террористов.

В этом контексте Казахстан приветствует конструктивный и скоординированный подход Совета Безопасности ООН к процессу урегулирования ситуации вокруг Ирака. Мы с самого начала решительно и безоговорочно поддержали акции международной антитеррористической коалиции. Совместные действия стран позволили вывести Афганистан из состояния затянувшейся войны, создать предпосылки строительства государственности и гражданского общества. Мир в Афганистане — это один из важных элементов безопасности и стабильности в Центральноазиатском регионе. Но при этом необходимо помнить, что решение проблем Афганистана находится на начальной стадии. К сожалению, необходимо признать, что Афганистан по-прежнему остается крупнейшей базой производства наркотиков. Для борьбы с новыми угрозами необходимы адекватные политические подходы. Отрадно осознавать, что СЕАП движется именно в этом направлении.

Особого внимания заслуживает идея создания подразделения по обмену и взаимодействию между спецслужбами стран СЕАП. Мы высоко оцениваем и приветствуем возросшее внимание НАТО к Центральной Азии, поскольку с точки зрения укрепления глобальной безопасности этот регион играет особую роль. Новые подходы к сотрудничеству способствуют активизации нашей деятельности в рамках Совета евроатлантического партнерства и «Партнерства во имя мира».

Опыт Казахстана, принимающего активное участие в деятельности антитеррористической коалиции, позволяет уверенно говорить о нашей готовности работать совместно с СЕАП над решением общих для нас вопросов. Мы намерены активно развивать нашу деятельность в рамках «Процесса планирования и обзора» — основного инструмента Партнерства, обеспечивающего оперативное взаимодействие вооруженных сил наших стран. Казахстан поддерживает План действий СЕАП по борьбе с терроризмом. Большое практическое значение могло бы иметь создание в Казахстане учебного центра «Партнерства во имя мира» для подготовки кадров в сфере пограничной безопасности и борьбы с наиболее опасными видами контрабанды.

В силу своего геополитического положения мы стремимся динамично развивать взаимодействие в сфере безопасности со всеми ведущими государствами

и международными институтами. Большое внимание уделяется мерам по укреплению стабильности и развитию конструктивного сотрудничества на региональном уровне.

Состоявшийся у нас в этом году I саммит СВМДА с участием лидеров 16 стран стал отправной точкой развития диалога и сотрудничества на Азиатском континенте. Единодушие и позитивный настрой всех участников саммита вселяет уверенность, что, объединив усилия, члены СВМДА сумеют достичь конкретных результатов. Высказанные на форуме мнения и принятые документы — Алматинский акт, а также Декларация об устранении терроризма и содействии диалогу между цивилизациями — подтвердили стремление азиатских стран совместно работать во имя мира, безопасности и процветания в Азии.

Господин Председатель!

Казахстан глубоко убежден, что стабильность и безопасность в Европе неразрывно связаны с ситуацией в Центральной Азии.

Мы готовы к интенсивному сотрудничеству в этой сфере и призываем наших партнеров перейти к конкретным и решительным действиям. Считаем чрезвычайно важным в полной мере задействовать потенциал НАТО.

Только сообща мы сможем успешно противостоять вызовам современной цивилизации.

Қазақстан дәрігерлері мен провизорларының II съезінде сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2002 жылдың 4 желтоқсаны

Құрметті съезд делегаттары!

Мен бүгін Астана төрінде сіздермен жүздесіп тұрғаныма өте қуаныштымын. Баршаңызды съездің ашылуымен шын жүректен құттықтап, бұл бас қосу сіздер үшін маңызды мәселелерді оң шешуге игі қадам жасайды деп сенім білдіремін.

Өздеріңізге белгілі, еліміз дамуының ұзақ мерзімді «Қазақстан-2030» Стратегиясында халық денсаулығын сақтау басты бағдар ретінде қарастырылғанын білесіздер.

Біздің өркенді мемлекет орнату жөніндегі мұратымыздың іске асырылуы да адамға, оның жаны мен тәнінің саулығына байланысты. Биылғы жылды Денсаулық жылы деп жариялауымыздың сыры да осында жатыр.

Халықтың денсаулығы — ел дамуының аса маңызды тұтқасы, болашағымыздың кепілі.

Денсаулық сақтау жүйесін реформалау жолында бізде алғашқы нық қадамдар жасала бастағаны өздеріңізге белгілі.

Қазірдің өзінде денсаулық саласында жекеменшік сектор 16% асып отыр.

Халықтың табиғи өсімінің ұлғаюы — өте бір сүйінішті жәйт. Яғни, денсаулық сақтау саласында ілгерілеу бар деп нық сеніммен айта аламыз. Оның ішінде сіздердің де, Қазақстан дәрігерлерінің де, қосқан үлесі мол.

Уважаемые делегаты съезда!

Будущее нашей страны во многом зависит от здоровья наших граждан, от того, насколько плодотворно они могут трудиться, какое будут оставлять после себя потомство.

Численность населения для нашего государства с его огромной территорией остается невеликой, поэтому естественный прирост, улучшение физических и интеллектуальных показателей народа имеют очень большое значение для нашего будущего. Мы должны сохранить независимость страны, мы должны сохраниться как народ, сберечь свою многонациональную культуру, приумножить экономический потенциал республики. Именно поэтому здоровье народа определено одним из важнейших приоритетов Стратегии развития Казахстана до 2030 года. Большую роль в качественном изменении состояния здоровья людей сыграло усиление внимания к медицине, ее реформирование, а также объявление текущего года Годом поддержки здоровья граждан страны. Наблюдаемые сегодня позитивные тенденции в демографической ситуации — это и есть конкретный результат работы нашей медицины.

Как вы помните, в первые годы независимости ухудшилось обеспечение медицины и само медицинское обслуживание в целом. Такая картина наблюдалась не только у нас, но и в других странах СНГ. За последние 5 лет на 7% снизились показатели младенческой и более чем на 36% — материнской смертности. В целом отмечается рост рождаемости и естественный прирост населения. В рамках Года

здоровья проведены массовые медицинские осмотры детей и подростков, сельского населения, военнослужащих. Никогда и нигде такого еще не проводилось. Отремонтированы сельские медучреждения. Построены 88 объектов здравоохранения. Среди них — областные больницы в Атырау и Кызылорде. Во многих из них я сам побывал. Приобретено новейшее оборудование. Улучшено снабжение лекарственными препаратами населения, в первую очередь, больных сахарным диабетом, туберкулезом и онкологическими заболеваниями.

Вместе с тем, итоги Года здоровья показали наличие ряда проблем. Их мы должны учесть при реализации государственной политики в области охраны здоровья. На нынешнем этапе реформа системы здравоохранения, на мой взгляд, должна быть направлена на решение 4 стратегических задач.

Первая. Особое внимание необходимо уделить здоровью детей и подростков. Медосмотры показали, что еще немало детей нуждается в оздоровлении. Около 10% детей до 14 лет курят, 20% — употребляют алкоголь. В последние годы растет число подростков-наркоманов. Все это не только проблема медиков. Без совместных усилий всего общества нам ее не решить.

Поручаю Министерству здравоохранения совместно с Министерством образования и науки, Министерством внутренних дел, Министерством обороны подготовить Программу оздоровления и реабилитации детей школьного и подросткового возраста, допризывной молодежи. Забота о будущем нации — это и повышенное внимание к вопросу охраны материнства и детства. Следует принять меры по оснащению детских и родовспомогательных лечебных организаций современным медицинским оборудованием, по улучшению качества медицинского обслуживания новорожденных детей. Необходимо решить вопрос о строительстве в столице нового современного комплекса Республиканского перинатального центра, учитывая быстрый рост населения Астаны. Думаю, что должен быть у министра здравоохранения заместитель, который бы занимался именно проблемами охраны материнства и детства.

Вторая. Перед медицинскими работниками стоит задача обеспечить население доступной и качественной медицинской помощью. Забота о здоровье не должна поглощать львиную долю семейного бюджета. В то же время создание условий для развития частных лечебных заведений не означает ослабление контроля за качеством врачебных услуг. Следует навести порядок в обеспечении гарантированного объема бесплатной медицинской помощи, прежде всего, социально уязвимым слоям.

В связи с улучшением экономической ситуации мы будем прилагать все усилия, чтобы обязательно в полном объеме обеспечивать бесплатную медицинскую помощь. Мы планируем это завершить к 2004 году. А с 1 января 2005 года начнет действовать закон о медицинском страховании, тогда уже никаких платных услуг в государственных медицинских учреждениях не будет. Кто захочет оплачивать услуги и обращаться в частные медучреждения — это личное право гражданина. А так, как сейчас — половина больницы государственная, половина частная, за то надо платить, за другое нет — такого больше не будет. Это лишний повод для нарушений и финансовых махинаций. Мы вынуждены были прибегать к таким методам работы, когда обеспечение медицины шло на недостаточном уровне. Медицине надо было выживать.

Расширение доступности врачебных услуг для работоспособного населения, видимо, надо связывать именно с введением обязательного медицинского страхования. Причем на первом этапе возмещение затрат на первичную медицинскую помощь обязаны взять на себя работодатели. Затем следует запустить механизмы персональной ответственности граждан за сохранение и укрепление своего здоровья. То есть, бесплатный объем помощи за счет государства, потом будет работодатель и сам человек страховать себя, обеспечивать свое лечение — в целом финансирование медицины будет трехстороннее.

Надо активнее пропагандировать здоровый образ жизни. Ведь залог счастья и успеха именно в здоровье человека. Профессионализм всей системы здравоохранения зависит от того, как поставлены обучение и подготовка медицинских работников. В Казахстане — достаточное количество медицинских вузов. В них работает квалифицированный профессорско-преподавательский состав. Для нас важно достичь того, чтобы отечественное медицинское образование соответствовало мировым стандартам. Во многих странах выпускнику медицинского вуза требуется проработать определенное время, чтобы получить сертификат самостоятельно практикующего врача. Это серьезное испытание преодолевают только настоящие профессионалы. Такую практику нужно вводить и у нас.

Особое внимание Министерства здравоохранения и Министерства образования и науки следует обратить на деятельность негосударственных медицинских вузов и факультетов. Многие из них не имеют соответствующей клинической базы, хотя это условие особо оговаривалось при выдаче им лицензий. Нужно исключить практику открытия медицинских факультетов при непрофильных вузах. Вопросами медицинского образования должны заниматься, в первую очередь, специалисты в области здравоохранения.

В целом нормативная база и стандарты подготовки врачей должны быть тщательно продуманы и пересмотрены. Сегодня в стране сформирована система производства и рынок лекарственных препаратов. Мы должны предпринять меры для повышения эффективности и конкурентоспособности отечественных лекарств. Как вы помните, ранее вообще не было в Казахстане предприятий, производящих лекарственные препараты. А сейчас их уже 90, но пока мы можем производить препаратов только 6% от потребностей. Развитые же страны производят у себя до 25% от потребностей, остальные медикаменты предпочитают закупать у известных фирм-производителей. Я очень внимательно слежу за проблемой производства медпрепаратов, инвестициями в эту отрасль. Мы также должны основные виды медикаментов производить сами. В то же время нельзя закрывать глаза на проблему наличия на рынке фальсифицированных контрабандных препаратов. Речь идет о здоровье наших граждан. Поручаю Правительству разработать Программу по контролю за производством и реализацией в стране лекарственных препаратов.

Третья задача — развивать медицинскую науку в Казахстане. Нам, безусловно, есть чем гордиться. Необходимо создать все условия для того, чтобы все достижения были внедрены в практическую медицину. Как показывает мировой опыт, показатели здоровья населения намного выше в тех странах, где фундаментальные разработки в медицине имеют солидную государственную поддержку.

Сегодня у нас есть возможность поддерживать такие исследования. Им необходимо придать статус приоритетного направления в медицинской науке. На эти

цели в бюджете текущего года было выделено более 250 млн. тенге, а на 2003 год предусмотрено еще на 70 млн. больше. В целом за последние 3 года финансирование здравоохранения из республиканского бюджета увеличилось более чем в 2 раза, из местного — почти на 50%. Вы почувствовали улучшение ситуации, двинулась в сторону роста заработная плата медработников, которая будет и далее увеличиваться. В будущем году запланировано выделить отрасли в общей сложности более 83 млрд. тенге.

И, наконец, четвертая важная задача — поднять сельское здравоохранение. Это предусмотрено и программой развития села на ближайшие 3 года. Надо решить проблему финансирования сельской медицины. Как известно, к медучреждениям на селе прикреплено небольшое количество пациентов. Это не покрывает всех расходов на медицинскую помощь жителям села. В этой связи следует пересмотреть принцип подушевого финансирования расходов на первичную медико-санитарную помощь сельским жителям. Министерству здравоохранения и акимам областей следует поэтапно в 2003–2004 годах изменить статус медицинских учреждений районного звена, преобразовав их в государственные. В среднесрочной перспективе следует создать единую информационную систему, связующую объекты здравоохранения всех уровней, в том числе и на селе.

Поручаю министерствам здравоохранения, экономики и бюджетного планирования, финансов провести соответствующую подготовительную работу. Вопросы улучшения здоровья сельского населения должны решаться в комплексе с обеспечением сельчан качественной питьевой водой, безопасными продуктами питания и, в целом, с улучшением санитарно-эпидемиологической обстановки на селе. Важнейшая задача — обеспечить сельские медучреждения профессиональными кадрами. Я обращаюсь ко всем медицинским работникам, прежде всего к молодым специалистам. Помочь поднять сельское здравоохранение — это патриотический и профессиональный долг каждого казахстанского медицинского работника.

Уважаемые делегаты съезда!

В ваших руках настоящее и будущее страны. Люди вверяют вам самое дорогое — свое здоровье. Поэтому нет профессии благороднее и ответственнее, чем врач. Задача государства и общества — обеспечить медицинским работникам достойные условия жизни и профессиональной деятельности. Для этого необходимо использовать все эффективные стимулы. Желаю всем участникам съезда и в вашем лице всем медицинским работникам профессиональных успехов!

Баяғыда бір дана айтқан екен: «емшінің жетістігі елдің алдында, кемшілігі жердің астында». Сіздерге тілерім: жетістіктеріңіз ылайым көп болғай. Денсаулық сақшыларының өздерінің де деңдері сау, ауру-сырқаудан аман болсын.

Істеріңізге сәт!

Жаңажылдық құттықтауы

Астана қаласы, 2002 жылдың 31 желтоқсаны

Дорогие мои соотечественники!

Истекают последние минуты 2002 года. И, как принято, мы с вами вспоминаем, чем этот год нам запомнился, с чем мы вступаем в следующий — третий год нового столетия.

Мы сохранили устойчивый и динамичный рост экономики, сумели значительно улучшить решение социальных проблем, повысить уровень заработной платы и пенсий.

В рамках объявленного Года здоровья нам удалось провести ряд важных мероприятий, направленных на укрепление здоровья наших людей.

Хочу сказать вам, что в новом бюджете заложены небывалые до сих пор средства на поддержку образования, здравоохранения, культуры. Созданный нами задел позволил объявить следующее трехлетие годами решения проблем села.

Памятен нам этот год и успехами во внешнеполитической сфере. Состоялись первое Совещание по взаимодействию и мерам доверия в Азии, Евразийский экономический саммит.

Символично, что наступающий год объявлен Годом Казахстана в России.

Мой государственный визит в Китай открыл новые перспективы доверия и сотрудничества между нашими странами. Новое поколение руководителей нашего восточного соседа подтвердило преемственность политики дружбы с Казахстаном.

Дорогие казахстанцы!

Самое главное — мы с вами еще более укрепили единство нашего народа, обеспечили развитие государства в атмосфере политической стабильности, гражданского мира и согласия.

В уходящем году Казахстан отметил 11-й год независимости, на наших глазах история нового Казахстана убыстряет свой ход. Я убежден, что новый, 2003 год, как и последующие годы, будет временем спокойного созидательного труда, который укрепит благополучие государства, благосостояние каждой казахстанской семьи.

Именно в этом я вижу нашу главную задачу, и многонациональному народу Казахстана она по плечу.

Сейчас, когда все вы собрались за праздничными столами, самое время тепло поздравить своих родных и близких, выразить чувства любви и уважения родителям и старшим, своим близким и друзьям.

Я желаю вам, чтобы этот замечательный семейный праздник принес в ваши дома достаток и благополучие, чтобы все были здоровы и счастливы!

Пусть исполнятся ваши ожидания и мечты, которые загадываются в чудесную новогоднюю ночь!

С Новым годом!

2002 жылы қабылданған Қазақстан Республикасы заңдарының тізбесі

1. «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» 2002 жылғы 4 қаңтардағы №278-II;

2. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексін) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» 2002 жылғы 15 қаңтардағы №279-II;

3. «Мемлекеттік статистика туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 15 қаңтардағы №280-II;

4. «Қазақстан Республикасы мен Молдова Республикасы арасындағы Табыс пен мүлікке салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау және салық төлеуден жалтаруға жол бермеу туралы конвенцияны бекіту туралы» 2002 жылғы 15 қаңтардағы №281-II;

5. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Өзбекстан Республикасының Үкіметі арасындағы Азаматтардың өзара сапарларының шарттары туралы келісімді бекіту туралы» 2002 жылғы 15 қаңтардағы №282-II;

6. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Түрікменстан Үкіметі арасындағы Азаматтардың өзара сапарлары туралы келісімді бекіту туралы» 2002 жылғы 15 қаңтардағы №283-II;

7. «Сауда мақсатында теңізде жүзу туралы» 2002 жылғы 17 қаңтардағы №284-II;

8. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сауда мақсатында теңізде жүзу мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 17 қаңтардағы №285-II;

9. «Республикалық және жергілікті бюджеттердің атқарылуын бақылау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №286-II;

10. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне Қарулы Күштерді реформалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №287-II;

11. «Қазақстан Республикасы мен Еуропалық қайта құру және даму банкі арасындағы автомобиль жолдары саласын дамыту жобасы жөніндегі заем туралы келісімді бекіту туралы» 2002 жылғы 31 қаңтардағы №288-II;

12. «Қазақстан Республикасы мен Азия даму банкі арасындағы Заем туралы келісімді (Қарапайым операциялар) (Аймақтық маңызы бар Алматы-Бішкек жолын қайта жаңарту жобасы) (Қазақстандық құрауыш) бекіту тұралы» 2002 жылғы 31 қаңтардағы №289-II;

13. «Халықаралық құрамдастырылған тасымалдардың аса маңызды желілері және тиісті объектілері туралы еуропалық келісімге (ҚТЖҚ) Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» 2002 жылғы 31 қаңтар №290-II;

14. «Өнеркәсіптік үлгілердің халықаралық жіктемесін белгілеу туралы Локарно келісіміне Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» 2002 жылғы 31 қаңтардағы №291-II;

15. «Тауар таңбалары жөніндегі заңдар туралы шартқа Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» 2002 жылғы 4 ақпандағы №292-II;

16. «Өсімдіктер карантині туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 18 ақпандағы №293-II;

17. «Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің он жылдығына байланысты рақымшылық жасау туралы» 2002 жылғы 19 ақпандағы №294-II;

18. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне терроризмге қарсы күрес мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 19 ақпандағы №295-II;

19. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне заңсыз көші-қон мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 22 ақпандағы №296-II;

20. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне жекелеген қару түрлерінің айналымына мемлекеттік бақылау жасау және күзет қызметі мәселелері бойынша өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 22 ақпандағы №297-II;

21. «Нормативтік құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 6 наурыздағы №298-II;

22. «Қазақстан Республикасының Дипломатиялық қызметі туралы» 2002 жылғы 7 наурыздағы №299-II;

23. «Халықаралық электр байланысы одағының Жарғысы мен Конвенциясына Түзету құжаттарын бекіту туралы» 2002 жылғы 7 наурыздағы №300-II;

24. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы Шу және Талас өзендеріндегі мемлекетаралық пайдаланудағы су шаруашылығы құрылыстарын пайдалану туралы келісімді бекіту туралы» 2002 жылғы 7 наурыздағы №301-II;

25. «Атмосфералық ауаны қорғау туралы» 2002 жылғы 11 наурыз №302-II;

26. «Бал ара шаруашылығы туралы» 2002 жылғы 12 наурыздағы №303-II;

27. «Әділет органдары туралы» 2002 жылғы 18 наурыздағы №304-II;

28. «Дүниежүзілік пошта одағының Жарғысына Бесінші қосымша хаттаманы бекіту туралы» 2002 жылғы 18 наурыздағы №305-II;

29. «Дүниежүзілік пошта одағының Жарғысына Алтыншы қосымша хаттаманы бекіту туралы» 2002 жылғы 18 наурыздағы №306-II;

30. «Қазақстан Республикасы мен Халықаралық қайта құру және даму банкі арасындағы заем туралы келісімді («Сырдария өзенінің арнасын реттеу және Арал теңізінің солтүстік бөлігін сақтау (1 фаза)» жобасы) бекіту туралы» 2002 жылғы 20 наурыздағы №307-II;

31. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне мүгедектерді әлеуметтік қамсыздандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» 2002 жылғы 21 наурыздағы №308-II;

32. «Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстан Республикасының Ұлттық қауіпсіздік органдары туралы» 1995 жылғы 21 желтоқсандағы №2710 заң күші бар Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 21 наурыздағы №309-II;

33. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне мемлекеттік баж мәселелері бойынша өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» 2002 жылғы 21 наурыздағы №310-II;

34. «Қазақстан Республикасындағы кеден ісі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 21 наурыздағы №311-II;

35. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне «Астана – жаңа қала» арнайы экономикалық аймағы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 21 наурыздағы №312-II;

36. «Халықтың көші-қоны туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 27 наурыздағы №313-II;

37. «Қауіпті өндірістік объектілердегі өнеркәсіптік қауіпсіздік туралы» 2002 жылғы 3 сәуірдегі №314-II;

38. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы әуе қозғалысын ұйымдастыру мен басқару үшін жауапкершілікті беру туралы келісімді бекіту туралы» 2002 жылғы 18 сәуірдегі №315-II;

39. «Терроризмге, сепаратизмге және экстремизмге қарсы күрес туралы Шанхай конвенциясын бекіту туралы» 2002 жылғы 18 сәуірдегі №316-II;

40. «Жеке секторды дамыту жөніндегі Ислам Корпорациясын құру туралы келісімді бекіту туралы» 2002 жылғы 6 мамырдағы №317-II;

41. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы Алматы-Бішкек бағыты бойынша шекаралық өту туралы келісімді және Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қырғыз Республикасының Үкіметі арасындағы Алматы-Бішкек бағыты бойынша шекаралық өту туралы келісімге толықтыру енгізу туралы хаттаманы бекіту туралы» 2002 жылғы 6 мамырдағы №318-II;

42. «1972 жылғы контейнерлерге қатысты кеден конвенциясына Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» 2002 жылғы 6 мамырдағы №319-II;

43. «Шекараларда жүктерге бақылау жүргізудің шарттарын келісу туралы халықаралық конвенцияға Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» 2002 жылғы 6 мамырдағы №320-II;

44. «Мемлекеттік сатып алу туралы» 2002 жылғы 16 мамырдағы №321-II;

45. «Қазақстан Республикасының азаматтығы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 17 мамырдағы №322-II;

46. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне мемлекеттік мүлік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 21 мамырдағы №323-II;

47. «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» 2002 жылғы 21 мамырдағы №324-II;

48. «Нашақорлықпен ауыратын адамдарды медициналық-әлеуметтік оңалту туралы» 2002 жылғы 27 мамырдағы №325-II;

49. «Жерасты және ашық кен жұмыстарында, еңбек жағдайлары ерекше зиянды және ерекше ауыр жұмыстарда істеген адамдарға берілетін мемлекеттік арнайы жәрдемақы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» 2002 жылғы 31 мамырдағы №326-II;

50. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне есірткі, психотроптық заттар мен прекурсорлар айналымына бақылау жасау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 31 мамырдағы №327-II;

51. «1993 жылғы 13 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы мен Америка Құрама Штаттарының арасындағы континентаралық баллистикалық ракеталардың шахталық ұшыру қондырғыларын, апатты жағдайлардың салдарын жоюға және ядролық қарудың таралуына жол бермеуге қатысты келісімді ұзарту мәселесі жөнінде Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрлігі мен Америка Құрама Штаттарының Қазақстан Республикасындағы Елшілігі арасындағы ноталар алмасу нысанындағы келісімді бекіту туралы» 2002 жылғы 3 маусымдағы №328-II;

52. «Қазақстан Республикасы Президентінің «Бухгалтерлік есепке алу туралы» заң күші бар Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 24 маусымдағы №329-II;

53. «Кешенді кәсіпкерлік лицензия (франчайзинг) туралы» 2002 жылғы 24 маусымдағы №330-II;

54. «Өсімдіктерді қорғау туралы» 2002 жылғы 3 шілдедегі №331-II;

55. «Геодезия және картография туралы» 2002 жылғы 3 шілдедегі №332-II;

56. «Инновациялық қызмет туралы» 2002 жылғы 3 шілдедегі №333-II;

57. «Қазақстан Республикасының Бомбалық терроризмге қарсы күрес туралы халықаралық конвенцияға қосылуы туралы» 2002 жылғы 4 шілдедегі №334-II;

58. «Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстан Республикасы Президентінің Күзет қызметі туралы» заң күші бар Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 4 шілдедегі №335-II;

59. «Қазақстан Республикасының қаржы полициясы органдары туралы» 2002 жылғы 4 шілдедегі №336-II;

60. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Түрік Республикасының Үкіметі арасындағы дипломатиялық өкілдіктер ғимараттарының құрылысын салу үшін жер учаскелерін өзара беру туралы келісімді бекіту туралы» 2002 жылғы 4 шілдедегі №337-II;

61. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 10 шілдедегі №338-II;

62. «Ветеринария туралы» 2002 жылғы 10 шілдедегі №339-II;

63. «Темекі шегушіліктің алдын алу және оны шектеу туралы» 2002 жылғы 10 шілдедегі №340-II;

64. «Шағын кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 10 шілдедегі №341-II;

65. «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» 2002 жылғы 10 шілдедегі №342-II;

66. «Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» 2002 жылғы 11 шілдедегі №343-II;

67. «Саяси партиялар туралы» 2002 жылғы 15 шілдедегі №344-II;

68. «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» 2002 жылғы 8 тамыздағы №345-II;

69. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне прокурорлық қадағалау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 9 тамыздағы №346-II;

70. «Қазақстан Республикасының Терроризмді қаржыландыруға қарсы күрес туралы халықаралық конвенцияға қосылуы туралы» 2002 жылғы 2 қазандағы №347-II;

71. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне мемлекеттік тіркеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 29 қазандағы №348-II;

72. «Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексін күшіне енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 30 қазандағы №349-II;

73. «Бас бостандығынан айыру орындарынан босатылған адамдарды әкімшілік қадағалау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 30 қазандағы №350-II;

74. «Бюджет жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» 2002 жылғы 31 қазандағы №351-II;

75. «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 14 қарашадағы №352-II;

76. «Қазақстан Республикасы мен Латвия Республикасы арасындағы табыс пен капиталға салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау және салық төлеуден жалтаруға жол бермеу туралы конвенцияны және оған Хаттаманы бекіту туралы» 2002 жылғы 14 қарашадағы №353-II;

77. «Еуразиялық экономикалық қоғамдастықтың артықшылықтары мен иммунитеттері туралы конвенцияны бекіту туралы» 2002 жылғы 14 қарашадағы №354-II;

78. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Түрік Республикасының Үкіметі арасындағы Түрік Республикасы Үкіметінің Бағдарламаларды үйлестіру кеңсесінің қызметі туралы келісімді бекіту туралы» 2002 жылғы 14 қарашадағы №355-II;

79. «Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы Жер қойнауын пайдалануға арналған егемендік құқықтарды жүзеге асыру мақсатында Каспий теңізі солтүстік бөлігі түбінің ара жігін ажырату туралы келісімді және Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы Жер қойнауын пайдалануға арналған егемендік құқықтарды жүзеге асыру мақсатында Каспий теңізі солтүстік бөлігі түбінің ара жігін ажырату туралы келісімге Хаттаманы бекіту туралы» 2002 жылғы 14 қарашадағы №356-II;

80. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Эстон Республикасы Үкіметінің арасындағы Халықаралық автомобиль қатынасы туралы келісімді бекіту туралы» 2002 жылғы 14 қарашадағы №357-II;

81. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне салық салу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 23 қарашадағы №358-II;

82. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Тәжікстан Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасының Үкіметі Тәжікстан Республикасының Үкіметіне берген мемлекеттік несиені қайта құрылымдау туралы келісімді бекіту туралы» 2002 жылғы 2 желтоқсандағы №359-II;

83. «Әртүрлі мемлекеттердің шаруашылық жүргізуші субъектілері арасындағы шарушылық дауларды қарау кезіндегі мемлекеттік баждың мөлшері мен оны

өндіріп алу тәртібі туралы келісімге Хаттаманы бекіту туралы» 2002 жылғы 2 желтоқсандағы №360-II;

84. «Халықтың санитарлық-эпидемиологиялық салауаттылығы туралы» 2002 жылғы 4 желтоқсандағы №361-II;

85. «2003 жылға арналған Республикалық бюджет тұралы» 2002 жылғы 12 желтоқсандағы №362-II;

86. «Қазақстан Республикасының Қылмыстық, Қылмыстық іс жүргізу және Қылмыстық-атқару кодекстеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 21 желтоқсандағы №363-II;

87. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне табиғи монополиялар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 26 желтоқсандағы №364-II;

88. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Германия Федеративтік Республикасының Үкіметі арасындағы Қаржылық ынтымақтастық туралы келісімді (2000ж.) бекіту туралы» 2002 жылғы 26 желтоқсандағы №365-II;

89. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Германия Федеративтік Республикасының Үкіметі арасындағы Қаржылық ынтымақтастық туралы келісімді (1998-1999ж.ж.) бекіту туралы» 2002 жылғы 26 желтоқсандағы №366-II;

90. «Балалар еңбегінің ең жаман түрлеріне тыйым салу және жою жөніндегі шұғыл шаралар туралы конвенцияны (182-конвенция) бекіту туралы» 2002 жылғы 26 желтоқсандағы №367-II;

91. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Еуропа Қоғамдастығы Комиссиясы арасындағы Қаржыландыру туралы меморандумды бекіту туралы» 2002 жылғы 2 желтоқсандағы №368-II;

92. «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 29 желтоқсандағы №369-II.

2002 жылы қабылданған Қазақстан Республикасы Президенті жарлықтарының тізбесі

1. «М.С. Өтебаев туралы» 2002 жылғы 21 қаңтардағы №752;
2. «Қазақстан Республикасы мен Қырғыз Республикасы арасындағы экономикалық ынтымақтастық туралы 2001–2005 жылдарға арналған шартты бекіту туралы» 2002 жылғы 21 қаңтардағы №753;
3. «Т.А. Мансұров туралы» 2002 жылғы 25 қаңтардағы №754;
4. «А. Сәрсенбайұлын Қазақстан Республикасының Ресей Федерациясындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 25 қаңтардағы №755;
5. «Кешірім жасау туралы» 2002 жылғы 28 қаңтардағы №756–757;
6. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2002 жылғы 28 қаңтардағы №758;
7. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2002 жылғы 28 қаңтардағы №759–760;
8. «Кешірім жасау туралы» 2002 жылғы 28 қаңтардағы №761;
9. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2002 жылғы 28 қаңтардағы №762–764;
10. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2002 жылғы 28 қаңтардағы №765;
11. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2002 жылғы 28 қаңтардағы №766;
12. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2002 жылғы 28 қаңтардағы №767;
13. «Қазақстан Республикасының Премьер-министрі Қ.К. Тоқаевтың орнынан түсуі туралы» 2002 жылғы 28 қаңтардағы №768;
14. «И.Н. Тасмағамбетовті Қазақстан Республикасының Премьер-министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 28 қаңтардағы №769;
15. «Ә.Ә. Мұсаев туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №770;
16. «А.С. Шабдарбаевты Қазақстан Республикасы Президентінің Күзет қызметінің бастығы қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №771;
17. «С.С. Қалмырзаев туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №772;
18. «Н.Ә. Әбіқаевты Қазақстан Республикасының Президенті Әкімшілігінің Басшысы қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №773;
19. «Ә. Кекілбаев туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №774;
20. «Қ.К. Тоқаевты Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы — Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №775;
21. «К.Қ. Мәсімовті Қазақстан Республикасының Премьер-министрінің орынбасары қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №776;
22. «Б.Ә. Мұхаметжановты Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №777;

23. «А.С. Павловты Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары — Қазақстан Республикасының Қаржы министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №778;

24. «М.Қ. Алтынбаевты Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №779;

25. «Ж.А. Досқалиевті Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №780;

26. «А.С. Есімовті Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №781;

27. «З.Х. Кәкімжановты Қазақстан Республикасының Мемлекеттік кіріс министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №782;

28. «Г.Ж. Қарақұсованы Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №783;

29. «Г.В. Кимді Қазақстан Республикасының Әділет министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №784;

30. «А.И. Мырзахметовті Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №785;

31. «В.С. Школьникті Қазақстан Республикасының Энергетика және минералдық ресурстар министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қаңтардағы №786;

32. «Ж.Ә. Құлекеевті Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 30 қаңтардағы №788;

33. «А.А. Тілеубердинді Қазақстан Республикасы Премьер-министрі Кеңсесінің Басшысы қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 30 қаңтардағы №789;

34. «Қ.Ш. Сүлейменовті Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 30 қаңтардағы №790;

35. «М.А. Құл-Мұхаммедті Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 30 қаңтардағы №791;

36. «Ш.К. Беркімбаеваны Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 30 қаңтардағы №792;

37. «А.М. Шоқпытовты Қазақстан Республикасының Табиғи ресурстар және қоршаған ортаны қорғау министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 30 қаңтардағы №793;

38. «М.Т. Есенбаевты Қазақстан Республикасының Экономика және сауда министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 30 қаңтардағы №794;

39. «А.Б. Самақованы Қазақстан Республикасының министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 30 қаңтардағы №795;

40. «Б.Б. Жаңасаев туралы» 2002 жылғы 31 қаңтардағы №796;

41. «Б.Ғ. Ысқақовты Республикалық ұланның қолбасшысы қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 31 қаңтардағы №797;

42. «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» 2002 жылғы 4 ақпандағы №798;

43. «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» 2002 жылғы 4 ақпандағы №799;

44. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 25 желтоқсандағы №530 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 6 ақпандағы №800;

45. «Республикалық бюджет комиссиясы туралы ережені бекіту туралы» 2002 жылғы 7 ақпандағы №801;

46. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 20 наурыздағы №88 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2002 жылғы 7 ақпан №802;

47. «Мамандандырылған ауданаралық экономикалық және әкімшілік соттарды құру туралы» 2002 жылғы 9 ақпандағы №803;

48. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 24 қазандағы №713 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 9 ақпандағы №804;

49. «Қазақстан Республикасы Президентінің Әкімшілігі туралы ережені бекіту туралы» 2002 жылғы 11 ақпандағы №805;

50. «Қазақстан Республикасы Президенті Әкімшілігінің штат саны мен құрылымы туралы» 2002 жылғы 11 ақпандағы №806;

51. «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау мен қызметтен босату туралы» 2002 жылғы 18 ақпандағы №807;

52. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 18 маусымдағы №3039 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 19 ақпандағы №808;

53. «Ж.Д. Бұсырманов туралы» 2002 жылғы 20 ақпандағы №809;

54. «С.Ф. Бычкова туралы» 2002 жылғы 20 ақпандағы №810;

55. «Ел экономикасының мұнай-газ секторындағы мемлекеттің мүдделерін одан әрі қамтамасыз ету жөніндегі шаралар туралы» 2002 жылғы 20 ақпандағы №811;

56. «Л.К. Қиынов туралы» 2002 жылғы 20 ақпандағы №812;

57. «Б.Ә. Палымбетовті Маңғыстау облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 20 ақпандағы №813;

58. «Ә.К. Кекілбаевты Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаты қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 22 ақпандағы №814;

59. «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Әскери академиясы» мемлекеттік мекемесін қайта ұйымдастыру туралы» 2002 жылғы 27 ақпандағы №815;

60. «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2002 жылғы 5 наурыздағы №817;

61. «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» 2002 жылғы 5 наурыздағы №818;

62. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2002 жылғы 6 наурыздағы №819;

63. «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2002 жылғы 6 наурыздағы №820;

64. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 13 қыркүйектегі №3108 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 6 наурыздағы №821;

65. «Республикалық ұланның бір топ әскери қызметкерлерін «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» 2002 жылғы 7 наурыздағы №822;

66. «Г.-Д. Геншерді II дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2002 жылғы 7 наурыздағы №823;

67. «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы — Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрінің мәртебесі мен өкілеттігі туралы» 2002 жылғы 12 наурыздағы №824;

68. «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу және Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 18 маусымдағы №3038 Жарлығының күші жойылды деп тану туралы» 2002 жылғы 21 наурыздағы №825;

69. «Қазақстан Республикасының Жоғары сот кеңесінің құрамындағы өзгерістер туралы» 2002 жылғы 21 наурыздағы №826;

70. «Қазақстанның 2030 жылға дейінгі Даму стратегиясын іске асыру жөніндегі одан арғы шаралар туралы» 2002 жылғы 28 наурыз №827;

71. «Мемлекеттік билік органдары жүйесіндегі кадр саясатының кейбір мәселелері туралы» 2002 жылғы 29 наурыздағы №828;

72. «Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Мемлекеттік наградалар жөніндегі комиссияның құрамы туралы» 2002 жылғы 29 наурыздағы №829;

73. «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» 2002 жылғы 29 наурыздағы №830;

74. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2002 жылғы 2 сәуірдегі №831–835;

75. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2002 жылғы 2 сәуірдегі №836–837;

76. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2002 жылғы 2 сәуірдегі №838;

77. «Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес және мемлекеттік қызметкерлердің қызмет этикасын сақтау мәселелері жөніндегі комиссия құру туралы» 2002 жылғы 2 сәуірдегі №839;

78. «С.Ж. Дәукеев туралы» 2002 жылғы 3 сәуірдегі №840;

79. «А.Е. Мусинді Атырау облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 3 сәуірдегі №841;

80. «Е.Ж. Имантаевты Ақтөбе облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 3 сәуір №842;

81. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2002 жылғы 3 сәуірдегі №843;

82. «Белгіленген әскери қызмет мерзімін өткерген мерзімді әскери қызметтегі әскери қызметшілерді запасқа шығару және Қазақстан Республикасының азаматтарын 2002 жылдың сәур-маусымында және қазан-желтоқсанында кезекті мерзімді әскери қызметке шақыру туралы» 2002 жылғы 8 сәуірдегі №844;

83. «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен алқа төрағасын қызметке тағайындау туралы» 2002 жылғы 8 сәуірдегі №845;

84. «С. Месичті I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2002 жылғы 15 сәуірдегі №846;

85. «А.И. Мырзахметов туралы» 2002 жылғы 15 сәуірдегі №847;

86. «Н.Ә. Айтхожина туралы» 2002 жылғы 15 сәуірдегі №848;

87. «С.Ж. Дәукеевті Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының президенті қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 15 сәуірдегі №849;

88. «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2001 жылғы есебін бекіту туралы» 2002 жылғы 22 сәуірдегі №851;

89. «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2001 жылғы таза кірісінің жұмсалуы туралы» 2002 жылғы 22 сәуірдегі №852;

90. «Ақтау теңіз порты» арнайы экономикалық аймағын құру туралы» 2002 жылғы 26 сәуірдегі №853;

91. «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарының күші жойылды деп тану туралы» 2002 жылғы 26 сәуірдегі №854;

92. «Ауғанстанда Қазақстан Республикасының Дипломатиялық миссиясын ашу туралы» 2002 жылғы 26 сәуірдегі №855;

93. «Қазақстан халықтары Ассамблеясының стратегиясы мен Қазақстан халықтары Ассамблеясының ережесі туралы» 2002 жылғы 26 сәуірдегі №856;

94. «Қазақстан Республикасының Ұлттық кеңесі туралы» 2002 жылғы 29 сәуірдегі №857;

95. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2002 жылғы 30 сәуірдегі №858;

96. «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2002 жылғы 30 сәуірдегі №859;

97. «Бір топ әскери қызметшілер мен құқық қорғау органдарының қызметкерлерін Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен наградтау туралы» 2002 жылғы 3 мамырдағы №860;

98. «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» 2002 жылғы 3 мамырдағы №861;

99. «Қазақстан Республикасы Республикалық ұланының бір топ әскери қызметшілерін «Астана» естелік медалімен наградтау туралы» 2002 жылғы 3 мамырдағы №862;

100. «Жамбыл облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2002 жылғы 3 мамырдағы №863;

101. «Жоғары әскери және арнаулы атақтар, сыныптық шендер беру туралы» 2002 жылғы 7 мамырдағы №864;

102. «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің медальдары туралы»2002 жылғы 7 мамырдағы №865;

103. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 21 қаңтардағы №328 Жарлығына толықтырулар мен өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 7 мамырдағы №866;

104. «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру және пайдалану туралы 2001 жылғы есепті бекіту туралы» 2002 жылғы 7 мамырдағы №867;

105. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 11 ақпандағы №806 Жарлығына толықтыру енгізу туралы» 2002 жылғы 8 мамырдағы №868;

106. «Байқоңыр қаласының әкімшілік басшысын тағайындау туралы» 2002 жылғы 16 мамырдағы №869;

107. «Қ.Ы. Нағмановты Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 17 мамырдағы №870;

108. «А.В. Смирновты Солтүстік Қазақстан облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 17 мамырдағы №871;

109. «Қазақстан Республикасының қаржы рыногын мемлекеттік реттеудің бірыңғай жүйесін ұйымдастыру мәселелері» 2002 жылғы 17 мамырдағы №872;

110. «Қазақстан Республикасы Үкіметінің заң жобалары жұмыстарының жоспарларын Қазақстан Республикасы Президентімен және Қазақстан Республикасы Парламентінің Мәжілісіне Үкімет енгізетін заң жобаларын Қазақстан Республикасы Президентінің Әкімшілігімен келісу ережелерін бекіту туралы» 2002 жылғы 17 мамырдағы №873;

111. «Кешірім жасау туралы» 2002 жылғы 21 мамырдағы №874;

112. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2002 жылғы 21 мамырдағы №875;

113. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2002 жылғы 21 мамырдағы №876;

114. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2002 жылғы 21 мамырдағы №877–878;

115. «Т.С. Сүлейменов туралы» 2002 жылғы 21 мамырдағы №879;

116. «М. Кучанды I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2002 жылғы 21 мамырдағы №880;

117. «А. Квасьневскийді I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2002 жылғы 21 мамырдағы №881;

118. «Қазақстан Республикасы ұлттық қауіпсіздік органдарының нышандары мен ведомстволық наградаларының кейбір мәселелері туралы» 2002 жылғы 27 мамырдағы №882;

119. «Батыс Қазақстан облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2002 жылғы 28 мамырдағы №883;

120. «А.С. Есімовті Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары — Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 28 мамырдағы №884;

121. «Қазақстан Республикасының облыстық және оларға теңестірілген соттарының алқа төрағалары мен судьяларын, сонымен қатар кейбір аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» 2002 жылғы 29 мамырдағы №885;

122. «Қазақстан Республикасы мен Нидерланды Корольдігі арасындағы Инвестицияларды көтермелеу және өзара қорғау туралы келісімге қол қою туралы» 2002 жылғы 29 мамырдағы №886;

123. «А. Чаудриді I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2002 жылғы 3 маусымдағы №887;

124. «Астана» естелік медалімен наградтау туралы» 2002 жылғы 3 маусымдағы №888;

125. «Қазақстан Республикасының 2003-2005 жылдарға арналған Мемлекеттік аграрлық азық-түлік бағдарламасы туралы» 2002 жылғы 5 маусымдағы №889;

126. «Солтүстік Қазақстан облысының Целинный ауданын кайта атау туралы» 2002 жылғы 11 маусымдағы №890;

127. «Б.Қ. Әміреевті Қазақстан Республикасының Египет Араб Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 14 маусымдағы №891;

128. «Е.Ә. Ыдырысовты Қазақстан Республикасының Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 14 маусымдағы №892;

129. «С.Т. Тұрсыновты Қазақстан Республикасының Венгрия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 21 маусымдағы №893;

130. «Р.М. Әлиевті Қазақстан Республикасының Австрия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 21 маусымдағы №894;

131. «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 21 маусымдағы №895;

132. «Ақтөбе облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2002 жылғы 25 маусымдағы №896;

133. «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің компьютерлік ақпарат саласындағы қылмысқа қарсы күрестегі ынтымақтастығы туралы келісімді бекіту туралы» 2002 жылғы 25 маусымдағы №897;

134. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2002 жылғы 26 маусым №898;

135. «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» 2002 жылғы 26 маусымдағы №899;

136. «Шығыс Қазақстан облысының Лениногорск қаласын кайта атау туралы» 2002 жылғы 28 маусымдағы №900;

137. «И. Адырбековті Қазақстан Республикасының Малайзия Федерациясындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 1 шілдедегі №901;

138. «Р.Т. Ыбыраевты Қазақстан Республикасының Литва Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 3 шілдедегі №902;

139. «Қазақстан Республикасының облыстық және оларға теңестірілген соттарының кейбір алқа төрағалары мен судьяларын, сонымен қатар аудандық және оларға теңестірілген соттарының кейбір судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» 2002 жылғы 3 шілдедегі №903;

140. «Кешірім жасау туралы» 2002 жылғы 4 шілдедегі №904;

141. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2002 жылғы 4 шілдедегі №905–907;

142. «Қазақстан Республикасы ұлттық қауіпсіздік органдарының бір топ ардагерлерін «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» 2002 жылғы 8 шілдедегі №908;

143. «Қостанай облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2002 жылғы 8 шілдедегі №909;

144. «А.А. Мусиновті Қазақстан Республикасының Сауд Аравиясы Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 19 шілдедегі №910;

145. «Аудандық соттарға теңестірілген кейбір соттарды қайта ұйымдастыру туралы» 2002 жылғы 25 шілдедегі №912;

146. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы 3 наурыздағы №3375 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2002 жылғы 25 шілдедегі №913;

147. «Қазақстан Республикасының Ресей Федерациясындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі А. Сәрсенбайұлыны Қазақстан Республикасының Финляндия Республикасындағы, Армения Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 1 тамыздағы №914;

148. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 29 қыркүйектегі №692 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 5 тамыздағы №915;

149. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 22 қаңтардағы №29 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2002 жылғы 5 тамыздағы №916;

150. «Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті туралы ережені бекіту туралы» 2002 жылғы 5 тамыздағы №917;

151. «Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаттарын сайлауды 2002 жылғы 8 қазанға тағайындау туралы» 2002 жылғы 7 тамыздағы №918;

152. «И. Мей Амиді Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2002 жылғы 7 тамыздағы №919;

153. «А. Спейкенбринкті Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2002 жылғы 7 тамыз №920;

154. «Б.С. Әйтімованы Қазақстан Республикасының Италия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 7 тамыздағы №921;

155. «Р.М. Әлиевке I сыныпты Төтенше және Өкілетті Уәкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» 2002 жылғы 14 тамыздағы №922;

156. «А. Сәрсенбайұлына I сыныпты Төтенше және Өкілетті Уәкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» 2002 жылғы 14 тамыздағы №923;

157. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 11 тамыздағы №188 Жарлығына толықтырулар мен өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 15 тамыздағы №924;

158. «Че Сынг Хоны Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2002 жылғы 19 тамыздағы №925;

159. «Көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2002 жылғы 19 тамыздағы №926;

160. «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын, қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» 2002 жылғы 22 тамыздағы №927;

161. «Ф. Пиаджезиді Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2002 жылғы 22 тамыздағы №928;

162. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2002 жылғы 28 тамыздағы №929;

163. «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2002 жылғы 28 тамыздағы №930;

164. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру шаралары туралы» 2002 жылғы 28 тамыздағы №931;

165. «А.С. Павловты Қазақстан Республикасы Премъер-министрінің бірінші орынбасары қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 28 тамыздағы №932;

166. «З.Х. Кәкімжановты Қазақстан Республикасының Қаржы министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 28 тамыздағы №933;

167. «Қ.Н. Келімбетовті Қазақстан Республикасының Экономика және бюджеттік жоспарлау министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 28 тамыздағы №934;

168. «М.Т. Есенбаевты Қазақстан Республикасының Индустрия және сауда министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 28 тамыздағы №935;

169. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы 6 наурыздағы №3398 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2002 жылғы 29 тамыздағы №936;

170. «А.М. Шоқпытов туралы» 2002 жылғы 29 тамыздағы №937;

171. «А.Б. Самақованы Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаны қорғау министрі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 тамыздағы №938;

172. «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер енгізу туралы»2002 жылғы 29 тамыздағы №939;

173. «М.М. Тәжин туралы» 2002 жылғы 29 тамыздағы №940;

174. «Дипломаттық дәрежелерді беру тәртібі туралы ережені бекіту туралы» 2002 жылғы 29 тамыздағы №941;

175. «Б.М. Сапарбаев туралы» 2002 жылғы 30 тамыздағы №942;

176. «Б.Ә. Жылқышиевті Оңтүстік Қазақстан облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 30 тамыздағы №943;

177. «Оралмандардың 2002 жылға арналған көшіп келу квотасы туралы» 2002 жылғы 16 қыркүйектегі №945;

178. «Р. Луингтонды Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2002 жылғы17 қыркүйектегі №946;

179. «Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметін белгілеу туралы» 2002 жылғы 19 қыркүйектегі №947;

180. «Б.Қ. Байқадамовты Қазақстан Республикасындағы Адам құқықтары жөніндегі уәкіл қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 20 қыркүйектегі №948;

181. «Қазақстан Республикасының Құқықтық саясат тұжырымдасы туралы» 2002 жылғы 20 қыркүйектегі №949;

182. «Оңтүстік Қазақстан облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2002 жылғы 24 қыркүйектегі №950;

183. «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы»2002 жылғы 24 қыркүйектегі №951;

184. «Қазақстан Республикасының Литва Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Р.Т. Ыбыраевты Қазақстан Республикасының Латвия Республикасындағы, Эстония Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 27 қыркүйектегі №952;

185. «Кешірім жасау туралы» 2002 жылғы 2 қазандағы №953;

186. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2002 жылғы 2 қазандағы №954;

187. «Кешірім жасау туралы» 2002 жылғы 2 қазандағы №955;

188. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2002 жылғы 2 қазандағы №956;

189. «Кешірім жасау туралы» 2002 жылғы 2 қазандағы №957;

190. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2002 жылғы 2 қазандағы №958;

191. «Э.Ш. Рахмоновты I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2002 жылғы 4 қазандағы №959;

192. «Қазақстан Республикасының облыстық және оларға теңестірілген соттарының алқа төрағасы мен судьяларын қызметке тағайындау, сондай-ақ Алматы қалалық сотының судьясы мен аудандық және оларға теңестірілген соттарының судьяларын қызметтен босату туралы» 2002 жылғы 9 қазандағы №960;

193. «А.М. Шоқпытовты Қазақстан Республикасының Әзірбайжан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 10 қазандағы №961;

194. «Алексийді (А.Н. Кутеповті) «Парасат» орденімен наградтау туралы» 2002 жылғы 16 қазандағы №962;

195. «К. Аннанды I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2002 жылғы 16 қазандағы №963;

196. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 16 қыркүйектегі №945 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2002 жылғы 16 қазандағы №964;

197. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2002 жылғы 18 қазандағы №965;

198. «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2002 жылғы 18 қазан дағы №966;

199. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 29 қыркүйектегі №692 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2002 жылғы 18 қазандағы №967;

200. «Е.Қ. Бейсембетов туралы» 2002 жылғы 21 қазандағы №968;

201. «Алматы облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2002 жылғы 30 қазандағы №969;

202. «Қазақстан Республикасының Италия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Б.С. Әйтімованы Қазақстан Республикасының Грекия Республикасындағы, Мальта Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 5 қарашадағы №970;

203. «А.М. Шоқпытовқа II сыныпты Төтенше және Өкілетті Өкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» 2002 жылғы 6 қарашадағы №971;

204. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 24 қазандағы №713 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 14 қарашадағы №972;

205. «Қазақстан Республикасының Көші-қон жөніндегі халықаралық ұйымға мүше болуы туралы» 2002 жылғы 15 қарашадағы №973;

206. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 7 ақпандағы №801 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 15 қарашадағы №974;

207. «Қазақстан Республикасының Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі Е.Ә. Ыдырысовты Қазақстан Республикасының Швеция Корольдігіндегі, Норвегия Корольдігіндегі, Ирландия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2002 жылғы 29 қарашадағы №975;

208. «Қызылорда облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2002 жылғы 2 желтоқсандағы №976;

209. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 28 қыркүйектегі №691 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 2 желтоқсандағы №977;

210. «Қазақстан Республикасы қаржы полициясы органдарының қатардағы және басшы құрамдағы адамдары антының мәтінін бекіту туралы» 2002 жылғы 2 желтоқсандағы №978;

211. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2002 жылғы 2 желтоқсандағы №979;

212. «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2002 жылғы 2 желтоқсандағы №980;

213. «Кешірім жасау туралы» 2002 жылғы 5 желтоқсандағы №982;

214. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2002 жылғы 5 желтоқсандағы №983–984;

215. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2002 жылғы 5 желтоқсандағы №985–986;

216. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2002 жылғы 5 желтоқсандағы №987;

217. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2002 жылғы 5 желтоқсандағы №988–990;

218. «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» 2002 жылғы 5 желтоқсандағы №991;

219. «Адам құқықтары жөніндегі ұлттық орталық құру туралы» 2002 жылғы 10 желтоқсандағы №992;

220. «Қазақстан Республикасы Президентінің жанында Бұқаралық ақпарат құралдары (ақпараттық саясат) жөніндегі Қоғамдық кеңес құру туралы» 2002 жылғы 10 желтоқсандағы №993;

221. «Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығын беру туралы» 2002 жылғы 12 желтоқсандағы №995;

222. «Қазақстан Республикасы Жоғарғы сотының төрағасына және кейбір судьяларына жоғары біліктілік сыныбын беру туралы» 2002 жылғы 12 желтоқсандағы №996;

223. «Жоғары әскери және арнаулы атақтар, сыныптық шендер беру туралы» 2002 жылғы 12 желтоқсандағы №997;

224. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградалармен наградтау туралы» 2002 жылғы 12 желтоқсандағы №998;

225. «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» 2002 жылғы 12 желтоқсандағы №999;

226. «Дипломатиялық дәрежелер беру туралы» 2002 жылғы 13 желтоқсандағы №1000;

227. «Д.Ә. Бердалиевке II сыныпты Төтенше және Өкілетті Уәкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» 2002 жылғы 13 желтоқсандағы №1001;

228. «Алматы қаласының шекарасын өзгерту туралы» 2002 жылғы 21 желтоқсан №1003;

229. «Әдебиет, өнер және сәулет саласындағы 2002 жылғы Қазақстан Республикасының мемлекеттік сыйлықтарын беру туралы» 2002 жылғы 26 желтоқсандағы №1004;

230. «Оңтүстік Қазақстан облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2002 жылғы 27 желтоқсандағы №1005;

231. «Қазақстан Республикасы азаматтарының салымдарына өтем жасау туралы» 2002 жылғы 28 желтоқсандағы №1006;

232. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2002 жылғы 28 желтоқсандағы №1007;

233. «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» 2002 жылғы 28 желтоқсандағы №1008;

234. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 11 тамыздағы №188 Жарлығына толықтырулар мен өзгерістер енгізу туралы» 2002 жылғы 29 желтоқсандағы №1009;

235. «Қазақстан Республикасы Жоғарғы сот кеңесінің құрамындағы өзгерістер туралы» 2002 жылғы 29 желтоқсандағы №1010.

Қысқартылған сөздер тізбесі

ААҚ — ашық акционерлік қоғам
АҚ — акционерлік қоғам
АӨСШК — Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары кеңесі
БАҚ — бұқаралық ақпарат құралдары
БҰҰ — Біріккен Ұлттар Ұйымы
БҰҰДБ — Біріккен Ұлттар Ұйымының Даму бағдарламасы
ДСҰ — Дүниежүзілік сауда ұйымы
ЕАСК —Еуроатлантикалық серіктестік кеңесі
ЕҚЫҰ — Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымы
ЕО — Еуропалық Одақ
ЕурАзЭҚ — Еуразиялық экономикалық қоғамдастық
ЖАҚ — жабық акционерлік қоғам
ЖОО — жоғары оқу орны
ЖШС — жауапкершілігі шектеулі серіктестік
ЖІӨ — жалпы ішкі өнім
ЖЭО — жылу электр орталығы
ИКҰ — Ислам конференциясы ұйымы
КСР — Кеңестік Социалистік Республика
КСРО — Кеңестік Социалистік Республикалар Одағы
ҚҚС — қосылған құн салығы
МЕРКОСУР — Оңтүстік Америка мемлекеттерінің сауда-экономикалық кеңесі
НАТО — Солтүстік Атлантикалық шарт ұйымы
НАФТА — Солтүстік Американдық еркін сауда туралы келісім ұйымы
ОАЫ — «Орталық Азия ынтымақтастығы» ұйымы
ОК — орталық комитет
ОКИОК — Оффшор Қазақстан Инжиниринг Оперейтинг Компаниясы
ОПЕК — мұнай тасымалдаушы елдер ұйымы
ПМК — пәтер меншік иелерінің кооперативі
РАҚ — Ресей акционерлік қоғамы
ТАСИС — Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына техникалық көмек
ТМД – Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы
ТРАСЕКА — «Европа-Кавказ-Европа» халықаралық көлік дәлізінің жобасы
ТҮРКСОЙ — Түркі мәдениеті мен өнерін бірлесіп дамытуды көздейтін халықаралық ұйым
ҰҚШ — Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт
ҰҚШҰ — Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымы
ШЫҰ — Шанхай ынтымақтастық ұйымы
ЭЫҰ — Экономикалық ынтымақтастық ұйымы
ЮНЕСКО — БҰҰ білім беру, ғылым және мәдениет жөніндегі ұйымы

Географиялық атаулар көрсеткіші

Абай, көшесі (Дели қ., Үндістан) 30
Абу-Даби, әмірлігі (БАӘ) 12, 140
Австрия 92
Азия, құрлығы 9, 89, 155, 206, 227, 228, 229, 233, 268, 298
Ақмола, облысы 128, 169
Ақтау, қаласы, теңіз порты (Маңғыстау облысы) 10, 61, 97, 99, 183, 281
Ақтөбе, қаласы 6, 52, 183
Ақтөбе, облысы 51, 52, 93
Алматы, қаласы .....4, 6, 8, 9, 10, 13, 14, 17, 22, 23, 24, 32, 35, ...36, 39, 42, 44, 46, 48, 53, 55, 56, 57, 58, 60, 62, 63, 68, 76, ...79, 83, 84, 87, 88, 89, 92, 105, 106, 125, 127, 135, 136, 137, 138, ...140, 147, 149, 155, 158, 175, 179, 205, 207, 211, 233, 249, 294
Алматы, облысы 83, 105, 109, 149, 151, 172
Алтынсарин, кенті (Қостанай обл.) 111
Америка Құрама Штаттары (АҚШ) 6, 41, 47, 63, 82, 88, 100, 112, 122, 268
Амман, қаласы (Иордания астанасы) 64
Амстердам, қаласы (Нидерланды астанасы) 160
Анкара, қаласы (Түркия астанасы) 110
Арал маңы, өңірі 248
Арал, теңізі 45, 82, 138, 139, 204, 213, 250
Армения 56, 73, 74, 105, 139
Астана, қаласы (Қазақстан астанасы) .....4, 7, 8, 10, 11, 14, 33, 34, 44, 45, ...46, 47, 48, 60, 63, 68, 71, 72, 75, 80, 81, 91, 92, 106, 107, ...110, 114, 118, 124, 125, 126, 127, 135, 144, 149, 155, 156, ...158, 166, 167, 170, 171, 178, 180, 183, 252, 265, 281, 299
Атырау, қаласы 6, 174, 258, 300
Атырау, облысы 52, 174
Ауғанстан .....12, 36, 39, 43, 56, 62, 89, 92, 99, 101, ...142, 170, 203, 205, 214, 228, 229, 231, 244, 251, 270, 291
Афины, қаласы (Грекия астанасы) 111, 155
Ашғабад, қаласы (Түрікменстан астанасы) 10, 12, 32, 60

Әзірбайжан 12, 13, 22, 23, 60, 61, 140, 212
Әл-Кувейт, қаласы (Кувейт астанасы) 155

Байқоңыр, қаласы (Қызылорда обл.) 51, 75
Баку, қаласы (Әзірбайжан астанасы) 41
Бали, арал 291, 297
Балқан, өңірі 11, 60, 78, 294
Балқаш, ауданы (Алматы обл.) 109
Балтық, өңірі 137
Бангалор, қаласы (Үндістан) 31
Батыс Еуропа, өңірі 53, 204, 226
Батыс Қазақстан, облысы 82, 123

Башқұртстан, республикасы (Ресей) 23, 96
Бейжің, қаласы (Қытай астанасы) 115, 176, 177, 232
Беларусь 56, 72, 73, 74, 139
Береговое, ауылы (Қостанай обл.) 124
Болгария 122
Брюссель, қаласы (Бельгия астанасы) 11, 161, 162
Бурабай, көлі (Ақмола обл.) 169, 183
Біріккен Араб Әмірліктері (БАӘ) 12, 140
Бішкек, астана (Қырғызстан) 10, 24, 68, 113, 153

Варшава, қаласы (Польша астанасы) 11, 76, 79, 80
Ватикан 12, 33, 77
Владивосток, қаласы (Ресей) 137, 294
Возрождение, аралы (Арал теңізі) 122
Вьетнам 230

Гаага, қаласы (Нидерланды) 161
Гагауыз, Жері 23
Гданьск, қаласы, теңіз порты (Польша) 81
Германия (ГФР) 129, 159, 178, 189, 270, 272
Гонконг, қаласы (Қытай) 5, 105, 176
Грекия 12, 93
Грозный, қаласы (Шешен Республикасының астанасы, Ресей) 179
Грузия 39, 62, 200

Дели, қаласы (Үндістан астанасы) 29, 30, 155
Джайпур, қаласы (Үндістан) 30
Джейхан, қаласы (Түркия) 41
Думан, ойын-сауық орталығы (Астана қ.) 180
Душанбе, қаласы (Тәжікстан астанасы) 138, 179

Египет 87, 92
Екатеринбург, қаласы (Ресей) 43
ЕО (Еуропалық Одақ) .....11, 39, 141, 161, 162, ...194, 205, 218, 250
Есіл, өзені 75, 91, 110, 118, 171, 252
Еуропа, құрлығы .....11, 53, 61, 79, 81, 110, ...203, 206, 207, 212, 228, 251, 268, 270, 271, 295, 298

Жамбыл, ауданы (Алматы обл.) 105
Жамбыл, облысы 67, 131, 132, 153, 259
Жаңалық, ауылы (Алматы обл.) 83
Жапония 8, 12, 34, 100, 135, 146, 204, 230, 271

Закавказье, өңірі 53
Зачаганск, ауылы (Батыс Қазақстан обл.) 123

Израиль 12, 86, 107, 122, 141, 272
Индонезия 230, 294, 297
Иордания 64
Ирак 128, 234, 276, 291, 297
Иран 12, 13, 54, 60, 61, 89, 168, 212, 214, 270
Ирландия 92, 154, 156, 160, 162
Испания 160, 189
Италия 12, 107, 108, 141, 154, 189
Йоханнесбург, қаласы (ОАР) 10, 121, 122

Кавказ, өңірі 294
Канада 160
Карнатака, штаты (Үндістан) 31
Каспий, өңірі 10, 13, 24, 32, 41, 45, 60, 61, 73, 76, 204, 211, 212, 213
Каспий, теңізі 13, 24, 32, 39, 45, 51, 55, 58, 60, 73, 75, 157, 158, 204, 211, 212, 213, 214
Кишинев, қаласы (Молдова астанасы) 10, 39, 74, 139
Корея (Оңтүстік Корея) 12, 141, 155
Королев, қаласы (Ресей) 160, 175
Көкшетау, қаласы (Ақмола облысы) 128, 258
КСРО (Кеңес Социалистік Республикалар Одағы) 6, 117, 235, 237, 238, 238, 250, 293
Кувейт 155

Қазақ, КСР (1936–1991 жж.) 115, 236, 238
Қапшағай, қаласы (Алматы обл.) 109
Қарағанды, қаласы 114
Қарағанды, облысы 6, 67, 113, 127
Қарасай, ауданы (Алматы обл.) 105
Қарахан, кесенесі (Жамбыл обл.) 131, 256, 259
Қарашығанақ, мұнай-газ конденсаттық кен орны (Батыс Қазақстан обл.) 50, 168, 183
Қарпаты, тау жүйесі 294
Қаскелең, қаласы (Қарасай ауд. Алматы обл.) 105
Қашаған, мұнай-газ конденсаттық кен орны (Маңғыстау облысы) 168, 174
Қожа Ахмет Яссауи, кесенесі (Оңтүстік Қазақстан облысы) 146
Қордай, ауданы (Жамбыл облысы) 153
Қостанай, қаласы 123
Қостанай, облысы 6, 99, 123
Құмкөл, мұнай-газ конденсаттық кен орны (Қызылорда обл.) 5, 51, 136
Қызылорда, қаласы 136, 300
Қызылорда, облысы 164, 300
Қырғызстан 18, 23, 36, 41, 54, 56, 59, 68, 72, 73, 74, 90, 139, 153, 174, 179, 268, 270
Қырым, түбегі (Украина) 294
Қытай (ҚХР) 10, 43, 89, 90, 91, 159, 175, 176, 177, 178, 203, 227, 255, 265, 267, 269, 270, 303

Латвия 132, 157
Лениногорск, қаласы (Шығыс Қазақстан обл.) 94
Литва 97, 132
Львов, қаласы (Украина) 102
Любляны, қаласы (Словения астанасы) 78, 79

Македония 122
Малайзия 97, 230
Мальта 154
Маңғыстау, облысы 33, 99, 185, 281
Махамбет, ауданы (Атырау обл.) 52
Махамбет, ауылы (Махамбет ауд., Атырау обл.) 52
Мәдина, қаласы (Сауд Арабиясы) 289
Мәскеу, қаласы (Ресей астанасы) .....10, 13, 68, 71, 72, ...73, 75, 90, 92, 110, 115, 147, 175, 257, 276, 290, 291, 297
Мекке, қаласы (Сауд Арабиясы) 289
Молдова 17, 23, 73, 74, 139
Моңғолия 89, 189, 256, 267, 269, 270

Нидерланды (Голландия) 11, 12, 83, 154, 160, 161
Норвегия 162
Нью-Дели, қаласы (Үндістан) 155
Нью-Йорк, қаласы (АҚШ) 290

Оңтүстік Азия, өңірі 110, 244, 276
Оңтүстік Африка Республикасы (ОАР) 121, 122, 250
Оңтүстік Қазақстан, облысы .....118, 127, ...130, 146, 179, 185
Оңтүстік Шығыс Азия, өңірі 110, 230, 276
Оңтүстік Шығыс Еуропа, өңірі 6
Орал, қаласы (Батыс Қазақстан обл.) 123
Орал, өзені 123
Орталық Азия, өңірі ...9, 10, 11, 12, 13, 36, 53, 57, 76, 78, 97, 99, 121, 142, 149, ...166, 179, 192, 193, 203, 204, 205, 213, 241, 250, 251, 265, 291, 297, 298

Өзбекстан .....9, 12, 17, 23, 32, 36, 72, ...74, 90, 97, 122, 123, 138, 139, 179, 203, 233
Өскемен, қаласы (Шығыс Қазақстан обл.) 19, 102, 115

Павлодар, қаласы 168
Павлодар, облысы 110, 168, 169, 185
Парсы, шығанағы 212
Пәкістан 87, 204, 228, 291
Пилсудский, алаңы (Варшава қ. Польша) 80
Польша 11, 63, 76, 79, 80, 81
Португалия 12, 148
Прага, қаласы (Чехия астанасы) 10, 159

Пусан, қаласы (Оңтүстік Корея) 155

Раджастан, штаты (Үндістан) 30, 31
Ресей .....9, 10, 12, 13, 18, 20, 24, 31, 36, 39, 43, 44, 45, 51, ...53, 55, 56, 57, 60, 61, 68, 72, 73, 74, 75, 89, 90, 91, 93, 96, 99, 102, ...104, 112, 127, 131, 138, 139, 145, 147, 148, 157, 158, 174, 175, 179, ...184, 188, 200, 203, 204, 212, 213, 228, 229, 233, 235, 240, 243, 303
Республика, алаңы (Алматы қ.) 46, 92
Риддер, қаласы (Шығыс Қазақстан обл.) 94
Рошткалы, ауданы (Тәжікстан) 108
Рудник, кенті (Қарағанды обл.) 67
Рудный, қаласы (Қостанай обл.) 124
Румыния 12, 28, 122

Самарқан, су қоймасы (Қарағанды обл.) 114
Санкт-Петербург, қаласы (Ресей) 10, 13, 36, 51, 68, 89, 90, 138, 179
Сарыағаш, ауданы (Оңтүстік Қазақстан обл.) 146
Сарыарқа, көшесі (Астана қ.) 110
Сарыарқа, өңірі (Қазақстан) 294
Сарышаған, полигоны 14, 44, 58
Сауд, Арабия 12, 28, 102, 290
Свердлов, облысы (Ресей) 43
Семей, қаласы (Шығыс Қазақстан облысы) 44
Словения 5, 11, 12, 78, 79, 128
Солт-Лейк-Сити, қаласы (АҚШ) 41
Солтүстік Қазақстан, облысы 76, 92
Солтүстік, Арал 45, 139
Солтүстік, Ирландия 92, 154, 156, 160, 162
Солтүстік, Каспий 10, 58, 73, 75, 157, 158
Солтүстік, Кипр 23
Сумгаит, қаласы (Әзірбайжан) 295
Сырдария, өзені 45
«Салтанат сарайы», қабылдау сарайы (Астана қ.) 40, 130

Таиланд 230
Талас, ауданы (Жамбыл обл.) 133
Талас, өзені 40, 255, 257
Талғар, ауданы (Алматы обл.) 83, 109
Талдықорған, қаласы (Алматы обл.) 148
Тараз, қаласы (Жамбыл обл.) 8, 131, 255, 256, 258, 259, 260
Татарстан 23
Таулы Алтай, өңірі (Ресей) 94
Таулы Қарабах, өңірі 295
Ташкент, қаласы (Өзбекстан астанасы) 192
Таяу Шығыс, өңірі 54, 228, 234, 276, 290, 294
Тәжікстан .....36, 54, 56, 72, 73, 74, 90, ...108, 138, 139, 165, 174, 179, 203, 233, 276

Тәуелсіздік, монументі (Алматы қ.) 92
Тбилиси, қаласы (Грузия астанасы) 41, 62
Тегеран, қаласы (Иран астанасы) 55
Теңіз, мұнай кен орны (Атырау обл.) 51, 129
ТМД (Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы) .....5, 6, 10, 24, 32, ...34, 39, 56, 76, 93, 99, 117, 124, 137, 139, 174, 182, ...194, 205, 228, 238, 241, 243, 264, 265, 282, 299
Тува, республикасы (Ресей) 23
Түркия 12, 13, 23, 43, 44, 89, 170, 267, 270
Түрікменстан 13, 17, 23, 32, 60, 212, 270
Түркістан, қаласы (Оңтүстік Қазақстан обл.) ...8, 35, 146, 254, 257, 259, 264, 273
Тянь-Шань, тау жүйесі 294

Украина 54, 73, 102, 179, 200, 276
Урал, өңірі (Ресей) 294

Ұзынағаш, ауылы (Жамбыл ауд., Алматы обл.) 105
Ұлыбритания 12, 92, 137, 154, 156, 160, 162, 189

Үндістан 11, 12, 29, 30, 31, 33, 77, 87, 155, 204, 209, 228, 229, 257, 291

Финляндия 6, 105
Франция 12, 153, 189

Хакасия, республикасы (Ресей) 23
Хорватия 12, 59, 60, 160
Хромтау, ауданы (Ақтөбе обл.) 51
Хромтау, кенті (Ақтөбе обл.) 51, 111, 124

Целинный, ауданы (Солтүстік Қазақстан обл.) 92

Шамалған, ауылы (Қарасай ауд., Алматы обл.) 105
Шар, қаласы (Жарма ауд., Шығыс Қазақстан обл.) 19
Шардара, ауданы (Оңтүстік Қазақстан обл.) 147
Швейцария 67
Швеция 189, 270
Шу, өзені 41
Шығыс Қазақстан, облысы 6, 19, 59, 94, 127

Щучье, қаласы (Бурабай ауд. Ақмола обл.) 128

Ыстамбұл, қаласы (Түркия) 55

Іле, ауданы (Алматы обл.) 81, 84

Эстония 133, 158

Ясы, ортағасырлық қаласы (Оңтүстік Қазақстан обл.) 146

Есімдер көрсеткіші

Абай (Құнанбаев А.) 8, 30, 34
Абылай хан 253, 258
Август II 80
Ага Хан К. 174
Адель А. 89
Адырбеков И. 97
Айталы А. 42
Айтқожа М.Қ. 180
Айтматов Ш.Т. 153
Айтхожина Н.Ә. 58
Акопян Т. 69
Ақаев А.А. 54, 73, 153, 268
Алекперов В.Ю. 5
Алексий (Кутепов А.Н.) 142
Али М. 54
Алиев Г.А. 61
Алтынбаев М.Қ. .....18, 21, ...22, 43, 69, 143
Ампилогов И. 69
Андриасян Р.С. 136, 180
Аннан К. .....12, 139, ...142, 143, 287
Ареф М.Р. 54, 89
Аснар Х.М. 160
Атамқұлов Е.Д. 111, 124
Ахметов Д.К. 110, 146

Әбдікәрімов О. 115, 157
Әбдірахманов С.Ә. 28, 100
Әбдірахманова Т. 8, 149, 173
Әбіқаев Н.Ә. 21
Әбілқасымов Е.А. 77
Әзизов С. 131
Әйтімова Б.С. 107, 108, 154
Әл-Маджали Абдель Салям 64
Әл-Нахаян Халиф бен Заид 12, 140
Әл-Фараби Әбу Насыр 61, 256
Әл-Хамдан Әли бен Мұхаммед ...12, 28
Әлиев Р.М. 92, 109
Әлібаев С.Б. 150
Әміреев Б.Қ. 92
Әубәкіров Т.О. 175
Әубәкірова Ж.Ж. 180

Әуезов М.О. 136, 253
Әшімов Ә.У. (Тарази) 180
Әшімов Б.Ә. 114, 115

Багабанди Н. 89
Базылбаев Ж.А. 188
Байбатыров С.К. 27
Байгелді Ө. 18
Байқадамов Б.К. 127
Балғымбаев Н.Ө. 36, 144
Балиева З.Я. 31, 107, 112
Балкеннде Я.П. 160
Балушкин А. 177
Батлер С. 257
Бауэрсокс К. 175
Бахчели Д. 12, 44
Бәйменов Ә.М. 29
Беатрикс 160
Бейсембетов Е.Қ. 106, 144
Бектасов Ә.А. 110
Беляков Г.Ф. 188
Бердалиев Д.Ә. 172
Беркімбаева Ш.К. 23, 76
Блэр Т. 137, 160
Бозымбаев Қ.А. 27, 126
Боровский М. 80
Бөкейханов Ә. 253
Брокс Г. 161
Бударин Н. 175
Буш Дж. 159
Бұлғақбаев Б.А. 82, 169
Бұсырманов Ж.Д. 33
Бычкова С.Ф. 33
Бюль-Бюль Оглы П. 12, 22

Ваджпаи А.Б. 11, 12, 30, 87, 88
Ван Вэньюань 54
Ван Денцюй 176
Ван Тянь 177
Ван Чанмао 176
Васильев В.Н. 69
Вейзглас Ф. 161
Векслер Р. 12, 82

Верма В.С. 12, 77
Весоловски Ю. 12, 77
Видова О.И. 115
Вильямс В.Р. 126
Волошин А.С. 12, 31
Вон Сев 176
Вулфенсон Дж. 5, 52

Ганди М. 29, 88
Ганди С. 31
Гельман А.И. 136
Геншер Г.-Д. 41
Гоголь Н.В. 136
Гольдони К. 136
Госсен Э.Ф. 81
Грызлов Б.В. 102
Гужвин А.П. 268
Гумилев Л.Н. 46, 118

Дауылбаев А.Қ. 69
Дәрібаева Ж. 55
Дәукеев С.Ж. 52, 58, 107
Дворецкий В.Я. 130
Демарэ Т. 5, 77
Демирель С. 170
Десаи Р. 257
Диуф Ж. 122
Досжан Д. 35
Досқалиев Ж.А. 21, 22, 59, 166
Досмамбетов Б.С. 150
Досымбетов Т.К. 111
Дрновшек Я. 79
Дүтбаев Н.Н. 32, 69
Дэн Сяопин 235

Ен Сен Нен 136
Есдәулет Ұ. 180
Есенбаев М.Т. 23, 33, 108, 117
Есімов А.С. 18, 21, 22, 81, 82, 173

Жағанова А.Қ. 144
Жақсыбеков Ә.Р. 45, 47
Жамбыл 254
Жандосов О.А. 29
Жансүгіров І. 148
Жаңасаев Б.Б. 24
Жәкішев М.Е. 124
Жұмабеков О.И. 116
Жұрынов М.Ж. 74
Жылқышиев Б.Ә. 118

Закзук М.Х. 87
Зейбек Н.К. 35

Игнатенко В.Н. 174
Иеремия Б. 245
Илиеску И. 122
Имантаев Е.Ж. 51, 52
Иоанн Павел II 33, 290
Исотье Б. 5, 136

Кайзер Р. 101
Кант К. 31
Капустин Ю.Н. 180
Карзай Х. 89, 92
Каримов И.А. .....12, 32, 36, ...97, 122, 268, 269
Карп М. 76
Касьянов М.М. 12, 127
Катаган 254
Кахми М. 12, 141
Кәкімжанов З.Х. 21, 22, 27, 117
Квасьневский А. 78
Кекілбаев Ә.К. 21, 31, 34
Келімбетов Қ.Н. 117
Кенесары хан (Қасымов К.) .....8, 128, ...252, 253, 254, 258
Ким Г.В. 21, 22, 144
Кинах А. 54
Клевс О.Я. 69
Клитцинг К. 71
Кожокин К.К. 174
Коптев Ю.Н. 175
Котов А.К. 116
Кочарян Р. 73
Кретьен Ж. 160
Круш А.М. 12, 148, 149
Кубиш Я. 89
Кужель В.И. 180
Куржей С. 130
Кутепов А.Н. 142
Кучан М. 11, 12, 77, 128

Кучма Л.Д. 102
Кушпен П. 67
Күнғожинов С.Т. 69
Кыврыкоглу Х. 13, 43

Қабанбаев А.А. 59
Қадырова З.Ж. 116
Қалижанұлы У. 108
Қалмырзаев С.С. 21, 173
Қарақұсова Г.Ж. 21, 22, 77, 165
Қарасай батыр 105, 258
Қиынов Л.К. 40
Құлекеев Ж.Ә. 45, 112, 170
Құл-Мұхамед М.А. 23, 67, 116
Құлмаханов Ш.Қ. 172

Лао Цзы 191
Лебсак И. 180
Лемьер Ж. 5, 55, 97, 168
Ленин В.И. 115
Лермонтов М.Ю. 136
Леувен П.В. 12, 154
Ли Куан Ю 235
Ли Ланьцин 176
Ли Пэн 10, 177
Ломоносов М.В. 71, 282
Лонго Д.Л. 12, 141
Лорка Ф.Г. 136
Луингтон Р. 125

Мадинов Р.Р. 109
Макалкин В.И. 28
Манн С. 41
Мансұров Т.Л. 20
Марло Т. 5, 136
Марченко Г.А. 19, 56, 68, 106, 141
Мацке Р. 55
Мәмбетов Ә.М. 150
Мәми Қ.Ә. 19
Мәсімов К.Қ. 21, 45
Медеубеков Қ.У. 126
Мезенцев А.Ф. 51
Мей Ами И. 107
Месич С. 12, 58, 59, 60, 160
Метте В.Л. 19
Миллер А.Б. 166
Миттал Л. 5, 55, 166
Можейко И.В. 257
Молдахметов З.М. 75
Мольер Ж.-Б. 136
Мусин А.Е. 52
Мусинов А.А. 102
Мушарраф П. 87
Мұқашев С.Ө. 112
Мұсабаев Т.А. 56, 157, 265
Мұсаев Ә.Ә. 21
Мұхамеджанов Б.А. 21, 67, 116
Мұхамедқызы М. 8, 35
Мүсірепов Ғ.М. 136
Мыңбаев С.М. 71
Мырзабаев Қ. 69
Мырзахметов А.И. 21, 22, 27, 58
Мюзелье Р. 12, 153

Нағманов Қ.Ы. 75, 76, 111, 124
Найманбаев К.Н. 113
Накисбаев В.И. 69
Нанн С. 129
Николаенко В.Д. 56
Ниязов С.А. 32
Нұрпейісов Ә.К. 8, 109
Нысанбай 254
Нэппер Л. 100

Олесь М. 33
Оно Х. 135
Оразалиев Р.А. 126
Оразалин Н.М. 8, 34, 180
Оразбаев И. 180
Островский А.Н. 136
Отарбаев Ш.Ш. 69

Өтебаев М.С. 18

Павлов А.С. .....21, 22, ...68, 105, 106, 116
Павлов Н. 254
Палымбетов Б.Ә. 33
Пастусяк Л. 80
Пауэлл К. 122
Пахор Б. 79
Перес Ш. 122

Перуашев А.Т. 154, 169
Пилсудский Ю. 80
Погосян С.Р. 180
Полежаев Л.Н. 268
Поточник В. 79
Проди Р. 11, 161
Путин В.В. .....10, 24, 39, ...57, 61, 72, 73, 89, 91, 93, ...97, 112, 145, 147, 175, 179, 268
Пырванов Г. 122

Рамсфельд Д. 13, 63
Рапота Г.А. 12, 18, 143
Рахимов М.Г. 97
Рахмонов Э.Ш. 54, 73, 108, 137
Ревенко Е. 75
Робертсон Дж. 99, 160
Робертсон П. 5, 166
Робинсон Э. 57
Рогов И.И. 116
Россель Э.Э. 43
Ростропович М.Л. 198
Рубанов Н. 69
Рүстемов Н.Т. 74
Рысқұлов Т. 135

Сабден О. 35
Садовничий В.А. 71
Саид Захир Шах Акбари 12, 170
Самақова А.Б. 23, 118
Сапарбаев Б.М. 118
Сапаров М.М. 143
Салин А.Б. 188
Сәрсенбайұлы А.С. 20, 105, 109
Сезер А.Н. 89
Сембинов Б.Қ. 69
Серікқали З. 180
Смайылов Ә.А. 169
Смайылов К.С. 46
Смирнов А.В. 76
Соаре В. 12, 28
Сокольский Д.В. 74
Солана Х. 11, 161
Сото Э. 135
Спейкенбринк А. 107
Спиваков В.Т. 23
Стерн Д. 57
Стефанопулос К. 12, 93
Сунгоркин В.Н. 174
Сұбханбердин Н.С. 110
Сұлтанов Қ.С. 125
Сүйінбай 254
Сүлейменов Қ.Ш. .....23, 33, ...44, 69, 102, 116
Сүлейменов Т.С. 78
Сюй Минцзин 177
Сюй Сывэй 177
Сюн Гуанкай 14, 43

Тараков А.Ю. 94
Тасмағамбетов И.Н. ...3, 4, 20, 21, 23, ...47, 105, 106, 115, 124, 141, 165
Тәжин М.М. 33, 118
Тәнекеев С. 69
Тәтішев Е.Н. 100
Терещенко Н. 177
Терещенко С.А. 71
Тито Д. 56
Тоқаев Қ.К. 21
Төлегенов Қ.Д. 69
Трайковский Б. 122
Тұрлыханов Д.Б. 41, 146
Тұрсынов С.Т. 92
Тұрысбеков З.Қ. 112
Тұрысов Қ. 100
Тұяқбай Ж.А. 17, 115, 143
Түзелханов А. 180
Түсіпбеков Р.Т. 69, 170
Тхай Дян Чун 136
Тілеубердин А.А. 23
Тэ Сок-Вон 12, 141

Уханов С. 69
Уэйверли 12, 156

Үркімбаев М.Ф. 35

Фигейредо Г. 136
Фрэнкс Т. 12, 112

Халықов Ә. 69
Хан Дин 136

Хань Ся 115
Хасанғалиев Е.Ө. 8, 33
Хатами М. 12, 61, 214
Хашим С.Р. 33
Хисамова Х. 111
Хо Стэнли Хунь 105
Храпунов В.В. 17, 83
Христенко В.Б. 55
Ху Цзиньтао 10, 159, 177, 178
Хуфт Ж. 71

Цзян Цзэминь 10, 89, 91, 176, 177
Цоларич Й. 5, 125
Цунодзаки Т. 12, 100

Чан Йан Бэнг 75
Чапмэн Ф. 5, 168
Чаудри А. 84, 88
Чаудхари Н. 177
Че Сынг Хо 111
Черкашина А.И. 115, 171
Четин Х. 170
Чжу Жунцзи 10, 178

Шабдарбаев А.С. 21
Шаповалов Г.А. 52
Шарган М. 242
Шарп Д.Л. 12, 154
Шацков В.А. 114
Шаяхметов Б.М. 172
Шваб К. 5, 54
Шеварднадзе Э.А. 39, 62
Шекспир У. 136
Шин Кук Хван 155
Школьник В.С. 21, 22
Шоқпытов А.М. .....23, 67, ...118, 140, 155
Шпекбаев А.Ж. 69
Шредер Г. 129, 159
Штротхотте В. 5, 46, 47

Щаранский Н. 87
Щербинин Н.И. 28

Ыбыраев Р.Т. 97, 132
Ыдырысов Е.Ә. 92, 162
Ысқақов Б.Ғ. 24

Эванс Р. 47, 141, 168

Яссауи Қожа Ахмет 35, 146, 289

Мекемелер мен ұйымдар көрсеткіші

Абай атындағы Мемлекеттік академиялық опера және балет театры 8, 34
«Абзал» 114
Ага Хан Қоры 174
Аграрлық және индустриялық еңбекшілердің одағы (АИСТ) 109, 169
«Агробаспа» 109
Азаматтық қоғамды одан әрі демократияландыру және дамыту жөніндегі тұрақты кеңес 7, 293
«Азия Авто» 94
Азиялық даму банкі 24
Азияның Олимпиадалық кеңесі (АОК) 155
«Азия-Электрик» 148
«АйМақ» 110
«Айршир» 83
«АктөбеМұнайГаз» 52
«Ақ жол» 29, 154
Ақмола облыстық ауруханасы 128
«Ақпараттық технологиялар паркі» 247
«Ақтау теңіз порты» 62, 99
АҚШ Әскери-әуе күштері 100
АҚШ Конгресі 12, 82
АҚШ Конгресі Өкілдерінің палатасы 12, 82
АҚШ Орталық басшылығы 12, 112
АҚШ Үкіметі 112
Алматы қалалық ардагерлер үйі 147
Алматы қалалық соты 140
«Алтын-Бұлақ-Р» 146
«Альфа» 188
АӨСШК (Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары кеңесі) .....9, 10, 11, ...30, 87, 88, 89, 175, 204, 211, 213, 214, 227, 228, 229, 230, 231, 298
Араб мемлекеттері лигасы 9, 89
«Арман» 146
Армения Республикасының Қауіпсіздік кеңесі 56
«АсТВ» 8, 27, 91
«Атамекен» 110

Әл-Фараби атындағы Қазақ мемлекеттік ұлттық университеті 61
«Әсем-Ай» 146

Байқоңыр қаласы әкімшілігі 51, 75
Башқұрт авиажелілері 97
Бейжің университеті 177
Беларусь Республикасының Қауіпсіздік кеңесі 56
«Бипек-Авто» 177

Бундестаг 129
БҰҰ (Біріккен Ұлттар Ұйымы) 9, 10, 12, 72, 74, 88, 91, 121, 122, 139, 142, 153, 174, 214, 227, 229, 234, 250, 251, 264, 287
БҰҰ Азық-түлік және ауыл шаруашылығы ұйымы 122
БҰҰ Бас Ассамблеясы 72, 74, 88, 91, 139, 250
БҰҰ Қауіпсіздік кеңесі 297
БҰҰДБ — Біріккен Ұлттар Ұйымының Даму бағдарламасы 112, 189
Бүкіләлемдік қазақтар қауымдастығы 113
Бүкілқытайлық халық өкілдері жиналысы 10, 177
Бірлескен сыртқы және қорғаныс саясаты мәселелері бойынша Еуропалық одақ 11, 161
Біріккен Араб Әмірліктерінің Қарулы Күштері 12, 140

«Валют-Транзит» 114
«Вести недели» 75
«Видергебурт» 188
Вильямс В.Р. атындағы Егіншілік қазақ ғылыми-зерттеу институты 126

«Газета Выборча» 76
«Газпром» 5, 166
Германия Федеративтік Республикасының Үкіметі 178
Грек мәдени орталығы 188
Грекия Республикасының Туризм жөніндегі ұйымы 93
Гумилев Л.Н. атындағы Еуразия ұлттық университеті 46, 118

«Дана» 52
Денсаулық жылы бойынша ҚР Мемлекеттік комиссиясы 77
«Дөң тау-кен байыту комбинаты» 51
ДСҰ (Дүниежүзілік сауда ұйымы) 5, 10, 67, 72, 82, 98, 233
Дүниежүзілік банк 5, 52, 53, 112
Дүниежүзілік пошта одағы 44

ЕАСК (Еуроатлантикалық серіктестік кеңесі) 10, 13, 159, 160, 297
«Егемен Қазақстан» 8, 27, 201
«Екібастұзкөмір» 130
ЕҚЫҰ (Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымы) 9, 12, 89, 148
ЕО кеңесі 161
Еуразиялық газ альянсы 205
ЕурАзЭҚ (Еуразиялық экономикалық қоғамдастық) 10, 12, 18, 36, 73, 127, 138, 143, 145, 175, 179
ЕурАзЭҚ Парламентаралық ассамблеясы 73, 157
ЕурАзЭҚ соты 73
ЕурАзЭҚ хатшылығы 73
ЕурАзЭҚ-тың Интеграциялық комитеті 73
ЕурАзЭҚ-тың Мемлекетаралық кеңесі 72, 73
Еуроазиялық раввиндер кеңесі 145

Европалық комиссия 161
Европалық қайта құру және даму банкі (ЕҚҚДБ) 5, 24, 53, 55, 97, 98, 168
Европалық қоғамдастық комиссиясы 179

«Жас Отан» 279
Жеке секторды дамыту жөніндегі Ислам корпорациясы 68
Жетісу казак қауымдастығы 188

«Известия» 8, 174
ИКҰ (Ислам конференциясы ұйымы) 64
«Интеграция-China» 177
Ислам ғылым академиясы 64
Ислам ғылым академиясын басқару жөніндегі кеңес 64
Ислам даму банкі 53, 54
Испания Корольдігінің Үкіметі 160
«Испат-Кармет» 167, 176, 177
«ИТАР-ТАСС» 174

«Казахстанская правда» 8, 27, 94
«КазРосГаз» 166
«Каспиан индастриз ЛТД» 124
«Кастинг» 137, 168
«Комсомольская правда» 174
«Көктас-Ақтөбе» 52
Көші-қон жөніндегі халықаралық ұйым 159
КСРО жинақ банкі 6, 239, 293

Қазақ КСР Жоғарғы кеңесі 115
Қазақ КСР Министрлер кеңесі 115
«Қазақмыс» 137
«Қазақойл» 35, 40
«Қазақстан» 51, 91
«Қазақстан алюминиі» 168
Қазақстан даму банкі 71
Қазақстан жазушылары одағы 8, 34
Қазақстан журналистері одағы 7
Қазақстан кәрістері қауымдастығы 188
Қазақстан телерадиохабар таратушыларының қауымдастығы 7
«Қазақстан темір жолы» 111, 124
Қазақстан халықтары Ассамблеясы 7, 62,
.....158, 159, 188, 287, 290, 292, 293, 295, 296
Қазақстан-Британия техникалық университеті 6, 137, 282
Қазақстан-жапондық адами ресурстарды дамыту орталығы 135
Қазақстан-қытайлық ақпараттық-консалтингілік орталық 11, 177
Қазақстанның Аграрлық партиясы (ҚАП) 109, 156, 169, 274
Қазақстанның азаматтық партиясы (ҚАП) 109, 154, 156, 169, 274

«Қазақстанның демократиялық таңдауы» (ҚДТ) 187
Қазақстанның кәсіподақтар Федерациясы 112
«Қазақстанның теледидары мен радиосы» 127
Қазақстан-ресейлік университет 75
«Қазақтелеком» 110
«Қазатомөнеркәсіп» 124
«Қазбат» 44
«Қазкоммерцбанк» 110
«ҚазМұнайГаз» 3, 40, 108, 137, 173
«Қазфосфат» 35
«Қайнар» 153
Қарағанды металлургия комбинаты 167
Қожа Ахмет Яссауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті 35
«Қордай» 153
ҚР Адам құқықтары жөніндегі ұлттық орталық 170
ҚР Ауғанстандағы дипломатиялық миссиясы 62
ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігі .....18, 21, 22, ...81, 82, 126, 173, 220
ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігінің Селекциялық-генетикалық орталығы 126
ҚР Әділет министрлігі 21, 22, 70, 144, 240, 271
ҚР Бас прокуратурасы 69, 126, 149, 170
ҚР Бельгия Корольдігіндегі елшілігі 162
ҚР Білім және ғылым министрлігі 23, 74, 76, 186, 271, 300, 301
ҚР Денсаулық сақтау министрлігі 300, 301, 302
ҚР Жоғарғы сот кеңесі 46, 180
ҚР Жоғарғы соты 19, 27, 171, 243
ҚР Жоғарғы сотының Сот әкімшілігінің комитеті 27
ҚР Конституциялық кеңесі 116, 242
ҚР Конституциялық соты 242
ҚР Көші-қон және демография агенттігі 144
ҚР Қаржы министрлігі 21, 68, 106, 117, 246
ҚР Қаржы полициясы агенттігі 82, 169
ҚР Қарулы Күштері 18, 21, 58, 68, 69, 70, 92, 114, 143
ҚР Қарулы Күштерінің Бас штабы 43
ҚР Қарулы Күштерінің әскери академиясы 34
ҚР Қауіпсіздік кеңесі 32, 81, 129, 148
ҚР Қорғаныс Күштерінің әуе-қорғаныс күштері 69
ҚР Қорғаныс министрлігі 18, 21, 22, 43, 69, 143, 300
ҚР Қытай Халық Республикасындағы елшілігі 176
ҚР Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігі 23, 67, 116, 263
ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігі 112
ҚР Орталық сайлау комиссиясы 31, 107, 112, 243
ҚР Парламенті .....20, 42, 63, 80, 82, 115, 121, 124, ...145, 172, 182, 191, 199, 209, 221, 223, 225, ...226, 240, 242, 243, 246, 248, 249, 275, 293

ҚР Парламентінің Мәжілісі .....7, 17, 28, 29, 42, 59, ...74, 76, 77, 100, 108, 109, 115, 116, 130, 143, 150, 156, 158, 169, 171
ҚР Парламентінің Сенаты 18, 34, 107, 112, 125, 150, 157
ҚР Польша Республикасындағы елшілігі 81
ҚР Президентінің Әкімшілігі .....21, 30, 76, ...116, 173, 182, 189, 275, 293
ҚР Президенті жанындағы Қазақстан менеджмент, экономика және болжамдау институты 75, 282
ҚР Президенті жанындағы Ұлттық кеңес 63, 144, 145, 261
ҚР Президенті күзет қызметінің Әскери және арнайы дайындық орталығы 173
ҚР Президентінің жанындағы БАҚ жөніндегі қоғамдық кеңес 8, 170, 199
ҚР Президентінің жанындағы Мемлекеттік наградалар жөніндегі комиссия 48
ҚР Президентінің жанындағы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес және мемлекеттік қызметкерлердің қызмет этикасын сақтау мәселелері жөніндегі комиссия 51
ҚР Президенті жанындағы Шетел инвесторлары кеңесі 5, 98, 167
ҚР Президентінің күзет қызметі 21, 98, 173
ҚР Премьер-министрінің кеңсесі 23
ҚР Республикалық бюджетінің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті ....5, ...23, 45, 106, 112, 170
ҚР Республикалық ұланы 14, 24, 41, 42, 67
ҚР Сауда-өнеркәсіп палатасы 60
ҚР Свердлов облысындағы Бас елшілігі 43
ҚР Статистика агенттігі 169, 222
ҚР Стратегиялық жоспарлау агенттігі 106, 189
ҚР Сыртқы істер министрлігі 21, 42, 88
ҚР Тәжікстан Республикасындағы елшілігі 138
ҚР Туризм және спорт агенттігі 41, 93, 146
ҚР Ұлттық банк мұражайы 35
ҚР Ұлттық банкі 5, 19, 35, 55, 56, 60, 68, 107, 141, 183, 285
ҚР Ұлттық ғылым академиясы 6, 8, 58, 74, 81, 107, 207, 208
ҚР Ұлттық қауіпсіздік комитеті (ҚР ҰҚК) 32, 69, 101
ҚР Ұлттық қоры 4, 68, 70
ҚР Ұлттық қорын басқару жөніндегі кеңесі 68
ҚР Ұлттық Олимпиада комитеті 110
ҚР Үкіметі .....4, 17, 21, 23, 28, 41, 48, 59, 68, ...76, 98, 106, 157, 158, 165, 178, 179
ҚР Ішкі істер министрлігі 23, 33, 44, 69, 91, 240, 300
ҚР экономика және бюджеттік жоспарлау министрлігі 117, 246
ҚР-дағы АҚШ елшілігі 88
«Қызыл жұлдыз» 115
Қырғыз Республикасының Үкіметі 41, 59, 68
Қырғыз Республикасының Қауіпсіздік кеңесі 56
Қытай Коммунистік партиясы Орталық комитеті (ҚКП ОК) 158, 177

Қытай Халық Республикасы Халықтық-азат ету әскерінің Бас штабы 43
Қытай Халық Республикасының Бүкілқытайлық халықтық саяси консультативтік кеңесі 54
Қытай Халық Республикасының Мемлекеттік кеңесі 178
Қытай Халық Республикасының Халықтық-азат ету әскері 43

Лермонтов М.Ю. атындағы Мемлекеттік академиялық орыс драма театры 136
Ломоносов М.В. атындағы Мәскеу мемлекеттік университеті (ММУ) 71, 282
«Лосан Мардон Қазақстан» 84
«Лукойл» 5, 51

«Магнитка» 114
Мәскеу экономика, статистика және информатика мемлекеттік университеті 115
МЕРКОСУР (Оңтүстік Америка мемлекеттерінің сауда-экономикалық кеңесі) 205
«Мегаспорт» 91
Мемлекеттік Республикалық Корея музыкалық комедия театры 135, 136
Мемлекеттік ұйғыр музыкалық комедия театры 135
«Мир» 99, 175
«Мұнай және газ тасымалдау» 40
Мұнай экспорттаушы елдер ұйымы (МЭЕҰ) 195
«Мұнайшы» 52

НАТО (Солтүстік Атлантикалық шарт ұйымы) 13, 99, 160, 244, 297, 298
НАФТА (Солтүстік Американдық еркін сауда туралы келісім ұйымы) 205
Нидерланды Корольдігі Парламенті Өкілдерінің палатасы 161
Нидерланды Корольдігі Парламентінің Сенаты 161
Нидерланды Корольдігінің Парламенті 161
«НИМЭКС» 147

ОАЫ мемлекеттерінің Ұлттық үйлестірушілер комитеті 36, 138, 179
ОАЫ-ға мүше мемлекеттері Сыртқы істер министрлерінің кеңесі 36, 138, 179
ОАЫ-ға мүше мемлекеттерінің қауіпсіздік қызметі мен күш құрылымдары басшыларының тұрақты кеңесі 36, 138, 179
ОАЫ-ға мүше мемлекеттерінің мемлекет басшылары мен премьер-министрлерінің кеңесі 36, 138, 178, 179
«Огнеупор» 124
ОКИОК (Оффшор Қазақстан Инжиниринг Оперейтинг Компаниясы) 183
«Оқжетпес» 169
Орал экономикалық қауымдастығы 43
«Ортаазиялық ынтымақтастық» ұйымы (ОАЫ) .....10, 32, ...36, 130, 138, 178, 179
Ортаазиялық экономикалық қоғамдастық ұйымы (ОАЭҚ) 36, 138, 179
Орталық Азия университеті 174

Орыс, славян және казак қоғамдық бірлестіктерінің қауымдастығы 188
«Отан» .....14, 58, 71, 109, 155, 156, ...169, 274, 276, 277, 278, 279, 280

Өзбекстан Республикасының Үкіметі 17
«Өркен» 148
Өскемен титан-магний комбинаты 172
Өтпелі Ауғанстан Ислам Мемлекетінің уақытша әкімшілігі 89

Павлодар трактор зауыты 168
Перуандық бостандық және демократия институты 135
Польша Республикасы Парламентінің Сеймі 80
Польша Республикасы Парламентінің Сенаты 80
Польша Республикасының Парламенті 80
Президенттік оркестр 43

«Ренко» 123
«Ресей БЭЖ» 58, 143
Ресей ғарыш-авиациялық агенттігі 175
Ресей ұлттық оркестрі 23
Ресей Федерациясы Президентінің Әкімшілігі 12, 31
Ресей Федерациясының Үкіметі 55
Ресей Федерациясы Федералды жиналысының Мемлекеттік думасы 18
Ресей Федерациясының Қауіпсіздік кеңесі 56
«Р-Құрты» 105
«РТР» 8, 75
Рысқұлов Т. атындағы Қазақстан экономикалық университеті 135

Санкт-Петербург Әскери-ғарыштық кадет корпусы 51
«Сапа-Қордай» 153
«Сарыағаш» 146
Словения Республикасының Мемлекеттік жиналысы 79
Соколов-Сарыбай тау-кен байыту өндірістік бірлестігі 124
Сокольский Д.В. атындағы Органикалық катализ және электрохимия институты 74
Су-энергетикалық ресурстар бойынша халықаралық консорциум 138

«Тағам» 52
«Талапты» 153
Тараз мемлекеттік университеті 131
Татар-башқұрт мәдени орталығы 188
Тәжікстан Республикасының Қауіпсіздік кеңесі 56
Тәжікстан Республикасының Үкіметі 165
«Темірбетон» 148
Теміртау химия-металлургиялық зауыты 6, 113
«Теңізшевройл» (ТШО) 183

ТМД Ұжымдық қауіпсіздік кеңесі 56
ТұранӘлем Банкі 100
Түркия Республикасы Қарулы Күштерінің Бас штабы 13, 43
Түркия Республикасының Қарулы Күштері 13, 43
Түркия Республикасының Үкіметі 98, 157
ТҮРКСОЙ (Түркі мәдениеті мен өнерін бірлесіп дамытуды көздейтін халықаралық ұйым) 8, 12, 23
ТҮРКСОЙ түркі тілдес елдердің Мәдениет министрлерінің Тұрақты кеңесі 8, 22
Түркі тілдес елдердің Мәдениет министрлерінің кеңесі 8, 22
Түрік Республикасы Үкіметінің Бағдарламаларды үйлестіру кеңсесі 22
Түрікменстан Республикасының Үкіметі 17

ҰҚШҰ мүше мемлекеттерінің қауіпсіздік кеңесі хатшыларының комитеті 74, 139
ҰҚШҰ Ұжымдық қауіпсіздік кеңесі 10, 13, 72, 74, 139
ҰҚШҰ хатшылығы 74, 139
ҰҚШҰ-ға мүше мемлекеттері қорғаныс министрлерінің кеңесі 74, 139
ҰҚШҰ-ға мүше мемлекеттері Сыртқы істер министрлерінің кеңесі 74, 139
ҰҚШҰ-ның бірікккен штабы 74, 139
Ұшуды басқару орталығы 175

Үнді ұлттық конгресі 31
Үндістан Республикасының Парламенті 31
Үндістан Республикасы Парламенті штаттарының кеңесі 31

«Хабар» 8, 27
Халықаралық Аралды сақтау қоры 32, 138, 142
Халықаралық әуесқой бокс қауымдастығының (AIBA) 84
Халықаралық даму жөніндегі Швеция агенттігі 189
Халықаралық электр байланысы одағы 41
«Харрикейн Құмкөл Мұнай» 5, 136
Хорватия Республикасының сауда-өнеркәсіп палатасы 60

«Чжунши» 177

«Шахтер» 114
Шығыс зерттеулері орталығы 76
«Шымбұлақ» 39
ШЫҰ (Шанхай ынтымақтастық ұйымы) .....10, 13, 89, 90, ...175, 203, 205, 214, 231, 232, 233
ШЫҰ мемлекеттері басшыларының кеңесі 10, 89, 90, 91, 231
ШЫҰ Өңірлік терроризмге қарсы құрылым (ШЫҰ ӨТҚҚ) 91
ШЫҰ Хатшылығы 91, 232
ШЫҰ-ға мүше мемлекеттердің министрліктер мен ведомстволары басшыларының кеңесі 91

ШЫҰ-ға мүше мемлекеттері Сыртқы істер министрлерінің кеңесі 91
ШЫҰ-ға мүше мемлекеттерінің үкімет басшыларының кеңесі 91

«Эксперт» 111
«Экспресс К» 8, 27
«Энергия» 175
Эстония Республикасының Үкіметі 158
ЭЫҰ (Экономикалық ынтымақтастық ұйымы) 55

ЮНЕСКО (Біріккен Ұлттар Ұйымының білім беру, ғылым және мәдениет жөніндегі ұйымы) 8, 131, 259

«31 арна» 8, 27
№10952 әскери бөлімшесі 69
№30 орта мектебі, (Батыс Қазақстан облысы, Зачаганск кенті) 123
№44286 әскери бөлімшесі 69
№58012 әскери бөлімшесі 69
№64207 әскери бөлімшесі 69
№68602 әскери бөлімшесі 69

«AGIP KCO» 77, 174
«Air Astana» 91, 168

«BAE Systems» 141, 168
«BM ENERGY Co» 148
«British Gas» 5, 137, 168
«British Petroleum» 137

«Chevron-Texaco» 5, 55, 129, 137, 166

«Dinli» 177

«Financial Times» 8, 57

«Glencore International AG» 5, 46
«GSM Kazakhstan» 23

«Hurricane Hydrocarbons Ltd.» 5, 136

«KEGOC» 27, 126
«KRKA» 5, 55, 166, 167

«LNM Group» 177

«Mintemals steel» 177
«Mitsubishi Corporation» 137

«Royal Dutch Shell» 137

«The Daily Telegraph» 8, 129
«The Mainichi Shimbun» 8, 34
«The Washington Post» 8, 101
«TotalFinaElf» 5, 77

«World Report» 30

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті
Нұрсұлтан Назарбаев. Қызмет хроникасы. 2002 жыл

Тапсырыс беруші: «Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі Ақпарат және мұрағат комитеті» ММ
Басып шығарушы: «Деловой Мир Астана» ЖШС
Директоры Ш.В. Сыздықова
Аударған: Г.Ш. Қадырова
Беттеген: Б. Бозтай
Фото: С.В. Бондаренко, Б.Қ. Отарбаев, С.А. Мунько